

Koledar 1977

V današnji Prilogi je priložen stenski koledar kot prva čestitka naročnikom in bralcem Dolenjskega lista z željami za vse dobro v prihajajočem 1977. letu. Za tisk koledarja je denar prispevalo Splošno gradbeno podjetje „Pionir“, ki je novembra praznovalo 30-letnico obstoja.

V Sodražici in Rakitnici: ZA

Minula nedelja pomeni pomembno prelomnico v razvoju dveh ribniških občin. Tako v Sodražici kot v Rakitnici sta bila ta dan referendum, ki sta odločala o bodoči komunalni ureditvi krajev.

V Rakitnici, kjer so odločali o uvedbi dodatnega krajevnega samoprispevka za sofinanciranje asfaltiranja ceste, ki vodi skozi naselje, se je referendum od 211 vpisanih volilcev udeležilo kar 194. Ta številka pomeni 92-odstotno udeležbo, kar je vsekakor nad pričakovanjem. 171 ali 81 odstotkov volilcev je bilo za uvedbo samoprispevka, 15 jih je bilo proti, 8 pa se jih je glasovanja vzdžalo.

O podrobnem poteku referenduma v Sodražici, kjer so glasovali za dokončno plačilo obnovljenih in asfaltiranih cest ter kanalizacijo na Pesku in Zavodi, do zaključka redakcije nismo prejeli natančnih podatkov. Vsekakor je bil potek referenduma tukaj neprimerno „težji“, saj je le 61-odstotkov volilcev glasovalo ZA.

RK - namesto novoletnih čestitk

Delavci ČZP Dolenjski list tudi letos ne bodo nikomur pošiljali novoletnih čestitk: namesto tega izdatka so sklenili prispevati 3.000 dinarjev in sklad za nakup dragih medicinskih aparatov pri občinskem odboru Rdečega križa v Novem mestu. Pomoč pokrajinski bolnišnici, kateri je ta sklad namenjen, bo tako koristila vsem prebivalcem naših občin.

Delavci Dolenjskega lista vabimo tudi delavce drugih delovnih organizacij, zavodov, ustanov in služb v pokrajini, da na podoben način podprejo prizadevanja Rdečega križa, ki želi z gornjim sklodom pomagati vsem našim ljudem, kadar bodo potrebni pomoči v bolnišnici.

VREME

V drugi polovici tedna se nam obeta razmeroma hladno vreme. V petek ali v soboto bodo ponovno padavine, pretežno kot sneg, nato izboljšanje.

V vrhu evropske mode

Beti, največja delovna organizacija v metliški občini, je proslavila 20-letnico obstoja

Največja in najpomembnejša delovna organizacija v metliški občini, Beti, je v četrtek, 25. novembra, proslavila 20-letnico obstoja. Beti danes šteje skoraj 1.500 zaposlenih, od katerih je večina žensk, in je nosilec gospodarskega razvoja metliške občine za srednjeročno obdobje 1976 - 1980.

Slavnostni govornik, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič je poudaril, da je Beti v dvajsetih letih dosegla izjemne rezultate in se uvrstila v vrh slovenske in jugoslovanske pa tudi evropske modne industrije. „V slovenski tekstilni industriji, v kateri je zaposlenih 50 tisoč delavcev, je treba iskati nove oblike združevanja in ustanavljati ustrezna poslovna združenja in Beti mora biti nosilec takega razvoja in napredka,“ je dejal Verbič.

PRIZNANJA ZA 20 LET DELA - Na proslavi 20-letnice belokranjske trikotarne industrije Beti so enaintridesetim delavkam in delavcem, ki so v tej delovni organizaciji od samega začetka, podelili priznanja in nagrade. Ob jubileju pa je Beti dobila občinsko priznanje OF. (Foto: A. Bartelj)

Beti, ki se je razvila iz skromnega pletilstva, daje danes kruh ljudem z obeh strani Kolpe in je pomembna vez med bratskima republikama. „Vseskozi delajo v Beti delavci skoraj vseh jugoslovanskih narodnosti, vendar se lahko pohvalimo ne samo, da ni nikoli prišlo do šovinističnih izpadov, marveč je ravno ta večnacionalnost pripomogla, da smo vzor, kako gojiti in razvijati bratstvo

nadaljevanje na 4. strani

FILATELISTI SPORTNIKOM

Razstavo znank v počastitev 70-letnice telovadnega društva „Ribniški Sokol“ in 25-letnice Partizana Ribnica so odprli v nedeljo, 5. decembra, v domu Partizana v Ribnici. Trajala bo še do 12. decembra, pokrovitelj razstave pa je RIKO iz Ribnice. Razstavo je organiziralo Filatelistično društvo Kočevje, na njej pa sodelujejo mladi zbiralci znank iz Novega mesta, Kopra, Žužemberka, Krškega, Slovenskih Konjic, Zreča, Loča in Kočevja.

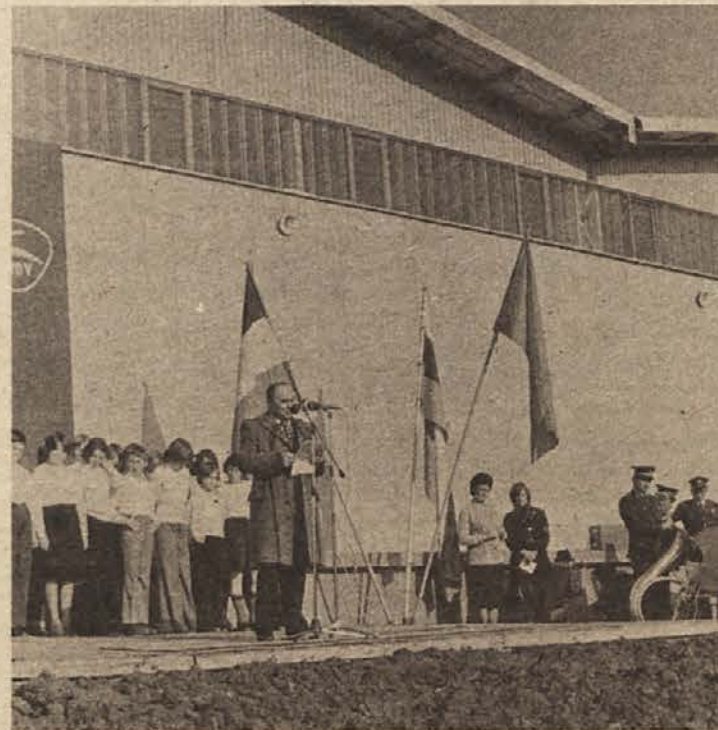
Šmarjeta je dobila tovarno

IMV je odprl tovarno oken in kovinske galanterije - Delo za 110 ljudi

26. november bo v zgodovini Šmarjete zapisan z zlatimi črkami. Vsa vas z bližnjo okolico in šolarji je bila ta dan zbrana pri otvoritvi tovarne, s katero se prebivalcem tega dela novomeške občine obeta zaposlitev, hkrati s tem pa tudi vsestranski napredek.

Tovarna oken in kovinske galanterije v Šmarjeti je specializiran obrat za proizvodnjo, namenjeno lastnim prikolicam in avtomobilom IMV. Zaenkrat je obrat organiziran v sklopu TOZD Tovarne avtomobilov Novo mesto, vendar s tehnološko zaokroženim proizvodnim programom in tako zastavljeno organizacijo, da lahko postane samostojna TOZD že v prihodnjem letu.

Tovarno je sprva začel graditi

IMV ODPIRA TOVARNO V ŠMARJETI - Mladina, krajani, gostje in izvajalci programa so 26. novembra v Šmarjeti ob otvoritvi tovarne oken in kovinske galanterije vtisnili slovesnosti pečat nepozabnega dogodka. (Foto: R. Bačer)

Rog, po pripojitvi tega podjetja k novomeškemu Labodu pa je zgrajene in še nedokončane proizvodne prostore prevzela IMV in jih v štirih mesecih prilagodila potrebam lastne proizvodnje. Vrednost gradbenih del znaša 15 milijonov dinarjev, z opremo vred pa znaša naložba v šmarjško tovarno nad 19 milijonov dinarjev.

Kakor je v otvoritvenem govoru poudaril Štefan Poredoš, so pri grad-

nji tovarne v Šmarjeti zasledovali dva smotra: zgraditi tovarno na takem območju, ki se ni industrializirano, in organizirati proizvodnjo oken v celoto, da bi sprostil prostore v tovarni prikolic v Novem mestu in tako dobili možnost za povečanje proizvodnje.

Na svečanosti se je po kulturnem programu v imenu krajanov zahvalil Franc Medle, predsednik domače krajevne skupnosti. Dejal je, da se z otvoritvijo tovarne začneja za 1800 občanov novo življenje. Zdjaj se okrog 450 ljudi iz tega kraja vozi drugam na delo, mnogim od teh pa nova tovarna omogoča zaposlitev v domačem kraju.

R. B.

SPORAZUM MED CELULOZO IN RUDNIKOM

V sindikalni dvorani „Djuro Salaj“ v Krškem bodo jutri dopoldne podpisali samoupravni sporazum o temeljih bodočega sodelovanja med rudnikom rjavega premoga na Senovem in tovarno celuloze in papirja v Krškem. Pot do sporazumevanja si v obeh kolektivih utirajo že dlje časa v prepričanju, da bodo marsikatero probleme lažje reševali skupaj kot vsak zase.

POSAVSKA DELEGACIJA ZA 19. ZBOR LB

Na 4. zboru upravljalcev podružnice Ljubljanske banke Krško so 3. decembra 1976 v Čateških Toplicah delegati izvolili tudi delegacijo, ki jih bo 23. 12. 1976 zastopala na 19. rednem zboru LB. V njej so: Franc Kerš iz sevnjske Jutrarnke, Marjan Uršič iz brežiške Agrarie in Franc Dornik iz krške Preskrbe. Več o zboru upravljalcev krške podružnice LB berite na 10. strani današnje številke.

ZBOR PODRUŽNICE LB NA OTOČCU

V torek so se zbrali na Otočcu v prostorih garni hotela upravljalci podružnice Ljubljanske banke Novo mesto na 3. redni zbor. O sprejemu srednjeročnega plana LB in njene novomeške podružnice bomo obširneje poročali prihodnji četrtek.

„KOROŠKI SLOVENC V BOJU ZA SVOJE PRAVICE“ je naslov razstave fotografij, ki je bila v ponedeljek odprta v novomeškem Domu JLA. Razstavo je organiziral občinski center OZN ter komisija za mednarodne osebe pri občinski ZSMS, fotografije pa je prispeval in postavil ljubljanski dnevnik. Ob otvoritvi so se prvim obiskovalcem predstavili mladi literati novomeške gimnazije in kitaristi glasbene šole. Razstava bo odprta do 10. decembra, vsak dan od 9. do 18. ure. (Foto: Janez Pavlin)

Celuloza Krško je na cilju

Razvila se je v največjo tovrstno tovarno v Jugoslaviji - Za letno proizvodnjo bo potrebovala 1 milijon prostorninskih metrov lesa - Rekonstrukcija veljala 933 milijonov din

Nova tovarna celuloze, ki so jo 27. novembra odprli v Krškem, je nadvse pomemben mejnik pri razvoju tovrstne industrije pri nas. Delovni kolektiv „Djuro Salaj“ je z njo uresničil dolgotrajno prizadevanje po napredku. Ob tej delovni zmagi mu je podpredsednik izvršnega sveta slovenske skupščine Rudi Čačinovič izrekel zadovoljstvo v imenu vseh delovnih organizacij v Sloveniji. Pozdravil je tudi večje vključevanje Celuloze v mednarodno delitev dela.

Nova tovarna je most med Jugoslavijo in Madžarsko in dokazuje praktično možnost za uresničevanje dobrih sosedskih odnosov. Madžarska je objekt kreditirala in zagotovila dvajsetletno dobavo lesa. Celuloza pa bo v tem obdobju izvažala tja po 40 tisoč ton celuloze na leto. To pomeni precejšen skok pri izvozu, saj bo ta posled presejal 20 milijonov dolarjev letno. Lani so prodali na tuje za šest milijonov izdelkov, medtem ko letos računajo, da jih bodo izvozili za nekaj več kot deset milijonov dolarjev.

Rekonstrukcija celotne tovarne

celuloze in papirja „Djuro Salaj“ je trajala pet let. V tem času so za dvainpolkrat povečali njene zmogljivosti. Aprila lani so spustili v pogon nov papirni stroj z letno kapaciteto 50 tisoč ton. Tudi proizvodnjo celuloze so povečali, onesnaževanje okolja pa so kljub temu zmanjšali na polovico nekdanjega.

„Djuro Salaj“ je trenutno največja tovarna celuloze in papirja v Jugoslaviji. Predračunska vrednost investicije je bila 690 milijonov dinarjev in ne 6,9 milijona, kot je bilo napačno zapisano v zadnji številki našega lista v članku na prvi strani.

SVEČANO ZA PRAZNIK

Kolektiv krške Celuloze je na svečanosti ob otvoritvi nove tovarne pozdravil v svoji sredi številne goste. Med njimi so bili slavnostni govornik Rudi Čačinovič, Franc Šetinc, Janez Barborič, dr. Jože Brilej in drugi. Prišla je tudi madžarska vladna delegacija in poslovni prijatelji iz tujine. Na govorniškem odru so se za glavnim direktorjem Celuloze Janezom Roškerjem in Rudijem Čačinovičem zvrstili madžarski finančni minister Faluvegi, predsednik občinske skupščine Krško Silvo Gorenc in predsednik SOZD Franc Zupančič. Po kulturnem programu pevskega zbora OS Jurij Dalmatin, mešanega zbora Viktor Parma in godbe na pihala je najstarejši delavec TOZD Celuloze Alojz Mežič prerezal trak ob vhodu v novo tovarno.

OSILNICA: DELO DOMA

Tekstilna Kočevje je za dan republike odprla v Osilnici svoj obrat, v katerem že dela 30 domačink, in kratkem pa bo tu dobilo kruh še 20 žensk. Tekstilna, LIT in ZKGP so torej edini kočevski kolektivi, ki odpirajo delovna mesta tudi na podeželju.

PRVI SNEG, PRVE TEŽAVE - Prvi sneg je vedno presenečenje. Letošnji, ki je padel pred prazniki, je še posebej presenetil avtomobiliste, saj se ga toliko pred začetkom koledarske zime res niso nadejali. Marsikaterega je sneg zatekel z letnimi gumami in brez zimske opreme. Posnetek je bil narejen pri Badovincu na cesti čez Gorjance, kjer je bil kozolec tisti dan za marsikoga zadnja postaja na poti proti Metliki.

„Stabl in oslovski jezik“ je ime zapisa v današnji Prilogi, v katerem Ivan Zoran razmišlja o 48 centimetrov dolgi ter 4 oziroma 3 cm široki palici, ki so jo na sevnjski osnovni šoli v preteklem stoletju obilno uporabljali zoper tiste šolarje, ki so govorili vindišarsko (slovensko).

„Na svetu ni grdih in lepih žensk, poznamo samo nenegovane in negovane,“ je temeljna ideja reportažnega zapisa „Joj, kako grešijo“, Ria Bačer se je lotila zelo hvalne ženske teme, z beleznico v roki je obiskala Krkin kozmetični salon v Šmarjškem Toplicah.

Igralec Bert Sotlar je vsakodnevni gost v No. em mestu, mojster Jakob Savinšek je pri modeliranju kipa talca, ki stoji danes blizu študijske knjižnice, imel za model Sotlarja. Seveda je to le drobec iz bogatega življenja tega slovenskega umetnika. Več lahko preberete v celostanskem intervjuju „Med odrom in kamerom“, Sotlarjev sogovornik je bil naš novinar Milan Markelj.

Novoteks

NOVO MESTO

NOV DELOVNI ČAS

v trgovinah na Glavnem trgu in tovarni v Bršljinu:
neprekinjeno od 7. ure - 18.30

ob sobotah od 8. - 12. ure
Prodajamo: metrsko blago, konfekcijo, POSEBNI PROGRAM - JEANS komplete: bunde, hlače in škornje!

Prodajamo tudi na kredit!

Lani je bilo premalo kupcev za pitana goveda, letos je premalo pitancev za vse nakupovalce. Živina ima dobro ceno, kmetovalci pa ne vedo, kaj početi z jabolki in nekaterimi drugimi pridelki. Vsi vemo, da tako ni moč uspešno gospodariti — ne zadovoljiti potreb nekmečkega prebivalstva — a ne znamo, ali, bolje rečeno, nočemo stvari izboljšati in ustrezno urediti.

Zakaj? Vsi — kmetovalci, mesarji, predelovalci pridelkov, trgovci in drugi — želijo, da bi te stvari urejal nekdo drug in ne oni. Urejal naj bi jih s cenami. Vsakemu naj bi določil toliko, da bi bil zadovoljen, pa bi bilo vsega dovolj. Določil naj bi zajamčene cene po stroškovnem načelu in zajamčil odkup vsega, kar se pridelala in priredi v kmetijstvu. Enako naj bi priznal živilski industriji in trgovini ustrezne dohodke.

Zamisli o stroškovnem načelu ni bila slaba, pri uresničevanju pa so jo izkrivljali. Pridelovalni stroški niso enako visoki pri vseh kmetovalcih. Kadar gre za zvišanje cen, pa tudi tisti, ki pridelujejo z najnižimi stroški, zagovarjajo predlog za najvišje cene. Kaže, da potrebe ljudi ne poznajo meja. Sicer ne le pri kmetovalcih, pri vseh. Poglejte po avtomobilih! Na naših cestah je vse več dražjih. Podobno je pri traktorjih. Nekaj kmetov ima že po dva. Vsi se ženejo za višjimi, še višjimi dohodki, ne le z večjo proizvodnjo, temveč tudi z večjimi cenami.

Zahtevajo visoke zajamčene cene. A kdo naj jamči kmetovalcem, da bo odkupil vse, kar bodo pridelali, in še po visokih cenah, če se ne dogovorijo vnaprej, kaj bodo pridelali? Pridelovati je treba le tisto, kar potrebujejo naši delovni ljudje ali je moč izvoziti. Nepotrebne blaga ne bo nihče spravil na skladišča in ga hkrati dobro plačeval. To velja za kmetijstvo enako kot za vse druge gospodarske dejavnosti. Zato pravijo tisti, ki odločajo o zajamčenih cenah, naj bodo te le tako visoke, da bodo pokrile poprečne stroške proizvodnje brez ostanka dohodka in bodo

tržne cene v normalnih razmerah nekoliko višje od njih. Odkup pa je moč jamčiti le za dogovorjeno oziroma pogodbeno proizvodnjo.

Kmetovalci vse bolj glasno predlagajo, naj trgovina in živilska industrija ob koncu leta povesta, kaj in koliko bosta potrebovali v prihodnjem letu. Ne marajo le okvirnih števil, temveč predlagajo, naj za vse količine skleneta pogodbe z njimi. Če kmetovalci ne bi hoteli skleniti pogodb, naj se dovoli uvoz manjkajočih količin po takem načrtu. Če pa trgovina in živilska industrija ter drugi veliki porabniki, npr. gostišča, ne bi hoteli skleniti pogodb z vsemi pridelovalci in organizatorji preskrbe, ki bi jim ponudili svoje blago, pa naj se uvoz ne bi dovolil. Če bi bil ob sezoni uvoz nujen zaradi preskrbe prebivalstva, pa naj bi tisti, ki si ne bi ob pravem času zagotovili potrebnih živil s pogodbami, plačali polno ceno z ustreznimi carinami kot neke vrste kazen za svojo malomarnost ali špekulacijo. Tedaj tudi kmetovalci, ki ne bodo hoteli skleniti pogodb, ne bodo mogli nikomur očitati, zakaj noče odkupiti njihovih pridelkov ali živine po ustrezni ceni.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

DUNAJ — Na povabilo avstrijskega kanclerja dr. Kreiskega je dopotoval na Dunaj na dvodnevni uradni obisk prvi sekretar CK madžarske socialistične delavske partije in član državnega sveta Janos Kadar. Obisk je med avstrijsko politično javnostjo zbudil precej zanimanja. Kadar je namreč prvi voditelj KP socialistične države, ki ni hkrati tudi šef države ali vlade in ki je uradno obiskal Avstrijo.

WASHINGTON — Na povabilo ameriškega predsednika Geralda Forda se v Združenih državah Amerike mudi italijanski premier Giulio Andreotti. Italijansko-ameriški dialog zadeva predvsem dvostranske odnose, pa tudi položaj v Evropi in na svetu, pri čemer bo italijanski dogovoril svoje sogovornike podrobno seznanil tudi s položajem v Italiji. Na sliki: spretni fotoreporter je izbral trenutek, ko soproga ameriškega predsednika popravila »metuljček« italijanskega premiera... in tako je nastal zanimiv nevsakdanji posnetek. (Telefoto:UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

dežele na svetu; o vprašanih krize na Srednjem vzhodu; o mednarodni vlogi obeh dežel in njihovih odnosih z velikimi silami.

Govorec o jugoslovanskih prizadevanjih za razširitev stikov z vsemi deželami je predsednik Tito opozoril francoskega sodelovanca na težnje za razširitev sodelovanja Jugoslavije z Evropsko gospodarsko skupnostjo.

Na slovesnosti v prostorih ZIS v Novem Beogradu je predsednik francoske republike Valery Giscard d'Estaing predsedniku republike Josipu Brozu Titu izročil red velikega križa za zasluge. To je najvišje francosko odlikovanje, ki ga podeljujejo šefom držav.

Predsednik Tito je še dobil velik križ Legije časti in vojaško medaljo, ki so jo podelili samo nekaterim najvidnejšim komandantom zavezniških armad v drugi svetovni vojni. Jovanki Broz je predsednik Giscard izročil red velikega križa za zasluge. Predsednik republike Josip Broz Tito je nato francoskemu predsedniku Giscardu d'Estaingu izročil red jugoslovanske velike zvezde, njegovi ženi Anne-Aymone Giscard d'Estaing pa red jugoslovanske zvezde z lentjo.

Po sprejemu pred Belim dvorom je francoski predsednik Giscard dejal: »Prve besede zahvale naslavljam na jugoslovansko ljudstvo in jugoslovansko vladu zaradi sprejema, ki ste ga priredili predsedniku francoske republike in zato, da bi izrazil občutke časti, ki jih čutim danes, ko sem njihov gost. Zato, da bi jim v imenu francoskega ljudstva prinesel sporočilo prijateljstva, spoštovanja in

zaupanja. Sporočilo prijateljstva zato, ker Francozi vedo za vse zveze, ki so se stikale med našimi narodi v daljnji in bližnji zgodovini, zato, ker se s ponosom spominjamo, da so Francozi prispevali k porajanju jugoslovanske države in ker smo kar dvakrat od začetka tega stoletja delili z vašo deželo iste težke in krvave preizkušnje.

Prinašam izraze spoštovanja do dežele, v kateri nič ni moglo skrhati privrženosti do človeka, ki že več kot 30 let posebej njeno hrabrost in veličino pred očmi vsega sveta. Spoštovanje do dežele, katere neodvisnost predstavlja nepogrešljiv faktor ravnovesja in miru v Evropi.

Prinašam končno tudi sporočilo zaupanja v bodočnost, ker Francija ve za napredek, ki ga je uresničila Jugoslavija v zadnjem četrtstoletju. Francija ve, kakšno mesto si je Jugoslavija zagotovila na mednarodnem prizorišču in veruje v sposobnost in odločnost njenega ljudstva.«

TELEGRAMI

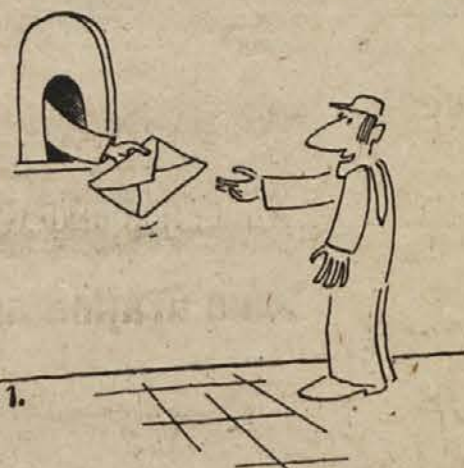
NEW YORK — Cyrus Vance, novoimenovani ameriški državni sekretar, je izjavil, da se bo zavzemal za popolno ustavitve dobav orožja in vojaške opreme Južnoafriški republiki, za postopno normaliziranje odnosov s Kitajsko, predvsem pa za iskanje rešitev krize na Bližnjem vzhodu.

MOSKVA — Predsednik sveta revolucionarnega poveljstva libijske arabske republike polkovnik Gadafi je dopotoval na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Politični opazovalci opozarjajo, da je Gadafi prišel vnoči v Moskvo in da je njegov obisk eden od dokazov sovjetsko-libijskega zblizavanja, ki ga je v zadnjem času čutili.

Francoski predsednik v Jugoslaviji

Francosko-jugoslovanski razgovori so bili že prvega dne vsebinsko zelo bogati in skladni. Predsednika Giscard in Tito sta se pogovarjala predvsem o pariški konferenci sever-jug, izražajoč željo, da bi ta konferenca čimprej privedla do konkretnih rezultatov v dialogu med industrijsko razvitimi deželami in deželami v razvoju; dalje o možnosti za dvig cen nafte in posledicah zlasti za najrevnejše

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

PRIHODEK IN ODHODEK

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Ne da bi storili silo resnici, lahko zapišemo, da je svet napel ušesa, ko je pred dnevom republike spregovoril v Zvezni skupščini predsednik Tito. Preprosto zato, ker smo bili zadnje mesece priče številnih tujih komentarjev, vsem pa je bila skupna »skrb« za usodo Jugoslavije.

»Napeta ušesa«

Seveda je bilo med njimi precej takih, ki so členili jugoslovanski vsakdan pošteno, brez trohice podtikanj. Tako je na primer ugledna britanska revija za ekonomska vprašanja las-kavo zapisala, da je Jugoslaviji uspelo z naravnost neverjetno naglo obrzdati inflacijo, pozitivno pa ocenjuje tudi naše ostale stabilizacijske napore. In tudi nekateri pristavljajo, da se je pričel tudi za zahod kazati samoupravni sistem v učinkoviti podobi.

Kakokoli že, resnica o naših skrbih in uspehih se prebija na oder sveta.

Toda povsod ne gre »gladko«. Marsikomu je Jugoslavija s svojo samoupravno in neuvrščeno politiko še trn v očesu, zato smo imeli opraviti z nizom zapisov, ki jedko in zlobno pišejo o naši skupnosti, predvsem pa jih »skrb« naša prihodnja usoda: »Kam bomo krenili? Na vzhod; se bomo približali zahodu?«

Ti so pa, kar je najbolj zanimivo, poznamo samo mi — verjetno pa tudi vsi ostali, le da si ne upajo priznati resnice, ki jih očitno vse preveč bode: Jugoslavija je tu, prekobalila se je prek tretjega desetletja, obstaja, se razvija, bogati svoj osebni in družbeni standard, povečuje svojo ekonomsko osnovo, pridobiva na ugledu povsod — med razvitimi in nerazvitimi. Če bi se udejanile vse tiste napovedi, ki jih poznamo, pojavljajo pa se domala vsako leto, bi nas moralo že zdavnaj pobrati... Pa nas ni in nas ne bo, ker ljudje, ki vedo kaj hočejo, ki vedo kaj zmorejo, niso naplavina zgodovine, marveč njen aktivni del.

Tako je zastavil svoje besede tudi predsednik Tito. V našem imenu je govoril...

ZAKON O ZDRUŽENEM DELU JE SPREJET

Sprejeli smo zakon o združenem delu. Sprejeli smo »malo ustavo« pravic in svoboščin združenega dela. O tem smo že pisali, k zakonu se bomo še vračali.

Po nemškem radiu smo zasledili naslednji komentar dopisnika: »Človeka je celo nekam sram: marsikdaj špekuliramo, kaj bo z Jugoslavijo, Jugoslavlani pa povsem mirno sprejemajo zakon, ki le še utrjuje pravice delovnih ljudi in njihov položaj pri delitvi rezultatov dela...«

Je k temu komentar sploh potreben?

NAGRAJEVANJE PO DELU

Ko se je Edvard Kardelj mudil v Makedoniji, je za časnik »Nova Makedonija« dejal: »Pri nas še vedno prevladuje mnenje, da se ima vsak, ki zna vsaj malo tolči po stroju in sedi v pisarni, nekako za »gospoda«, pa imajo zato na primer daktilograf brez kakršnekoli druge izobrazbe večasih celo večji osebni dohodek, kot kvalificirani delavci...«

Želimo, da bi te besede pomenile vzpodbudno za vse tiste merodajne dejavnike tudi v naši republiki, ki že (pre) dolgo urejujejo problem nagrajevanja po delu.

POTREBE PO KADRIH

Na slovenskih gospodarskih zbornicah so poudarili, da nas pestijo številne finančne težave, da pa to ne bi smel biti razlog za počasno uresničevanje resolucije o izvajanju družbenega plana SRS v letu 1977. Poudarili so, da reforme šolstva ne moremo prestaviti na »boljše čase«. Nekaj je namreč nespornega: vsaka rast gospodarskih gibanj je odvisna od usposobljenih kadrov, kadrovske potrebe pa je potrebno predvideti, ne pa prepuščati odločanje o tem stihiji.

DEVIZNO POSLOVANJE PO NOVM

Osnutek novega zakona o deviznem poslovanju, ki naj bi pričel veljati prvega januarja prihodnje leto, določa, da občani, ki so na začasnem delu v tujini, lahko vnesejo v našo državo prislužene tuje valute v nedoločenem roku, medtem ko je prejšnji devizni zakon ta rok določal v tridesetih dneh.

MILAN MEDEN

KDAJ UREJENO SEJMIŠČE? – Šentjernej ima idealne možnosti za živinsko-kramarske sejme že zaradi svoje sejmarske tradicije, zato bi predlog, da se uredi sejmišče, ne smel povsem v pozabo. Na sliki: prizor z zadnjega sejma. (Foto: P. Miklič)

CANKARJEVE BRALNE ZNAČKE – V okviru praznovanj 100-letnice Cankarjevega rojstva je bila na črnomaljski osnovni šoli slovesna podelitev Cankarjevih bralnih značk. Značke je dobilo 127 učencev, podelila pa jim jih je vodja ljudske knjižnice Lea Grabrijan.

RAZGRNJEN ZAZIDALNI NAČRT – V pritličnih prostorih stavbe občinske skupščine v Novem mestu je javnosti na ogled zazidalni načrt naselja Žibertov hrib in sprememba zazidalnega načrta naselja ob Zagrebški cesti. Pripombe občanov sprejemajo do 18. decembra. (Foto: Mikulan)

NOVI PIONIRJI – V tednu pred dnevom republike so samo na centralni osnovni šoli v Kočevju sprejeli v pionirsko organizacijo 154 cicibanov. Takole je najmlajši učenec prvega razreda Stojan Bilbija recital pesem „Pionirček hočem biti“. (Foto: F. Brus)

**PREPOVED
PRODAJE AVTOV
126-P**

Medobčinska tržna inšpekcija je te dni prepovedala podjetju Novotehna prodajati avtomobile Fiat 126-P, ker zanje ni dobili rezervnih delov. Letos so dobili in prodali 120 takih avtomobilov. Zanje je še vedno precej povpraševanja, inšpektorji pa so na servisu Novotehne našli za te avtomobile en sam rezervni del, in sicer: tesnilo za pokrov motorja, ki stane manj kot 20 dinarjev...

Pri tem ne gre dolžiti Novotehne, saj podobna akcija teče po vsej Sloveniji. Ugotavljajo, da niso dobili niti tistih rezervnih delov za avtomobile 126-P, ki so jih že davno naročili.

1) Spodnja meja osebnih dohodkov za redno delo najmanj 8.300 din

2) ker mislim zidati stanovanjsko hišo, bi želela pomoč v obliki dolgoročnega kredita in sicer:

na mesano vlogo pri LB - podružnica Novo mesto 2x po 80.000 din v 2 naslednjih dveh letih.

Cen se držijo, kakovosti pa ne

Kontrola, ki jo je pred zadnjimi prazniki izvedla medobčinska inšpekcija, je pokazala, da je založenost z mesom na Dolenjskem nekoliko boljša, kot je bila pred podražitvijo, še vedno pa je na voljo potrošnikom v glavnem goveje meso, svinine in teletine pa mnogo manj. Ponekod jo imajo le za „vzorec“. V pregledanih mesnicah so imeli cenike razobešene na vidnih mestih, meso je bilo razvrščeno po kategorijah, kar je za trgovce pohvalno.

Niso pa bili zadovoljni potrošniki, ker v času kontrole na zalogi sploh ni bilo mesa I. kategorije, pač pa le slabša kakovost govedine in svinine, zelo malo teletine in junetine skoro nič. Inšpekcija ugotavlja, da se glede cen ni kaj pritoževati. V Kmetijski zadrugi Črnomelj imajo celo interni dogovor, po katerem prodajajo junetino še po starih cenah. Samo če lahko zagotovijo potrošniku zares

javno razpravo o preskrbi mest, ki naj bi pripomogla, da bi z naših tržnic končno izginilo „zelenastvo“ in bila organizirana ter s sporazumi dogovorjena boljše preskrba zlasti s sadjem in zelenjavo.

Ce ne morda za vsa slovenska mesta, pa za Novo mesto izrečena ocena zagotovo velja. To sicer ne pomeni, da dolenjska metropola nima na tržnici sadja in zelenjave, vendar precej po „zaslugi“ prekupčevalcev. Pregatni prekupčevalci in posredniki bi pomenilo le zmanjšati ponudbo in se poslabšati preskrbo. Taka pot je lahka, vendar napačna, dokler družbeni sektor kmetijstva ne vzame stvari v svoje roke in organizira boljše oskrbe.

Vendar sami ljudje, ki delajo v družbenem kmetijstvu, brez večje družbene pomoči in naklonjenosti tega ne bodo zmogli. Pridelovanje vrtnin na veliko je tehnološko zahteven in gospodarsko tvegan posel, ki se ga otepljemo že dolgo časa, zato kriza v oskrbi z vrtninami že dalj časa traja in je neizbežna. Trajno jo lahko odpravi le sodobno organizirano in dogovorjeno pridelovanje v zadostnih količinah, postavljenih na trg brez posrednikov in prekupčevalcev.

dirkanja od linice do linice, ki je tako značilno za današnje življenje.

Zamisel matične številke je že stara. Porodila se je v času popisa prebivalstva leta 1953. Dvajset jugoslovanskih mest je matično številko že uvedlo, Slovenija in Srbija pa imata tudi zakon o obveznem vpisovanju matične številke. Novi zakon bo vpeljal enotnost v vsej Jugoslaviji.

Enotna matična številka za vso državo bo imela trinajst števk, razvrščenih v šest skupin. Na primer: Milan P. Nikolič, rojen 28. septembra 1940, bo imel matično številko 28-09-940-86-268-5. Prvi dve številki pomenita dan rojstva, drugi mesec rojstva, tretja skupina leto rojstva, četrta skupina številko registra, peta skupina številke je kombinacija spola in redne številke lastnika matične številke. V šesti skupini je samo ena številka – kontrolna.

Vsak občan bo dobil le eno matično številko in jo bo obdržal do smrti in tudi po njej. Vpisana bo v osebno izkaznico, delovno knjižico, vozniško dovoljenje in vse druge dokumente. Da bo matična številka zares učinkovita, bodo morali imeti vsi upravni organi ustrezne računalniške.

(Po Primorskih novicah)

credno je zapisati...

Pri nas je zdaj često slišati Kuan-tsujevo modrost: „Če daš možu ribo, se bo najedel enkrat, če pa ga naučiš loviti ribe, se bo hranil vse življenje.“ Tudi za družbeni dogovor o pospeševanju razvoja manj razvitih območij v Sloveniji bi v nekem smislu lahko rekli, da sloni na njej. Rdeča nit, ki se vleče skozi družbeni dogovor, je namreč očitna: pomagati, da se manj razviti postavijo na svoje noge, da dohiteljujejo bolj razvite.

Ker pa je že doslej pet let veljal „Zakon o ukrepih za pospeševanje razvoja manj razvitih območij Slovenije“, je gotovo upravičeno vprašanje, kako kaj učenje lova rib napreduje, in zlasti, kako napreduje naša manj razviti občini Črnomelj in Trebnje.

Tudi po merilih novega zakona sta ostali med manj razvitimi občinami (prav tako kot še sedem drugih

„830 jurjev in kredit!“

Ob pojavu, ki se mu pravi kruhorstvo

Neko novomeško podjetje je pred tedni (ponovno) razpisalo prosto delovno mesto vodje finančno računskega sektorja s posebnim opozorilom, da ne gre za reelekcijo. Poleg izobrazbe in delovnih izkušenj je razpis zahteval, da morajo kandidati imeti moralnopolitične vrline, strokovno in organizacijsko sposobnost, hkrati pa je interesente poučil, da lahko dobijo vse informacije o obsegu dela in osebnih dohodkih v upravi podjetja.

Skratka, bil je razpis kot razpis v vsebinsko in pravno neoporečni obliki – normalna pot, po kateri iščejo delovne organizacije nove sodelavce tudi za vodilne in vodstvene položaje. Vsebinska te objave ni imela nikakršne „luknje“ in tudi ni dala povoda za kakršnokoli svojevoljno razlago ali celo barantanje. Preprosto povedano je ta razpis od kandidatov zahteval le eno: da v ponudbo vstavijo le podatke, iz katerih bo razvidno, da izpolnjujejo pogoje in lahko konkurirajo za zasedbo delovnega mesta.

Take ponudbe, in nič drugačne, so pričakovali tudi v podjetju. Toda – glej ga, spaka, ena od prijav je bila nenavadno dolga. Po „to bi bil kratek življenjepis in odgovor na vaše zahteve“ je še sledilo: „Glede na to, da bi menjala službo le v primeru boljših pogojev, kot jih imam sedaj, vam sporočam tudi svoje pogoje, ki so naslednji:

1. spodnja meja osebnih dohodkov za redno delo najmanj 8.300 din;
2. ker mislim zidati stanovanjsko hišo, bi želela pomoč v obliki dolgoročnega kredita, in sicer: na vezano vlogo pri LB – podružnica Novo mesto 2x po 80.000 din v naslednjih dveh letih. V kolikor vam moja izobrazba in praksa ustrežata v smislu vašega razpisa in v primeru sporazuma glede na moje pogoje, se čez tri mesece lahko zaposlim v vaši delovni organizaciji.“

Komentar k temu pravzaprav ni potreben, ker pa se je pri pristojni občinski kadrovski komisiji ujelo na rešetu še nekaj podobnih „cvetk“, naj v imenu nove ustave, zakona o združenem delu, političnih stališč in samoupravnih odnosov tako izsiljevalsko pot posameznikov, ki hkrati, ko prisegajo, da imajo moralno-politične vrline, že vnaprej, še preden so prestopili prag nove delovne organizacije, spoznali delo in se v njem izkazali, zahtevajo posebne ugodnosti zase, enkrat za vselej zavrnemo. Kakšna socialistična samoupravna družba pa bomo, če bomo dovolili prakso mimo zakonitih, dogovorih in sporazumih določene poti?!

I. ZORAN

kvalitetno meso, prodajajo junetino po višjih cenah.

Obenem s kontrolo kakovosti in cen svežega mesa so pregledali tudi trajne, poltrajne ter obarjene in suhomesnate izdelke ter njihove cene. Podobno kot pri svežem mesu so ugotovili tudi zanje: malo je izbire in potrošnik se mora zadovoljiti s tem, kar prodajajo. Kvaliteta teh izdelkov je poprečna in se celo slabša, čeravno veljajo zanje nove, višje cene.

Inšpektorji so posamezne izdelke tudi organoleptično preizkusili, rezultati tovrstnih preiskav pa so pokazali, da so bili vsi primerni za prodajo.

R. B.

„Zelenaši služijo“

„Zelena mafija“ služi, družbeni sektor pa ničesar korenitega ne naredi, da bi povečal ponudbo sadja in zelenjave. Taka ocena je bila izrečena na seji izvršnega odbora skupnosti slovenskih občin 25. novembra v Novem mestu, ko so obravnavali priprave na bližnjo posebno

Ujeti v številko

V prihodnje se bomo rodili, živeli in umirali v znamenju številke 13. Tako namreč predvideva predlog za sprejem zakona o uvedbi matične številke državljana, ki ga bodo začeli uveljavljati že prihodnje leto, če ga

Predstavljanje po novem

bo zvezna skupščina sprejela še letos. Predvideno je, da bo do leta 1982 vsak Jugoslovčan dobil svojo trinajstmestno matično številko. Novost bo v prid državljanom in upravnim službam. S pomočjo števk bodo ljudje lažje in mnogo hitreje dobili v uradih potrebna potrdila, listine ali spričevala. Mnogo manj bo

– Pogledj, Pero, kdo je tako tečen! (Karikatura: Požeški list)

vse o Dolenjski v Dolenjskem listu

Suhe krajine ni

Polegel se je, a ni še pozabljen protest, da novi zakon o pospeševanju skladnejšega regionalnega razvoja v Sloveniji, kot se zakon uradno imenuje, ni uvrstil Suhe krajine med manj razvita območja. Protest je, kot se je izkazalo, temeljil predvsem na nezadostnem poznavanju dejstev. Verjetno ga niti ne bi bilo, če bi bila javnost o novosti tako izčrpno obveščena, kot jo – sicer pozno, a ne prepozno – s posebno decembrsko številko obvešča slovenski gospodarski list „Gospodarski vestnik“.

Novi zakon in posebni družbeni dogovor o pospeševanju razvoja manj razvitih območij zelo natančno in izčrpno določata, po kakšnih merilih se razvrščajo občine in krajevne skupnosti med manj razvita območja in kakšni sistemski pospeševalni ukrepi bodo pripomogli k njihovu napredovanju.

Četudi veljata že vse letošnje leto, občani malo poznajo novosti, ki bi jih sicer morali vedeti.

Nekdanjega „kluba enajsterice“ ni več, merila za manj razvito občino izpolnjuje le še 9 slovenskih občin, med njimi še vedno Črnomelj in Trebnje, po novem pa je med manj razvitimi občinami obmejna občina Tolmin, ki izpolnjuje posebna merila. Novi zakon je razen tega uvrstil med manj razvita območja še naslednje krajevne skupnosti iz našega območja: Blanca, Zabukovje (sevniška občina), Zdole (Krško), Artiče, Bizeljsko, Globoko, Kapela, Pišce, Sromlje in Pečice – Krize (Brežice), Banja Loka, Mozelj, Predgrad, Vimolj in Vas-Fara (Kočevje). Suha krajina torej ni zajeta, za njo bo morala, tako nalaga tudi zakon, bolj skrbeti novomeška občina oz. sosednje občine, kolikor sega vanje. Prebivalci Suhe krajine trdijo, da doslej ni bilo vedno tako, da je Novo mesto ob novem zakonu sicer zagnalo vik in krik, samo pa ni storilo za Suho krajino toliko, kot bi lahko.

M. L.

Koraki, ne skoki

slovenskih občin), kar je samo po sebi sicer slabo znamenje, ki pa ne pove bistvenega. Namreč, da so manj razvita območja v minulih petletkih vendarle hitreje napredovala kot Slovenija v poprečju. Družbeni proizvod na prebivalca, ki je najboljše merilo, se je v Sloveniji povprečno povečeval za 26,5 odst. na leto, na manj razvitem območju pa za 29,0 odst. Toda za našo občino sta številki kaj različni; medtem ko je v trebanjski občini družbeni proizvod naraščal nadpovprečno (za 33,5 odst.), je v črnomaljski podpovprečno (27,6 odst.) glede na manj razvite, kar pa je še vedno več kot znaša povprečje za vso Slovenijo. Nadpovprečno sta se povečevala tudi število zaposlenih in znesek investicij.

In še eno pomembno spoznanje je prineslo minulo petletno obdobje: če so na Kitajskem možni veliki skoki, pri nas niso. Ni mogoče čez noč preskočiti desetletja, zaostanki so veliki, tako rekoč zakoreninjeni, potrebno je dolgotrajno prizadevanje, množica „drobnih korakov“, da se v resnici nadoknadi zamujeno. Ne gre za skok, temveč za proces, za katerega pa želimo, da poteka kar najhitreje.

M. LEGAN

Dotiskanih 22.000 izvodov prvenca ČZP Dolenjski list – občanovega vodnika

nadaljevanje s 1. strani

in enotnost," je dejal predsednik občine Franc Vrvišar.

Generalni direktor Miroslav Ština je poudaril, da je bodočnost Beti v modernizaciji in prestrukturiranju proizvodnje v artikle visoke mode. „Od predvidenih investicij bo šlo 75 odst. za nove stroje, zgraditi moramo nove tovarniške prostore, sanirati sedanje, vpeljati novo tehnologijo, odpreti nova delovna mesta in graditi take odnose, da bo delavec res subjekt pogovora in rezultatov gospodarjenja.“

Enaintridesetim delavcem, ki v Beti delajo že od samega začetka, so podelili priznanja in nagrade, tovarna pa je ob jubileju dobila občinsko priznanje OF. V kulturnem sporodu sta nastopila Slovenski oktet in igralec Janez Rohaček. Direktor nizozemske tovarne Neveda, največjega evropskega proizvajalca volne za ročno pletenje, s katero Beti že več let uspešno sodeluje, je tovarni podaril tri tisoč tulipanovih čebulic, mestu Metlika pa dva tisoč. „To je barvni pozdrav Beti in Metliki iz Holandije," je dejal, toplo pozdravljen.

S proslave so poslali pozdravno pismo tovarišu Titu in obljubili, da bo 25-letnico Beti slavila še močnejša in še večja.

A. B.

V torek so v novomeškem KNJIGOTISKU dotiskali 22.000 izvodov občanovega vodnika KAJ? KDO? KJE? V NOVOMEŠKI OBČINI 77, prve knjižne publikacije v založbi Časopisnega založniškega podjetja Dolenjski list. V kolektivu, kjer smo v štirih letih obstoja podjetja zaradi omejenih kadrovskih in denarnih možnosti dolgo iskali primerno zvrst za svojega prvenca, smo predvsem presenečeni nad izrednim zanimanjem javnosti za občanov vodnik.

Doslej najvišja knjižna naklada, tiskana v Novem mestu, nikoli ni preseгла 3.000 izvodov. In celo prodaja take naklade je vedno trajala več mesecev ali celo nekaj let. Občanovega vodnika „3K“, kot smo knjižnici dali delovni naslov, pa smo že pred začetkom tiska razprodali 19.800 izvodov. Zaradi tako velikega zanimanja je bilo tudi mogoče povečati obseg izdaje od predvidenih 96 na 144 strani s prilogami vred. Vodnik bo zgiban in zvezan do prihodnjega tedna, ko ga bomo začeli pošiljati prednaročnikom, vsi ostali pa ga bodo lahko kupili po 25 dinarjev za izvod.

Namen vodnika je nuditi občanom samoupravljalcem tiste po-

datke, ki jih sicer ne morejo dobiti v drugih izdajah ali pa do katerih težko pridejo, ker se največkrat niti ne vedo kam obrniti. Z dokončno uvedbo samoupravnega odločanja v krajevne skupnosti postaja namreč vrzel v množičnem obveščanju toliko večja, kolikor resneje ugotavljamo, katere informacije dejansko prodoro prav do vsakega občana.

Po številu časopisov na prebivalca smo med zadnjimi v Evropi, lokalnega radia in televizije nimamo, drugih sredstev množičnega obveščanja, ki bi se ubadala na primer z jedrom odločanja v vseh 21 krajevnih skupnostih novomeške občine, pa tudi ne. Nič bolje ni v sosednjih občinah.

Glasila organizacij združenega dela pogumno krčijo goščavo samoupravne nevednosti, vendar predvsem za potrebe svojih kolektivov. Drugih sodobnih, družbenim hoteljem prilagojenih sredstev množičnega obveščanja na žalost še nismo izumili.

Občanov vodnik želi biti bitni poskus izvirnega prijema v samoupravnem obveščanju. Zaradi naglice v navdušenju nad zamisljo pa je seveda še neboljšen in prav gotovo tudi pomankljiv.

Naj bodo te vrstice namesto opravičila za morebitne lepote napake prvorojenca v ureditvenem in grafičnem smislu. Če pa bo tak, kot ga izdajamo, vsaj malo pripomogel k uresničenju ustavnih pravic vsakega človeka v naši občini, je svojo nalogo opravil.

Za delovno skupino 3K: M. MOŠKON

Josip Broz Tito:

Položaj delavca se je utrdil

V minulem obdobju so se še tesneje povezali delavski razred, kmetijstvo in inteligenca. Pospešil se je proces praktičnega združevanja vseh delovnih ljudi na izhodiščih boja za socializem in samoupravljanje. Družbeni in ekonomski položaj delavskega razreda se je utrdil. Povečalo se je njegovo neposredno delovanje v razvijanju samoupravnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela, v krajevnih, interesnih in družbenopolitičnih skupnostih. Povečala se je njegova socialistična zavest in okrepila njegova enotnost, ker se vse bolj širi spoznanje o istovetnosti interesov delavskega razreda v vseh delih naše države. Od tod tudi njegova velika občutljivost za vsakršno upočasnjevanje samoupravnega razvoja in za vse oblike odklonov v naši družbi.

(Iz poročila (predsedstva SFRJ) oz. govora predsednika republike in ZKJ 26. novembra v zvezni skupščini)

Stane Dolanc:

Nikomur se ni treba bati za nas

Nikomur se ni treba bati za socialistično federativno republiko Jugoslavijo, za prihodnost naših samoupravljalcev. Politika Zveze komunistov Jugoslavije in Socialistične federativne republike Jugoslavije je jasna, načelna in kontinuirana. Jugoslavija pripada gibanju neuvrščenih in je ni mogoče potegniti v kako institucionalizirano obliko politične, vojaške ali državne skupnosti, kajti to ni samo v neposrednem nasprotju z bistvom naše samoupravne družbe in naše neuvrščene usmeritve, temveč bi povzročilo tudi resno škodo miru, družbenemu napredku in socializmu v svetu, pa tudi današnjim pozitivnim gibanjem v razvoju mednarodnih odnosov sploh in posebej v mednarodnem delavskem in demokratskem gibanju. Priprani smo, da so mnogi to že dojemli, kdor pa ni, bo to samo njemu v škodo. Komunisti in delovni ljudje, vsi narodi in narodnosti Jugoslavije so trdno ob ZKJ in tovarišu Titu, za socialistično samoupravljanje in politiko neuvrščenosti. Naj tega nihče zunaj nikoli ne pozabi, niti na jugu niti na severu, vzhodu in zahodu.

(Iz razprave sekretarja IK predsedstva CK ZKJ v zvezni skupščini)

Vijugasta pot do denarcev

Novo mesto: IO skupnosti slovenskih občin o financiranju krajevnih skupnosti

Kako zagotoviti krajevnim skupnostim trajne denarne vire, da bodo lahko uresničevale svojo, z ustavo določeno vlogo, to je osrednje vprašanje, ko je izvršni odbor skupnosti slovenskih občin 25. novembra v Novem mestu razpravjal o samoupravnem razvoju in financiranju krajevnih skupnosti.

Izhodišča je obrazložil predsednik sekcije za samoupravni razvoj krajevnih skupnosti Jakob Berič, predsednik novomeške občinske skupščine, ki je dejal, da se kljub zapletenosti in nekaterim še nerazčiščenim vprašanjem vendarle bližamo cilju, to je sistemski rešitvi, po kateri bodo krajevne skupnosti zmožne opravljati svoje številne naloge. Nerazčiščeno je zlasti še, kako najbolj smotno vključiti v krajevno skupnost financiranje komunalnih naprav. V občinah bi bilo treba čimprej ustanoviti samoupravne komunalne interesne skupnosti, vendar je ustanavljanje v zaostanku (tudi v novomeški občini take skupnosti še ni), če pa so skupnosti že ustanovljene, ne zaživijo, ker ni urejeno financiranje. Se vedno delujejo komunalni skladi, ki so preživela

oblika ob nastajajočih interesnih skupnostih.

V razpravi je bila izrečena dolga vrsta pripomb, med njimi tudi na račun proračunske miselnosti v krajevnih skupnostih in prevelikem poudarjanju splošne porabe v njej. Proračun je šele na petem mestu, ko gre za zbiranje denarja za potrebe krajevne skupnosti, na prvem je samoprispevek in delo občanov, česar se dobro zavedajo predvsem v podeželskih krajevnih skupnostih. Skupnost slovenskih občin je zato sklenila spodbuditi ustanavljanje samoupravnih komunalnih interesnih skupnosti in pospešiti razprave, v katerih bi dokončno

„domislili“ nekatera še nerazčiščena vprašanja.

Na novomeškem zasedanju so obravnavali tudi priprave na javno razpravo in sklepanje ustreznih sporazumov za preskrbo večjih mest v Sloveniji, predsedniki sekcij pa so izvršnemu odboru poročali o živahni aktivnosti sekcij, ki so ena najbolj pomembnih oblik dela skupnosti slovenskih občin. M. L.

AKADEMIJA ZA DAN REPUBLIKE

V petek, 26. novembra, je bila v črnomaljskem domu kulture akademija v počastitev dneva republike. Obenem je bila akademija tudi pregled amaterske dejavnosti v občini ob zaključku „tedna Komunistična“.

KOČEVJE: ZA BOLJŠE SAMOUPRAVLJANJE

V Kočevju so minuli ponedeljek, 6. decembra, ustanovili klub samoupravljalcev in sprejeli delovni program za leto 1977. Glavna značilnost programa je, da bodo posebno pozornost posvetili izobraževanju in drugim dejavnostim kluba, ki bodo kar največ prispevale k uresničenju zakona o združenem delu. Izdelali so tudi program financiranja, po katerem bodo podpisniki sporazuma o ustanovitvi kluba prispevali v obliki prispevka (0,13 odstotka od kosmatih osebnih dohodkov iz sredstev, ki ostajajo delovni organizaciji za izobraževanje) in članarine za delo kluba na leto 715.000 din. Od tega bodo porabili 584.000 din za uresničevanje programa izobraževanja, ostalo pa za druge dejavnosti in delovanje kluba.

STANE ILC, KANDIDAT ZA PREDSEDNIKA IS

Komite občinske konference ZK v Brežicah je podprl predlog predsedstva občinske konference SZDL, naj bi za novega predsednika Izvršnega sveta občinske skupščine kandidirali dolgoletnega družbenopolitičnega delavca Staneta Ilca, sedaj zaposlenega pri Prevozu v Brežicah. Tovariš Ilc je kandidaturu sprejel. Predlog bodo posredovali občinski skupščini. Postopek za novega predsednika IS bo izpeljan še v tem mesecu.

Vtisi tečajnikov

MARJAN PETERCA – zaposlen v INDOS Ljubljana, kovnostrugar: „Do sedaj v naši delovni organizaciji nisem bil aktivno vključen v politično delo, ker sem čutil, da imam premalo znanja in izkušenj. Tečaj je za poročene in nas v letih predolg in nekoliko prenaporen. Začetki je treba pri mladem človeku-komunistu.“

JANEZ HROVAT – zaposlen v Industriji obutve Novo mesto, kvalificiran čevljar: „Na seminar sem se prijavil zato, da si pridobim čimveč znanja s področja samoupravljanja in vodenja. Predavatelji so se potrudili, da so nam podajali snov čim bolj jasno in razumljivo. Delovne organizacije bi morale vsaj enkrat na leto poslati po enega človeka na tečaj, ker bi le tako dobili izobražen vodstveni aktiv. Ob vrnitvi svoje delovne organizacije, ki mi je omogočila udeležbo, ne bom pozabil, temveč bom poizkušal svoje znanje čim bolj koristneje uporabiti v dobro vseh delavcev.“

Desetič potrjena spoznanja

V Dolenjskih Toplicah se je končal deseti dvomesečni politični tečaj

Ob koncu novembra se je v Dolenjskih Toplicah končal deseti dvomesečni politični tečaj za delavce v sindikalnih in mladinskih organizacijah. Obiskovalo in uspešno končalo ga je 43 tečajnikov. Vse tečaje, ki jih že tretje leto prireja Center za izobraževanje pri Zvezi sindikatov Slovenije, je doslej obiskovalo 383 tečajnikov iz 310 delovnih organizacij, kar pomeni, da so se organizacije združenega dela zelo obogatile z novimi politično bolj usposobljenimi delavci.

„Slovenija je še vedno edina republika v Jugoslaviji, ki prireja take tečaje za zaposlene v delovnih organizacijah. Letos so se zanje začeli zanimati tudi v drugih republikah in jih bodo organizirali prihodnje leto," je dejal direktor Centra za izobraževanje pri republikem svetu Zveze sindikatov Slovenije Zdravko Troha.

Potem je nadaljeval: „Usposabljanje političnih delavcev je postalo nepogrešljivo, to spoznavajo v delovnih organizacijah sami. Sprva se je bilo treba boriti za vsakega kandidata, da smo dosegli zadostno število tečajnikov, zdaj pa je povsem drugače. Zanimanja je dovolj, zakaj z dvomesečnim šolanjem dobijo kandidati dovolj osnovnega teoretičnega znanja za boljše razumevanje političnega dela v delovnih organizacijah in za nadaljnje izpopolnjevanje ob delu v praksi. Tečaj je zelo intenziven, saj je tudi po devet ur predavanj na dan, zaradi boljše povezave s praktičnim življenjem in delom pa se tečajniki seznanjajo tudi z delovnimi organizacijami. S

političnim aktivom itd. Vse naše delo je zapisano v glasilu, ki so ga tečajniki redno izdajali. Tudi potem, ko se tečajniki razidejo in je njihova naloga, da pridobivajo znanje s pridom izkoristijo v praksi, sodelujemo z njimi in se dvakrat na leto za dva dni srečamo na seminarjih," je končal Zdravko Troha. Naslednji politični tečaj se bo začel 13. decembra – spet v Dolenjskih Toplicah, kjer se tečajniki, kot so dejali, dobro počutijo.

JANEZ PAVLIN

KONČAN DESETI TEČAJ – Tečajnikom je izročil potrdilo o uspešno opravljenem tečaju Zdravko Troha, direktor Centra za izobraževanje pri Zvezi sindikatov Slovenije (na sliki na krajini desni). (Foto: J. Pavlin)

Soba, kjer rešujejo življenja

Znebimo se neustreznih predstav o vlogi šok sobe v bolnišnici – zakaj je potrebna obnova in razširitev sedanjega oddelka za intenzivno nego in terapijo v bolnišnici

„V šok sobi je!“ – vest s tem sporočilom po navadi hudo pretrese svojce, prijatelje in znanca pacienta, ki se je moral zateči po pomoč v bolnišnico. Ljudje si predstavljajo, da je zdaj z bolnikom skoraj pri kraju. Pa vendarle ni tako: tu se odvije mnogo najpomembnejših bojev za človekovo življenje. Poleg velike mere pridnosti in zglede postrtovalnosti zdravnikov in drugega osebja v bolnišnici pomagajo prav v tej sobi človeku tudi naj sodobnejši aparati in pripomočki, izmed katerih so mnogi zadnja beseda tehnike in znanosti.

Na kirurškem oddelku novomeške bolnišnice nam je dr. Lavo Morela med drugim povedal o „neprijazljivi“ šok sobi tudi naslednje:

„Oddelk za intenzivno nego in terapijo ima odločilen vpliv na uspešno delo v bolnišnici. Intenzivna nega in terapija je sorazmerno mlada medicinska dejavnost, ki se je razvila iz kooperativne nege v zadnjih 15 do 20 letih. Danes ni potrebna samo ljudem, ki so bili operirani, ampak tudi številnim drugim bolnikom z nevarnimi boleznimi iz različnih medicinskih strok. Na Slovenskem se je razvila in dobila novo organizacijsko obliko, standarde in normative v organizacijo centra za intenzivno nego in terapijo v kliničnem centru v Ljubljani.“

– Tovariš dr. Morela, ali ni že sedanja šok soba v novomeški bolnišnici sodobno urejena in vam je v veliko pomoč? – smo se zanimali naprej.

„Res je: ko smo načrtovali in gradili sedanjo bolnišnico v Novem mestu, so bili prostori za šok sobo, kakor smo jo takrat imenovali, prirejani takratnim zahtevam in spoznanjem o negi bolnika. Za takratne pojme so bili to moderni prostori, imeli so celo prvi monitor, tako imenovano elektronsko medicinsko sestro in še marsikaj. Intenzivna nega pa se je medtem razvijala dalje; tehnika je sledila razvoju in nudi zdaj zdravnikom aparate, s pomočjo katerih laže pomagajo najtežjim bolnikom. Pri pacientih šok soba iz razumljivih razlogov ni priljubljena in se je neradi spominjajo, mnogi pa

kljub temu vedo, da se ravno tu dostikrat bije odločilna bitka za njihovo življenje. Bojeviti bitko brez sodobnega orožja pa je zelo težko ...

– Kaj nam lahko poveste o željah zdravstvenih delavcev glede nabave te, kakor pravite, naj sodobnejše opreme?

„Sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru RK v Novem mestu (žiro račun: 52100-678-80144) je uvrstil v svoj nabavni program naslednje aparate: 1. posteljno tehniko, ki steha nepokretnega bolnika s posteljo vred in je preprost, a izredno učinkovit pripomoček za dnevno kontrolo bolnikovega stanja ter vodilo za zdravljenje. Naprava stane pribl. 10.000 mark.

2. Draegerjev spiromat 650, ki omogoča umetno dihanje.

3. Emergency Trolley E M T 034 – voziček z aparati za oživljanje (glej fotografijo!), ki omogoča kontrolo življenjskih funkcij. V primeru, da nastopi zastoj srca (fibrilacija), nam pomaga tudi z defibril-

lacijo in ponovno vzpostavlja delovanje srca. Je zelo priročen in ga lahko hitro prevažamo po oddelkih. Stane približno 15.000 avstr. šilingov.

4. Stojčč EKG aparat z vsemi odvodi omogoča natančno registracijo in kontrolo električnih potencialov v srčni mišici. Stane 30 milijonov Sdin.

5. Prenosni EKG aparat registrira električne potenciale možganske skorje in pomaga s tem pri diagnostiki boleznih ali pri poškodbah možganov.

6. Monitorji za sprotno kontrolo vseh življenjskih funkcij bolnikov.“ Blizu se konec poslovnega leta in z njim priložnost, da v delovnih organizacijah razmislimo tudi o našem deležu pomoči za sklad, ki ga vodi občinski odbor Rdečega križa v Novem mestu v imenu prebivalcev in vseh sedanjih ter bodočih pomoči potrebnih pacientov v pokrajini!

T. G.

„ČE STROJ NE BO KUPLJEN NAJPOZNEJE V DVEH LETIH ...“

Josip Veber
Predgrad 45
p. Stari trg ob Kolpi
bivši sanitetni podnadrednik, star 83 let, prostovoljni borec za severno mejo 1918-1919

Predgrad,
14. novembra 1976

P.n.
gospa dr. Morela v očesni bolnici
Novo mesto

Podpisani sem bral članek v Dolenjskem listu od 4. novembra 1976 o Vašem predlogu za nakup aparata za zdravljenje oči itd.

Pošiljam Vam darilo za nakup stroja 500 dinarjev po Mimici Rode, vaši tamkajšnji uradnici. Pripominjam pa: če stroj ne bo kupljen najpozneje v dveh letih, vzamem ta znesek nazaj z 8-odst. obrestmi.

Ta znesek sem jaz prištelil za nakup v zgornjem članku navedenega aparata za oči kot prostovoljec in borec. Tako morajo narediti tudi drugi očesni bolniki za ta aparat!

S spoštovanjem
JOSIP VEBER
Prilagam 500 din.

ZIRO RAČUN

Medobčinski sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru RK Novo mesto, Novo mesto. C. komandanta Staneta 30, telefon 21-430, žiro račun 52100-678-80144

Ne bog, smrt roko ven moli

Kritične pripombe bralca iz Zagreba — Zapisi o gostilnah naj spregovore tudi o temnih straneh gostilničarstva

V Dolenjskem listu že dlje časa izhajajo obširni zapisi o starih dolenjskih gostilnah in gostilničarjih. Pri zapisih me moti, da avtor deli hvalo vsem gostilničarjem, čeprav bi je po kakovosti gostilniških storitev, po opremitvi in higieni ne zaslužili.

Menim, da bi moral novinar pri pisanju o gostilnah prikazati tudi negativne pojave in temne strani dolenjskih gostiln. V gostilnah Pintarjev in Vindišarjev ter drugih so bila shajališča mešetarjev, kvartopircov in drugih nepridipravov. V gostilnah so ob pomoči teh „uglednih“ gostov med obema vojnama mnogi kmetje izgubili premoženje in prišli na be-raško palico. Dogajali pa so se tudi zločini. Za primer naj navedem nekaj ubojev: sin gostilničarja Pin-

tarja je s francoskim ključem ubil nekoga kmeta iz Podgorja ter mu odnesel ves denar od prodanih volov; pred vrati Petretove gostilne v Straži je pijani lovec Šiška ustrelil nedolžnega kmečkega fanta; lastnik gostilne v Prečni je bil na skrivnosten način ubit; izpred gostilne v Straži so pijani kmetje — vozniki z verigami privezali noge učitelja iz Soteske na konje ter le-te pogнали v galop, da je nesrečnež v hudih mukah umrl. Takšnih grozodejstev se je zgodilo pred hišami, „kjer bog roko ven moli“, še veliko, zato bi bilo pravilneje, da se zapisi o gostilnah prekrstijo v „Kjer smrt roko ven moli“.

Znano je, da so gostilne krive tudi za porast alkoholizma, ki je danes vzrok mnogih nesreč na cesti, zakonskih polomov in socialnih tegob.

Namesto da avtor zapisov piše o starih gostilnah, bi bilo bolje, ko bi progajal razvoj naprednega, sodobnega gostinstva ter tako pripomogel, da bi se dolenjski gostilničarji čim prej izvlekli iz zaostalosti in primitivnosti.

KARLO JAKŠE
Zagreb

PREDAVANJE V ŠMIEHU

Občinski odbor RK je v četrtek, 18. novembra, priredil predavanje o ženskih boleznih. Predavala je ginekologinja dr. Milena Reya-Janžekovič, 37 deklet in žena je pozorno sledilo izkušeni predavateljici, ki se je posluževala flanelografov. V decembru nameravamo organizirati še eno predavanje s filmom, tokrat o nalezljivih boleznih.

Mladi člani RK v osnovni šoli „Milka Šobar — Nataša“ in gasilski pevski zbor sta začela pripravljati program za praznik starostnikov z novoletno obdaritvijo, ki bo 19. decembra dopoldne.

FILIP RIHAR

DVOJNI JUBILEJ VESTNEGA GASILCA

Letos mineva 52 let, odkar je tovariš Anton JANEŽIČ iz Podpreske vstopil med gasilce. Vso to dobo, razen v vojnem času, aktivno sodeluje v tej humani organizaciji. Posebno pohvalo zasluži 30-letno nepre-

kinjeno ter vestno vodenje gasilske blagajne. Ker slavi tov. Janežič letos tudi 70-letnico rojstva, mu člani GD Podpreska iskreno čestitamo in mu želimo dobro zdravje ter da bi še dolga leta ugotavljal pozitivni gasilski saldo, za katerega se tako vneto zavzema.

Člani GD Podpreska

Vinko Rački

Nepričakovano nas je 26. novembra zadel hud udarec: nemadna smrt je pobrala Vinka Račkega iz slovenskega Kužlja, starega komaj 42 let. Ko se je odpravil na delo, ga je zadela kap. Bil je delavec gozdnega gospodarstva Delnice, ki ima v hrvaškem Kužlju drevosnico.

Pokojni Vinko je bil član gasilcev in drugih organizacij. Bil je zelo dober, gospodaren in med vsemi ljudmi zelo priljubljen. Za vsakogar je imel pripravljeno lepo besedo in vsakomur je zelo rad pomagal, če je je mogel. Ob njegovi smrti so vaščani Kužlja hitro popravili pot na pokopališče in do hrvaškega Kužlja.

Vinka Račkega bomo ohranili v spominu kot dobrega in prijaznega človeka. Z njegove smrti smo veliko izgubili, posebno njegovi svojci. Izrekamo jim iskreno sožalje.

JOŽE KRIŽ
KUŽLJ

MILAN BREŠČAK

V nedeljo, 28. novembra, so se številni prebivalci Novega mesta in drugi poslovili na ločenskem pokopališču od znanega Novomeščana Milana Breščaka, ki je dober del svojega življenja preživel na Dolenjskem. Do upokojitve je delal kot upravni delavec pri okraju Novo mesto oziroma skupščini občine Novo mesto.

Milan Breščak se je rodil 18. marca 1912 v Pevni pri Gorici. Za v otroških letih se je preselil na Dolenjsko, kjer si je ustvaril tudi družino in živel vse do svoje prerane smrti. V času svojega bivanja na Dolenjskem se je družil z naprednimi ljudmi, tistimi, ki so ljubili prirodo in se zavzemali, da ohranijo prirodne lepote. Največjo aktivnost je pokazal zlasti v lovski organizaciji, kjer mu gre tudi precej zaslug, da se je ta na Dolenjskem tako utrdila.

S. D.

SPREJETI MED PIONIRJE — Dan republike so slovesno proslavili na vsaki osnovni šoli toliko bolj, ker so prav na ta dan naši najmlajši, cicibani, sprejeti v pionirsko organizacijo. Povsem razumljivo je zatorej veselje najmlajših v OŠ Jurij Dalmatin v Krškem (na posnetku). (Foto: N. Jelčič; podpis: R. Vogrinc)

Upokojenci po poteh revolucije

Črnomaljsko društvo slavi letos 30-letnico obstoja

Črnomaljsko društvo upokojencev deluje že 30 let, od ustanovitve 1946. V letošnjem jubilejnem letu je poleg drugega priredilo tri izlete v razne kraje naše domovine. Vsaokrat sta odpeljala na izlet po dva avtobusa, vseh udeležencev skupaj pa je bilo okoli tristo.

Na enega teh izletov smo se odpravili 8. septembra in obiskali kraje, znane po herojskih borbah med NOB. Pri Vinici smo prešli slovensko-hrvaško mejo in prek Karlova odpotovali do Petrinje, kjer je bil prvi postanek. Naslednja postaja je bil Jasenovac, kjer je bilo med vojno zloglasno taborišče. Pri spomeniku nam je o trpljenju in mukah pripovedoval tov. Zunič, ki je sam več mesecev preživel v tem peklu. K spomeniku smo položili venec in zapeli slovensko pesem Lipa zelenela je.

Na poti proti Prijedoru smo občudovali lepo pokrajino in se na lastne oči prepričali, da stara podoba zaostale Bosne izginja. Veliko je novih hiš in le vitki minareti džamij so opozarjali, da smo v Bosni.

Naš naslednji cilj je bil spomenik na Kozari, ki dominira nad to čudovito pokrajino, kjer je toliko naših borcev darovalo življenje za svobodo. Tu je bil vsakdo borec:

možje, žene, fantje, dekleta in celo otroci. Po ogledu spomenika nas je pot vodila proti Banjaluki. Mesto ob Vrbasu se je razvilo v moderno mesto s širokimi ulicami, sodobnimi hoteli in trgovinami. Prenočili smo v hotelu Palace, še prej pa smo si ogledali spomenik padlim Krajišnikom in položili venec.

Prvi cilj v naslednjem dnevu je bil Jajce; pot nas je vodila skozi Mrkonjić grad, katerega preteklost je polna junaške zgodovine iz časov osmanske države.

Prvi obisk v Jajcu je veljal muzeju, kjer je 1943 zasedal AVNOJ. Po ogledu smo se razkropili po mestu in občudovali harmonično prelivanje stare turške in sodobne evropske arhitekture. Vitki minareti se zrcalijo v slapovih reke Plive.

Po kosilu smo pot nadaljevali mimo Ključa do Bosanske Petrova in naprej do Drvarja. Ustavili smo se pred mestom in se povzpeli v votlino v Titovi pečini, kjer je bil v času nemškega desanta na Drvar Vrhovni štab z maršalom Titom na čelu. Neki domačin nam je opisal potek napada nemških padalcev. V

PIGNIRJI DOPISNIKI SO SE SREČALI V MARIBORU

Srečanja pionirjev dopisnikov — bilo je 19., 20. in 21. novembra v Mariboru — smo se udeležile tudi članice literarno-novinarskega krožka iz žužemberške osnovne šole, udeležbo pa sta omogočila Dolenjski list in TV-15. V Mariboru smo bili gostje prijaznih vrstnikov, ki so nam razkazali mesto in njegove znamenitosti. Ogledali smo si razstavo glasil, obiskali mariborsko tiskarno in se pogovarjali z uredniki mladinskih časopisov in revij. Zadnji dan srečanja so organizatorji podelili najboljšim dopisnikom nagrade, nato pa smo si ogledali še „Užiško republiko“.

POLONCA URBANČIČ
OŠ ŽUŽEMBERK

GARSONJERO,

enosobno ali kakršnokoli drugo neopremljeno stanovanje iščemo za našega stalnega sodelavca v Novem mestu ali okolici. Ponudbe pošljite na naslov: CZP Dolenjski list, 68000 NOVO MESTO.

M. B.

ZAHVALA

Ob nenadni in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, staroga očeta, brata, strica in svaka

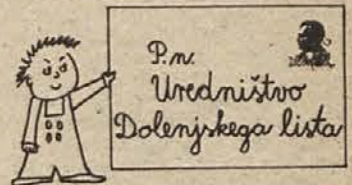
ANTONA NEMANIČA

iz Slamne vasi št. 7

se iskreno zahvaljujemo sosedom, vaščanom, sorodnikom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali cvetje, ter pokojnika v tako velikem številu spremlili na njegovi zadnji poti. Hvala organizacijam ZB in Gasilskemu društvu Slamna vas ter kolektivu CP TOZD Mehanizacija za podarjene vence. Zahvaljujemo se tudi govornikom in duhovniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat prisrčna hvala.

Zaljujoči: žena Katarina, sinova Tone in Janez z družinami in drugo sorodstvo

MLADI DOPISNIK

NA SREČANJU SMO SE VELIKO NAUČILI

Močno sem se razveselila vabila Dolenjskega lista, naj se v Mariboru udeležim 8. srečanja pionirjev dopisnikov. Na Štajersko sem odšla s tovarišico Vogričevico, na cilju pa so vse pionirje dopisnike pričakali mariborski vrstniki. Razkazali so nam osnovno šolo „Franc Rozman — Stane“ in nam podarili knjige in prospekte mesta. Moja gostiteljica je bila Vasiljka in pri njih na domu sem se počutila kot doma.

Naslednji dan smo si ogledali razstavo šolskih glasil in mariborsko tiskarno ter se pogovarjali z urednikom Večera in novinarjem iz Novega mesta. Pionirji dopisniki smo se na srečanju veliko naučili in spoznali življenje in delo novinarjev.

IRENA URŠIČ
OŠ JURIJ DALMATIN
KRŠKO

STOPIŠKA MLADA PERESA

Na osnovni šoli Janeza Trdine v Stopičah deluje veliko krožkov, med njimi tudi literarno-novinarski krožek, v katerega se združilo veliko nas, ki čutimo veselje za pisano besedo. Ko smo se prvič sestali, smo izvolili uredniški odbor in sprejeli delovni program. Dogovorili smo se, da bomo dopisovali v Pionirski list ter tudi v Dolenjski list. V načrtu imamo izdati glasilo Glas izpod Gorjančev. V šolskem letu 1976/77 naj bi izšli dve številki.

Literarno-novinarski krožek vodi tovarišica Pavlinova in Šternova. Upamo, da bomo pod njunim vodstvom opravili vse zadane naloge.

STANKA TIŠOV,
OŠ Janez Trdina
Stopiče

Hotel ali zapor

Nekateri udeleženci III. novomeškega šahovskega turnirja so se pred dnevi odločili, da bodo med napetimi dvoboji stanovali v hotelu Kandija. Ko se je nekaj vitezov črno-belih polj ob 23. uri in nekaj minut odpravljalo „domov“, jih je receptor nekaj spustil v predverje, pred drugimi pa zaloputnil in zaklenil vrata. Med tistimi, ki so morali ostati zunaj, je bil tudi mednarodni šahovski mojster in novomeški rojak Stojan Puc. Receptor je tistim, ki so bili notri, pojasnil, da gre do lahko spat, če imajo sobo, onim pred vrati pa je bilo rečeno, naj se znajdejo, kakor vedo in znajo. Njihov hotel da je odprt samo do 23. ure. Kdor je notri, je notri, kdor pa je zunaj, naj mu bog pomaga. Obratno pa seveda velja, da tisti, ki so notri, po 23. uri ne morejo ven. In pika.

Po prijateljskem prepričevanju se je stvar končala tako, da so dobili šahisti vsak svoj ključ od hotelskih vrat, drugi gostje pa te „milosti“ še danes niso deležni. Je hotel Kandija hotel ali zapor?

M. B.

MLADI NA VASI SO AKTIVNI

Delo mladinske organizacije v Vinici se je letošnjo jesen razgibalo. V soboto, 13. novembra, so se mladi v velikem številu udeležili delovne akcije: popravljali so pot do gasilskega doma in makadamsko cesto nedaleč od Vinice. Sodelovali so tudi pri gradnji gasilskega doma, ker se zavedajo, da bo ta v splošno korist.

Ob dogodkih na avstrijskem Korškem so s sodelovanjem viniškega kluba OZN sestavili protestno pismo, zbrali 490 podpisov ter ga poslali avstrijskemu konzulatu v Ljubljano. Razobesili so tudi več plakatov z gesli proti preteževanju manjšin in tako pokazali svojo ogorčenost proti avstrijski politiki.

Mladi skrbijo tudi za lepši videz svojega kraja, predvsem za okolico spomenika padlim partizanom. Na kulturnem področju ne mirujejo, ampak ob proslavah pripravljajo recitacijske in pevske točke.

TATJANA MOHAR
Vinica

BLATNI TRIM

Za kinom Jadran v Kočevju je nastal „blatni trim-center“, in sicer kar brez posebnih strokovnih načrtov. Ljudje se tu prebijajo čez kupe zemlje, gramoza, peska, pa tudi preko jarkov, luž in razne navlake. Posebno zanimivo je v mraku ali megli. Tudi na pozabljeno samokolnico lahko naletiš. Kaže, da bomo imeli to blatno brozgo vso zimo, ker smo v lepi sončni jeseni trdovratno tiščali roke v žepih. Potrpimo, prihodnje leto bo bolje! Če na tem koncu čakamo asfalt že 13 let, bomo zdržali še pol leta, vendar se le vprašujemo, zakaj podjetja prevzemajo delo, ki ga ne zmorejo...
A. A.

KULTURNI V FARI — Klub kulturnih delavcev iz Kočevja je organiziral v počastitev dneva republike proslavo v Fari. Prebivalcem Kolpske doline so se predstavili s svojimi deli Marjanca Colarič, Franc Lovšin, Rudi Mohar, Peter Vovk, Nebojša Ignjatovič, Andrej Bončina, vokalna skupina Doremi in nonet Rog. (Foto: F. Brus)

Dve svečanosti v Fari

Osnovnošolci v Fari so 26. novembra nastopili z izbranim kulturnim sporedom in svečano sprejeli cicibane v pionirsko organizacijo. Republiška ZPM nam je ob tej priložnosti podelila priznanja za sodelovanje v minulih Jugoslovanskih pionirskih igrah „Naša domovina pod svobodnim soncem“, za sodelovanje pri Zboru jugoslovanskih pionirjev ter za pomoč vietnamskim šolarjem. Odličja je prevzela mentorica pionirjev Fanika Ožbolt.

Za spise o varčevanju je podelila Ljubljanska banka-podružnica Kočevje nagrade 12 šolarjem. Učenka 7. razreda Liljana Sercec pa je za svoj razred pridelala 500 din za končni izlet.

27. novembra pa je bilo v pri-farski kulturni dvorani še posebno lepo. Obiskali so nas kulturniki iz Kočevja in nas razveseljevali z bogatim sporedom. Vodila jih je Marjanca Colarič. Nastopili so še: nonet iz Zeljn, kitarist in novi Doremi, ki ga je vodil Ivo Stanič. Program si je ogledalo nad 200 občanov. Napovedoval je Jože Horvat, nosilec glavne moške vloge v filmu „Belo trave“. France Brus pa nam je za zaključek predvajal pretresljivo filmsko obsodbo nasilja in vojne „Cemu?“

Po sporedu smo nastopajoče skromno pogostili, se z njimi pogovarjali. Hvalični smo vsem nastopa-

jočim in tistim, ki so ta nastop omogočili. Zelimo, da bi nas še kdaj obiskali.

MARIJA VOLF

Zamudnikom

ponujamo zadnjo priložnost, da si zagotovijo nadaljnje redno prejemanje Dolenjskega lista na domači naslov: vsi so dobili naše položnice za poravnava ostanka zapadle naročnine za letošnje drugo polletje. Čisti računi pred koncem leta v resnici pomenijo „dobro prijateljstvo“ za obe strani. Slabim oz. nerednim plačnikom bomo dostavo domačega tednika ukiniteli. Izterjava dolžne naročnine prek odvjetnika je precej dražja od navedenega opomina, zato vse zamudnike, ki nam povzročajo stroške in nepotrebno delo, poslednjič pozivamo, naj takoj poravnajo zapadla naročnina.

UPRAVA LISTA

kmetijstvo

KOLIKO BODO DAJALI RAČANI?

Občani krajevne skupnosti Raka bodo 1. januarja začeli plačevati samoprispevek za dograditev šole. Zaposleni in upokojenici z več kot 1.700 din mesečnih prejemkov bodo plačevali 1,5 odst. od neto osebnega dohodka, obrtniki 1,5 odstotka od letne davčne osnove, kmetje pa 3 odstotke od letnega katastrskega dohodka. V petih letih bodo zbrali 1,7 milijona dinarjev, to je dobro petnajstino vsote, potrebne za dograditev učilnic, telovadnice, družbenih prostorov.

Polde Jurgl iz Srednje Žirovnice je postavil sodoben hlev, v katerem redi štirinajst glav živine.

Stroji za lepšo bodočnost

V Žirovnico nad Loko radi zaidejo planinci in ljubitelji narave in skrajša vsi poznajo kmetovalca Polde Jurgla in Rudija Kajtno, ki vse bolj posodabljata svoji kmetiji. Obe družini sta se odločili za živinorejstvo, kar se močno pozna pri prevzemu mleka v zbiralnici v Loki. S svojima osebnima avtomobiloma oba živinorejca pripeljeta skoraj vsak dan od 50 do 60 litrov mleka.

Oba sta kmetiji posodobila in sta poleg traktorja, prikolic, električnih molznilnih naprav in kosilnic pred kratkim skupaj kupila siloznico, ki jima bo pri rezanju krme in shranjevanju v veliko pomoč. Stroj je precej drag, toda gospodarja sta se zanj odločila zaradi napredka in lepše bodočnosti. Jurglovi so pred kratkim postavili nov hlev, kjer redijo

štirinajst glav živine. Prihodnje leto bo svojega tovariša posnel tudi Kajtna, kajti pričal se je, da je delo v Jurglovem hlevu lažje, živina ima več prostora, hlev je precej bolj higienski od navadnega itd.

V Srednji Žirovnici razen omenjenih kmetov živi tudi Tone Medved, ki je sicer železničar. Navzlic dobri službi Tone ne more skriti, da je kmet. V popoldanskih urah se tudi on ukvarja s kmetijstvom, in sicer podobno kot njegova sovaščana, z živinorejo.

STANKO SKOČIR

Knjige na vasi

V nedeljo je predsednik zabukovske manj razvite KS v sevniški občini Drago Vrtačnik izročil namenu podružnično knjižnico.

Ta premore zaenkrat 620 knjig; v bližnji prihodnosti naj bi bralci v njej našli tudi revije in časopise. Za občinsko knjižnico v Sevnici in podružnično v Krmelju je to tretja javna knjižnica v občini. Število knjig v zabukovski knjižnici je lahko naraslo od približno 300 iz sevniške knjižnice na sedanjih 620 zaradi pohvalnega sodelovanja številnih javnikov: kulturne skupnosti, vodstev občinskih družbenopolitičnih organizacij, sevniške osnovne šole, založbe Obzorja, Partizanske knjige in Borca.

Občinska kulturna skupnost je določila razvoju knjižničarstva v načrtih do leta 1980 pomembno mesto. Predvsem se želijo znebiti doslej neslavnega podatka o manj kot eni knjigi na prebivalca.

BRANJE ZA ZIMO - V novi knjižnici v Zabukovju

Ornica v popravilu

Na Dolenjskem še podcenjujejo zeleno gnojenje

Za rodovitno zemljo ni značilno, da vsebuje vsa potrebna hranila za rast rastlin, prav tako, če ne še pomembnejše je, da je godna, da ima primerno strukturo, kot se temu pravi strokovno. Godnost prinaša organska snov, te pa nimajo umetna gnojila, zato zgolj na njih ni mogoče graditi ne poljedelstva ne kake druge kmetijske dejavnosti, z izjemo hidroponike, gojenja rastlin v vodi, ki pa nima kake širše praktične vrednosti.

Ce ni razvita živinoreja in zato primanjkuje hlevskega gnoja, je mogoče pridobiti obilo organske snovi

MLEKO NA HRVAŠKO. Rajteričevim v Orešju na Bizeljskem dajejo krave precej dohodka. V hlevu imajo po pet do šest mlekarič. Mleko oddajajo Hrvatom, ki ga nato odvažajo v Zagreb. Za liter jim plačajo po 3,5 din. Na sliki: Franc Rajterič (desno) in sosed ob odhodu na pašo. (Foto: J. Teppey)

Mnogo lastnikov, pa malo lesa

Kakšno samoupravo gozdnih posestnikov in delavcev na območju GG Brežice

Zakon o združenem delu terja tudi drugačno organiziranost gozdnega gospodarstva. 22. novembra je to vprašanje obravnaval medobčinski svet SZDL za Posavje na seji v Sevnici, predvsem z vidika samoupravne organiziranosti zasebnih lastnikov gozdov.

Politična akcija se ni začela šele s tem sestankom. Svet ZK brežiškega gozdnega gospodarstva je pripravil o tem že dvoje konferenc, občinska konferenca SZDL v Sevnici je ravno tako pred nedavnim pripravila posvetovanje s predstavniki izvršnih svetov. Zahtevo za drugačno samo-

upravno organiziranost so postavili kmetje tudi že na problemski konferenci o kmetijstvu v Sevnici to pomlad. Kot je ugotovil predsednik medobčinskega sveta SZDL za Posavje Ignac Vintar, je brežiško gozdno gospodarstvo spremenilo samoupravno organiziranost predvsem za svoje delavce v šestih tozdih, kmetje pa imajo le en tozd za kooperacijo. Taka organiziranost je nezdružljiva z zakonom o združenem delu, kmetje bi morali imeti v temeljnem obratu za kooperacijo tudi potrebne delavce.

Predstavniki brežiškega gozdnega gospodarstva so pripravili osnovne ekonomske podatke za dvoje temeljnih obratov za kooperacijo. Gozdarji ugotavljajo, da bi lahko en tak obrat delal na meji rentabilnosti, če bi lahko odkupil 43.314 kubikov lesa. Če bi organizirali dva, bi prišli do 729.902 dinarjev izgube. Da bi bil rentabilen, bi morali povečati odkup za 7.000 kubikov. Gozdarji opozarjajo na revnost gozdov na območju vseh devetih občin, kjer delajo. Pri gozdni površini 49.040 hektarov je kar 24.306 lastnikov gozdov, na hektar gozda pride le 0,74 kubika blagovne proizvodnje lesa. Povprečno delajo zasebniki v gozdovih manj kot pol delavnika na leto.

Seveda je bilo slišati tudi mnenja, da zasebni lastniki pri sedanjih organiziranosti niso imeli vpliva na akumulacijo. Predsednica občinske konference SZDL Trebnje Ivanka

Predsednik Tito o kmetijstvu

Ena izmed značilnosti sedanjih gibanj je vedno tesnejša zveza med delavci in kmeti na podlagi združevanja dela in sredstev. Zasebni kmetijski proizvajalci vedno bolj spoznavajo, da je združevanje dela v njihovem interesu in da je njihov boljši jutrišnji dan neločljivo povezan z razvojem socialističnih samoupravnih odnosov. Sicer pa smo na vasi dosegli pomemben družbeni in materialni napredek, povečala se je življenjska raven, to pa se kaže tudi v pozitivnem političnem razpoloženju kmetov in njihovi podpori naši skupni politiki. To je najboljša zagotovilo, da bomo z uspehom premagovali probleme, ki izhajajo iz globokih sprememb na vasi in da se bo nadaljevala njena socialistična preobrazba.

(Iz nedavnega govora v zvezni skupščini)

Zemlja povrne vse

Osnovnošolci obiskali kooperanta Miho Sadarja

Bil je siv dan, ko smo se Roman, Anka, Metka, Jožica, Andrej, Marta, Jožka, člani literarno-novinarskega krožka z mentorico zbrali pri mostu, kajti sklenili smo, da bomo obiskali Miha Sadarja iz Cegelnice, kooperanta žužemberške kmetijske zadruge. Ko smo prispeli, Krulčevega ni bilo doma, ko pa se je vrnil, je rad sedel k nam na deske pred pod in videli smo njegove težke, hrapave dlani ter takoj razumeli, da življenje na samotni kmetiji ni lahko.

"Kot na vseh neusmerjenih kmetijah," je začel odgovarjati na naša vprašanja Miha, "smo tudi na naši pridelovali vse pridelke za domačo potrebo in se obenem bojevali s požrešno divjadjo. Za kooperacijo sem se odločil zato, ker ne morem dobiti delovne sile. Moja kmetijska nima vodovoda, električna napetost je šibka, poti so neprimerne, v sušnih dneh pa moram vodo celo kupovati. Kmetijska zadruga mi je dala v rejo osem plemenskih telic. Živino je zavarovala in se obvezala, da bo telice prodala, ko bodo breje šest mesecev, meni pa plačala za kilogram prireje po 20 din. Sam sem se obvezal, da bom živino krmil po njihovih navodilih, s Kmetijskih inštitutom pa sem sklenil pogodbo, da bom tri par-

cele gnojil z umetnimi gnojili tovarne INA. Ž živino je veliko dela, v poletnih dneh si zato pomagam z električnim pastirjem."

Krulčeva kmetija meri 18 ha, pri obdelavi zemlje pa si pomaga tudi z nekaterimi novimi stroji. Krulčev je povedal, da so kmetijo kupili njegovi starši leta 1927. Imeli so devet otrok, na kmetiji pa je ostal najmlajši. Miha meni, da bi lažje živel, če bi opravljal drug poklic, toda zemlja se mu je priljubila. Tako pravi: "Samotno je pri nas in veliko dela imamo, toda zemlja tistemu, ki se z njo ukvarja, vse povrne..."

Ko smo zadovoljni odhajali, nam je v slovo pomahal tudi mali Mihec. Ali bo tudi on vztrajal v samotni? Samo ljubezen do zemlje in do staršev lahko privede človeka, da si ne poišče lažjega kruha. Mislili pa smo si tudi, da mora biti v Cegelnici spomladni prelepo, ko se na razcvetelem drevju okrog prijazne domačije oglasijo ptički in ko zeleneči gozd s svojim objemom zavaruje Krulčovo domačijo.

Pogovor pripravili: JOŽICA SADAR, METKA GABRIČ, ANKA BRULEC, JOŽICA KOREN, ROMAN SUHADOLNIK in ANDREJ PECAR

Živinorejski „pinkponk“ traja

Varnost, zagotovljen odkup, to je za rejca celo važnejše od višine cene

Svinjskega mesa ni dovolj in ga ne bo dovolj niti v naslednjih mesecih. Tako napoveduje zvezni zavod za statistiko, ki ugotavlja med drugim, da se je zaradi neustreznih, nespodbudnih cen zmanjšalo tudi število plemenskih svinj. Če ni svinj, ne more biti pujskov in pitanih prašičev.

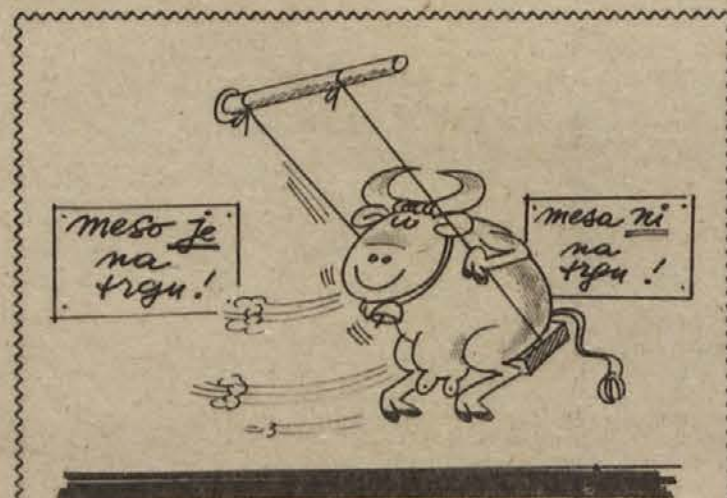
Nazadnje zvišane zajamčene odkupne cene prašičev očitno ne prinašajo pravega učinka. Toda ne le rejci, tarnajo tudi mesarji, ki morajo kupovati prašiče po 22 ali celo 23 dinarjev za kilogram žive teže, meso pa smejo prodajati le po ceni, ki je določena na 19,50 din za kilogram žive teže. Pri prodaji svinine imajo 6 do 7 dinarjev izgube. Povrhu vsega pa se je zmanjšala tudi ponudba goveda za klanje in tudi govedine v mesnicah ni dovolj.

DRAGA REGULACIJA TEMENICE

Mnogo ljudi v Temeniški dolini zanima, kako je z regulacijo Temenice. Vodna skupnost jo načrtuje proti kraju tega srednjeročnega obdobja, v letu 1979-1980. Po oceni stroškov za šest kilometrov struge od Ponikev do železniške postaje Stefan naj bi dela veljala okrog 20 milijonov dinarjev. Dela naj bi se začela najprej na 3,5 km dolgem odseku od Gričarjevega mlina do Rožnega vrha.

takih, ki bi jamčile za daljši čas vnaprej. Velika nihanja, krize, ki se kot v valovih pojavljajo v določenih obdobjih, prizadevanje rejo bolj kot same cene, to pa je bilo povedano že tolikokrat, da bi se tega lahko zavedali tudi veliki odjemalci mesa, ki so kaj malo naredili, da bi olajšali položaj rejcev. Pač: gledali so zgolj nase, zaprosili zvezni izvršni svet za uvoz svinjskega mesa - in tako dovoljenje že tudi dobili.

M. L.

Živinorejska gugalnica

(Karikatura: Marjan Bregar)

s tako imenovanim zelenim gnojenjem. S podoravanjem zelenih ali odmrlih rastlin, kar zeleno gnojenje je, na Primorskem pa tudi marsikje drugje obogatijo vinograde in sadovnjake z nepogrešljivo organsko snovjo in dušikom, ki ga vsebujejo. Pri naž je tako gnojenje še premalo upoštevano.

Za zeleni podor je uporabnih cela vrsta rastlin, ki jim je skupna lastnost, da dajo mnogo zelenja in imajo bogato razvejene in globoke korenine. Za jesensko setev in spomladanski podor priporočajo rž, ozimno grašico, oljno repico, ogrščico, krmni ohrovt, rdečo deteljo. Te rastline so večino ugodne, kar pomeni, da popravljajo, izboljšujejo strukturo zemlje in s tem rodovitnost že same po sebi, še bolj pa s svojimi odmrli podzemnimi in nadzemnimi deli. Zlasti odlični sta oljna repica in ogrščica.

Za spomladansko setev sejemo oves, sojo, ajdo, koruzo, lupino. Sojo, toliko hvaljeno ameriško kmetijsko rastlino, štejejo nasploh med najboljše podornine, vendar je treba upoštevati, da uspeva predvsem v toplejših krajih.

Da bo učinek zelenega gnojenja kar najboljši, je priporočljivo, da podora ne zaorjemo takoj. Naj vsaj malo ovne, saj bo potem razkroj v zemlji potekal počasneje in bo gnojilo trajneje delovalo. O tem in o hranilni vrednosti podora nasploh se uporabnik hitro prepriča in mu običajno ni žal dodatnega dela in stroškov z zelenim gnojenjem.

Inž. M. L.

Sejmišča

NOVO MESTO: kljub slabemu vremenu je bil ponedeljkov sejem neobičajno živahen. Naprodaj je bilo 429 pujskov in 63 nad tri mesece starih prašičev, razen tega pa še 104 glave goveje živine. Pujski so veljali od 620 do 850 din, starejši prašiči pa od 860 do 1.150 din. Prodali so jih skupno 380. Govejne živine so prodali 53 glav: volti so veljali do 13,50 do 16,50 din, krave od 11 do 12,50 din in mlada živina od 11,50 do 14,50 kilogram žive teže.

BREŽICE: rekordno število prašičev je bilo naprodaj na sobotnem sejmu - skupno kar 613. Pujskov so rejci prodali 437, nad tri mesece starih prašičev pa le 22. Prvim je bila cena okoli 35 din, drugim pa okoli 25 din kilogram žive teže.

VSE VEČ VARČEVALCEV

Novomeščani (v širšem smislu) smo letos očitno manjši sproti zapravljali in več varčevali, kajti podružnica Ljubljanske banke v Novem mestu ugotavlja 31-odstotno povečanje hranilnih vlog in za 42 odst. več sredstev na deviznih računih. Menijo, da je občane k varčevanju deloma „prisililo“ tudi izplačevanje osebnih dohodkov na knjižice.

A. ŽELEZNIK

Kmetijski nasveti

„Praha“ godi tudi vinogradu

Trta med redmi rodi, brez obdelave in gnojenja ni pridelka, ni uspešnega vinogradništva. Ko v pozni jeseni ali celo zimi pojenjajo kmetijska dela na poljih, ostaja več časa za jesensko obdelavo in gnojenje vinograda, kar je nadvse koristno opravilo, bolj, kot si to mnogi vinogradniki sploh predstavljajo.

Večkratna obdelava in rahljanje zemlje sta vsestransko priporočljiva, saj obdelana zemlja vsrka in obdrži več vlage, se prej segreje, vsebuje več drobnoraznih, preganjan plevel itd. Poznojesenska obdelava je še posebno priporočljiva, zlasti na težkih tleh. Globoko prekopati vinogradniško zemljo in jo v zimo pustiti v grobih krepah, ki jih pozneje razžene mrz, to zelo godi vinogradu, posebno še, če je bil ob kohanju tudi pogojen.

Jesenska kop je izjemna priljubljenost za gnojenje s hlevskim gnojem fer za založno gnojenje s fosforinimi in kalijevimi gnojili. Naj le ponovimo že tolikokrat povedano trditev: hlevski gnoj je skoraj nenadomestljiv. Izčrpani vinogradi, to so taki, ki so bili nekaj let nazaj za svoje zmogljivosti preveč obremenjeni z rodovitnostjo, sploh ne morejo brez njega.

Ker pa gnoja ni na pretek, ga je treba bolje razporediti. Dobiti ga morajo mlajši nasadi, starejši pa na dve ali tri leta. Na lažji zemlji vsako drugo leto 200 do 300 stotov, na težji pa vsako tretje leto 300 do 400 stotov na hektar. S hlevskim gnojem skorajda ni mogoče pogrešiti, saj vsebuje hranila v primerenih sorazmerjih, razen njih pa tudi tako imenovane sledovne elemente (bor, mangan itd.), ki jih trta potrebuje v sicer majhnih, toda nujnih količinah. Namesto hlevskega gnoja se zadnje čase uveljavljajo tudi še kompost, šote in zeleno gnojenje, ki ga naši vinogradniki tudi še premalo uporabljajo.

Jesen je, kot rečeno, najbolj primeren čas za gnojenje na zalogo s fosforjem in kalijem. Da vsaj približno vemo, koliko katerega gnojila vinograd potrebuje, je koristno dati zemljo v preiskavo v kmetijski zavod, poprej pa seveda pravilno vzeti vzorec, ki bo v resnici predstavljal povprečje vinograda.

Inž. M. L.

Gospodar dohodka

ANTON ŠKOFLJANEC, Tovarna pahištva v Brežicah: „Z zakonom o združenem delu se bistveno spreminja položaj delovnega človeka, saj je ta skupaj z ustavo najmočnejše orodje delavskega razreda, pomeni pa tudi ogromen korak pri razvoju in stabilizaciji notra-

njih razmerij v sistemu samoupravno združenega dela, pri utrjevanju medsebojnih pravic in odgovornosti delovnih ljudi, ki so pogoj za njihovo enakopravnost, za njihovo svobodo v delovnih odnosih in v družbi.

Zakon zagotavlja delavcem razen pravnih sredstev za politično nadzorstvo nad procesom družbene reprodukcije tudi gnotna sredstva, ki tako nadzorstvo omogočajo, to pa pomeni, da upravljamo z družbenim kapitalom v svojih temeljnih organizacijah združenega dela in preko njih v vseh oblikah njegovega združevanja in gibanja. Delavec v temeljni organizaciji združenega dela postaja gospodar dohodka, ki ga ustvarja, in s tem dobiva tudi resnično oblast.“

ČRNOMELJ:

Ne bo težko!

JANEZ GRDEŠIČ, referent v nabavi v črnomaljskem Beltu: „Na javnih razpravah o osnutku zakona o združenem delu, ki smo jih imeli po samoupravnih skupinah in na zboru delavcev, je tekla beseda predvsem o določilih zakona, ki zadevajo proizvodne organizacije.“

Sedaj, po sprejemu, sem prepričan, da bo povsod konec

možnosti za razna slepomišljenja, saj zakon jasno postavlja stvari na njihovo mesto. Vse naloge bo sedaj treba izvrševati povsem konkretno.

Naloga naše delovne organizacije je, da do novega leta uskladimo naše samoupravne akte z določili zakona. Mislim, da s tem ne bomo imeli veliko dela, saj je Belt ena prvih DO v naši občini, ki je imela to že prej zgledno urejeno. Zdaj se bo marsikaj spremenilo: samoupravljalci se bolj zavedajo svojih dolžnosti in pravic, zahtevajo več odgovornosti.

Čaka nas še ena velika naloga: nova samoupravna organiziranost Belta. Sedaj smo tozda Tama, v načrtu pa je, da bomo samostojna DO s tremi tozdi v združenem DO Tam.“

KOČEVJE:

Sposobni odhajajo

TONE KOLETA, Itas, Kočevje: „Delavci pričakujemo, da bomo imeli boljši vpogled v imetje delovne organizacije in tozda, pa tudi na ustvarjanje in delitev dohodka. Zdaj je tako, da imamo tozde, obračun pa je še vedno (z izjemo za tozda Rudnik) skupen.“

Doslej smo preveč vedeli le o pravicah, na dolžnosti pa smo

KAJ NAM POMENI „MALA USTAVA“?

DNEVA REPUBLIKE DO ZDAJ ŠE NIKOLI NISMO PRIČAKALI PRAZNIH ROK. PO VEČMESEČNEM DELAVSKEM IN VSELJUDSKEM PLEBISCITU JE DELEGATSKA SKUPŠČINA SFRJ NA ČAST MINULEMU PRAZNIKU REPUBLIKE SPREJELA IN SLOVESNO RAZGLASILA ZAKON O ZDRUŽENEM DELU – „MALO USTAVO“. V NAŠI IN SVETOVNI ZGODOVINI JE ZAČEL VELJATI PRVI ZAKON, KI GRE NAJDLJE V „DAJANJU“ PRAVIC DELAVCU IN DELAVSKEMU RAZREDU. KOT JE ZAPISAL PODPREDSEDNIK ZIS ANTON VRATUŠA, JE TA ZAKON SPOJITEV IDEJNIH IN ZNANSTVENIH DOSEŽKOV, DO KATERIH JE PRIŠLA SOCIALISTIČNA ZNANSTVENA MISEL.

IN KAJ POMENI TA NAŠA „MALA USTAVA“ NAM, KI ŽIVIMO IN USTVARJAMO NA DOLENJSKEM, V BELI KRAJINI IN POSAVJU? TAKOJ PO SPREJETJU ZAKONA SMO V VSEH OBČINAH NA TEM OBMOČJU POISKALI NEKAJ DELOVNIH LJUDI, KI SO POSKUSILI ODGOVORITI NA TO VPRAŠANJE.

pozabljali. Zaostrena bo odgovornost, vendar naj to ne bo le odgovornost neposrednih proizvajalcev, ampak tudi organizatorjev dela in vseh služb. Še vedno se pri nas včasih dogaja, da ne moremo dokončati prikolice, ker manjka le en manjši del oziroma polizdelek. Ne poznamo dovolj trga, zato gremo zdaj na prisilni dopust, ker imamo preveč zalog, zdaj pa imamo spet toliko naročil, da vseh ne zmoremo.

Ali smo delavci sposobni uveljaviti vse pravice in dolžnosti zakona? Če hočemo oblast res vzeti v svoje roke, bomo morali več delati, se bolj izobraževati. Žalostno je, da vsak, kdor si pridobi kakšno strokovno ali politično kvalifikacijo, običajno gre v kakšno tehnično ali drugo pisarno. Tako delavci zgubljammo svoje najboljše kadre.“

KRŠKO:

Več razgledanosti

ROSVITA KUSELJ, delavka pri Žitu, tozda Imperial Krško: „Od novega zakona si obetamo še vrsto izboljšav. Marsikaj nam bo pomagal razčistiti v odnosih med tozdi in organizacijo združenega dela, pri razmejevanju pravic in dolžnosti, hkrati pa od nas samoupravljalcev zahteva, da se bolj kot kdaj poglabimo v vsebinske spremembe, ki jih želimo uveljaviti. V šestih letih, odkar delam tu, se je že veliko spremenilo in prepričan sem, da smo ubrali pravo pot. Kot predsednica mladinske organizacije v kolektivu čutim dolžnost, da se mladi, ki nas je v tem kolektivu kar precej, organizirano izobražujemo, da bomo z znanjem oboroženi politično podprli ukrepe, ki vodijo do večje storilnosti, do boljšega gospodarjenja in do spoštovanja ustavnega položaja delavcev pri odločanju o ustvar-

jenem dohodku. Prav temeljno organizacijo združenega dela, z njeno pravico do dohodka in razpolaganja z dohodkom ter z njenim interesom za povezovanje in združevanje se začnemo široko samoupravno sporazumevanje in dogovarjanje, ki zahteva večjo samoupravno razgledanost nas vseh.“

METLIKA:

Zakon-spodbuda

JOŽE GERKŠIČ, referent prodaje v „Beti“: „V javnih razpravah smo analizirali tudi obstoječe stanje naše delovne organizacije. Izkazalo se je, da so zlasti dohodkovni odnosi, o katerih zakon veliko govori, v naših internih aktih dobro urejeni. Seveda pa ne moremo trditi, da je vse tako, kot zahteva nedavno sprejeti zakon o združenem delu.“

Že v javni razpravi smo spoznali, da naši interni akti niso dokončni in dorečeni in bo potrebno sedaj nekatere stvari dopolniti; tu mislim predvsem na samoupravni sporazum o dohodku in delitvi dohodka. Zadovoljni pa smo lahko, da bo treba te akte le dopolniti, jih uskladiti z določili zakona, ne pa spremeniti. To je potrdilo, da smo bili že prej na pravi poti. Mislim, da je v Beti samo-

upravljanje dobro organizirano, da pri nas res pride do izraza odločanje posameznika. Moja želja je, da bi zakon o združenem delu čim prej in čim bolj zaživel v praksi, saj bo le tako res koristil nam vsem.“

NOVO MESTO:

Odločilno za delavca

JANEZ HORVAT, čevljar – modelar, zaposlen v Industriji obutve v Novem mestu, ki je

nedavno tega končal tudi dvo-mesečno politično šolo v Dolenjskih Toplicah, pravi: „V času, ko smo o zakonu imeli prve razprave in podatke, zanj med delavci ni bilo posebnega zanimanja. Ko pa nam je bilo s preprostimi besedami razloženo, je bilo drugače. Sicer pa se to pokaže ob vseh podobnih priložnostih.“

Delavci se zavedamo, da nam zakon prinaša odločilne novosti, predvsem pa nam približuje odločanje o vseh stvareh. Mnogi bodo to prednost dojel in spoznali šele tedaj, ko bomo zakon začeli prenašati v prakso. Meni se zdi pomembno, da je v zakonu poudarjena potreba po boljšem gospodarjenju, da je zaostrena odgovornost do

opravljenega dela na vseh ravneh in da bo povsod dosledno izpeljano načelo delitve po delu. Skratka: Zakon o združenem delu vsebuje to, kar si je naš delavec sicer že prej želel, ni pa bilo uzakonjeno.“

Smo ustvarjalci

JANEZ ZAFRED, profesor in ravnatelj ekonomsko-administrativnega šolskega centra v

Novem mestu, meni, da je za zaposlene v družbenih službah novi zakon izrednega pomena, posebno zato, ker prinaša novo kategorijo – podružbljanje dohodka.

„Zdaj ne govorimo več, da je dohodek samo rezultat dela v gospodarstvu, marveč da so njegovi soustvarjalci tudi zaposleni v družbenih dejavnostih in vsi delovni ljudje. S tem je zagotovljen tudi širši vpliv na delitev podružbljenih sredstev. Ker je dohodek opredeljen v novem zakonu kot rezultat dela vseh delovnih ljudi, se bistveno menja odnos do prosvetnega delavca. Priznan mu je status ustvarjalca, ne pa porabnika, zato bodo nanj tudi drugače gledali. Doslej je namreč ravno porabniško gledanje na solstvo dostikrat botrovalo slabim odnosom med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi.“

RIBNICA:

„Selitev bo najtežja!“

TONE BOJC, Sukno Zapuže – tozda Jurjevica: „Sprejete male ustave pomeni velik korak naprej k razvijanju boljših samoupravnih odnosov. Naša delovna organizacija je odgovorno sprejela razpravo o novostih, ki jih prinaša novi zakon, vendar moram reči, da bistvenih pripomb ni bilo. Še več. Ob dobri razlagi so delavci prav v vrsticah tega zakona videli marsikaj lepšega, prihodnost jim obeta še večje možnosti pri odločanju v njihovem delovnem vsakdanu. Novi dohodkovni in medčloveški odnosi, ki jih narekuje novi zakon, bodo morali čim-

prej zaživetiti tudi v naših aktih in med nami, delovnimi ljudmi. To bo od nas terjalo še veliko dela in naporov, kajti prav od

niziranosti nekaterih enovitih delovnih organizacij, npr. v Stillesu, kjer s sanacijo ustvarjajo pogoje za ustanavljanje tozda. „Na spremembe se pripravljajo v gradbenem podjetju Beton, kjer bi lahko naša trgovina, gradbena operativna in Gramat bili v tozdu. Klub samoupravljalcev v naši občini bo začel delati že letos, čeprav za aktivnost še ni sredstev. Prva tribuna kluba v decembru bo namenjena obravnavi novospregajetega zakona.“

TREBNJE:

„Odločijo naj kmetje!“

Kmet Alojz Koporc iz Ceste je član delegacije za področje gospodarstva v republiški skupščini. Kot napreden kmetovalec je prejel tudi letošnje priznanje

KS Veliki Gaber. Je tudi član komisije, ki se ukvarja z novo organiziranostjo trebanjske kmetijske zadruge. Pred nedavnim so imeli ravno v tej komisiji „neodločeno“ glasovanje med drugim o tem, ali kaže trgovino izločiti kot samostojen tozda. „Kmetje-kooperanti smo močno navezani nanjo, potrebujemo jo za večino stvari v našem gospodarstvu, od gnojil do najrazličnejših škropiv. Kar v trgovini kupujemo, dobimo vrnjeno v obliki regresa za semenski krompir ali škropiva. Znano je, da ima zadruga npr. od prodaje gnojil malo marže. Marsikdo se boji, da bi založenost trpela, če bi kaj spreminjali. Naše 14-člansko telo seveda v ničemer ni odločalo. Gradivo morajo pretehtati tudi še politične organizacije, slednjič pa se naj izreko kooperanti,“ meni kmet Koporc. Kmetje tehtajo stvari z gospodarske plati, zakon o združenem delu jim omogoča najboljše rešitve.

S pomočjo sodelavcev Rie Bačar, Jožice Teppey, Andreja Bartlja, Bojana Budje, Jožeta Primca in Alfreda Železnika zbral in uredil Ivan Zoran.

SEVNICA:

„Tribuna“ o zakonu

Konferenca sindikatov sevnjske občine v frontnem sestavu je ugodno ocenila razpravo med delavci pred sprejemom zakona o združenem delu. Kot pravi sekretar občinskega sindikalnega sveta Maks Zupanc, morajo izvršni odbori osnovnih sindikalnih organizacij na pod-

lagi analize samoupravnih razmer pripraviti akcijske programe za samo uresničevanje sprejetega zakona. Koordinacijski odbori, ki so bili zadolženi za javno razpravo v osnovnih organizacijah, bodo nadaljevali delo kot komisije za samoupravljanje. Po novem bo prišlo do sprememb v samoupravni orga-

interexport
PE-INEX

LJUBLJANA
POTOVALNA AGENCIJA
TRAVEL AGENCY

61000 LJUBLJANA, Titova 25,

Vabimo na silvestrovanje v:
DUBROVNIK (Babin kuk), odhod 31. 12. Cena tridnevnega paketa – vključno silvestrovski menu – din 1.350. Prijave do 15. 12. 1976.

V zimskih počitnicah nudimo 7-dnevne smučarske pakete s polnimi penzoni na Belem jezeru (Weissensee). Odhodi 22. in 29. januarja 1977. Cena od 1.540 din. Gospodarske organizacije, ustanove in ostale interesente obveščamo, da prodajamo in po želji tudi dostavljamo letalske vozovnice za vse proge INEX-ADRJE in da po izredno ugodnih cenah organiziramo za kolektive charterske izlete z reaktivnimi letali DC-9 ter z vsemi drugimi prometnimi sredstvi.

PRIJAVE IN INFORMACIJE v poslovalnicah LJUBLJANA, tel. 312-995 in MARIBOR, tel. 24-572.

Dolenjski muzej živi s časom in okoljem

25-letnico te muzejske ustanove so pred dnevom republike počastili s slavnostno sejo delovne skupnosti in otvoritvijo dvojne razstave v Dolenjski galeriji

26. novembra, dan po sprejetju „male ustave“, je imela delovna skupnost Dolenjskega muzeja v svoji slavnostni dvorani sejo, na kateri so ocenili petindvajsetletno delovanje te novomeške muzejske ustanove. Z udeležbo na tej slavnosti so četrstoletni jubilej muzeja počastili tudi predstavniki družbenopolitičnega in kulturnega življenja in dolenjske in sosednjih regij, nekdanji muzejski delavci in drugi, s katerih imeni je povezan vzpon Dolenjskega muzeja.

Inž. Niko Rihar, predsednik medobčinskega sveta Socialistične zveze za Dolenjsko, je v svojem govoru med drugim dejal: „25-letnica delovanja je v življenju neke ustanove lep jubilej. Dolenjski muzej, ki se je v tem obdobju srečeval z mnogimi, predvsem gmotnimi težavami, je uspehe dosegal ob veliki prizadevnosti in vztrajnosti posameznikov in celotne delovne skupnosti, na to pa je vplival boljši ali slabši odnos celotne družbe do njegovega dela. Prav gotovo bi ob boljših razmerah naredil še več, zlasti če pomislimo, na kako zgodovinsko bogatem in razgibanem ozemlju deluje ta ustanova. Kakšne vrednote iz obdobja prvih naselitvev teh krajev so bile odkrite, vedo predvsem strokovnjaki, koliko je še neodkritega, pa lahko le slutimo.“

občanom. Veliko število obiskovalcev, ki so si ogledali razstavljene eksponate, dokazuje, da se interes za ta del kulturne dejavnosti nenehno povečuje. Prav gotovo bo treba to omogočiti tudi po tej, saj bo le tako resnično zadoščeno zahtevi, naj postane kultura sestavina našega vsakdanjega življenja. S tem bo muzej tudi laže dosegel pri delovnih ljudeh razumevanje za ustvarjanje takšnih gmotnih razmer, kakršne potrebuje v svojem razvoju. To posebej poudarjam zagradel, ker bo moral Dolenjski muzej po tej najti ustrezno mesto ne le v združenem delu, ampak tudi v vsebini porajajoče se celodnevne šole in usmerjenega izobraževanja,“ je dejal inž. P. Ivanetič.

DO ZDAJ NAJBOLJ CELOVITO

Slavnostno dogajanje se je nadaljevalo v Dolenjski galeriji, kjer je po krajšem koncertu Dolenjskega okteta stalni komisar Dolenjskih slikarskih kolonij prof. Andrej Pavlovec prebral svoje marginalije k razstavi letošnje šeste Dolenjske slikarske kolonije in nastanku prve potujoče „kolonijske“ razstave oziroma izbora del iz prvih petih kolonij, predsednik skupščine kulturne skupnosti Slovenije Miloš Poljanšek pa je dodal svoje misli in obe razstavi odprl.

„Šesta Dolenjska slikarska kolonija,“ je dejal prof. Pavlovec, „je bila spet v Novem mestu. Deset slikarjev je poleg dolenjske metropole zamikala bližnja okolica. Tja so se umikali pred radovednimi očmi Novomeščanov, ki so tako kot vedno doslej pozorno spremljali delo ustvarjalcev. Ta deseterica je dala s svojimi deli vrsto novih pogledov na dolenjsko krajino. Izredno mikaven je pregled razstave. Pri tem je potrebno omeniti predvsem napore posameznih slikarjev, da smo lahko iz njihovih del sestavili do danes vsekakor najzanimivejšo razstavo. Nežnemu kolorizmu Čora Škodlarja, ki pa sledi vsem novim dogajanjem v Novem mestu, se pridružuje nekaj slikarjev (npr. Centa, Peršin, Berovič), ki vsak v svojem osebnem slikarskem rokopisu umirjajo ton razstave. Evgen Sajovic in

takšno menjava, da so jim omogočili na dostopen način v javnosti uveljaviti njihovo delo.

„Dvojna razstava,“ je nadaljeval, „zgovorno priča o živi umetniški tvornosti v Novem mestu in pokrajini, o zavzetosti glavnih nosilcev in pobud akcije, da Dolenjska slikarska kolonija živi in deluje – to je delavec tovarne, slikarjev, Dolenjskega muzeja, občinske in republiške kulturne skupnosti ter posameznikov, med katerimi naj posebej omenim Andreja Pavlovca. Čeprav tukajšnja slikarska kolonija živi, potrebuje še več razumevanja in pomoči. V takšni obliki umetniške tvornosti in sodelovanja bo možno ustvariti tisto neposredno povezanost, ki jo zahteva združeno delo in pomeni proces k podružbljanju umetniške ustvarjalnosti.

Družbeno vrednost takšne likovne prireditve poudarjam zato, ker

pomeni novo obliko dela za kulturo zavzetih ljudi in v samoupravnih razmerjih takšno dejanje, ki nakazuje nove samoupravne možnosti prav v času, ko kulturno življenje še ni v celoti postalo neločljivi del družbenega dela, ko se bitka za trajnejši odnos do kulture šele dobro začneja.“

Razstava del šeste Dolenjske slikarske kolonije bo odprta do 15. decembra. Ta in potujoča razstava sta zadnji prireditvi v počastitev 25-letnice Dolenjskega muzeja. V jubilejnem letu se je muzej predstavil javnosti s publikacijo „Novo mesto – kulturnozgodovinski vodnik“, z razstavo „Nove pridobitve arheološkega oddelka“ in z otvoritvijo preurejene krajevne muzejske zbirke NOB v Dolenjskih Toplicah.

Za tisk pripravil: IVAN ZORAN

Inž. Niko Rihar

Andrej Pavlovec

Miloš Poljanšek

NAJBOLJŠA „KOLONIJSKA“ RAZSTAVA – Tako nekako je označil razstavo del desetih umetnikov, udeležencev letošnje šeste Dolenjske slikarske kolonije, njen komisar Andrej Pavlovec. Na posnetku: obiskovalci po otvoritvi v veliki dvorani Dolenjske galerije 26. novembra.

IZBOR ZA „POTOVANJE“ – V mali dvorani Dolenjske galerije je razstavljen izbor del, nastalih v prvih petih Dolenjskih slikarskih kolonijah. Obiskovalci so si razstavo z zanimanjem ogledali že takoj po otvoritvi.

DOKAZ UMETNIŠKE TVORNOSTI

Predsednik skupščine republiške kulturne skupnosti Miloš Poljanšek je posebej poudaril, da Dolenjske slikarske kolonije že veskozi financira Novoteks. Dejaj, da so delavci te tovarne že med snovanjem nove ustave doumeli smisel in vsebino svobodne menjave dela; z umetniki – likovnimi ustvarjalci so vzpostavili

ces, bo v novih tovarnah našlo boljši in lažji kos kruha okoli 600 novih delavcev.

„KADAR JE SREČA MILA...“

Tema je že pošteno napolnila vse kotičke, ko se je avtobusna karavana mladosti ustavila v mestu stoletij, v zibeli socialistične republike Jugoslavije. Jajce je tudi udeležence pohoda bratstva in enotnosti, kot pred triinšestdesetimi leti ustanovitelje nove države, lepo sprejelo. Gostje so se ustavili najprej v muzeju II. zasedanja AVNOJA in se s pomočjo razstave in zgodovinske ure ponovno povrnili v junaško polpreteklost. In tako so se mladi, zbrani iz treh republik, v tem mestu še enkrat učili in spoznavali pomemben del naše zgodovine na precej drugačen način kot v šolah. Tretjo osvoboditev Jajca in 29. november 1943 so dojeli drugače kot iz šolskih predavanj.

In ob zaključku obiska v muzeju so mladi zaplesali in zapeli tudi pred muzejem, pridružili pa so se jim mimoidoči domačini, ki so na podobno oživljanje zgodovine že navajeni.

Ko sta se kazalca na uri nagnila čez 20. uro, so mladi poslušali pripovedovanje nekaterih udeležencev Avnoja. Veliko zanimivega so bili slišali, a vsem se je zdelo, da so borci hoteli povedati nekaj, kar jim je ostalo v grlu: „Kadar nam je sreča mila, in sedaj nam je, se moramo pripravljati na čas, ko nam bo morebiti nemila, ko nas zateče zlo. Zaradi tega nikoli ne pozabite na Kozaro, Jajce, Pohorje, Dražgoše...“

V KOLO FRANCKA, HASAN, KOLE

Zadnji dan pohoda po poteh ustanoviteljev nove bratske Jugoslavije se je karavana bratstva in enotnosti ustavila nekaj kilometrov pred mestom, kjer je bilo prvo zasedanje AVNOJ. Prebivalci Bihaca so goste sprejeli gostoljubno, s starim slovan-skim običajem – pogostili so jih z domačim kruhom in soljo. Tik pred mestom so se pohodniki razvrstili v kolono in s pesmijo vkorakali v mesto. V centru so zaplesali „kozaračko“, ki se je vilo vse do restavracije „Na Uni“. Tam je čakalo slovo. Od Bosne, novih prijateljev, simpatij. Vendar so se poslovili le za 362 dni. Že prihodnje leto se bodo ponovno zbrali na Kozari, obiskali Jajce, Drvar in v kozaračko kolo bodo stopili Hasan, Francka, Milojka, Emira, Jože, Kole. Prepletene roke se ne bodo nikoli razklesale.

JANEZ PEZELJ

Zvestoba kozarski epopeji

Mladina iz Bosne in Hercegovine, Hrvatske in Slovenije za praznik republike po poteh ustanoviteljev nove Jugoslavije

„Ko dobite to pismo, me ne bo več med živimi. Živita srečno. Ti pa, nedolžni angel, moja zlata Marinka, srce mi joče od bolečine, ker te moram zapustiti tako majhno, nedolžno. V teh letih bi me najbolj potrebovala. Toda smrt me je odvela iz tvojega objema. Srečno sem živel s tvojo drago mamico. Ubogaj jo, bodi pridna in poštena. Nikoli več te ne bom videl, gledal tvojih nedolžnih oči in nikoli več ne bom poljubljal tvojih nedolžnih ustnic. Na svidenje, draga moja Cita, spominjaj se naših srečnih dni...“ (Iz pisma Marinki in Citi).

lo modro nebo in nato topli jesenski žarki. Na ponosni Mrakovnici so se že bili zbrali ostali udeleženci pohoda iz Siska, Banjaluke, Gospića, Siska in Prijedora.

Tradicionalna akcija se je začela pod mogočnim spomenikom, ki prikazuje zmago, simbolizira lepoto, sonce, zakaj lepota je v soncu, v svobodi. Edinstven je spomenik na Kozari, a še vedno ne tako, kot spomin na težko leto 1942, ko je sovrag sklenil za vsako ceno uničiti partizane, prebivalstvo vasi. In čeravno so nacisti goro dobesedno prečesali – v vojaških operacijah je okoli 70.000 sovražnikov iskalo 3000 borcev – je Kozara navzlic številnim žrtvam vztrajala in ostala uporna, ponosna. Zavoljo tega ni čudno, če je mnogo let po teh krvavih dogodkih, v katerih je kljub hudim izgubam slavilo ljudstvo, dr. Vladimir Bakarić nekoč rekel, da tisti člen v ustavi, ki govori, da v Jugoslaviji nima nihče pravice podpisati kapitulacije, sloni predvsem na kozarski epopeji. In ko se je po gori, ki jo obdajajo Una, Sava, Vrbas in Sana, razlegala pesem iz 150 mladih grl, ko so se bosenske, slovenske in hrvaške roke čvrsto povezale v kozarsko kolo, so marsikateremu borcu, ki se je udeležil akcije, stopile v oči solze: „Druže Tito...“

NA BOSENSKI KRVI SEDEM NOVIH TOVARN

Tudi naslednje jutro je Kozara mlade goste pričakala raskošno opravišana, za novo zapadlim snegom. Mladi so se od nje poslovili s pesmijo in plesom ter se odpravili proti Banjaluki, Jajcu, Mrkonjić gradu, Bosanskemu Petrovcu, Drvarju in Bihaću. V vseh teh do sedaj mnogim neznanih mestih, zibelkah partizanstva, so za uro, dve ali tri krenili na sprehod skozi čas. Bosanci so nas, brate, sprejeli z razširjenimi rokami. Ni jim bilo žal časa, kruha, vina. Radi so

goste popeljali po ulicah, galerijah, muzejih, hišah in vsepovsod je bilo videti vsaj košček bogate zgodovine. Tako tradicionalna akcija ni bila samo oddolžitev zgodovini, pač pa veliko več: prikaz podobe in življenja bosenskih mest in njihovih prebivalcev, ki so ponosno povedali, da bo njihova republika slavila 33. rojstni dan Jugoslavije. Letošnji dan republike so Bosanci počastili z veliko delovno zmago, s sedmimi kemičnimi tovarnami in štiridesetimi infrastrukturnimi objekti. Čeprav so nove tovarne opremljene s kompjuterskimi sistemi in je avtomatiziran ves proizvodni pro-

POHOD PO POTEH AVNOJA USPEL – Tradicionalnega pohoda predstavnikov mladine iz treh bratskih republik se je letos udeležilo okoli 150 mladincev in mladink iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške ter Slovenije. Na sliki: gostje pri uri zgodovine pred Titovo votlino. (Foto: Janez Pezelj)

NOVO MESTO — Pevski zbor društva upokojecev, ki ga vodi France Milek, je 25. novembra praznoval 20-letnico. Na jubilejnim koncertu v Domu kulture sta sodelovala tudi ženski zbor iz Črnomlja in domači moški zbor Dušan Jereb.

DOLENJSKE TOPLICE — Na slavnostni akademiji, prirejeni ob zaključku dvomesečnega političnega tečaja in za dan republike, so nastopili operni solisti sopranistka Sonja Hočevar, basist Ladko Korošec in tenorist Rajko Koritnik ter napovedovalec Marjan Kralj.

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU — Na prireditvi ob dnevu republike 28. novembra so sodelovali šolarji, mladinci, Loški oktet, novoustanovljeni pevski zbor pod vodstvom Iva Jenčiča in instrumentalni ansambel, ki ga vodi domačin Polde Veber.

LJUBLJANA — V Mestni galeriji so odprli 4. decembra I. bienale Intart. Na njem sodelujejo umetniki iz Slovenije, Koroške in Furlanije — Julijske krajine. Razstavo Intart so že videli v Celovcu (Avstija) in Vidmu (Italija).

VSELEJ DOBER OBISK — Razstave v Likovnem salonu v Kočevju so vedno doživele ugodne kritike ocenjevalcev in lep obisk ljubiteljev likovne umetnosti. Nadejajo se, da bo tako tudi v prihodnjem obdobju salona.

Krona desetletnice

Kočevski Likovni salon ob svoji 10-letnici razstavlja dela Izidorja Urbančiča, slikarja iz Ljubljane

„Izidor Urbančič je umetnik, ki ga odlikujejo doslednost, velika barvna kultura in pretanjen lirizem. V njegovih delih, kjer prevladujejo temni, otožni in nostalgični toni, se vrste pred nami navidežno vsakdanji motivi: pogrebi, vasaolci, device, otroci, vdove. V njih nam slikar razgrinja čustveno bogastvo malega sveta in hkrati svoj odnos do kozmosa in posebej do slikarstva.“

Tako je zapisal Ivan Sedej ob najnovejši in hkrati zadnji slikarski razstavi v kočevskem Likovnem salonu v letu 1976. Razstavo Urbančičevih olj so odprli pod pokroviteljstvom kočevske kulturne skupnosti 26. novembra in bo odprta do 23. decembra.

S to prireditvijo končujejo v Kočevju tudi proslavljanje 10-letnice delovanja Likovnega salona. Ignac Karničnik, predsednik občinske konference SZDL, meni, da je salon prav gotovo že upravičil svoj obstoj: v njem je bilo 90 razstav, na katerih je sodelovalo več kot 100 avtorjev, od tega skoraj četrtina domačih, se pravi iz kočevske občine. Tudi obisk je bil vseskozi zadovoljiv: samo v letih 1971 — 1976 so našli skoraj 130.000 obiskovalcev. Za najuspešnejšo štejejo oktobrsko razstavo del Aladarja Zahariaša, ki si jo je ogledalo 3.871 ljudi.

Likovni salon pa ni znan samo po velikem številu razstav, ampak tudi po dobri organizaciji. S tem v zvezi je treba povedati, da je kočevsko razstavišče eno redkih, ki se mu zadnja leta za vsako likovno prireditev posreči pridobiti pokrovitelja. Po tej strani in še zlasti zavoljo tega, ker organizatorji opravljajo svoje delo zgolj ljubiteljsko, se pravi brez plačila, bo Likovni salon še dolgo z gled prenekateri podobni ustanovi na Slovenskem.

I. Z.

Srečanje z ustvarjalci

Dolenjski literati drevi gostje Doma Majde Silc

Skupina dolenjskih pesnikov in pisateljev, v kateri bodo Vladimir Bajč, Jože Dular, Janez Kolenc, Ivan Perhaj, Lado Smrekar in Ivan Zoran, se bo nocoj ob 20. ur predstavlila z nekaterimi svojimi deli dijakom Doma Majde Silc v Novem mestu, nato pa bodo ustvarjalci sodelovali v pogovoru s poslušalci.

Na Dolenjskem živeče in delujoče literate so v dijaški dom povabili njegova uprava, mladinska organizacija in še posebej literarni krožek s skupino, ki že dalj časa izdaja glasilo „Mi mladi v domu“. Prireditve je namenjena tednu Komunista, z njo pa bodo v domu končali tudi proslavljanje Cankarjeve in Kettejeve 100-letnice rojstva.

B-r.

NEPOGREŠLJIVI NA SLAVNOSTIH — Pevci moškega zbora kulturnega društva „Dušan Jereb“ iz Novega mesta so s svojim pevovodjem Francetom Milekom nepogrešljivi na proslavah, akademijah in drugih slavnostnih prireditvah. Posnetek je z akademije v počastitev dneva republike v novomeškem Domu kulture. (Foto: J. Pavlin)

Doklej strahota praznih sedežev?

Če so za obiskovalce zanimive predvsem prireditve, na katerih res slišijo ali vidijo kaj

novega, bi mogla biti slavnostna akademija v počastitev letošnjega dneva republike v Novem mestu za zgled. Prvič zato, ker je nastala v sodelovanju med ZKPO in Domom JLA, drugič pa zato, ker je bila njena vsebina tako sestavljena in interpretirana, da so ji mogli slediti tudi poslušalci z neslovenskega jezikovnega področja.

Sporod je bil sestavljen iz pevskega, govorno-recitacijskega in instrumentalnoglasbenega dela. Sodelovali so moški pevski zbor „Dušan Jereb“ pod vodstvom Franceta Mileka, vojak Vladimir Djokić, članica novomeške gledališke skupine Božena Petrov, petnajstletna pesnica Andjelka Tomašević iz Vojniča in salonski orkester društva „Dušan Jereb“ pod taktirko Draga Šproca. Poslušalci so še posebej pozorno sledili mladi literatki iz Vojniča, ki je prebrala svoj doživeto in presenetljivo zrelo napisan prozni sestavek „Moj rojstni kraj“.

Naj je bil nekaj več kot enourni spored še tako dober, zgleden in navdušujoč, ni doživel ustreznega priznanja, saj mu ga polovično zasedena dvorana ni mogla dati v taki meri kot do zadnjega kottička zasedeni prireditveni prostor. Čeprav smo v Novem mestu navajeni še slabših obiskov, ne moremo molče mimo te, pravkar omenjene ugotovitve. Vprašani, ki se ob tem sama zastavljajo, ne bi

zmanjkalo, zato se ustavimo le pri enem. Vprašujemo, kje so bili ta večer vsi tisti, ki so jih na sestankih polna usta kritike o kulturi, ki so prisegli na programe ob tednu Komunista in se sicer razglasajo za zavedne in odgovorne člane te družbe.

I. Z.

Toplice pojo

Zbor „Maks Henigman“ slavil petletnico delovanja

Pet let delovanja moškega pevskega zbora „Maks Henigman“ iz Dolenjskih Toplic pomeni več kot 300 vaj in 100 nastopov. Zbor je sodeloval na prireditvah v svojem kraju in drugod ter bil v gosteh v Železni Kapli. Prva tri leta so pevci peli pod taktirko Toneta Finka. Ta je pred petimi leti zbral domačine — ljubitelje slovenske pesmi in z njimi začel pot, ki jo je zborovsko petje nekdanj v tem kraju že prehodilo.

V zadnjih dveh letih zbor vadi in nastopa pod vodstvom Franceta Mileka. Težav z notami, prostorom in glasovi, ki so še do nedavnega spremljale delovanje zbora, zdaj ni več. Zbor se je številčno in glasovno utrdil. Na jubilejnim koncertu 4. decembra so topliški pevci dokazali, da nenehno napredujejo. Zato njihovi nastopi tudi poslej ne bodo brez občinstva. To pa je malone največ, kar si sleherni zbor želi.

J. PAVLIN

Franc Šali

Filmski kličaj

Franc Šali, član predsedstva CK ZKS, je govoril na otvoritvi 4. tedna domačega filma v Celju, ki se je končal pred dnevom republike. Ko je govoril o poslanstvu filmain filmski ustvarjalnosti, je med drugim dejal:

„Domačemu filmu je treba omogočiti hitrejši razvoj in nemoten umetniški vzpon, za kar so odgovorni predvsem vsi delavci v filmski dejavnosti, še posebno pa filmski ustvarjalci na eni strani in na drugi vsa samoupravno organizirana društva. Premagati je treba naključnost domače filmske proizvodnje, doseči njeno normalno rast, dogovorjeno v republiški kulturni skupnosti, ter jo tako izenačiti z razvojem drugih kulturnih dejavnosti, repertoarna politika pa mora postati sad temeljitih premislekov v korist nenehne skrbi za kvaliteto in prvenstvo domačega filma pred uvoženim. Vse to zato, ker nam ne sme biti vseeno, kakšno poslanstvo opravlja film kot kulturna vrednota v 190 dvoranah slovenske kinematografije, ki sprejmejo letno do deset milijonov gledalcev.“

NASTOP Z DVEMA DIRIGENTOMA — Na jubilejnim koncertu moškega zbora „Maks Henigman“ v Dolenjskih Toplicah sta dirigirala prejšnji in sedanji pevovodja — Tone Fink in France Milek (v ospredju na levi in desni). (Foto: Janez Pavlin)

JARM „KRSTIL“ RAZSTAVIŠČE — Z razstavo del kiparja Stana Jarma so nedavno izročili namenu novo razstavno dvorano v ribniškem gradu. V dvorani bodo likovne, koncertne in literarne prireditve, kasneje pa tudi poročni obredi. Jarmovo razstavo je odprl France Grivec, sekretar OK ZKS Ribnica, sodeloval pa je pevski zbor „Lončar“ pod vodstvom Andreja Petka. (Foto: D. Divjak)

kultura in izobraževanje

podčrtano

Čeprav ne bi bili radi pre-nagljeni ocenjevalci dejavnosti dolenjskih slavistov, bi vendarle mogli reči, kako kaže več stvari na to, da hočejo pokopati mrtvilo in se, organizirani v Slavističnem društvu Dolenjske, tvorno vključiti v reševanje tako svojih stanovskih in strokovnih zadev kot tudi kulturnih in še posebej umetnostnih vprašanj.

Prebujeni slavisti

Da naj bi prav konec tega leta pomenil prelomnico v delu, dokazuje med drugim srednjeročni delovni načrt društva za obdobje 1976 — 1978, ki ga je predsedstvo poslalo pred kratkim v obravnavo društvenim pododborom v Črnomlju, Krškem, Novem mestu in Trebnjem. Program obsega nič manj kot šestindvajset akcij, predvsem predavanj in literarnih večerov, s katerimi bi osvetlili pomembna obdobja slovenske kulture, zlasti literature, hkrati pa aktualizirali prispevke tistih za slovensko slavistično znanost pomembnih mož, ki jim je bil marksizem že pred vojno znanstveno izhodišče za delo.

Vseh teh akcij, ki imajo poleg kulturnega tudi izobraževalni namen, Slavistično društvo ne bo prirejalo samo za „ozek“ krog svojega članstva, ampak bodo prireditve, kot pravimo, odprte za vse občane. To pa je razlog več, da društvo upravičeno pričakuje denarno pomoč za kritje stroškov od vseh sedmih izobraževalnih in kulturnih skupnosti z območja, na katerem deluje.

I. ZORAN

Filmski dan v Novem mestu

Po vsaki predstavi pogovor z glavnim igralcem

„Skrbno sem se pripravljaj na to vlogo. Da so jo dali meni, si štejem v posebno čast. Ni pa nastala rutinirano. Da sem jo lahko oblikoval, sem moral prebrati kar zajeten kos literature, še posebej govore, ki jih je Djuro Djakovič dosledno pošiljal Kominterni. Film, ki ste ga pravkar videli, je nekako deseta verzija, nastala že med samo montažo.“

To je med drugim povedal znani slovenski gledališki in filmski igralec Bert Sotlar obiskovalcem slavnostne predstave jugoslovanskega barvnega filma „Štiri dni do smrti“ v novomeškem kinu Krka 25. novembra, kamor so ga povabili kot glavnega igralca, ki je v tem filmu oblikoval lik revolucionarja Djura Djakoviča.

Bert Sotlar je bil gost tudi na predstavah tega filma, ki so ga v Novem mestu pred tem vrteli za šolsko mladino. Tudi po dijaških predstavah so ga zasuli z mnogimi vprašanji — od tega, kako je postal igralec, do tistega, ali rad igra v filmih, kjer tepejo.

Kljub nasprotujočim si mnenjem kritikov o kvaliteti te filmske stvaritve je sporočilo filma o poslednjih dneh Djura Djakoviča, ki ga je režiser in scenarist posnel po knjigi „Zločin“ slovenskega pisatelja Ivana Potrča, dovolj izčiščeno in pretresljivo, da prevzame gledalca.

I. Z.

JEZIKOVNI NASVETI

MAR BESEDE DOBER—DOBRA—DOBRO NISO DOVOLJ „KVALITETNE“?

Zdi se, da nekateri ljudje pri nas sploh ne poznajo več domačega pridevnika *dober, dobra, dobro* in iz njega izpeljanega prislova *dobro* (dobro opraviti kako stvar). Tako najdemo lahko vsak dan v dnevnem časopisju, posebno v športnih poročilih, kar naprej tujko *kvaliteten* tudi tam, kjer bi jo lahko brez škode nadomestili z domačo besedo. Nič čudnega ni, če zaradi tega potem tujko uporabljajo tudi ljudje, ki ji ne vedo pravega pomena, ampak jo kar slepo ponavljajo za drugimi, misleč da je neizogibna ali pa vsaj dosti imenitnejša. Kar poglejmo nekaj primerov:

Minula tekmovanja so pokazala, da so dolenjska moštva vse bolj *kvalitetna*. — Letošnje vino je res *kvalitetno*, da se človeku kar prileže. — Zadnji čas je, da lastnik poskrbi za človeka, ki bo sproti in *kvalitetno* odpravil napake.

Slovar tujk nas pouči, da prihaja beseda *kvaliteta* iz latinske *qualitas* in pomeni kakovost, lastnost, vrednost, kasneje pa tudi *že dobro kakovost*, kvaliteten pa kakovosten, dober. Potemtakem bi zgoraj navedene stavke lahko po domače povedali takole:

Minula tekmovanja so pokazala, da so dolenjska moštva *čezdalje boljša*. — Letošnje vino je res *dobro*, da se človeku kar prileže. — Zadnji čas je, da lastnik poskrbi za človeka, ki bo sproti in *temeljito* odpravil napake.

S tem seveda nikakor nočemo reči, da beseda *kvaliteta*, *kvaliteten* ni potrebna, nasprotno, v strokovnem izrazoslovju ima lahko poseben pomen, ki ga domača beseda ne more vedno povsem izraziti, in je zato tujka nujna. Toda v običajni govorici, kjer ne gre za poseben, strokovni obseg besede, uporabljamo rajši domače izraze, saj so na splošno razumljivejši, predvsem pa — naši. Narodni ponos pa naj se kaže tudi v jeziku!

B-r.

ki so, usklajeni in družbeno verificirani za nadaljnji razvoj regije, zlasti pomembni za kmetijstvo in za dvig doslej nerazvitih področij — Krška podružnica LB, najmlajša v Sloveniji, je uspešno opravila vse uvodne izpite

„Vedno večji postaja pomen nadaljnega priliva sredstev prebivalstva, ki oplajajo gospodarstvo in se hkrati spet vračajo v roke občanom v obliki raznih kreditov“ je med drugim poudaril Pavel Krošelj, delovni predsednik 4. zбора

VEČJA MATERIALNA PODLAGA ZA DELO PODRUŽNICE

Obsežne naloge, zapisane v srednjeročnem planu razvoja podružnice LB Krško, bodo zahtevale seveda tudi znatno povečan obseg dela, ki mu bodo delavci podružnice kos le ob izboljšani materialni podlagi. Znano je, da njeni sedanji prostori, preurejeni iz stanovanj, ne ustrezajo več znatno razširjenim nalogam (s 1. sept. 1976 je podružnica prevzela tudi del deviznega poslovanja za svoje komitente). Zlasti zaostaja nujno potrebna nadaljnja organizacija celotnega bančnega servisa za občane v likvidaturi podružnice, kjer bi se moralo odvijati celotno poslovanje s strankami. Neustrezni prostori pomenijo vedno večjo oviro, zaradi česar bo delovni skupnosti podružnice treba omogočiti:

- izgradnjo nove poslovne stavbe za potrebe podružnice,
- dopolniti bodo morali del tehnične opreme (sredstva za delo),
- adaptirati bo treba poslovne prostore pri ekspozituri LB v Brežicah in pripraviti podatke o morebitni potrebi po agenciji v Dobovi,
- delavci podružnice pa se zavedajo tudi potrebe, da uvedejo sodobnejše metode in nenehno izboljšujejo organizacijo dela. Sem sodi končno tudi skrb za stalno strokovno izpopolnjevanje vseh delavcev v podružnici kakor tudi odgovornost za strokovno zasedbo posameznih delovnih mest, kjer še niso mogli zaposliti potrebnih delavcev.

S tako opremljeno in s strokovnimi delavci dobro zasedeno podružnico LB bo imelo združeno delo v Spodnjem Posavju tudi vsa jamstva, da bodo novi odnosi med združenim gospodarstvom in banko resničen odraz dela in prizadevanj vseh upravljavcev banke, ki je bila ustanovljena kot njihova posebna organizacija. Sklepi 4. zbornega upravljalstva podružnice LB Krško potrjujejo, da se vse novo v okviru LB potrjuje z delom tudi v njeni podružnici za Posavje.

Delegati na 4. rednem zboru upravljavcev podružnice LB Krško v Čateških Toplicah

katerih investicijskih kreditov za nove naložbe v osnovna sredstva. Hkrati se je primerno okrepila in v okviru svojih sposobnosti dokaj uspešno aktivirala pri reševanju celotne gospodarske problematike v Posavju.

KOLIKO BO NOVIH SREDSTEV V SREDNJEROČNEM OBDOBJU?

Iz poročila tov. Glogovška je bilo med drugim razvidno, da načrtuje podružnica v obdobju 1976-1980 porast vseh sredstev za 83%. Bilančna vsota naj bi se v tem času povečala za 737 milij. dinarjev, tako da bi znašala konec 1980. leta že 1.648 milij. dinarjev (ali 164 milijard starih dinarjev, kar pomeni za regijo izredno močan in pomemben kapital). Kam bodo usmerili 816 milijonov din prostih sredstev, kaže uokvirjena tabela na tej strani. Pri tem podružnica upošteva že doseženo medobčinsko soglasje, v katere panoge je treba usmeriti skupno dogovorjena sredstva. Če prištejemo k 816 milijonom še znesek 77 milijonov din, ki ga podružnica načrtuje prejeti iz združenih sredstev LB v svoj sklop kreditnega potenciala, bo 893 milijonov namenjenih do 1980 za naslednje namene:

- za dolgoročne naložbe 569 milij. din,
- za kratkoročne naložbe 151 milij. din,
- za stanovanjske kredite 70 milij. din,
- za obvezno združevanje sredstev za določene namene 103 milij. din.

Srednjeročni plan posebej podčrtuje okrepitev akcije za zbiranje sredstev od prebivalstva. Tako predvideva povečanje vpoglednih hranilnih vlog za 149%, vpogledna devizna sredstva za 186%, vezana hranilna vloga za 46%, vezana devizna sredstva kar za 325% in vezana sredstva za stanovanjsko graditev za 57%. Medtem ko je bilo vseh hranilnih sredstev konec 1975 v podružnici za 211 milij. dinarjev, jih bo konec 1980 že za 137% več ali 501 milij. din. Od tako zbranih skupnih sredstev bo podružnica dodelila občanom za potrošniške, stanovanjske ter druge kredite 264 milij. din, presežek tako zbranih sredstev, to je 237 milij. din, pa bo namenila za razvoj gospodarstva v regiji.

svoje interese kot upravljavci banke.

Ko je poudaril pomen plana glede prednosti, ki jih dajemo energetiki, pridobivanju hrane in surovin ter drugim prednostnim nalogam, je tovariš Petan podčrtal zlasti pomen združevanja sredstev. Gre za začasna odrekanja, a tudi za veliko medsebojno razumevanje in globlji pomen skupnega načrtovanja. Pri tem so nadvse pomembni, za nadaljnji razvoj regije pa več kot dragoceni usklajeni in družbeno verificirani programi. Tu ne bi smeli zamuditi zadnjih ugodnih rokov, zlasti za razvoj kmetijstva kot za napredek doslej nerazvitih območij. Že doslej smo tudi v regiji združevali sredstva za skupne cilje, praksa pa kaže, da smo že v prvem obdobju dobili nazaj znato več kot smo združili sredstev!

Uvajanje tekočih računov in čekov, razvoj nekovin, likvidnost banke, skrb za kmetijstvo, za razvojni program Jugotantina in pod. vprašanja so dopolnila razpravo ob sprejemu srednjeročnih planov LB in podružnice Krško.

USKLAJENOST Z DOLGOROČNIM RAZVOJEM POSAVJA

Da so podatki o delu podružnice LB Krško v letu 1976 res zadovoljivi, je povedalo vmesno poročilo direktorja podružnice Ivana Glogovška: podružnica je letos, torej v drugem letu svojega poslovanja, povečala bilančno vsoto od 884 milijonov (iz l. 1975) na 1.422 milijonov dinarjev. Indeksno povečanje za 166 v letu dni je izredno velik uspeh, zato povejmo še po „starem“: podružnica razpolaga danes z bilančno vsoto 142 milijard starih dinarjev, kar so nedvomno pomembni denarji. Tako „dobre letine porasta sredstev“ v prihodnjih letih seveda ne bo mogoče vedno pričakovati, letos pa so nanjo vplivala predvsem naslednja dejstva:

- novo vključevanje upravljavcev podružnice, povečan pritok vseh sredstev na vpogled upravljavcev podružnice (nad planiranimi pričakovanji!) ter aktivnost podružnice pri zbiranju sredstev prebivalstva, ki so se izredno povečala in krepijo akcijske sposobnosti podružnice na vseh področjih, kjer se angažira;

- pozna se tudi vrnitev vseh sredstev, ki so se do ustanovitve podružnice LB za Posavje prelivala v raznih naložbah na območju Celja in Novega mesta; pomemben je končno tudi prispevek iz združenih sredstev LB.

Podružnica je letos rešila mnoge probleme v Posavju, tako pri kratkoročnem kreditiranju gospodarstva in prebivalstva, pri reševanju vprašanj trajnih obratnih sredstev v nekaterih OZD kot z odobritvijo ne-

hodkovno povezani in usklajeni z glavnimi razvojnimi smerni v republiki. Delegati so ponovno poudarili tudi čedalje večji pomen priliva sredstev prebivalstva v zaokrožen krogotok denarja, ki oplaja gospodarstvo v regiji in izven nje.

V imenu izvršilnega odbora LB je delegate pozdravil Zdravko Petan, ki je poudaril veliko zanimanje LB za gospodarski razvoj te najmlajše regije. Izrazil je prijetno zadovoljstvo ob nepričakovano velikih doseženih rezultatih podružnice LB v Krškem, kar je treba pripisati tako kadrom, ki v njej delajo, zlasti pa tudi vsem njenim upravljavcem, ki so znali strniti svoja prizadevanja za gospodarski dvig regije. To je potrdila tudi nedavna seja izvršilnega odbora LB v Leskovcu. — Glede sprejetega osnutka srednjeročnega plana LB in podružnice je tov. Petan menil, da novi predlogi še prihajajo, da jih daje tudi današnji zbor podružnice in da bomo z njimi vrednost plana še dograjevali. Tu so tudi občani s svojimi deleži: tudi oni uveljavljajo

LB o višini obrestnih mer in drugih tarif za poslovanje v letu 1977, obravnavali pa so tudi predlog o statusnih in statutarnih spremembah v okviru LB. Zbor podružnice je dal soglasje o ustanovitvi nove podružnice LB v Osijeku, delegati pa so izvolili tudi nekateri nove člane IO podružnice in IO odbora za stanovanjsko-komunalno graditev. Potrdili so tudi predlog razpisne komisije za izvolitev generalnega direktorja LB, ki je predlagala, da se na to delovno mesto ponovno izvoli za 4 leta Metod Rotar, dosedanji generalni direktor LB.

NEPRIČAKOVANO VELIKI USPEHI PODRUŽNICE

Delovno predsedstvo zbora, ki ga je vodil Pavel Krošelj, je znalo pritegniti pozornost delegatov h glavnim vprašanjem, zato je tekla beseda predvsem o pomenu nadaljnega združevanja sredstev za vse pomembnejše objekte v regiji, kot o sodelovanju LB zlasti tam, kjer so plani delovnih organizacij do-

V prijetnem delovnem vzdušju je 3. decembra dopoldne v Čateških Toplicah potekel 4. redni zbor upravljavcev podružnice LJUBLJANSKE BANKE KRŠKO, ki se ga je udeležilo 72 odst. vseh njenih delegatov. Izvršilni odbor LB je zastopal Zdravko Petan, razpravo pa je olajšalo obsežno, a vendarle pregledno in zanimivo gradivo, ki je bilo skrbno pripravljeno. Delegati so na zboru strnili svoja prizadevanja in skupni imenovalci, potreben za nadaljnji razvoj regije: z dobrimi plani, z dogovarjanjem in z združevanjem sredstev hočemo nadaljevati začeto pot, ki pomeni konkretne oblike sodelovanja in solidarnosti.

Značilnost 4. rednega zbora upravljavcev krške podružnice LB je prav gotovo v ponovno potrjenih ugotovitvah poročil in razprav delegatov: srednjeročni plan podružnice LB Krško je nova kvaliteta v regiji, saj izhaja iz uresničevanja nove funkcije samoupravnega družbenega planiranja. Plan podružnice LB izhaja iz srednjeročnih planov družbenopolitičnih skupnosti občin Brežice, Krško in Sevnica, temelji pa seveda pravtako na srednjeročnem planu LB kot na družbenem planu SR Slovenije za obdobje 1976-1980. Sprejemu predloga srednjeročnega plana LB in podružnice v Krškem je veljala zato osrednja pozornost zbora v Čateških Toplicah.

Delegati so sprejeli na zboru tudi letni program za uresničevanje srednjeročnega plana LB za leto 1977 in še posebej podoben plan podružnice za prihodnje leto. Potrdili so sprejeti rebalans finančnega načrta dohodkov in izdatkov za leto 1976 in hkrati sprejeli finančni načrt za poslovanje podružnice v prihodnjem letu, predlog IO

Petletni plan investicijskih naložb podružnice LB Krško

(v milijonih dinarjev)

Panoga in področje dejavnosti	Neizkorišč. krediti, odobreni do 31. 12. 1975	Nove naložbe s transakcijami 1976-1980	SKUPAJ VSEH NALOŽB	Struktura
1. INDUSTRIJA	274	288	562	65
— Rudnik rjav. premoga	7	—	7	1
— Kovinsko pred. ind.	20	33	53	6
— Kemična industr.	—	25	25	3
— Ind. gradb. materiala	8	70	78	9
— Lesna industrija	—	27	27	3
— Papirna industrija	239	100	339	39
— Tekstilna konfekc.	—	33	33	4
2. KMETIJSTVO	9	156	165	19
3. PREVOZ	—	8	8	1
— Cestni promet	—	8	8	1
4. TRGOVINA IN GOSTINSTVO	7	96	103	12
— Trgovina na drobno	4	56	60	7
— Gostinstvo	3	40	43	5
5. OBRT	7	21	28	3
— Kovinsko predelovalna obrt	—	21	21	2
— Lesno predelovalna obrt	7	—	7	1
SKUPAJ:	297	569	866	100

Foto: S. Mikulan

Bloudkova priznanja Dolenjcem

Letošnja Bloudkova priznanja so dobili: Nogometni klub Bela krajina (plaketo), Franc Pučko (plaketo) in Cvetka Klančnik-Belin (nagrado)

Tik pred prazničnimi dnevi so v klubu delegatov v Ljubljani podelili letošnje Bloudkove nagrade in plakete najboljšim telesnokulturnim organizacijam, telesnokulturnim delavcem in aktivnim športnikom za delo pri razvijanju telesne kulture in za dosežene športne uspehe.

Bloudkove plakete je letos prejelo sedem organizacij in sedemnajst posameznikov. Med nagrajenci so tudi črnomajski Nogometni klub Bela krajina in Novomeščani Franc Pučko, Bloudkovo nagrado pa je med drugimi dobila tudi članica novomeškega Aerokluba Cvetka Klančnik-Belin, in sicer za vsestransko dolgoletno delo in dosežke v letalskem športu.

CVETKA KLANČNIK-BELIN je dobila visoko priznanje za dolgoletno delo, kajti le malo je žensk, ki ostanejo privržene kakemu športu več kot četrto stoletje, še redkeje pa so tiste, ki delajo v tipično moških panogah. Športnemu letalstvu se je Klančnikova zapisala pred več kot 25 leti in se v njem udejstvuje še danes. Do sedaj je z jadralskimi letali letela več kot 1200 ur, z motornimi pa več kot 200 ur. Bila je prva jadralka pri nas, ki je osvojila zlato

jadrarno značko. Opravila je tudi deset skokov s padalom in izšolala več kot 200 letalcev. Dosegla je 27 državnih rekordov, dva svetovna itd. Ni pa s tem še zaokrožena podoba športnice in družbene delavke, kajti tudi to so razsežnosti, ki jih v delu Klančnikove ne gre zanemariti.

Na sliki je Franc Pučko, ki je za dolgoletno in uspešno delo dobil Bloudkovo plaketo

NOGOMETNI KLUB BELA KRAJINA je prejel Bloudkovo plaketo za uspešno razvijanje telesnokulturne dejavnosti. Deluje že 45 let in je bil edino torišče telesnokulturnega življenja v Črnomlju in okolici. Delo je zasnoval široko, v svojih vrstah združuje vse sloje prebivalstva in širi stike po Jugoslaviji.

FRANC PUČKO je dobil Bloudkovo plaketo za dolgoletno uspešno delo v telesni kulturi, zlasti na področju odbojke. Pred vojno je bil aktiven športnik, po njej se je uveljavil kot pobudnik dela v TVD Partizan v Novem mestu in si vedno prizadeval za množično vključevanje v telesnokulturno dejavnost. Bil je eden izmed najvidnejših organizatorjev in pobudnikov novomeškega nogometa in odbojke v dolenski regiji in je kot dober pedagog in trener dosegel pomembne uspehe. Pod njegovim vodstvom so ekipe uspe-

šno nastopale na najvišjih republiških in zveznih tekmovanjih.
F. MERELA

NOVO MESTO – LESCE 2,5:7,5

V sedmem kolu slovenske odbojarske lige so gostje iz Lesca močno porazili domače šahiste in se tako še bolj učvrstili na prvem mestu, medtem ko so Novomeščani vse bolj pri dnu. Posamezni izidi: Penko – Cuderman remi, Poredoš – Matjašič remi, Istenič – dr. Petek remi, Milič – Roblek 0:1, Komelj – Kaše 1:0, Pucelj – Harinski 0:1, dr. Praznik – Bucher – Petek 0:1, A. Istenič – Borštar 0:1, Golobič – Mencinger 0:1 in Škerlj – Deželak 0:1.

KAVŠKOVA JE BILA ČETRTRA

Minuli teden je novomeška telovadka Matejka Kavšek nastopila v slovenski mladinski reprezentanci, ki se je v tradicionalnem dvoboju srečala z ekipo Vojvodine. Novomeščanka je dobro telovadila in zasedla odlično četrto mesto.

NOVOMEŠČANKE GREDO V VOJVODINO

Konec tedna bodo mlade novomeške telovadke gostovale v Vojvodini, v Novem Sadu pa se bodo Jasna Dokl, Matejka Kavšek in Nataša Kočevar potegovala za nastop v jugoslovanski mladinski reprezentanci, ki se bo v nedeljo srečala z Bolgarijo. Novomeščanke bodo tekmovali tudi na pionirskem memorialu „Marica in Bela Ivandkić“, ki bo v Subotici.

PENKO TUDI DRUGIČ

Rednega mesečnega hitropoteznega turnirja novomeškega šahovskega kluba se je udeležilo osem igralcev, prepričljivo pa je zmagal že drugič zapored moštveni kandidat Igor Penko. Vrstni red: Penko 6,5, Štokanovič 5, Materni 4,5, Lubej in Ščap 4, Vene in Jerančič 2 in B. Škerlj brez točke.

Kaj, kje, kdo?

V tretjem kolu slovenske odbojarske lige potujejo Novomeščani v Kamnik, kjer jih čaka dokaj zahtevna tekma, navzlic temu pa bi lahko z gostovanjem prišli z novimi prvenstvenimi točkami. Novomeščankam letos ne gre najbolje, k njim pa pride v tretjem kolu močna vrsta Ljubljane, ki je v minulih dveh kolih zmagala. Glede na to, da je Krka v novem tekmovanju startala zelo slabo, bi morala konec tedna zmagati.

Ljubiteljem košarke se v soboto popoldne obeta mlakava prireditev, saj prihaja v goste vrsta iz Fructala, za katero nastopata tudi nekdanja igralca metliške Bete Dautovič in Lalič. Tekma bo posebej zanimiva tudi zaradi tega, ker se bosta pomerili ekipi, ki sta po prikazanih igrah v novem slovenskem prvenstvu med najboljšimi.

Trkajo na vrata

Po končanem jesenskem delu republiške moške mladinske rokometne lige – center so Sevnici tretji. Za novince je to veselo pričelo uspeha. Janez Simončič je skrb nad njimi prevzel tako rekoč zadnji hip. „V tej skupini igra kar 20 ekip, imeli smo močno neugoden zreb in slabe priprave, pravzaprav tik pred začetkom lige le pri prijateljski srečanja. Zato praznik z Inlesom in Olimpijo, kluboma, ki izvajata že več let skrbne priprave po načrtu, ni neuspeh. V pripravah bi morali igrati predvsem z močnejšimi nasprotniki,“ pripoveduje.

Mladih rokometištev v Sevnici ne manjka. Tudi po štirinast teden je na igrišču sevnškega Partizana treniralo do 17 igralcev. Trener Janez Simončič meni, da je za nadaljnji rast rokometu v Sevnici potrebna še večja skrb za pionirje, kjer bi moral rokometno šolo voditi mladinec. Tudi mladinci se že obnesejo v članski vrsti, kjer sta nastopala Novšak in Barič. Milan Blatnik bi se prav lahko uvrstil na četrto mesto najboljših strelcev v jesenskem delu lige (48 golov), če se mu ne bi odštele tekme, ki so bile registrirane z 10:0 za Sevniciane zaradi slabe evidence igralcev pri nekaterih nasprotnikih. Tudi borbeni Novšak je igral za mladince le štiri tekme.

Pred nadaljevanjem spomladanskega dela lige bodo začeli s pripravami sredi decembra, igrali bodo tudi v predvideni zimski ligi. Ker so letos šele začeli, je mladincem manjkalo tudi nekaj opreme, kar nameravajo na vrsti do spomladi.

A. Ž.

KVALITETEN TURNIR – Novomeški šahovski klub je ob 30-letnici ustanovitve in v okviru praznovanja občinskega praznika pripravil pod pokroviteljstvom izvršnega sveta in ob podpori organizacij združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in posameznikov močan turnir, na katerem je nastopilo deset šahistov, med njimi mednarodni mojster Stojan Puc. Šahovska prireditev je pokazala, da ima Novo mesto nekaj odličnih mladih šahistov, ki bi jim morali omogočiti čimveč podobnih močnih turnirjev. Na sliki z leve proti desni: gosta mojstrski kandidat Cuderman in Puc. Vrstni red: 1. Roblek 6,5, 2. Penko 5,5, 3. Cuderman 5,5, 4. Poredoš 5, 5. Šiška 5, 6. Puc 5, 7. Pucelj 3,5 itd.

V drugem kolu dva poraza

Novomeški odbojarski vrsti sta v minulem kolu tesno izgubili – Novomeščani so z eno zmago na petem mestu, dekleta na sedmem

V drugem kolu novega republiškega prvenstva odbojkarjev in odbojkaric sta novomeški ekipi ostali praznih rok. Fantje so se doma pomerili s favoritom Mežico, dekleta pa so v drugem kolu gostovale pri Golovcu v Celju.

NOVO MESTO – MEŽICA 2:3 (16, -13, -4, 9, -1)

Derbi kola moške republiške lige si je minulo soboto ogledalo okoli 100 Novomeščanov. Domači so igrali dobro v prvem, drugem in četrtem nizu, navzlic temu pa so jih izredno borbeni gostje, ki so navdušili predvsem z odlično igro v polju, povsem zasluženoma premagali. Mežičani so nemalokrat dokazali, da se da s požrtvovalno igro rešiti marsikatera skoraj izgubljena žoga. Domači so tokrat dobro igrali na mreži in nemara so pomembno srečanje izgubili ravno zaradi izredno slabe obrambe, predvsem slabe igre v polju. Ko je kazalo, da bodo Novomeščani izgubili s 3:1 – v četrtem setu so gostje vodili 7:2 –

Iz Krškega

Krški rokometni klub Celulozar je organiziral pionirsko šolo. Na treninge prihaja veliko mladih, vodi pa jih Zoran Nikolič. Kot kaže, je domači rokometni klub na dobri poti, da bo dobil že v bližnji prihodnosti močno rokometno ekipo.

Leskovski rokometni klub ima vedno težave s trenerji. Člansko ekipo vodi sedaj dolgoletni igralec Jože Arh, ženska ekipa, ki je brez trenerja, pa bi rada za trenerja igralca domače ekipe Nandeta Mlakarja.

Nekateri ljubitelji krškega in leskovskega rokometu resno razmišljajo o združitvi obeh klubov v eno dobro moštvo. Po šolah bi skupaj organizirali pionirske rokometne šole in tako skrbeli za podmladek. Navzlic vsemu pa nekaterim obojstranska korist ne gre v račun in tako združitve onemogočajo.

Prihodnje leto bo Krško praznovalo 500-letnico mestnih pravic. Ob tej priložnosti bodo tudi športniki pokazali, kaj vse so v svojih klubih od njihove ustanovitve dosegli. Domača občina bo dobila športno dvorano, ki bo blizu leskovskega stadiona, nared pa bo v drugi polovici januarja.

Od 26. do 30. novembra je bil v Ljubljani seminar za inštruktorje karateja. Udeležili so se ga tudi trije člani krškega karate kluba, in sicer Slavko Gomboc, Milan Barbič in Gvido Stane. Vsi trije so izpit za inštruktorje karateja opravili.

S. ISKRA

Novomeščani republiški prvaki

Na kegljišču Maksa Perca v Ljubljani je bilo pred kratkim odigrano republiško prvenstvo v borbenih igrah. Za naslov prvaka se je potegovalo 31 ekip z desetimi igralci, vsako moštvo pa je odigralo po tri partije. Ekipa Krke je nastopila v slabši skupini in navzlic temu dobro kegljala, saj je bila razlika med najboljšo in najboljšo igro le 25 kegljev in vrsta Krke (1442 podrtih kegljev) je zasluženoma osvojila republiško prvenstvo. Za ekipo so nastopili: Turk, Hren, Legiša, Zidanik, Jarc, Bratož, Krušič, Rožič, Badovinac in Vesel. V Ljubljani so nastopili tudi tekmovalci Novega mesta, podrli pa so 1333 kegljev. Krkini igralci bodo nastopili na državnem prvenstvu, ki bo sredi decembra.

D. BRATOŽ

GOLOVEC – KRKA 3:2 (9, -11, 10, -5, 11)

Namesto z zmago so se Krkine igralke domov vrnile s porazom. Po dveh urah izenačenega boja so s tesno zmago slavile domačinke, ki se tako poskrbele za presenečenje, saj so bile gostje favoritke. Domače igralke so prvi set dobile dokaj hitro. V nadaljevanju so bile boljše gostje, v tretjem setu so popustile, žal pa v odločilnem setu niso ponovile igre iz četrtega, ko so domačinke odpravile na 5. Krka: Rajer, Pilič, Boh, Zevnik, Fila, Potrč, Gorjanc.

Navzlic slabi igri – točki

Košarkarska reprezentanca Dolenjske dosegla novo prepričljivo zmago, z igro pa je razočarala – Na turnirju ob dnevu republike zmagal Novoteks

Sobotno tekmo četrtega kola novega slovenskega dvoranskega košarkarskega prvenstva si je v novomeški dvorani ogledalo okoli 60 ljubiteljev košarke.

Toliko število gledalcev je nemara privabilo predvsem dejstvo, da velja letos reprezentanca Dolenjske za enega od favoritov, v goste pa je prišla ekipa, proti kateri bi lahko domači brez težav močno zmagali in kljub slabemu nasprotniku pokazali svoje bogato košarkarsko znanje. Žal so tokrat precej višji Dolenjci – na srečo so se pomerili z začetniki – popolnoma odpovedali. Vendar se z opravičilom, da se proti slabemu

nasprotniku ne da igrati, ne smejo tolažiti. Povsem so popustili v začetku drugega polčasa, ko celih pet minut niso dosegli zadetka. Nasploh so imeli neverjetno slab dan, še slabšega najboljši igralec na tekmi center Švinger, ki je v času, ko je igral, od soigralcev dobil največ pet „žog“. Navkljub temu je pomenil največjo oviro za slabe goste, ki si nastopanja v tako kvalitetnem tekmovanju navzlic novemu tekmovalnemu sistemu ne zaslužijo.

MKZ DOLENJSKA: Vergot 6, Švinger 15, S. Seničar 8, Plantan 10, Vodovnik 6, Bajt 22, S. Kovačević 6, Ivančič 10, Munič 2, P. Seničar 2.

DOLENJSKA – POMURJE 87:42 (42:26)

NOVOTEKS TUDI TRETJIČ

Letošnjega tradicionalnega košarkarskega turnirja v počastitev dneva republike so se razen vrste organizatorjev, novomeške Obutev, ude-

ležile še ekipe iz Žužemberka, Loka 74 in novomeški Novoteks, ki je zmagal na dveh prejšnjih turnirjih.

Minulo dobro prireditev si je v telovadnici bršlinske osnovne šole ogledalo okoli 50 gledalcev, tekme pa so dokazale, da postaja dolenski metropola vse bolj mesto košarkarjev. Za prehodni pokal je bil tokrat boj precej bolj izenačen kot pred leti, z dobrimi igrami pa je presenetila predvsem dvanajsterica Obutev, zmagovalka letošnjega prvenstva v dolenski košarkarski ligi. Brez težav je premagala pomlajeno vrsto iz Žužemberka, tekmece iz lige Loko in se dobro upirala Novoteksovemu igralcem, ki vsi do enega nastopajo za reprezentanco Dolenjske. Medtem ko so „Bršlincani“ prvi polčas celo dobili, so jih v nadaljevanju „reprezentantje“ s hitro igro, dobro obrambo in natančnimi meti od daleč premagali in zasluženoma osvojili prehodni pokal v trajno last.

Rezultati: Žužemberk – Loka 30:59, Novoteks – Obutev 60:42, Žužemberk – Obutev 31:51, Novoteks – Loka 70:57, Novoteks – Žužemberk 47:28 in Obutev – Loka 76:47.

Vrstni red: 1. Novoteks 6 točk, 2. Obutev 4, 3. Loka 2 in 4. Žužemberk brez točke.

SPORTNI KOMENTAR

Druga plat jubileja

Prihodnji teden bodo dolenske športne igre v novomeški občini praznovala lep jubilej – petnajst „pomladi“, petnajst let prizadevanja organizatorjev in referentov za šport in rekreacijo, da bi delovne organizacije kar najbolj odprle vrata telesni kulturi.

In pobudniki za organizacijo delavskih športnih iger bodo lahko zadovoljni. V prvem letu je nastopilo 450 tekmovalcev, na zadnjih igrah pa so jih naštel kar 2200, ki so vključeni v 269 moških in 65 ženskih ekipah. Razen tega je petnajst let prispevalo, da je novomeška občina dobila kar 17 izšolanih športnih rektorjev in vrsto amaterskih delavcev, ki pomagajo pri organizaciji iger.

Zavoljo tega bo bržkone prav prihodnji četrtek, ko bodo organizatorji prireditev „Rekreacija, glasba, šport“ že petnajstič podeljevali pokale, čas, da pomislijo na

leto 1961, ko so igre povili predvsem zaradi tistih, ki so imeli do takrat le malo možnosti, da se po delu za stroji in pisalnimi mizami sprostijo na športnih igriščih. Napačen sistem je prav tem onemogočil nastopanje, zakaj pokalov, medalj in diplom ni mogel za svojo organizacijo osvojiti nihče drug kot tisti, ki se s športom ukvarjajo ali pa so se z njim ukvarjali od osnovnošolskih let dalje. In tako pridemo do druge plati jubileja. Čeravno danes morda ni najprimernejši čas za te vrstice, še enkrat: jubilej naj bo mejnik, kajti ne bi se smelo zgoditi, da bi se petnajst let prizadevanj sprevrglo v hlastanje po športnih zmagah. Igre odsihmal ne smejo biti zgolj zavoljo iger, pač pa zaradi tistih, ki nikoli niso imeli možnosti spoznati se s posameznimi športnimi panogami in so vsa ta leta čakali ob robu igrišč.

JANEZ PEZELJ

PRVAKI DOLENJSKE LIGE DRUGI – Košarkarski klub Obutev je tudi letos pripravil turnir v počastitev dneva republike, na katerem so nastopili igralci iz Žužemberka in Novega mesta. Tudi tretjič so pokal osvojili Novoteksovi košarkarji, vrsta organizatorjev (na sliki) pa je pristala na drugem mestu.

Ustava pravi: plačilo po delu

Sodišče združenega dela razveljavilo odločbi, s katerima so delavkama TOZD Standard odtegovali od zaslužka zaradi pomanjkljive izobrazbe

Primer, ki ga je nedavno tega obravnavalo novomeško sodišče združenega dela, je lahko poučen še za druge delovne organizacije. Sodišče ugotavlja: ne sme biti kršeno ustavno načelo delitve po delu in nezakonito je odtegovalje od polnih osebnih dohodkov zgolj na račun pomanjkljive kvalifikacije, če je delo v redu opravljeno.

To se je izkazalo v primeru Ivanke Avsec in Martine Jarič, zaposlenih pri TOZD Standard v Novem mestu. Razporejeni sta na delovno mesto, ki sicer zahteva kvalifikacijo, vendar kljub pomanjkljivi šolski izobrazbi svoje delo v redu opravljata. Podjetje jima je ne glede na opravljeno delo od polnih osebnih dohodkov odtrgovalo po 5 točk. Obe sta se čutili prizadeti in sta se obrnili na sodišče po pomoč.

V postopku je bilo ugotovljeno, da se je TOZD Standard skliceval na samoupravni sporazum in tabelo delovnih mest, ki sta začela veljati 1. julija letos. Za sporazum so se delavci sicer izrekli na zboru delovnih

ljudi, niso pa sporazuma sprejeli v obliki, ki jo določa zakon. Morali bi sporazum podpisati najmanj dve tretjini zaposlenih, pa teh podpisov ni. Sodišče je odločilo o osebnih dohodkih obema delavkama razveljavilo, obenem pa dalo delovni organizaciji tudi pravni nasvet, v katerem je rečeno:

„Četudi bi bil samoupravni sporazum pravilno sklenjen, po oceni sodišča ni na mestu kakršnokoli odtegovalje od polnih osebnih dohodkov zgolj na račun pomanjkljive ustrezne kvalifikacije. Velja namreč ustavno načelo delitve po delu, po katerem gre delavcu za enako delo enako plačilo. Iz izpovedb zastopnika delovne organizacije Standard pa je

povsem razvidno, da sta predlagateljici, da si nimata ustreznih šolskih izobrazbe, na njihovih delovnih mestih vestni in na njuno delo ni nikakršnih pripomb. To pomeni, da obe opravljata delo enako kvalitetno, kot bi ga morda opravljal kdo s formalno ustrežno izobrazbo, zato jima gre po oceni sodišča tudi polni osebni dohodek.“

Odločba, izdana v tem primeru, je že dosegla pravomočnost.

Z UKRADENIM AVTOM V SMRT

25. novembra ponoči so v prometni nesreči pri Karteljovem našli smrt trije mladi Albanci. Avto je vozil 20-letnik Kosa Bekir. Ko je peljal po karteljevskem klancu navzdol, je dohitel tovornjak in ga prehitel na polni beli črti, ko je naproti pripeljal s tovornjakom Milan Beletič iz Buzeta. Ta se je sicer skušal umakniti fički v škarjah, vendar ni bilo pomoči. Fička z Albanci je v ovinku še malo zaneslo in je bočno trčil v tovornjak puljske registracije.

Fičko je bil povsem zmečkan, v njem pa sta bila ob življenje razen voznika še 22-letni Musa Fatah in 30-letni Mustafa Gani. Ugotovljeno je, da so dan poprej fantje ukradli avto v Zagrebu, in sicer na parkirnem prostoru pred stanovanjem lastnika Ivana Matijeviča.

ga je premamila, da je šel krast. Senat mu je prejeto pogojno obdobje preklical in izrekel enotno kazen: 7 mesecev zapora, hkrati pa so mu izrekli tudi varnostni ukrepi: obvezno zdravljenje med prestajanjem kazni. Sodba še ni pravomočna.

KRONIKA NESREČ

DOL: TRČIL V DREVO – Jože Govednik z Mirne je 23. novembra popoldne vozil z avtom od Trebnjega proti Mirni. V nepreglednem ovinku pri Dolu je naproti pripeljal tovornjak s prikolico, pri zaviranju pa je Govednika zaneslo. Zapeljal je s ceste po nasipu navzdol in se zaletel v drevo. Škode je za 20.000 dinarjev.

AVTOM VAS: ZASNEŽENA CESTA – Jože Murn iz Dol Toplic je 25. novembra popoldne vozil z avtom od doma proti mestu, v nepreglednem ovinku pri Vavti vasi pa je naproti pripeljal avtomobilist Franc Šušteršič iz Dol Straže. Na zasneženem vozišču je med srečanjem Stražanec zaneslo v levo in je prišlo do trčenja. Bilo je za 15.000 din škode.

GRADAC: ENKRAT NAPREJ, ENKRAT NAZAJ – 26. novembra popoldne je Stanko Filak iz Gribelja vozil osebni avto od Metlike proti Črnomlju. V ovinku pri Gradcu je nenadoma opazil pred seboj 78-letno Ivanko Kuzman iz Gradca, ki je prečkala cesto. Filak se je hotel izogniti, ženska pa se je avta prestrašila in skočila nazaj. Voznik avtomobila je pri izogibanju zavil v levo, takrat pa trčil v avto, s katerim se je naproti pripeljal Črnomljanec Ljubče Videničarski. Filakova sopotnica Ljubica Filak iz Gribelja je bila laže ranjena, gmotno škoda pa cenijo na 50.000 dinarjev.

KLOŠTER: POLEDENELI ASFALT – 27. novembra popoldne je Vinko Plut iz Novega mesta vozil osebni avto od Stranske vasi proti Gradcu. V gozdu je zapeljal na poledeneli asfalt, avto pa je zdrsil s ceste in se po nasipu prevrnil na bok. Škode je za 15.000 dinarjev.

RATEŽ: ZASLEPLJENA OD LUČI – Novomeščanka Vesna Badovinec je 27. novembra okrog polnoči vozila osebni avto od Sentjerneje proti mestu. Pri Ratežu je naproti pripeljal avto z dolgimi lučmi in jo zaslepil, zato je zapeljala na bankino in trčila v telefonski drog. Škoda cenijo na 10.000 dinarjev.

KOT: OPLAZILA STA SE – 28. novembra popoldne sta v Gor. Kotu pripeljala naproti osebna avtomobila Jože Kalčič iz Podloga pri Sevnici in Peter Junc s Trate pri Kočevju. Kalčičev avto je na mokri cesti zaneslo, zdrknil je v levo in oplazil Junčev avtomobil, tako da je za 8.000 dinarjev škoda.

SREBRNIČE: V VSEK PA NA STREHO – 29. novembra zjutraj se je Stane Kočman iz Vavte vasi peljal z osebnim avtom proti mestu. V ovinku pri Srebrničah je bila pole-

dica, avto pa je zaneslo s ceste v vsek, nato pa se je prevrnil na streho. Telesnih poškodb ni bilo, gmotne škode pa je za 15.000 dinarjev.

RACJE SELO: PRED KRIZIŠČEM JE POČILO – Alojz Skol iz Šentruperta je 29. novembra popoldne vozil osebni avto od Trebnjega proti Račjemu selu in v ovinku pred križiščem zavrl. Na poledeneli cesti pa ga je zaneslo v osebni avto Katarine Pajk z Jesenice, ki je pripeljala naproti. Sopotnica 81-letna Ana Pajk iz Hudej je bila ranjena in prepeljana v bolnišnico, gmotna škoda pa znaša 20.000 dinarjev.

BROD: PLES NA CESTI – Lovrenc Mervar iz Vel. Bučne vasi se je 29. novembra peljal z osebnim avtom proti Dol. Toplicam, cesta pa je bila mokra in spolzka. Na Brodu je v ovinkih avto zanašalo, končno pa je trčil v ograjo. Škode je za 10.000 dinarjev.

SVIBNIK: PRITEKLA IZZA MEJE – Stane Sprajcar iz Črnomlja je 29. novembra popoldne vozil avto proti Stražnjem vrhu, v Svibniku pa je izza žive meje nenadoma pritekla na cesto 4-letna Simona Drobnič. Voznik je kljub zaviranju otroka zadel, nakar so punčko s poškodovano glavo prepeljali v bolnišnico.

LEŠNICA: PREHITEVAL KOLONO – PA V ŠKARJE – 1. decembra zvečer je bila na magistrali ena večjih nesreč, zaradi katere je bil promet v obe smeri za dobro uro zaprt. Novomeščan Janez Kristan je vozil od Otočca proti mestu; v ovinku pri Lešnici je prehitel tri tovornjake, medtem pa je naproti pripeljal še en tovornjak. Prišlo je do čelnega trčenja, nato je osebni avto odbilo še v enega prehitetavnih tovornjakov. V osebnem avtu so bili 4 ranjeni. Voznika Kristana so obdržali v bolnišnici, sopotnike Jožeta Medleta, Milana Sinkovca in Albina Hrovata iz Novega mesta pa so po nudi pomoči odpustili domov. Gmotne škode je za 150.000 dinarjev.

PREKUCLJAJI V KANIŽARICI

4. decembra popoldne je Alojz Moravec iz Malega Nerajca vozil z avtom iz Črnomlja proti Kanižarici in na mokri cesti prehitel osebni avto, ki ga je vozil Jovica Stjepanovič iz Kanižarice. Moravca je pri manevriranju na mokri cesti zaneslo, da je oplazil prehitetavnost avto, nato je plesal po cesti med in tja, zapeljal čez kup kamenja, končno pa trčil v vsek, se prevrnil in spet pristal na kolesih. Na srečo ni bilo poškodb, gmotna škoda pa znaša 10.200 din.

NEŠTETO MANJŠIH PRASK – V zadnjih desetih dneh je bilo na območju Novega mesta, v okolici in tudi drugje po Dolenjskem veliko drobnih prometnih nesreč, ki jim je botrovala mokra in spolzka cesta, nagla vožnja in neprevidnost voznikov. Miličniki so imeli dela čez glavo, pa tudi v bolnišnici so čutili posledice. Na fotografiji je ena takih nesreč, ki se je zgodila na križišču pred Metropolitom. (Foto: Bačar)

Dragocena pomoč občanov

Da še tako skop podatek lahko preiskovalce pripelje na pravo sled, se je izkazalo spet pri iskanju pobeglega voznika škode, ki je povzročil dve smrti na cesti

Med prazniki so po radiu pozivali očitivce nesreče, ki se je zgodila 26. novembra malo po 20. uri na magistrali pri Trebnjem, naj se javijo na UJV Novo mesto. Iskali so povzročitelja tragične nesreče. V manj kot 24 urah je bil izsleden Dušan Mueller iz Črnomlja.

Pri vasi Hrastje je prišlo do hude nesreče, v kateri sta bila ob življenje 36-letni Mihael Mikec iz Ljubljane, sicer doma iz Mihovice pri Sentjer-

neju, in njegov 11-letni sin Marjan. Ta dva sta se v stoenki vračala proti Ljubljani, naproti pa jim je v škarje pripeljal neznan voznik osebne avtomobila, ki je na polni črti in še v ovinku prehitel kolono vozil. Mikec se je skušal predrznemo neznanцу umakniti na bankino, nato pa ga je zaneslo čez cesto v levo in je bočno zadel v avtoBUS „Gorjanec“, v katerem je bil za volanom Rudi Škufca iz Dvora.

Po trčenju je avtoBUS zdrsil čez nasip in obstal bočno naslonjen; tudi Mikec avto je zletel s ceste, medtem ko jo je neznanec, ki je prehitel v škarje, odnesel brez praske.

Voznik Mikec je bil na mestu mrtev, njegov sinček pa je umrl med prevozom v bolnišnico. Potnikom v avtoBUSU ni bilo nič, užili pa so precej strahu. Gmotno škodo cenijo na 350.000 dinarjev. Ko so miličniki prišli na kraj nesreče, so od očitivcev izvedeli, da za neznanega voznika osebne avtomobila, medtem pa so emi trčili, da je vozil škodo, drugi, da je imel fiat 850. Tisti dan je bilo na cestah veliko prometa, tudi tujcev, zato je bilo iskanje za pobeglimi nadse težavno.

Poziv po radiju je v nekaj urah pripeljal do krivca. Ljudje iz avtomobilov, ki so bili tedaj v koloni, so se javljali po telefonu, tako so na miliči izvedeli, da je nepravilno prehitel voznik škode zelene barve z novomeško registracijo, zadnji dve številki sta 08. Čez nekaj časa je elektronski računalnik že povedal njegovo ime: lastnik avta je Leopold Mueller iz Črnomlja, Vrtna ulica 35. Kaj hitro so potem ugotovili, da ni vozil lastnik, marveč njegov 22-letni sin Dušan. Ko so ga povabili na razgovor, je drzno prehitavanje takoj priznal, ni pa vedel, da je povzročil karambol. Zanj bo odgovarjal pred sodiščem.

TOVORNJAK V OGRAJO

3. decembra popoldne je Franc Zalec iz Zilj vozil tovornjak s gramozom iz Žužemberka na gradbišče v Srebrničah, na mostu v Potoku pa je naproti pripeljal z osebnim avtom Nizozemec. Ta je med srečanjem trčil v tovornjak, ki ga je potem zaneslo v ograjo, da jo je podr. V osebnem avtu je bila ranjena voznikova žena. Po nesreči so jo prepeljali v bolnišnico. Gmotne škode je bilo za 22.000 dinarjev.

REŠEVANJE NI USPELO

Marjan Ban iz Podhuma je 4. decembra ponoči vozil tovornjak s priklopnikom proti Zagrebu, pri Jezeru pa je naproti vozil v škarje osebni avtomobil, zato se je tovornjakar skušal umakniti. Kamion je zapeljal na bankino, ki pa se je pod težo vozila udrila. Napol viseči tovornjak so potem pripeli na jekleno vrh drugega tovornjaka in ga skušali izveči, toda vrh se je pretrgala in kamion se je prevrnil po nasipu. Iz prikolice – cisterne pa je po trkanju začelo odtekati sojino olje. Na vozilih je za 100.000 din škode, medtem ko škoda na tovoru še ni znana.

TRHLE DESKE PROČ! Delavci podjetja Novograd so še pred prazniki popravili leseni mostiček čez Krko s ceste do otoškega gradu. Precej trhlilih desk so zmetali stran in jih nadomestili z novimi. (Foto: R. Bačar)

Dežurni poročajo

ISKAL JE DENAR – 27. novembra zjutraj so pri Krojaču v Novem mestu ugotovili, da so imeli ponoči vlomilski obisk. Nekdo je vdrl v delovne prostore in očitno iskal le denar, vendar ga ni našel. Oblačil je drugača se neznanec ni dotaknil. Odšel je brez plena.

V ENI NOČI TRIJE MOPEDI – 26. novembra zvečer je nekdo izpred hotela Smuk v Semiču odpeljal moped Antonu Gimplju iz Črnomlja. Istega dne je bil ob moped tudi Novomeščan Stanko Repovž. Ta je pustil vozilo na dvorišču hotela „Kandija“. V Streklejvcu pa je neznanec odpeljal moped Antonu Beriču.

KAZNOVANA NEPREVIDNOST – 29. november se je slabo končal za Novomeščana Antona F. S 15.000 dinarji je bil na Odrgi, denar pa je imel v sukničju in tega na zadnjem sedežu v avtomobilu. V Novem mestu se je ustavljal še pred hotelom Kandija in avta ni zaklenil, ker se je zadržal v hotelu le malo časa. Doma je spet obesil suknič na vrata, ki niso bila zaklenjena. Sele popoldne je opazil, da je denarnica izginila. Katero priložnost je tat izkoristil, se še ne ve.

ZLEPA NI ŠLO – 30. novembra zvečer so v Dol. Toplicah pridržali do iztrezitve 50-letnega Antona Avgušтина s Podturna. Razgrajal je v gostilni Lovca in miličniki so ga zlepa napotili domov. S tem pa možak ni bil zadovoljen, ker se je vrnil in spet nadaljeval s kričanjem in nadlegovanjem. Tokrat so ga odpeljali, moral pa bo še pred sodnika za prekrške.

NAJBŘZ SO SUŠILI OBLEKE – 28. novembra dopoldne je nastal požar v kurilnici podjetja Hmeljnik v Novem mestu. Verjetno so delavci v kurilnici centralnega gretja sušili premočene delovne plačke, ki so pri gorilniku zaprli dovod zraka. Nastal je ogenj, uničil obleke, poškodoval pa je tudi električno instalacijo, naprave na peči in omet. Uradno škoda še ni ocenjena, menijo pa, da ne bo manjša od 50.000 dinarjev.

VLOM V „GRMADO“ – V noči na 2. december je nekdo skozi kuhinjsko okno vlomil v znano trebanjsko gostišče. Iz kuhinje je tat odnesel 10 kg kave, 3 steklenice olja, hrenovke, svinjsko meso ter iz točilnice nekaj steklenic pijače. Ukradeno je naložil v vedro za odpadke in odnesel. Naredil je za 2.800 din škode.

Republiški zakon o dedovanju ni v ničemer spremenil zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč in zasebnih kmetijskih gospodarstev (kmetij), zato se bo ta pravni predpis uporabljal še naprej. Namen posebne ureditve

V POSAVJU 8 NESREČ

Med prazniki za dan republike se je v treh posavskih občinah zgodilo osem hujših prometnih nesreč, pri katerih so bile žalostne posledice: 1 smrt, 2 hude telesni poškodbi, 2 laže ranjena in za 75.000 dinarjev gmotne škode. Nesreče v krajih Črešnjevec, Log, Drnovo, Sevnica, Brestanica, Zupevec in Raka so se v treh primerih zgodile zaradi izsiljevanja prednosti. Sicer so kot krivca spoznali prehitro vožnjo, nepravilno prehitavanje, meglo in pa neprevidnost bodisi pri prečkanju ceste ali pri vključevanju v promet.

AVLA NI STRANIŠČE

27. novembra zvečer je družina opitih mladeničev povzročila škandal v šentjernejskem kinu. Počeli so vse mogoče „ošlarje“, dokler niso miličniki odpeljali do iztrezitve: 18-letnega Mirka Eržena iz Gor. Dol; 17-letnega Janeza Ž.; 17-letnega Antona Š. in Slavka A., ki bo šele te dni star 18 let. Ti so opiti najprej razgrajali v šentjernejskih gostilnah, nato pa okrog 19. ure v predverju kina nadlegovali obiskovalce. Mirko in Janez sta mislila, da je tam stranišče, na vsak način pa so hoteli tudi v dvorano brez vstopnic. Najbrž bodo manj korajžni pred sodnikom za prekrške.

skupščine so do sedaj že sprejele odloke o določitvi kmetij; tudi na Dolenjskem v tem zastajamo. Dokler pa ne bodo izdani odloki, pooblašča zakon kmetijske zemljiške skupnosti, da določijo kmetije. V odlokih so

mer prizadetih dedičev in gospodarske zmognosti kmetije.

Zakon tudi omejuje oporočitelja. Ta sicer lahko napravi oporoko, vendar mora upoštevat določilo zakona. Oporočitelj lahko zapusti z oporoko

kmetijo samo enemu izmed zakonitih dedičev, in če ni takega dediča, tudi drugi osebi, ki je kmet. Toda tudi kmetija, ki jo z oporoko zapusti zapustnik zakonca, se ne sme deliti. Razpolagalna pravica oporočitelja je omejena tudi s tem, da ne more z volilom nakloniti kmetijskega zemljišča, poslopja, kmetijskega orodja, živine; od teh zadnjih pa samo toliko, če s tem znatno ne prizadene gospodarske zmognosti kmetije. Sodišče tudi sme zmanjšati denarna in druga volila, ki bi dediča kmetije preveč obremenjevala.

Važno je določilo, da ni mogoče razpolagati s kmetijami, n.p.r. s pogodbami o izročitvi in razdelitvi premoženja za življenje, z darilnimi pogodbami za primer smrti in s pogodbami o dosmrtnem preživljanju, če bi tak pravni posej nasprotoval določbam zakona o dedovanju kmetijskih zemljišč in kmetij.

Zakon se uporablja za vse dediščine, katerih predmet je kmetijsko zemljišče oz. kmetija, če dedovanje še ni bilo uvedeno. Dedovanje pa se uvede s smrtjo zapustnika ali z njegovo razglasitvijo za mrtvega.

ŠTEFAN SIMONČIČ

Dedovanje kmetijskih zemljišč

dedovanja kmetijskih zemljišč in kmetij je, da se omeji prehod kmetijskih zemljišč v last tistih, ki zemlje ne obdelujejo, da se prepreči drobitve določenih kmetij in da se omogoča prevzem kmetij pod pogoji, ki dediča – prevzemnika preveč ne obremenjujejo. S tem se ustvarjajo tudi možnosti za smotrnejše uporabljanje kmetijskih zemljišč in za izboljšanje kmetijske proizvodnje.

Med kmetijska zemljišča šteje zakon vsa obdelovalna in neobdelovalna zemljišča ter gozdove, ki so namenjeni za kmetijsko ali gozdno proizvodnjo. Iz te skupine izvzema tista zemljišča, ki so zajeta z urbanističnim ali zazidalnim načrtom, z urbanističnimi redi ali z lokalnijskimi dovoljenji, namenjena za graditev.

Zakon nadalje pove, da je kmetija tista kmetijska in gozdna gospodarska enota, ki zagotavlja lastniku s kmetijsko dejavnostjo primerno preživljanje in ki jo je kot tako določila občinska skupščina. Tu je pomembno, da obsega kmetija tudi gospodarska in stanovanjska poslopja, kmetijske priprave, orodje in živino. Le nekatere občinske

Končno: nova lekarna

Prav vsak občan Novega mesta in okolice ve, da imamo v našem mestu razen mostu dve najslabši točki: lekarno in pekarijo; kjer je potrebno vselej čakati v vrsti, da si postrežen. Ravno zato smo ob otvoritvi nove lekarne na Cesti komandanta Staneta prosili za nekaj več podatkov o lekarniški službi upravnic, magistro Blaženo Dolinšek. Ne le da je skoro deset let na tem odgovornem mestu, znana je kot ena najbolj izkušenih farmacevtk, ki si je v svojem dolgoletnem službovanju v tej stroki nabrala tudi veliko praktičnih izkušenj. Rekla je: „Odkrito povem, da mi je bilo zadnje čase kar nerodno iti na

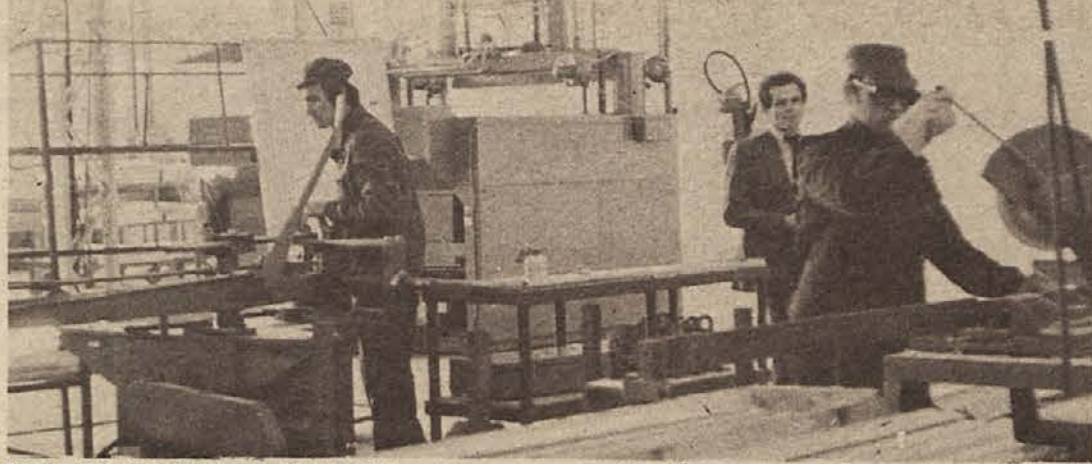
prazniki za 29. november vse popoldneve delali, da smo lahko 1. decembra lekarno odprli. Investicija v gradbena dela znaša 210.000 din, medtem ko je šlo za opremo 930.000 dinarjev. Nismo pridobili samo nove lekarne, marveč še zadaj kup potrebnih prostorov, kot so: sodobno opremljen laboratorij, več manjših laboratorijev, skladišča, garderobe. Načrte za ureditev nove lekarne je izdelal arhitekt Marjan Lapajne, moram pa pohvaliti našo sodelavko Maro Andrijanič, ki ima za lepo in praktično notranjo opremo tudi veliko zaslug. — Ali z otvoritvijo nove lekarne pričakujete, da strankam ne bo potrebno več izgubljati časa s čakanjem? „Zdaj imamo v Novem mestu tri lekarne: dve v mestu in eno v Ločni, ki je bila odprta za občinski praznik. Če bi se ljudje navadili hoditi v vse tri lokale, potem bi čakanje povsem odpadlo. Ugotavljamo pa, da je zelo malo strank v ločenski lekarni, četudi je tam lep parkirni prostor, in da je prvi dan poslovanja nove lekarne tudi tu bolj prazno, medtem ko se v stari lekarni še vedno gneteje stranke. Najbrž iz navade. — Boste obratovni čas spremenili, oziroma kakšen čas bo veljal za posamezne lekarne? „Lekarna v Ločni je odprta vsak dan od 7. do 15. ure, ob ponedeljkih pa ves dan. Zaenkrat bo tu ob sobotah zaprto, razen tistih sobot ko bodo delale tudi ambulante in ko bo delo v sosednjih tovarnah. V Ločni bo sobotni obratovni čas pokazala šele potreba v praksi. Obe mestni lekarni bosta delali ves dan. Dežurna služba in nočna služba pa je uvedena samo v mestu. Povedati moram še, da bomo staro lekarno te dni prenavljali in da bo zato teden dni zaprta. Še pred novim letom pa bo celotna lekarniška služba v Novem mestu stekla v sodobnejšem okolju.“

cesto, ker so me ljudje ustavljali in spraševali, kdaj bo odprta nova lekarna. Prav tako smo zadnja leta ugotavljali, da smo bili v lekarni nervozni tako čakajoči, kot mi zaposleni. Delati v takem ni prijetno. Naše delo je zahtevno, saj se nihče ne sme zmotiti.“

— Kot smo videli, je bila nova lekarna zraven stare že nekaj mesecev videti gotova, odprta pa ni bila. Zakaj se je otvoritev toliko časa zavlekla? „Bilo je kup težav, preden smo dobili v roke vse potrebne papirje“, potem smo morali zagotoviti kader, ni bilo dobiti nekaterih delov, na primer preciznih tehnic itd. Ko je bilo vse to pri hiši, smo morali urejati material. Povem naj, da smo med

RIA BACER

PRVI DNEVI V NOVI TOVARNI — Nova tovarna IMV v Šmarjeti je že začela delati. Takoj po otvoritvi je bilo v tovarni oken sila delovno razpoloženje, kar je videti tudi na fotografiji. (Foto: R. Bačer)

Kolikor denarja, toliko muzike

V novomeški občini je bilo vpisanega nad 39 milijonov dinarjev posojila za ceste — Imamo 11 milijonov presežka, kar dokazuje uspešnost akcije in zavednost občanov

Z malo več kot 42 odstotki vpisanega posojila za ceste nad republiško obveznostjo se novomeška občina uvršča med najboljše v Sloveniji. Zaposleni so vpisali 77 odst. tega denarja, kmetje in obrtniki 7 odst., iz dohodka TOZD pa je vpisanega 16 odst. denarja iz celotno zbranih sredstev.

V marsikaterem kraju in krajevnih skupnosti si že manejo roke ob tako ugodni novici, ki se je hitro razvedela, upajoč, da bo od tolikšne preostale vsote le kaj prikapljalov v to ali ono vas. Najbrž gre za nepoučenost, kajti po republiškem dogovoru iz teh sredstev ni mogoče modernizirati občinskih cest. S posojilom zgrajene ceste so investicija, ki jo bo morala republiška cestna skupnost v dogovorjenih rokih vrniti. Zato je že od vsega začetka določeno, da je ta denar namenjen le modernizaciji magistralnih in regionalnih cest.

Občinski štab za izvedbo posojila je o končani akciji že sprejel poročilo in v skladu z dogovorom o že sprejetih temeljnih družbenega plana za obdobje 1967—1980 sklenil: „Takoj naročiti načrte za ureditev in modernizacijo Ceste herojev in načrte za obnovu starega mostu. To so vpadnice v

mesto in ozko prometno grlo.“ Ko bodo ti načrti izdelani in znani stroški za omenjena dela, bo določen prednostni red. Obenem bodo upoštevali še določila v omenjenih dokumentih, da je potrebno zagotoviti modernizacijo cest v strnjenej naselijih. Nekaj takih naselij brez asfalta še imamo in tudi zanje so sredstva iz posojil namenjena.

Pri vsem tem pa velja izrecno poudariti, da imamo 11,706.000 dinarjev presežka, gre pa za vpisano, ne pa vplačano posojilo. Kakor bo denar pritekal, tako ga bo mogoče porabiti.

V skrbi za zrak že kasnimo

Dobili smo novo samoupravno interesno skupnost za varstvo zraka, ker je novomeška občina proglašena glede tega za kritično območje

24. novembra je bila v Novem mestu (predzadnja v Sloveniji) ustanovljena samoupravna skupnost za varstvo zraka, ki zavezuje podpisnike, da ukrepajo zoper onesnaženje zraka in prekomeren hrup.

Kot je v uvodu povedal Adolf Suštar, predsednik iniciativnega odbora za ustanovitev skupnosti, smo Novomeščani glede tega že leto dni v zamudi. Zakon o varstvu zraka opredeljuje območje novomeške občine pod kritično mejo III. območja, kar pomeni, da je potrebno ukrepati.

Skupnost je bila ustanovljena z namenom, da organizira in usmerja varstvo zraka pred onesnaženjem in hrupom, da skrbi za sanacijo območij, na katerih je zrak že čezmerno onesnažen, in tako zavaruje prebivalstvo ter družbeno in osebno premoženje, hkrati zagotovi občanom zdrave pogoje za delo, stanovanje in rekreacijo. Dobesedno tako piše v statutu, ki je bil sprejet hkrati s sporazumom.

V obdobju priprav in nastajanja te nove skupnosti se je izkazalo, da so v nekaterih delovnih organizacijah z vso resnostjo organizirali javno razpravo in so tehtno razpravljali o vprašanih onesnaževanja okolja in skrbi za zdravje, ki je marsikje že prizadeto v zaprtih prostorih proizvodnih hal. V nasprotju s tem pa gre kritika samoupravnim interesnim skupnostim, saj razen stanovanjske in kmetijsko-zemljiške, niso pokazale volje sodelovati. Enako velja za krajevne skupnosti z izjemo novomeške. Mar njim zdravo okolje za

Priznanja krajevne skupnosti

Pred dnevom republike proslava in podelitev

Novomeška krajevna skupnost je pred prazniki organizirala svečanost v prostorih grške osnovne šole. Po govorih in nastopu šolarjev so prvi podelili tudi priznanja krajevne skupnosti, ki jih je dobilo 38 organizacij, društev in posameznikov. Ta priznanja je podelil odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaveščanje pri krajevni skupnosti v znak zahvale za večletno prizadevanje in uspešno delo na področju priprav za vsepolsno obrambo.

Priznanje so dobili: pionirske organizacije na osnovnih šolah G. n., Milka Šobar-Nataša (Šmihel), Katja Rupena in Bršlin; aktiv mladine na gimnaziji; Gasilsko društvo Novo mesto in Šmihel; Radioklub Novo mesto; Mestni odbor RK Novo mesto.

Med posamezniki pa so pismena priznanja dobili: Rihard Romih, Jože Tratar, Branko Lukič, Avgust Avbar, Anton Šporar, Viktor Pucej, Henrik Cigoj, Ljubo Murn, Karel Šmid, Franc Vodnik, Josip Tadič, Marija Zupet, Silva Murn, Tone Kočevar, Olga Vidrih, Marija Kure, Anica Štangelj, Jožefa Pekolj, Karel Lenardič, Stane Lukšič, Peter Romanič, Slavka Romih, Slavka Porenta, Ilija Slijepčević, Jože Plavec, dr. Lavo Morela, Milica Šali, Franc Plevnik in Silvo Vidrih.

Nov vodovod v Soteski

Okrog 7.000 prostovoljnih delovnih ur so krajani poleg drugega prispevali za gradnjo vodovoda

26. novembra, nekaj dni pred dnevom republike, so vaščani Soteske in bližnjih vasi Drenje in Gabrje slavili veliko delovno zmago. Trud, ki so ga več let vlagali v kopanje jarkov in polaganje cevi, je bil poplačan. Po ceveh je pritekala voda, dolgoletna želja tukajšnjih prebivalcev. Nepopisno veselje je trajalo ves dan in se zaključilo s proslavo in pogostitvijo vseh, ki so pri gradnji pomagali ali pa kako drugače sodelovali.

Ob tem veseljem trenutku sem se pogovarjal s predsednikom vodovodnega odbora Jožetom Bradačem. „Imeti vodo v hiši je bila naša dolgoletna želja, vendar je bila zaradi večnega pomanjkanja denarja nedosegljiva. Pred leti pa smo ustanovili vodovodni sklad in sredstva v obliki

samoprispevka so počasi pritekala. Največ so prispevali vaščani sami, veliko pa tudi nekatere delovne organizacije, krajevna skupnost Dolenjske Toplice. Nekaj je prišlo iz občinske blagajne in od drugod. Po predračunu naj bi bila vrednost del ocenjena na 950.000 dinarjev. Od te vsote so vaščani sami v denarju in delih prispevali 70 odst. te vsote. Opravili so nad 7000 prostovoljnih delovnih ur. Pri delu so sodelovali mladinci in celo mladinska brigada iz cele krajevne skupnosti. Skratka, za vodovod se moramo zahvaliti vsem družbenopolitičnim organiza-

IZKOPI ZA BANKO

Zraven stavbe novomeške občinske skupščine, kjer je še nedavno tega stala Beletova hiša, je bilo zadnje čase zemljišče prazno. Sprva je bilo rečeno, da bo tam stala veleblagovnica, zdaj pa so že začeli s stroji izravnavati teren in pripravljati gradbišče v drug namen. Na tem mestu bo stala nova poslovna stavba Ljubljanske banke. Novo poslopje bo sodobno grajeno, imelo bo okrog 4.000 m² površin in bo lepo zapolnilo zdajšnje vrzel.

ŠKOCJANSKI KINO PRAZNUJE

Te dni praznuje kino, ki deluje v okviru KUD Škocjan, desetletnico svojega obstoja. Delovati je začel, ko so pred 10 leti dobili prvo napravo za projekcijo iz Straže; že prej so jo uporabljali v Novem mestu. Šele pred dvema letoma so jo zamenjali z novjšim Iskrinim projektorjem. Tako je pripravil eden izmed prizadevne četvorice delavcev, zaslužnih za delovanje kina Škocjan, Roman Čelešnik: „Na nedeljske predstave prihajajo v Škocjan od blizu in daleč. Najraje gledajo vesterne in podobne akcijske filme. Večkrat predvajamo tudi filme za šolsko mladino. Ob pomoči ZKPO Novo mesto smo preuredili dvorano; preostane nam še ureditev ogrevanja.“ Za dan republike bodo v Škocjanu pripravili predstavo filma „Sutjeska“ za škocjanske šolarje. J. PAVLIN

ZUŽEMBERK: POPRAVLJENA STRMICA

Krajevna skupnost Žužemberk ima v svojem delovnem programu že dve leti načrt za ureditev poti Strmica ob žužemberškem gradu, pa zamisel o asfaltiranju ni bila izvedljiva. Zdaj je krajevna skupnost uredila to pot v makadamski izvedbi z betonskimi kaskadami, ki preprečujejo erozijo tal. Peč hoja ob gradu bo zdaj prijetna sprehajalna steza za domačine in izletnike.

DOBRA VEST ZA DRSKO

Pred kratkim je podjetje PIONIR začelo na Drski s pripravljalnimi deli za gradnjo nove trgovine. Kakor je znano, so prebivalci tega dela mesta brez trgovine, zato so bili nejevoljni, ker so dve leti čakali na gradnjo. Zdaj je zanje vesela vest: gradnja se je začela! Zaenkrat pripravljajo teren, odstranjujejo staro barako, nadaljevali bodo z izkopi in potem z gradnjo trgovine samopostrežnega tipa. Pionir gradi objekt za trg.

Novomeška kronika

NISO BILI POKVARJENI — Ko je kazalec na barometrih med 1. in 3. decembrom letos zdrknil pod 730 milimetrov, je marsikdo mislil, da se mu je naprava za merjenje tlaka pokvarila. Tako nizko barometer še ni kazal, vsaj kolikor se spominjajo občani, ki že dolgo spremljajo nihanje zračnega tlaka. Barometri pa so prav kazali, ker je bil tako nizek tlak tudi drugod po Sloveniji.

ZANIMANJE ZA MOST — Med zadnjimi prazniki, pa tudi sicer ob nedeljah, ko grede meščani na sprehod, opažajo na Ragovem, da je vedno več sprehajalcev. Ljudje hodijo ogledovat novi most, ki je čez Krko sicer že zgrajen, ni pa še uporaben za promet, ker ni priključka na cesto. Most je radovednejšem všeč po obliki, še bolj pa zavoljo širine.

MALO PORODOV — V novomeški porodnišnici so od 17. do 22. novembra rodile: Nada Obrstar iz Dilančeve 23 — Natašo; Dragica Frlan, Nad mlini 17 — deklčo in Ivanka Rahne iz Vrhovčeve 11 — Andrejo. V naslednjem tednu pa sta rodili le Jožica Barbič iz Ulice Ivana Roba 35 — Martina in Jožica Badovinac s Poti na Gorjance 4 — Karmen.

NA TRŽNICI BOLJ SLABO — Ponedeljek, 6. decembra, je bil za kupce na novomeški tržnici bolj slab. Stalne stojnice so bile sicer za-

ložene, medtem pa ponudba iz domačih kmetij ni bila dobra. Dobiti je bilo solato v glavcah (mehko) po 20 din, paradižnik po 30 din, papriko po 32 din, zelje po 5 din, kumare po 16 din, limone po 15 din, krompir po 5 din, grozdje po 16 din, mandarine po 23 din, jabolka po 11 din, hruške po 16 din, čebulbo po 14 din in korenje po 14 din kg. Ugoden nakup pa je bil galja jabolk jonatan za 90 din.

Ena gospa je rekla, da bo namera „po vprašanju vračanja zdomce“ naredila ravno toliko kot trinajstčlanski koordinacijski odbor pri medobčinskem svetu SZDL za Dolenjsko. Ustanovili so ga letos 20. maja, prvič pa se je sestel pred — sedmimi dnevi...

KAKO NOVOTEKS?

Za torek, 7. decembra popoldne, je bila sklicana seja občinskega komiteja v Novem mestu. Dnevni red je predvideval obravnavo sanacijskega načrta tovarne Novoteks in organiziranost družbenopolitičnih organizacij, da bi zastavljene načrte uresničili. Več o tem prihodnjič.

Pobratenje v Birčni vasi

V Birčni vasi so imeli ob dnevno republike veliko slovesnost: pobratili sta se krajevni organizaciji ZZB NOV Birčna vas in Sentjanž na Dolenjskem. „Tovrstno pobratenje je prvo v naši občini.“ je povedal Jože Rataj, predsednik KO ZZB NOV Birčna vas, in nadaljeval: „Misel o pobratenuju je stara le dober mesec. Povabljeni smo bili na proslavo 29. oktobra v Sentjanž in smo se ob izredno lepem sprejemu naše delegacije odločili, da se pobratimo. Naša organizacija šteje 81 članov, ob ustanovitvi pa je štela 157 članov. Bolj ko se odklikamo od zadnje vojne, vse manj nas je. Ker bomo skupaj lažje reševali probleme, smo se združili. Najprej bomo izdelali program našega sodelovanja in srečanj.“ je zaključil Jože Rataj in tovariško odstopil mesto razgovora predsedniku ZZB NOV Sentjanž Janezu Zupetu.

„Na Birčno vas me veže slab spomin: prav pri Ruperčevrhu sem bil namreč v zadnji vojni težko ranjen. Prebivalce Sentjanža je ideja o pobratenuju razveselila. Ze danes so pokazale zanimanje za povezavo tudi druge organizacije v vasi: mladina, gasilci in druge. Pionirski odredi obeh šol pa so se o pobratenuju že pogovarjali. Čeprav nas loči trideset kilometrov, bo naše sodelovanje tesno.“ je končal tovariš Zupet. Po podpisu listin o pobratenuju je bil lepo pripravljen kulturni program, v katerem so nastopili moški pevski zbor Ruperčevrh, mladinci, na koncu pa so prijetno presenetili pionirji te podružniške šole z daljšim spletom pesmi in recitacij. Vsi vabljeni so se nato nekaj časa v veseljem razpoloženju zadržali na tovariškem srečanju. JANEZ PAVLIN

ZBRANIH 26 TON PAPIRJA

Po podatkih občinskega RK v Novem mestu so pionirji v sodelovanju s terenskimi aktivisti Rdečega križa v novembrski občinski akciji zbrali 26 ton papirja. Akcija je korist onkološkega inštituta je dala približno enake rezultate kot prejšnja leta. Najbolj so se s prizadevanostjo izkazali na osnovni šoli Šmihel z 2600 kg zbranega papirja, v Sentjerneju, kjer so zbrali 2900 kg, v Mirni peči 2250 kg, v Dol. Toplicah itd. Vse mestne šole so zbrale 7.500 kg, pionirjem pa so pri tem pomagali tudi aktivisti RK s terena.

cijam v vasi, največ pa prebivalcem in njihovi neugnani želji po uspehu. Delo ob vodovodu je vaščane zdužilo tako, da so sedaj pripravljene še na nove skupne akcije.“ je zaključil svojo pripoved tovariš Bradač.

JANEZ PAVLIN

SLAVNOSTEN PODPIS LISTINE. Predstavnika borčevskih organizacij Birčne vasi in Sentjanža sta pred prazniki na svečanosti v Birčni vasi podpisala listino o pobratenuju. (Foto: Janez Pavlin)

30 LET SOCIALISTIČNEGA ZAVAROVALSTVA NA DOLENJSKEM

Upravljanje z zavarovalnimi sredstvi in urejanje drugih zadev v zavarovalni skupnosti prehaja v upravljanje zavarovancev postopoma in bo v polni meri zaživelo v novi zavarovalni skupnosti.

ZAVAROVALSTVO NA DOLENJSKEM

Na Dolenjskem je bila ustanovljena podružnica Državnega zavarovalnega zavoda 1. maja 1946 in je delovala na področju sedanjih občin Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje. Z ustanovitvijo podružnice Krško leta 1948 se je območje delovanja podružnice DOZ Novo mesto zmanjšalo, s tem pa se je zavod s svojimi zavarovalnimi storitvami še bolj približal zavarovancem oziroma za zavarovanje zainteresiranim občanom in organizacijam. Iz podružnice DOZ je leta 1961 nastala samostojna Medobčinska zavarovalnica, ki je delovala na področju občin Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto in Trebnje do konca leta 1967, ko se je reorganizirala v Poslovno enoto zavarovalnice Sava, ki na tem istem območju deluje tudi danes.

Socialistično zavarovalstvo se je na Dolenjskem razvijalo s pomočjo vseh družbenopolitičnih dejavnikov, z naporom delovnih delavcev v zavarovanju in z nenehno gospodarsko rastjo Dolenjske. V svojem razvoju se nenehno krepi, največji vzpon pa je doseglo v zadnjih letih.

Delovni pogoji so bili za novomeške zavarovalne delavce v začetku razvoja izredno skromni, saj ni bilo na razpolago niti primernih delovnih prostorov. S skupnimi prizadevanji in vztrajnim delom pa so kmalu dosegli vidne uspehe in leta 1948 je kolektiv podružnice DOZ že prejel priznanje kot najboljši in najprizadenejši kolektiv zavarovalnic v Sloveniji.

Da bi lahko čimprej zaščitili imovino kmetov, so uvedli posebne vpisne pole, ki so omogočale podpisnikom-kmetom z vplačilom 30 starih dinarjev pravico do povračila vseh nastalih škod na imetju po požaru, streli itd., skratka, dobili so polno zavarovalno kritje proti požaru, kar pa je imelo za posledico množično vpisovanje. Začetni način dela je bil torej v množičnem pridobivanju zavarovanj z masovnimi kolektivnimi akcijami, ki so jih opravljali s pomočjo družbenopolitičnih dejavnikov na terenu.

Na drugi strani je bila izvedena decentralizacija, tako da je namesto enega zavarovalnega zavoda začelo delovati več pravno samostojnih zavodov, ki so jih ustanovljale posamezne občine. Ti zavodi so se združevali v zavarovalne skupnosti, glavna značilnost te organiziranosti zavarovanja pa je uvajanje družbenega upravljanja v zavodih in skupnostih. To upravljanje je imelo dvojni pomen: družbeno upravljanje z zavarovalnimi skladi in delavsko samoupravljanje s sredstvi, s katerimi so razpolagali delovni kolektivi, ki so delali v zavarovalstvu.

NAJVEČJI USPEHI - V ZADNJIH LETIH

Od leta 1974, ko je za Poslovno enoto zavarovalnice Sava Novo mesto nastopila doba vsesplošne aktivnosti in organizirane dejavnosti, do danes je dolenjsko zavarovalstvo doseglo največje uspehe v svojem razvoju. Organizirali so razne zavarovalne službe, uvedli zavarovanje mednarodnega transporta in danes lahko nudijo zavarovancem vse ustrezne zavarovalne storitve. V zadnjem letu so ustanovili predstavništva poslovne enote v Trebnjem in Metliki, v kratkem pa bo začelo poslovati predstavništvo tudi v Črnomlju, medtem ko predstavništvo v Kočevju uspešno posluje že več let. V zadnjih dveh letih so poslovne prostore v Novem mestu preuredili in povečali ter s tem izboljšali delovne pogoje, da lahko zavarovalni delavci nemoteno in uspešno opravljajo delovne naloge. Za boljše učinkovitost zastopniške mreže so povečali število

zastopnikov od 33 na 40, pridobili pa so tudi več kadrov z višjo in visoko izobrazbo.

Veliko pozornosti posvečajo vprašanju urejanja splošnih samoupravnih aktov. Vzpostavili so stike in sodelovanje z vsemi družbenopolitičnimi skupnostmi in družbenopolitičnimi organizacijami v občinskem in medobčinskem merilu, predvsem pa z organizacijami združenega dela - z zavarovanci. Posebno pozornost posvečajo preventivni dejavnosti, zato aktivno sodelujejo z društvi, ki pomagajo preprečevati nastanek škode in škodnih primerov.

Posebne pomena je na tem mestu sodelovanje z gasilskimi društvi in s poklicnimi gasilskimi organizacijami (Zavod za požarno varnost) ter občinskimi gasilskimi skladi. Poslovna enota tem organizacijam in društvom namenja sredstva za njihovo opremo, ti pa si vsestransko prizadevajo za zmanjšanje števila škodnih primerov. Prav tako tesno sodelovanje je vzpostavljeno z avto-moto društvi in nekaterimi drugimi organizacijami, ki vzgajajo občane zavarovance, udeležence v prometu, in s tem posredno skrbijo za varnost prometa in tako preprečujejo nastanek škod.

Z avtoprevozniki organizacijami je poslovna enota spoznavno izdelala pravilnik, po katerem podeljujejo posebna priznanja in nagrade voznikom, ki dve leti niso imeli nobene prometne nesreče. Za zavarovanje šolske mladine pa so poskrbeli tako, da so sklenili na vseh šolah na Dolenjskem nezgodno zavarovanje.

V tem letu je Poslovna enota še posebno skrb posvetila kolektivnemu zavarovanju živine ob enotnih pogojih, ne glede na kraj bivanja zavarovanca. Te akcije potekajo v sodelovanju s kmetijskimi zadrugami.

O vseh samoupravnih sporazumih za uresničevanje ustavne preobrazbe v zavarovalstvu, ki so bili posredovani z javno razpravo, so gradiva obdelovali ne le znotraj delovne skupnosti, temveč tudi skupaj z zavarovanci, družbenopolitičnimi skupnostmi in z občinskimi družbenopolitičnimi organizacijami. Posebno temeljito je bila na ta način obdelana „Ocena stanja - smernic in predlogov akcije za nadaljnje uresničevanje ustave na področju zavarovalstva“, ki jo je izdala komisija za družbenopolitični sistem in samoupravljanje v združenem delu pri predsedstvu CK ZKS.

Za aktivno in požrtvovalno delo na področju zavarovalstva so lansko leto ob praznovanju 30-letnice socialističnega zavarovalstva v Jugoslaviji vsi delavci, ki so nad 25 let delali v zavarovalstvu, pa tudi nekateri mlajši sodelavci prejeli posebna priznanja.

Da bi zavarovanci opravljali svojo funkcijo v celoti v vseh delih zavarovalne skupnosti in tako tudi na področju Poslovne enote Novo mesto, je bil še pred dokončnim ustavnim konstituiranjem zavarovalne skupnosti ustanovljen začasni območni SVET ZAVAROVALNICE, ki ga sestavlja 15 članov. Svet ima svoj poslovnik in obravnava vse zadeve, ki so predvidene za bodoče temeljne rizične skupnosti in za območno skupnost. Svet je do sedaj obravnaval poslovanje Poslovne enote zavarovalnice Sava Novo mesto v zadnjih petih letih ter se seznanil s številom zavarovanj po zavarovalnih vrstah, ustvarjeno zavarovalno premijo in z izplačanimi škodami po posameznih občinah. Obravnaval je delo in razvoj poslovne enote, kakor tudi njen program razvoja za v bodoče. Svet zavarovancev je obravnaval tudi naložbe zavarovalnih sredstev

po bankah in odločal o razdelitvi prostih zavarovalnih sredstev za letošnje leto. Vsa prosta zavarovalna sredstva Poslovne enote Novo mesto so v zadnjih letih naložena po območjih, kot so ustvarjena, in sicer v poslovnih bankah oziroma v podružnicah v Črnomlju, Kočevju in v Novem mestu.

PREOBRAZBA ZAVAROVALSTVA IN USTANOVITEV ZAVAROVALNE SKUPNOSTI „TRIGLAV“

2. decembra je bila v Celju ustanovljena Zavarovalna skupnost „TRIGLAV“, v katero sta

se združili zavarovalna skupnost Maribor in zavarovalna ter pozavarovalna skupnost SAVA. Zavarovalna skupnost Triglav je ustanovljena na novih ustavnih temeljih in predstavlja samostojno samoupravno skupnost zavarovancev, v kateri združuje zavarovanci del svojega dohodka, da bi po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotovili nadomeščanje tistega dela dohodka, ki bi lahko izostal, oziroma bil izgubljen zaradi delovanja zavarovalnih dogodkov (požarov itd.).

Zavarovanci so organizirani v temeljnih rizičnih skupnostih kot temeljnih samoupravnih skupnostih, v območnih skupnostih, kot skupnostih za povezovalno in usklajevanje interesov vseh zavarovancev na določenem območju in v rizičnih skupnostih v okviru zavarovalne skupnosti.

V okviru zavarovalne skupnosti se organizirajo predvsem naslednje temeljne rizične skupnosti:

1. Industrijska rizična skupnost,
2. Kmetijska rizična skupnost,
3. Prometna rizična skupnost,
4. Rizična skupnost komunalnih in družbenih dejavnosti ter
5. Rizična skupnost osebnih zavarovanj.

Varnost zavarovancev temelji na odgovornem ravnanju zavarovancev v vseh oblikah povezovanja, to je v temeljnih rizičnih skupnostih, območnih rizičnih skupnostih in v solidarnosti vseh teh oblik povezovanja in združevanja v zavarovalni skupnosti.

Na osnovi te preobrazbe bo dolenjsko zavarovalstvo v prihodnjem letu organizirano v območno skupnost in bo delovalo na območju istih občin kot doslej. V okviru območne skupnosti bo pet temeljnih rizičnih skupnosti, ki jih bodo upravljali delegati, voljeni v temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih. Na območju vsake občine bo konferenca delegatov, ki bo razpravljala in zavzemala stališča o vseh vprašanih ter volila delegate za zbor temeljne rizične skupnosti in organ samoupravnega nadzora v območni skupnosti.

Samoupravni družbenoekonomski odnosi ter samoupravna organiziranost zavarovancev, zapisana v novi ustavi in samoupravnem sporazumu Zavarovalne skupnosti TRIGLAV, omogočajo in spodbujajo nadaljnji razvoj zavarovanja. Število zavarovancev v socialističnih samoupravnih odnosih ne more biti več samo interes delavcev v zavarovalstvu, pač pa interes celotne družbene skupnosti. Razvijati ta interes pa bo predvsem naloga upravljalcev v zavarovalni skupnosti, saj v primeru, da organizacije združenega dela ne bi imele družbenih sredstev zavarovanih pred nevarnostmi, lahko govorimo o neodgovornem gospodarjenju, ki ima za posledico lahko celo ogrožanje socialne varnosti delavcev.

EP-DL,

MARKO KLINC

PREGLED ŠTEVILA ZAVAROVANJ IN ZAVAROVALNE PREMIJE PO POSAMEZNIH LETNIH OBDOBJIH V POSLOVNI ENOTI NOVO MESTO

LETO	ŠTEVILO ZAVAROVANJ	ZAVAROVALNA PREMIJA (v din)
1946	3.799	12.830
1950	20.404	237.420
1954	23.306	517.060
1958	45.570	1.681.150
1962	48.244	4.700.230
1966	49.411	11.055.913
1970	59.646	23.911.035
1974	69.606	72.442.067
1975	75.529	91.152.000
1976 (ocena)	90.000	117.000.000

Prek „zmede“ do reda

Nov odlok o poimenovanju ulic, cest in trgov v ribniški občini prinaša precej novosti

Odlok o poimenovanju ulic, cest in trgov v mestnem naselju Ribnica, ki ga je sprejela tamkajšnja občinska skupščina na skupnem zasedanju vseh zborov, prinaša v občanov vsakdan nemalo novosti. Marsikaj bo v dneh, ko bo pričel veljati novi odlok, narobe, nemalokrat se bo poštar znašel v zagati, kajti novih imen je res veliko.

Novi odlok prinaša spremembe v poimenovanju tako ulic, ki so obstajale že poprej, kot tudi vseh novih cest in trgov. Nadalje je sklenjeno, da se naselja Ribnica, Gorenja vas in zaselek Mala Hrovača združijo v enotno naselje z imenom Ribnica. Zaradi takšnih posegov pa bo seveda nujno potrebno

popraviti mejni zaris v katastru navedenih naselij.

Novo naselje za Gozdarškim domom, ki raste po predvidevanjih, bo dobilo naziv Trg Veljka Vlahovića, novo obrežje, ki ga je gradila Vodna skupnost Sava iz Ljubljane, pa se bo poimenovalo po glasbenem velikanu Ribnice, Jakobu Gallusu. Sicer pa odlok zajema kar 38 imen ulic, cest in trgov, ki bodo z novimi nazivi dobili primernejšo podobo.

DELO, KULTURA

Kulturna dvorana pri Svetem Gregorju na Slemenih v ribniški občini je bolj malo izkoriščena. Zato potekajo dogovori, da bi v njej ustanovili proizvodni obrat, v katerem bi se zaposlilo okoli 80 domačinov, predvsem žensk. Nekateri so menili, da to ni pravi odnos do kulture, drugi pa: „Če ne bomo imeli obrata, se bodo ljudje izseljevali, in če ne bo ljudi, tudi kulture ne bo. Če pa zdaj uredimo v kulturni dvorani obrat, bomo imeli tu ljudi in tudi denar, da si bomo lahko uredili primerno dvorano in organizirali kulturno delo.“

J. P.

PLESA IN ZABAVE JE BILO DOVOLJ

V novem domu JLA je bilo ob dnevu republike sila živahno. Tri dni zapored je obiskovalce zabaval ansambel SMB iz Ribnice, zraven tega pa je bilo pripravljeno še nekaj humorja. Obiskovalci, ki se jih je te dneve kar trlo, so odhajali domov zadovoljni, najnetejši pa so v poznih urah zaplesali kozarsko kolo, peli narodne pesmi in tako „dostojno“ proslavili dan republike.

M.G.-č

RAZSTAVA V DOMU JLA – Pred skupno sejo zborov ribniške občinske skupščine skupaj s skupščino kulturne skupnosti so v avli novega doma JLA odprli razstavo del akademskega slikarja Vinka Prežljaja iz Ljubljane. Prvi obiskovalci razstave so bili ribniški občinski možje (na posnetku). (Foto: Budja)

Kdo bo trgal sadove?

Dolgotrajna in marljiva so bila prizadevanja ribniških kulturnikov, komunistov, delovnih ljudi, da v tednu Komunistična, ki je že za nami, strmejo in prikažejo vso miškovnost kulturnega ustvarjanja. Narejeno delo je obrodilo nekaj sadov, toda kaj, ko obstaja upravičena bojazn, da jih nihče ne bo znal potrgati. Nedvomno je, da novi prostori knjižnice v domu JLA, nov oddelek Petkove galerije skupaj s poročno dvorano, pripravljene razstave in še kaj nudijo nemalo možnosti za kulturno izživljanje, za odpravljanje kulturne otopelosti, v katero sta zadnje čase zašla delovni človek in mladina.

Dvom, da teden Komunistična, ki bi naj pustil sledove za delo skozi vse leto, ne bo dočkal niti osmega dne, je povsem upravičen. Delavci in še posebej mladina zahtevajo nenehno spodbujanje h kulturnemu izživljanju, Ribničani pa nimajo za delo v kulturni skupnosti zaposlenega niti enega profesionalca. Mnenja so si enotna: v sedanjem položaju bo ostal teden Komunistična le svetel preblisk v kulturnem mrtvulu občine. Načrti, da bo kultura v Ribnici v prihodnosti dobila mesto, ki ji po bogati zgodovinski tradiciji Ribniške doline tudi pripada, pa

ne smejo obstati zgolj pri „poklicnem kulturniku“. Temelji so mnogo dlje: pri delegatu.

Prav zanimiv primer je bil na zasedanju zborov ribniške občinske skupščine, ko so razpravljali o financiranju interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti, med njimi tudi kulture. Strumno je takrat nastopil delegat iz Loškega potoka, čes kaj bi dajali denar za takšne stvari, „zrihtajmo“ raje ceste in ostalo. Verjetno so dovolj zgovorne te besede, ki kažejo, da moramo najprej pričeti z osveščanjem delegatov, kajti popolnoma nerazumljivo je, da le-ta ni seznanjen s tem, da sta financiranje interesnih skupnosti in gradnja cest popolnoma različna pojma, da so sredstva za te sklade strogo namenska. Prav nič več denarja ne bi ostalo za ceste, če bi zmanjšali obseg financiranja interesnih skupnosti s področja družbenih dejavnosti, ki so že tako lep čas v krizi.

Po vsem tem lahko še z večjo gotovostjo vprašujemo: kdo bo trgal sadove, ki jih je obrodil teden Komunistična, ko pa so še prav tam, kjer bi se naj rodile spodbude, v temeljih, pri delegatih, take nejasnosti?

BOJAN BUDJA

PRVI V NOVIH PROSTORI – Teden Komunistična je „prinesel“ ribniški kulturi marsikaj koristnega. Ena najpomembnejših pridobitev je otvoritev novih prostorov Petkove galerije, v kateri bodo tudi poročni obredi. Novo dvorano je prvi „krstil“ akademski kipar Stane Jarm iz Kočevja, ki je pripravil samostojno razstavo svojih izdelkov. (Foto: B. Budja)

Gonja za denarjem zapira poti

Pred kratkim zaključeni teden komunistična v ribniški občini je dajal občanom res pestro podobo. Besedo kultura si srečal na vsakem koraku, največ prostora pa je bilo tej dejavnosti namenjena na skupnem zasedanju zborov ribniške občinske skupščine in skupščine kulturne skupnosti Ribnica.

„Naša občina ima bogato kulturno tradicijo, pred vojno so tu delovala delavska in kmečka kulturno-prosvetna društva, nešteto manjših dramskih skupin, pevskih zborov in recitacijskih skupin. Žal danes ugotavljamo, da razen nekaj manjših pevskih zborov aktivno deluje ena sama dramsko-recitacijska skupina v Dolenji vasi. Navzven bi to lahko opravičili s pomanjkanjem časa in z drugimi oblikami kulturnega izživljanja, ki ga je prinesel sodoben napredek. Resnici na ljubo pa je treba povedati, da televizija, radio, plošče in filmi ne zadenejo človeka „v živo“, in prav tukaj nastaja nevarnost in praznina, ki jo vsi čutimo in je ne moremo opravičiti. Vse preveč je dandanes govora, in to prav v skupinah, ki bi naj dvignile kulturno raven, o manj pomembnih vprašanjih: točkovni vrednosti osebnih dohodkov in podobnem,“ je bilo med drugim rečeno na zasedanju. „Na Prešernov verz ‚Slep je, kdor se s petjem ukvarja‘, ki je danes po tolikem času še kako aktualen, moramo odgovoriti s konkretno akcijo,“ so bile besede sekretarja OK ZK Ribnica Franca Grivca

Nemalo govora je bilo tudi o delu knjižnice, ki so jo v tednu Komunistična odprli v novem domu JLA. Delegati so bili enotnega mnenja, naj knjižnica izpod okrilja Delavske univerze preide pod patronat doma JLA in naj odslej deluje samostojno. Takšen korak je bil nujen zaradi nastalega položaja v Delavski univerzi, ki je zaradi nezdravih razmer ponovno ostala brez direktorja. Ostalo je odprto tudi vprašanje o usodi kulturne dvorane pri Svetem Gregorju. Prostor je namreč nujno potreben obnove, za to pa ni denarja. Vse

kaže, da bo dvorana, namenjena kulturnim prireditvam, prišla „v roke“ ljubljanski Pletenini, ki bi naj tukaj odprla svoj obrat, v katerem bi zaposlili okoli 80 žensk.

Delegati pa niso ostali nemi tudi ob eni največjih hib ribniškega kulturnega izživljanja: delu brez profesionalca. Podatek, da sta v Sloveniji le še dve občini (Ribnica in Lenart), ki nimata v svojih vrstah na področju kulture zaposlenega nobenega profesionalca, narekuje čimprejšnjo rešitev tudi tega problema. Potreba po poklicnem mentorstvu v občini je namreč neodložljiva. Brez orga-

15 težkih, toda uspešnih let

Delavci Žičnice, obrata Slovenijalesa v Ribnici, so na dan republike slavili pomemben jubilej: 15 letnico obstoja. Pričelo se je septembra leta 1961, ko je bilo v na novo ustanovljenem obratu zaposlenih le 11 delavcev, sedaj pa jih kolektiv šteje že 53. Zapisati moramo, da so v svojem poslovanju dosegli že vrsto uspehov, predvsem na čehoslovaškem trgu, kamor izvažajo svoje izdelke.

Na svečani proslavi, združeni s proslavljanjem dneva republike, je direktor Žičnice ing. Janez Pust naglasil, da bodo že v kratkem izpolnjeni vsi pogoji, da bo obrat prešel v toz, kar bi vsakakor pomenilo velik napredek podjetja. Vodja obrata Ivan Ilc pa je med ostalim dejal: „V začetku obratovanja smo vnašali samoupravljanje le v centralne organe podjetja, s sprejetjem statuta 1973. leta pa smo izvolili prvi samoupravni organ: svet enote. Dve leti kasneje pa je delavski svet sprejel sklep, da se sveti enote razširijo

po vsem podjetju, kar je v veljavi še danes. Skratka, reči moram, da se samoupravljanje v naši organizaciji od skromnih začetkov zelo razvilo.“ V kulturnem delu programa je nastopil pevski zbor iz Dolenje vasi, recitatorji OŠ in ansambel Ribniški fantje. Ob koncu so bila najzaslužnejšim delavcem podeljena tudi priznanja in nagrade. Tako so bili odlikovani: Drago Češarek za 15-letno delo v obratu, Anton Silc ob 10-letnici, šest članov kolektiva pa

je dobilo nagrade za svoje 5-letno službovanje.

M. GLAVONJIČ

(Ne) kulturne iz Ribnice

VSAKI KS KULTURNI HRAM

Geslo „Vsaki krajevni skupnosti kulturni hram!“ uresničujejo povsod po svojih finančnih možnostih. Drugod to rešujejo tako, da grade ali urejajo manjše ali večje kulturne domove ali dvorane; v ribniški občini pa so združili manjše krajevne skupnosti v eno in imajo zdaj toliko KS, kolikor imajo kulturnih hramov. Izjema je le KS Velike Poljane, kar pomeni, da bodo imeli tudi Poljanci svoj kulturni hram, ko se bodo združili s KS Ribnica.

PRESENETLJIV OBISK

V Ribnici se v glavnem kulturni delavci zelo prizadevajo, da bi kulturo približali delovnim ljudem in občanom. Tako organizirajo razstave in odpirajo nove kulturne hrame, vendar obisk odraslih občanov ni poseben velik, mladine pa prihaja vedno kar precej. Ko pa so pred kratkim odpirali novo knjižnico v domu JLA, se je odraslih občanov kar trlo. Organizatorji so bili uspeha zelo veseli, dokler niso ugotovili, da so občani prišli pravzaprav na predavanje iz obrambne vzgoje, ki je bilo zanje obvezno.

NAJLEPŠA NAGRADA

Omenili smo že, da je na kulturnih prireditvah v Ribnici običajno obisk odraslih bolj majhen. Razveseljivo pa je, da je na podelitvi obisk precej večji. Tako je nekdo med govornom o nagradi kulturnim delavcem za njihovo delo dejal, da je najlepše plačilo za kulturno delo aplavz tistih petnajstih ljudi, ki pridejo na prireditev. (To je verjetno veljalo predvsem za Ribnico, medtem ko je na podelitvi obisk in aplavz večji, največji pa v Dolenji vasi, kjer prireditve redno obiskuje 200, 300 in večših celo do skoraj 1.000 ljudi.)

M.G.-č

ZE 5.000 PROSTOVOLJNIH UR

V Retjah pri Loškem potoku že dalj časa grade smučarsko skakalnico, ki pa nastaja na dokaj nenavadni način. Grade jo namreč mladinci s prostovoljnimi delom, največ ob sobotah in nedeljah. Do sedaj so „nabrali“ že preko 5.000 ur. 60-metrška skakalnica, ki bo ponos krajanov Loškega potoka, bo lahko sprejela tudi najboljše skakalce, kar bi vsekakor pripomoglo k hitrejšemu razvoju tega odročnega kraja.

M.G.-č

SODRAŠKO IGRIŠČE RAZSVETLJENO

Prebivalci Sodražice so pred kratkim dobili novo električno razsvetljavo na rokometnem igrišču. Sodražani bodo tako lahko tekme spremljali tudi v večernih urah, ki so za takšne prireditve najprimernejše. Vedeti moramo, da je večina prebivalstva kmečkega in si lahko le ob večerih „odtrgajo“ kakšno uro za razvedrilo. Stroške za napeljavo električne razsvetljave je kril Donit, ki se je ponovno izkazal kot finančar pri gradnji športnih objektov.

LITERARNI VEČER V DOMU JLA

Vojaki ribniškega garnizona in učenci OŠ Ribnica so pred kratkim v prostorih doma JLA pripravili literarni večer, na katerem je sodelovala znana pisateljica in pesnica Mira Alečković. Vsi sodelujoči so bili nemalo presenečeni nad izvirstnostjo prebranih del, ki sta jih recitirala novinar beogradskega radia in voditelj ene najbolj poslušanih oddaj „Večerna revija želja“ Dorde Nenadović in član jugoslovanskega dramskega gledališča v Beogradu Toma Kuruzović.

M.G.-č

IZ CICIBANOV MED PIONIRJE – Ribniški prvošolčki se bodo še kako dobro spominjali dneva republike, saj so bili prav na ta dan sprejeti v pionirsko organizacijo. Starejši tovariši so jim pripravili krajši kulturni program, novi pionirčki pa so zatem svečano objubili, da se bodo pridno in marljivo učili. (Foto: Budja)

Delegatom dati več besede

Za odločanje je potrebna dobra, nepristransko osvetljena informacija, ki spodbuja k razmišljanju

Vsak začetek je težak in razumljivo je, da se tudi delegati niso znašli v svoji vlogi tako hitro, kot smo morda pričakovali od njih. Ocena o uveljavljanju delegatskega sistema v brežiški občini opozarja na nekatere bistvene pomanjkljivosti in ovire v minullem obdobju, hkrati pa išče načine, ki bodo delegatom v oporo pri delu.

O oceni, kakršno je sprejela komisija za spremljanje uresničevanja ustave, je prvi razpravljajal komite občinske konference ZK, zdaj pa jo bodo pretresali še v osnovnih organizacijah Zveze komunistov, v Socialistični zvezi, v drugih družbenopolitičnih organizacijah, in v delegacijah.

Med pomanjkljivostmi je omenjeno nezadostno informiranje delegatov z gradivom za seje občinskih skupščin, zato naj bi v prihodnje prejemali gradivo vsi člani delegacij. To bo

sicer dražje, na drugi strani pa cenejše, saj bodo na sejah delegacij izgubljali manj časa za seznanjanje. Proučiti nameravajo nadalje možnost, da bi v posebnem biltenu objavljali gradivo za seje zborov v povzetkih. Tako bi na sejah hitreje prišli do stališč in dosegli učinkovitejše delo delegacij. Za delegate bi morali občasno prirediti organizirane oblike izobraževanja. To je sicer zapisano in podpisano v družbenem dogovoru, vendar ga v občini še ne izvajajo.

V dosednji praksi so predlagatelji posredovali občinski skupščini pogosto že predloge raznih aktov. V prihodnje bi vsekakor kazalo razviti tak sistem, da bi delegati dobili najprej osnutek za vse pomembnejše akte, predloge pa bi oblikovali šele na podlagi njihovih pripomb. To bi omogočilo večje

vključevanje delegatov pri oblikovanju politike občinske skupščine. Predlagatelji razen tega doslej niso ponujali alternativnih predlogov, kar je navajalo delegate na nekritično sprejemanje. V metodi pripravljanih gradiv za občinsko skupščino so torej nujno potrebne spremembe. Delegati morajo dobiti nepristransko informacijo, osvetljeno iz različnih zornih kotov, ne le enostransko utemeljitev predlagatelja.

J. T.

LETO PRIPRAV NA VOLITVE DELEGATOV

Jutri, 10. decembra, bo v Brežicah četrta seja občinske konference SZDL. Na njej bodo pretresali vsebino sporazumov o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti ter se dogovorili za pravočasne priprave na volitve delegatov, ki bodo v letu 1978. Na tej seji bodo sklepali tudi o oceni delegatskega sistema in njegovem uresničevanju v domači občini. Na dnevnem redu je še informacija o odstopu predsednika IS občinske skupščine ter predlogu za novega predsednika.

NERESNIČNE GOVORICE

V Posavju se je razširila vznemirljiva, a neresnična vest, da so na območju Kozjega odkrili bunker, poln orožja. Brežiška postaja milice obveščala prebivalstvo, da so na omenjenem območju po obvestilu občanov sicer res našli partizanski bunker, vendar v njem ni bilo drugega kot neuporabna stara vojaška puška. Skoraj isti čas so delavci sevniške postaje milice odvzeli neprijavljeno orožje krivolovcu, kar je morda vzbudilo napačna tolmačenja. Postaja milice v Brežicah prosi občane, naj ne verjamejo lažnim govoricam in naj se ne vznemirjajo.

V Globokem - domiselno

Obnovljeni prosvetni dom odprt - Na razstavi odlične domače jedi iz kmečkih peči

Prebivalci krajevne skupnosti Globoko so popolnoma obnovili prosvetni dom, na katerega

so upravičeno ponosni. Delo je potekalo v dveh etapah, vodil pa ga je adaptacijski odbor. Ljudje so žrtvovali nešteto delovnih ur in dni, da so za praznik republike lahko slavili to svojo zmago.

V prosvetnem domu so septembra odprli vrtec, za katerega je prispevala denar skupnost otroškega varstva v Brežicah. V varstvo je že vključenih 20 otrok. Obnovo drugih prostorov doma, njegove notranjosti in zunanosti pa je prevzela krajevna skupnost in uspešno izpeljala svoj načrt. Pri tem si je ogromno prizadeval predsednik zbora delegacij Ivan Dirnbek.

Otvoritev so popestrili z izvirno zamisljivo domačega Turističnega društva, ki je v šoli priredilo razstavo mlevskih in močnatih izdelkov ter vin z globoškega območja.

„Z njo smo želeli prikazati jedi, ki so jih znale nekoč pripraviti naše babice in ki so na kmetih še danes v navadi. Te dobrote pečejo gospodinje v lončenih posodah v kmečkih pečeh, zato smo z jedmi vred razstavili tudi posode,“ je pojasnila tajnica društva Hermina Hotko.

Z odzivom razstavljalci so bili izredno zadovoljni. Ženske so pokazale veliko dobre volje, pa tudi znanja. Za okusno pripravljene potice, zavitke in pečenjake so jim obiskovalci razstavke, ki so njihove izdelke tudi poskusili, izrekli nešteto pohval. To bo društvo gotovo spodbudilo, da bo podobno razstavo še kdaj ponovilo, saj zaradi bogate izbire domačih jedi zasluži večjo pozornost.

Tudi organizatorji kulturnega spreda proslave so se tokrat izredno potrudili, da je bila otvoritev doma zares prazničen dogodek.

J. T.

PO 50 DIN NA ZAPOSLENEGA ZA OTROKE

Občinska Zveza prijateljev mladine v Brežicah poziva delovne organizacije, naj se tudi letos stodontno vključijo v skupno akcijo za enotno novoletno obdaritev otrok. V občini bodo za novo leto obdarili okoli 4900 šolskih in predšolskih otrok. Vsaka delovna organizacija naj bi poslala na skupni zbirni račun po 50 din na zaposlenega.

DELOVNA ZMAGA V KRŠKI CELULOZI. Posnetek je s slovesnosti ob otvoritvi nove tovarne magnetitne celuloze, ki je bila v soboto, 27. novembra. S to delovno zmago je kolektiv Celuloze počastil dan republike. Poročilo o otvoritvi je na 1. strani.

PRIZNANJA BRIGADIRJEM IZ POSAVJA

Na šesti seji republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije so v novembru podelili Brežiški četni v Kozbani in Kozjanskemu odredu v Suhi krajini priznanje za sodelovanje v najboljši izmeni delovne akcije. Obe brigadi sta med potekom delovne akcije dobili vsa možna priznanja, ki so jih tedaj podeljevali.

TRETJINA VOZAČEV

V osnovne šole se vozi v krški občini več kot tretjino šoloobveznih otrok. Prav zaradi tega je toliko bolj upravičena skrb za varno vožnjo, saj ta marsikje še ni zagotovljena. To velja predvsem za hribovite ceste, ki so pozimi slabo vzdrževane. Ponekod zaradi tega ne vozijo, saj so otroci veliko bolj varni, čegredo peš. Tam, kjer imajo kombije, so ti večinoma prenapolnjeni, marsikje pa nimajo niti svojega voznika, pa tudi vozila so v slabem stanju.

A kako zapolniti vrzeli?

Do leta 1980 bodo v krški občini poživili obrt - Program jo bo spodbujal daljše obdobje - Na voljo tudi bančni krediti - Najbolj pogrešajo storitvene dejavnosti

Storitvena obrt nazaduje že nekaj let. V krški občini so leta 1969 našli 177 tovrstnih obrtnikov, leto dni pozneje 159 in naslednje leto samo še 140. V letu 1973 se je število registriranih obrtnikov skrčilo na 134, lani na 125, zdaj pa jih je 126. Številke opozarjajo, da ni bilo načrtnega usmerjanja obrti niti ukrepov za poživitev nujno potrebnih spremljajočih dejavnosti splošnega razvoja občine.

Šele lanski podpis družbenega dogovora o pospeševanju malega gospodarstva je napovedal obetajoče spremembe do 1980. leta. Obrtnikom daje med drugim prvič možnost za najemanje kratkoročnih in dolgoročnih posojil pri banki, čeravno denarja za te namene še ni dovolj.

Medtem ko se storitvena obrt krči, pa gostinci vztrajajo

in njihovo število celo počasi narašča. Leta 1969 jih je bilo petdeset, letos jih je že pet več. Tudi avtoprevozniki se množijo. V istem obdobju se je njihovo število povečalo od 54 na 70, leta 1971 pa so jih registrirali celo 88.

Vseh zasebnih obrtnikov z gostilničarji in avtoprevozniki vred je v občini trenutno 251, s popoldansko obrtjo pa se ukvarja kar 93 občanov. Ti mašijo vrzeli, kjer je pomanjkaje najbolj občutno. Ljudje zelo pogrešajo predvsem popravilce gospodinjskih strojev in drugih aparatov za vsakdanjo rabo. Tudi za popravilo kmetijskih strojev so mnogi v zadregi, saj je med kmeti le malo mehanikov.

Drobno gospodarstvo je nujno dopolnilo industrije, zato v krški občini pogrešajo razvojni program. Jutri bo o razmerah v obrti razpravljala občinska skupščina. Pričakovati je, da bo podprla ukrepe, s katerimi bodo v občini spodbudili zlasti razvoj deficitarnih obrtnih dejavnosti. Tako naj bi pri načrtovanju stanovanjskih sosesk od-

slej predvideli tudi prostore za obrtne delavnice in jih tako približali ljudem. Pot do razvoja drobne obrti je vsekakor tudi stabilen dolgoročni program samostojnega osebnega dela in njegovega povezovanja v združeno delo. Veliko lahko spremeni tudi pomoč banke pri zagotavljanju kreditov za zasebne obrtnike, davčna politika pa naj bi spodbujala produktivnost ter vključevanje večjega števila vajencev v obrtniške poklice.

J. T.

VELIKO POSOJIL

Svet enote za pridobivanje in pripravo stavbnih zemljišč ter družbeno usmerjeno gradnjo stanovanj pri samoupravni stanovanjski skupnosti v Krškem je letos dodelil kredite 125 individualnim prosilcem za pomoč pri gradnji stanovanjskih hiš v skupni vrednosti 3,800.000 din. Devetim delovnim organizacijam je dodelil za 5,774.000 din stanovanjskih posojil, milijon dinarjev pa je namenil Komunalnemu stanovanjskemu podjetju KOSTAK za urejanje stavbnih zemljišč. Lani je dobilo stanovanjska posojila 90 zasebnih prosilcev in osem delovnih organizacij. Posamezniki so prejeli skupaj 3,486.000 din, delovne organizacije pa 7,720.000 din.

Krške novice

ZAKAJ TAKO? - Tako malo občanov, kot se jih je zbralo na svečani akademiji za dan republike v Krškem, menda ne pomenijo ob nobenem državnem prazniku. Solisti opere SNG iz Ljubljane Vanda Gerlovič, Rudolf Franci in Marcel Ostashevski, so peli manj kot sto ljudem, ki pa so jim bili za nastop res hvaljezni in so ga nagrajevali s prisrčnim aplavzom.

ŠE ENA OTVORITEV - Zaposleni v krškem in breštinskem obratu Splošnega mizarstva so se med prazniki preselili v nove, skupne proizvodne prostore v novi krški industrijski „coni“ v Zadovinku. Novi prostori so veljali okoli 16,5 milijona dinarjev in bodo prinesli bistveno boljše delovne pogoje. To hkrati zagotavlja, da bo sedanja proizvodna usmeritev v stavbno pohištvo ter opremo še večja in zato tudi bolj donosna.

ŠE ENA PROSLAVA - Minulo soboto je krški „Agrokombinat“ pripravil že tradicionalno družabno srečanje svojih delavcev in kmetovalcev-kooperantov. Združili so ga s proslavo dneva republike in v goste

povabili soliste opere SNG iz Ljubljane.

JUTRI O POMEMBNIH STAVBAH - Delegati vseh treh zborov občinske skupščine imajo na jutrišnji seji nekoliko krajši, a zato toliko pomembnejši dnevni red. Tako bodo obravnavali poročilo o problemih na področju vzgoje in izobraževanja, govorili o obrtni dejavnosti v občini, razpravljali pa bodo tudi o potrditvah statutov občinskih skupnosti otroškega varstva in izobraževalne skupnosti.

STARO SPET NOVO - Za petstoletnico mesta bodo v Krškem obnovili hišo, v kateri je umrl pisec Vojvodine Kranjske Ivan Vajkard Valvasor, stolp in prostore v prizidku galerije na nasprotni strani ceste ter enega izmed nekdanjih stolpov krškega gradu, ki je danes že skoraj popolnoma porušen. Urediti nameravajo tudi okolje ter tako znova usposobiti dostop do nekdanje zelo znane in priljubljene razgledne točke. Sklenili so urediti procela večine zgradb v starem mestnem jedru in mestnem delu znotraj nekdanjega obzidja.

Za nov čas novi poklici

Bodo šole dohitevale razvoj industrije?

Ob hitrem razvoju krške industrije se poraja vedno več pobud za šolanje novih poklicev v domači občini oziroma v Posavju. Šolski center Krško vključuje okrog 600 učencev. Tehniško srednjo šolo jih obiskuje 206, tehniško elektro šolo 173 in poklicno kovinarsko šolo 211. Na delovodski šoli imajo razen tega okrog sto odraslih slušateljev. Vse omenjene smeri bodo zadržali in razvijali naprej, vendar se zavedajo, da brez izobraževanja novih poklicnih smeri ne bodo dohitevali razvoja.

Tako se na primer sprašujejo, če ne bi bilo primerno vzgajati kadrov za papirničarsko stroko, saj postaja Krško središče jugoslovanske papirne industrije. Bodoči papirničarji bi se šolali v poklicni šoli, tehniki v srednji šoli iste smeri, oboji pa bi se lahko praktično usposabljali v tovarni.

Graditev jedrske elektrarne, prve v Jugoslaviji, je sprožila misel na ustanovitev šole za nuklearne tehnike, ne le za krško elektrarno, ampak tudi za druge tovrstne objekte, ki jih bodo še gradili pri nas.

Razvoj kovinarske industrije in elektroindustrije spodbuja k šolanju strokovnjakov z višjo izobrazbo za obe smeri. Za začetek bi morda organizirali šolanje ob delu, pozneje pa bi prešli na oddelke rednih višjih in visokih šol za potrebe posavske regije. Nove šole bi odprli v okviru krškega šolskega centra oziroma v sklopu združenja šolskih centrov Posavja.

Trenutno za vse te načrte nimajo dovolj šolskega prostora, ker je v centru stiska. Lahko pa bi gradili, če bi sodelovali delovni kolektivi, predvsem Celuloza, Jedrska elektrarna in drugi. To bodo urejali z dogovarjanjem, kakor hitro ne bo več dvomov o tem, za katere šole hočejo prostora na soncu.

J. T.

V GLOBOKEM ŽIVE S TRADICIJU. Kmečka gospodinja Boža Lesinšek iz Dednje vasi je pripravila za razstavo mlevskih in močnatih izdelkov v Globokem veliko dobrot. Razen potic in zavitkov je v posebnem lončenem modelu spekla tudi jagnje, jed, ki je v njenem okolju na vsaki svatbi pika na „i“. Obiskovalci razstave so imeli priložnost pokusiti odlično ocirkovo in pljučno potico, jabolčni in orehov zavitek, koruzni pečenjak in druge, v mestu že pozabljene jedi. (Foto: J. Teppey).

Novo v Brežicah

RAZLIK PA NE! - Leto gre h koncu in z vsakim dnem smo bliže praznovanju novoletne jelke. Privedite z obiskom dedka Mraza bodo po vseh krajevnih skupnostih. Obdaritev otrok, četudi le simbolična, naj bo za vse enaka, zato prevzema skrb zanjo Zveza prijateljev mladine. Svoj načrt bo lahko izpeljala le ob finančni podpori delovnih kolektivov, zato se obrača nanje z željo, naj prispevajo zanjo namenjene zneske v skupni vir ter tako preprečijo obdarovanje po dveh ali celo več tirih. Za novoletno veselje najmlajših zveza ne zahteva pretirane vsote (po 50 din na zaposlenega), ker meni, da tudi tu skromnost in odveč in da bodo tam, kjer lahko dajo več, storili to sami od sebe, če se jim bo delo potrebno.

najst davčnih zavezancev. Z denarno kaznijo 7.500 din so jih kaznovali devet, v treh primerih pa je bila kazen spremenjena v zapor. Kljub temu ni šel nihče „sedet“, ker so se prizadevali raje odkupiti. Kdo bi silil v zapor, ki je samo na videz zastoj saj je čas tudi denar!

KJE SO PRIJAVE? - Brežice so pred tremi leti dobile podzemni kataster za vodovod, kanalizacijo in elektriko, vendar geodetski upravi do sedaj še ni nihče prijavil niti nove gradnje niti rekonstrukcije. Komunalne in druge organizacije združene delo, ki upravljajo z vodovodom, kanalizacijo, električno napeljavo, javno razsvetljavo, telegrafom in telefonskimi zvezami, najbrž pozabljajo, da so dolžne prijaviti vsako spremembo najkasneje v 30 dneh, sicer bi se bila gotovo katera od njih že zganila. Ali pa imamo zakone zato, da jih kršimo, če ne drugače, pa s tem, da se ne zmenimo za roke.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Izločili uresničljivo in nujno

Sevniške interesne skupnosti družbenih dejavnosti bolj pripravljene na javno razpravo

Da bi prišlo tako rekoč do vsakega delavca, je bilo gradivo o temeljnih srednjeročnih načrtov razvoja družbenih dejavnosti v sevniški občini razpečano kar v 850 izvodih. O njem naj bi v združenem delu razpravljali predvidoma do 10. decembra, torej se rok že izteka.

Že bežni pregled skozi gradivo dokazuje staro resnico, da se tisti, ki so bližje ljudem, običajno bolj potrudijo pojasniti svoje predloge in načrte. Občinske interesne skupnosti so pripravile izčrpne utemeljitve, razen tega pa tudi večina od njih (skupnost otroškega varstva, izobraževalna skupnost, kulturna skupnost, telesnokulturna skupnost ter skupnosti za socialno varstvo in požarno varstvo) poročila o izvajanju letošnjih programov.

Praden je šlo gradivo v javno razpravo, so ga obravnavali različni

forumi, tudi izvršni svet občinske skupščine. V petek so o njem spregovorili delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti. Zanimivo je, da ostane v sevniški občini od republiške solidarnosti, upošteva tudi odliv za interesne skupnosti (brez pokojninske), 21 milijonov dinarjev dopolnilnih sred-

stev, kar je malo v primerjavi s potrebami.

Interesne skupnosti za otroško varstvo in izobraževanje ter telesno kulturo prihajajo med delavce še s posebnimi, tako imenovanimi dogovorjenimi programi, ki so bili že velikokrat ocenjeni kot nujne naloge.

VODOVOD DELA

Minuli petek so iz zajetja v dolini Grahovice že pričeli črpati vodo v zbiralniko vodovoda na Vrhu nad Boštanjem. Hkrati s prvim črpanjem vode so pregledali tudi tesnenje spojev. Ta veliki objekt je velika zmaga vaščanov in tudi pohvalne solidarnosti v okviru boštanske krajevne skupnosti, ki je dala prvenstvo preskrbi s vodo. Ravno pozimi je bila ponavadi velika stiska za vodo, ki so jo morali voziti od daleč.

POTREBUJEJO ŠE GRAMOZ

V krajevnih skupnosti Primož so vaščani opravili že vsa buldozerska dela na 12 km dolgi cesti Zavratec-Prevole-Hubajnica-Primož-Impolje-Impoljski potok. Potrebnovali bi še gramoz za tretjino trase. Cestišče je široko 4 metre, želijo namreč, da bi bila cesta sposobna za avtobusni prevoz. Doslej jih velja že 230.000 dinarjev, opravili so že 4.500 prostovoljnih delovnih ur.

DELEGACIJE RAZPRAVLJAJO

Na seji zbora združenega dela in krajevnih skupnosti občinske skupščine v Sevnici so delegati v petek dali precej pripomb k načrtom samoupravnih interesnih skupnosti. Pripombe svojih delegacij so posredovali delegati državnih organov, Lisce in Studenca. Danes ob 13. uri bo o tem obsežnem gradivu razpravljala občinska konferenca SZDL z delegati družbenopolitičnega zbora.

PREMALO OSEMENJEVALCEV

Kmetje iz Studenca, Zavratca in Loke ter Razborja želijo, da bi prišla osemenjevalna proga tudi do njih. Delavci posavskega veterinarskega zavoda jim zaenkrat ne morejo bistveno pomagati. Premalo je namreč osemenjevalcev, saj že sedaj prevozi vsak osemenjevalec tudi po 127 km na dan. V Loku zaenkrat osemenjujejo veterinarji na poziv. Osemenjevanje okrog Studenca bi morda lahko uredili s podaljšanjem proge iz krške občine, Loko bi lahko za jela služba iz Laškega. Le-ti doslej niso bili za sodelovanje. Sicer pa je na območju KS Loka le 254 plemenic.

SE MOŠKI ZBOR

Loka je do nedavnega imela le oktet, ki uspešno poje že dolga leta. Na proslavi dneva republike je zapel tudi 25-članski moški pevski zbor, ki je pričel vaditi šele pred mesecem dni.

Strinjanje, ki ga ni bilo

Ob neuspelem referendumu za združitev trgovine in gostinstva

Konec novembra izvedeni referendum o združitvi sevniškega Gostinskega in Trgovskega podjetja je neslavno propadel: v Trgovskem podjetju je glasovalo proti 46,3 odst. delavcev, medtem ko jih je bilo za le 44,1. Akcija je vsaj za pol leta, kolikor mora preteči do morebitne nove pobude, odložena.

Mogoče se je sicer zadovoljiti z razlago, da je šlo za demokratično odločitev, kot je pač vsako glasovanje. Vseeno ostaja slab priokus, saj še skupna komisija za integracijo ugotavlja, da je pri vsem še najmanj iskati krivca v akcijskem pristopu. Kako si je mogoče razlagati, da je bila na sestanku poslovodij vsem vse razumljivo, izid glasovanja pa je pokazal, da so bile cele poslovne enote proti? Sama udeležba na zborih delovnih ljudi v Trgovskem podjetju je bila le 60 odst., medtem ko je bila volilna udeležba kar 91,8 odst. Očitno se je torej marsikdo raje izjasnil v skrinjici kot na sestanku.

Vse se ne poje tako vroče, kot se skuha. Izhodišče za naprej je lahko tudi sestanek izvršnega odbora sindikalne organizacije Trgovskega podjetja. Vse družbenopolitične organizacije v podjetju naj bi proučile vprašanje, kako naprej. Ne gre le za izjalovljeni referendum, ugotavlja se, da bi se dalo storiti marsikaj tudi glede medsebojnih odnosov in celo produktivnosti. O tem, ali naj bi po preteku roka šli v ponoven referendum ali kaj drugega, naj bi se do 10. decembra nedvoumno izrekel delavski svet Trgovskega podjetja.

A. ŽELEZNIK

USTVARJALNOST OB DELU - V jedilnici Lisce v Sevnici so se v organizaciji OO ZSMS predstavile delavke z najrazličnejšimi izdelki ročnih del, ne manjkajo pa tudi slikarji.

KMALU BOLJ UREJENO - Poslovna enota mariborske Surovine gradi blizu Dolnje Nemske vasi skladišče. Delavci mirenskega gradbeno-opekarskega podjetja želijo objekt še v tem mesecu spraviti pod streho.

Šentrupert: referendum za komunalno

V štirih letih bi lahko zbrali od 1,8 do 1,9 milijona dinarjev

Na območju krajevne skupnosti Šentrupert so pred leti že uspešno izglasovali samoprispevek, z izpeljanimi deli so načrt prav gotovo presegle.

Pobudo za nov samoprispevek je minuli mesec dal zbor delegatov s predstavniki vodstev družbenopolitičnih organizacij. Za pripravo so zadolžili svet krajevne skupnosti, ki je o tem razpravljal v nedeljo, 21. novembra. Delo, ki ne dopušča odloga, je polaganje zapornega asfaltnega sloja na cesti od Slovenske vasi skozi Šentrupert do Prelesja. Cesto prevo-

zi vsak dan po 34 avtobusov, vse večji je tudi preostali promet, zato bi se sedanji enojni sloj lahko kmalu uničil in ves trud bi bil zastonj. Asfalt bi po tem načrtu potegnili še proti Vrhu, Dragi, po Dolnjih Jesenicah, Brinju in Trsteniku ter od železniške postaje do ceste. Denar bi seveda lahko zagotovili le za asfalt, pri ostalih delih bi morali sodelovati občani.

Gornje in Spodnje Jesenice želijo po krajši poti povezati z Šentrupertom. Za to bi bilo treba zgraditi okrog 2,5 km povsem nove ceste, preostalo pa bi razširili. V peskopu nameravajo pripraviti dovolj peska za vse stranske ceste in odcepe. Iz tega denarja nameravajo urediti javno razsvetljavo na Rakovniku, v Slovenski vasi, Bistrici, Prelesju in Šentrupertu. Tudi za Agrostroj nameravajo dati 50.000 dinarjev. V kraju bi potrebovali mrliško vežo. Za šolarje v Slatniku bi bilo treba zgraditi postajališče, ravno tako predvidevajo gradnjo avtobusnih postajališč v Slovenski vasi, Prelesju in Šentrupertu. Denar, zbran s samoprispevkom, bi lahko krajevna skupnost uporabila za soudeležbo pri delih na ulicah in cesti od Slovenske vasi do Prelesja pri občinskem komunalnem skladu. Kdor računa na njegovo pomoč, mora namreč zagotoviti 50-odstotno soudeležbo.

Pripravljenost občanov za samoprispevek bo krajevna skupnost ugotavljala z anketo, predvidoma še v tem mesecu. Samo glasovanje naj bi bilo v drugi polovici februarja ali začetku marca. O vsem bodo seveda

KOLIKO NAJ BI PRISPEVALI?

Po doslej pripravljenih zamislih naj bi na območju krajevne skupnosti Šentrupert, če bo samoprispevek izglasovan, pobirali samoprispevek štiri leta. Zaposleni naj bi od svojih osebnih dohodkov prispevali 2 odst., toliko naj bi prispevali tudi upokojeanci. Tisti, ki imajo manj kot 1.000 dinarjev pokojnine, bi bili oproščeni, ravno tako kmetje, ki imajo manj kot 500 dinarjev katastrskega dohodka. Kmetje naj bi sicer prispevali 5 odst. od katastrskega dohodka, obrtniki pa 6 odst. od dohodka. Krajevna skupnost upa, da bodo občani za akcijo pokazali razumevanje že ob anketi, ki lahko služi za spodbudo pri nadaljnji akciji ali pa pokoplje vse upe.

Kader je zagotovljen

Ni bojzani za osebe v novih prostorih trebanjskega zdravstvenega doma

Pri povečanju prostora v trebanjskem zdravstvenem domu se prav gotovo ne bo zgodilo, kar se dogaja pri takih gradnjah, da potem, ko pridobijo prostore, ne bi mogli zagotoviti osebja. Z novimi prostori bodo lahko primerneje uredili otroški dispanzer, fizioterapijo, velika pridobitev za delavce pa bo medicinska dela. Pridobili bodo tretjo ambulanto splošne prakse, ki naj bi bila bolj opremljena od ostalih dveh v dosegednem zdravstvenem domu za zahtevnejše in nujne posege.

Upravnik dr. Jernej Kranjc si že lep čas prizadeva zagotoviti primerno osebje. Za fizioterapijo se je že ponudila terapevtka. Tudi predšolskega pediatra imajo v svojih vrstah. Dr. Henigova je na specializaciji za šolsko higieno, dr. Pavlinova je predvidena za šolski dispanzer. Za medicinska dela bodo rabili še enega splošnega zdravnika, morda pa bodo imeli tudi srečo in pridobili za to

delo že usposobljenega človeka. Dr. Kranjc trdi, da glede zobozdravnikov in sester ni težav. Predvidena tretja splošna ambulanta bo usposobljena še za sistematične preglede športnikov, šoferjev in borcev.

MARTINJA VAS: TEŽAVEN IZKOP

Krajani Martinje vasi so do zadnjih praznikov delali že na vsej trasi vodovoda. Dela ovira težavno zemljišče. Navrtali in razstrelili so že 40 skal, minuli teden so predvideli uporabo še najmanj toliko nabojev. Nehvaležno delo je bilo tudi kopanje na močvirnem zemljišču ob Temenici. Pomagali so si celo z gasilsko brizgalno.

Iz kraja v kraj

NEKAJ LAHKO SAMI STORJO - Ob obravnavi regulacij vodotokov v trebanjski občini na zadnji seji občinske skupščine je bilo ugotovljeno, da bi nekaj za boljši pretok v strugah lahko storili tudi obrežni lastniki. Le-ti so namreč dolžni čistiti obrežja odvečne rasti grmovja in drugega. Seveda prispevajo svoje tudi ostali, ki mislijo, da so vodotoki odlagalnišče vse mogoče navlake. V bodoče boo proti kršiteljem stroje ukrepali.

VARČEVALI Z BARVO? - Ko so na cesti od Trebnjega proti Gornji v Zvijalnici uredili cesto, so narisali tudi sredinsko oznako na cestišču. Črta pa je vseskozi prekinjena, naj bodo ovinki še tako hudi in nepregledni!

ZANIMANJE ZA TELEFON - Z novim telefonskim kablom je pridobila na pomenu telefonija v oddaljenem Catežu. To kaže tudi za-

razpravljali tudi na zborih občanov. A. ŽELEZNIK

„Potreboval ga bom!”

Tudi ob solidarnostnih akcijah se ponavadi razodevata širokogrudnost ljudi in razumevanje za skupne potrebe. Ob akciji zbiranja prispevkov za dograditev trebanjskega zdravstvenega doma je zdravstvene delavce presenetil invalid Ivan Smuk iz Trebnjega, ki se je, brž ko je bil o akciji govor, sam pozanimal za številko žiro računa in za zdravstveni dom nakazal 1.000 dinarjev.

Smuk je invalid. Zdravstveni delavci in drugi ljudje nasploh občudujejo njegovo voljo do dela. Že 15 let je zaposlen v kiosku dela v Trebnjem. Kot pravi sam,

Ivan Smuk

mu je invalidska komisija dvakrat zapored prisodila 100-odst. invalidnost. Ker za takega človeka ni dela, je bila nazadnje invalidnost „zmanjšana“ na 95 odst.

Kiosk stoji na najbolj prometnem delu mesta, Smuk ima v njem poleg časopisov in revij še mnogo raznih drobnarij. V času, ko je v kiosku, je težko izmenjati komaj nekaj stavkov, tako se vrstijo stranke pred okencem. Kdorkoli je, očanec ali šolar, za vsakega ima prijazno besedo.

PRIPRAVLJENI - Člani smučarskega kluba Trimo so že v minulem mesecu storili vse potrebno na smučarski vlečnici in progii v Trebnjem. Na vlečnico so namestili kavlje, očistili so progo in zamenjali žarnice pri razsvetljavi. Dobro voljo mora pokazati le še zima.

DEDEK MRZ SE V ZAGATI - Poravnavanje obveznosti po samoupravnem sporazumu za novoletno obdarovanje otrok ne gre in ne gre. Nekateri vračajo krivdo na službo družbenega knjigovodstva. Obdaritev bo pač v skladu z možnostmi, menda pa le ne samo s kulturnim programom (ki je pač zastonj, ker ga lahko pripravijo otroci).

Uspehi in težave

Novice iz družbenih dejavnosti

LETOS JE BILO v otroško varstvo vključenih 35 otrok več kot lani, tako da je bilo v organiziranem varstvu 226 otrok (v Sevnici 184 in Krmelju 42). Temu primerna je tudi stiska: v oddelkih predšolskega varstva so prekoračili normativne tudi za več kot 50 odst. V predšolskem varstvu je vedno le še 11,4 odst. otrok, kar je podatek z dna občin v Sloveniji, čeprav je sevniška občina z 49,4 odst. zaposlenimi ženskami pri vrhu. V potujočem vrtcu od aprila do junija je bilo 93 malčkov, kar je skupnost veljalo 29 odst. denarja iz letošnjega finančnega načrta.

UČNI USPEH na osnovnih šolah je bil letos izredno dober, izdelalo je že 98,9 odst. učencev. Število ponavaljalcev je bilo doslej najmanjše: pred petimi leti še 4,3 odst. letos le 0,8 odst. Samo odličnjakov je bilo 468. V šolskih kuhinjah so pripravili malice že za 2.469 otrok ali 97,7 odst. vseh.

OBCINSKA TELESNOKULTURNA SKUPNOST strogo veže izplačevanje akontacij na poročila izvajalcev po trimesečjih. Tisti, ki svojih poročil niso dostavili do septembra, niso dobili denarja za tretje trimesečje.

UŽIVALCI DRUŽBENIH DENARNIH POMOČI so materialno ogroženi. Najnižja družbena denarna pomoč znaša še vedno le 250 dinarjev, vendar je kljub podražitvam ni mogoče povišati. Skupnost teži še 25 novih vlog.

DOBRO SODELOVANJE - Pred dnevom republike je bila v dvorani TVD Partizan v Boštanju lepa proslava. Razen uveljavljenega okteta so igralci prosvetnega društva Antona Okiškega pripravili recital o Cankarju (na sliki), v gosteh so bili tudi člani sevniškega Kluba mladih.

Sevniški paberki

LEP SPREJEM - Pred praznikom dneva republike so kot po drugih osnovnih šolah pripravili sprejem v pionirsko organizacijo tudi v sevniški posebni osnovni šoli. Pokroviteljstvo je prevzela skupnost socialnega skrbstva.

NISO SAMI - Za gradnjo vodovoda na Mrzli planini (trije ostareli kmetje) je bilo pripravljenih več delovnih akcij, kjer so sodelovali brigadirji iz vrst članov Zveze socialistične mladine, mladi iz sevniške in boštanske osnovne šole ter poklicne oblačilne šole (dvakrat!). Pobudo za delovno akcijo so dali tudi zaposleni v vodstvih družbenopolitičnih organizacij. Akcijo so predvideli skupaj z

delavci postaje milice in občinske uprave, vendar je odhod onemogočilo slabo vreme.

SMUČARJI PRI PLANINCIIH - Smučarski klub pri Planinskem društvu podpira akcijo za ugodnosti, ki jo imajo člani pri nabavi opreme in vlečnicah. Seveda morajo vsi imeti članske izkaznice. Prijave zbira Ljubo Motore na občinski upravi in Toni Klakočar v Lisci.

PLESNI TEČAJ - Osnovna organizacija ZSMS Boštanj prireja v nedeljo ob 15. uri v dvorani TVD Partizan v Boštanju plesni tečaj pod vodstvom znanega plesnega učitelja Marjana Lavrina iz Ljubljane.

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

PRIZNANJA JUBILANTOM - Dvajsetletnico „Beti“ so proslavili tudi v tozdu Konfekcija Črnomelj. Sedemnajstim članom kolektiva so za 10-letno delo podelili priznanja, trinajstim najzaslužnejšim pa zlate, srebrne in bronaste značke. (Foto: M. V.)

ZE ČETRTRA KRVODAJALSKA AKCIJA

V torek, 21. decembra, bo krvodajalska akcija, ki jo občinski odbor RK Črnomelj organizira za potrebe splošne bolnice iz Novega mesta. Odhod posebnega avtobusa bo ob 6.30 iz črnomaljske avtobusne postaje. To je že četrta akcija v slabih dveh mesecih. V dosedanjih so se krvodajalci zelo izkazali, saj je bil avtobus, ki jih je odpeljal na odvoz v Novo mesto, vedno poln. Še posebej velja pohvaliti krvodajalce iz Iskre ter Belta.

DOLENJSKI LIST

Begrad in OKP - združena

Na referendumu so se delavci obeh delovnih organizacij odločili za združitev v novo DO - Začetek z novim letom - V načrtu trije tozdi

Na referendumu so v četrtek, 25. novembra, delavci črnomaljskih delovnih organizacij Begrad in Obrtno-komunalno podjetje sklenili, da se združijo v novo delovno organizacijo. V Begradu se je referendumu udeležilo 90 odstotkov zaposlenih in 71 odst. jih je glasovalo za združitev; iz OKP jih je lističe oddalo več kot 95 odst. in od teh jih je bilo 54 odst. za združitev.

Izid referendumu kaže voljo delovnih ljudi obeh DO, da v praksi uresničijo nedavno sprejeti zakon o združenem delu. Obe delovni organizaciji, ki štejeta skupaj okoli 400 zaposlenih - 280 v Begradu in 120 v OKP - že vrsto let dokaj uspešno opravljata gradbeno in razno storitveno dejavnost tako v črnomaljski občini kot zunaj nje. Dejavnosti obeh se dopolnjujeta - Begrad se ukvarja predvsem z visokimi gradnjami, OKP pa z mizarstvom, stavbnim ključavničarstvom, kleparstvom ter drugimi obrtnimi dejavnostmi in komunalno - in z razmahom stanovanjske in komunalne gradnje v občini je prišlo do tesnejše poslovne povezanosti. Sklenili sta tudi sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju. Zato ni čudno, da je bila misel o še tesnejši povezanosti oziroma o združitvi živa že dalj časa. Neposreden rezultat razprave o osnutku zakona o združenem delu ter analize stanja obeh delovnih organizacij pa je pri-

prava na referendum o združitvi. Združitev so spodbujale in podpirale tudi občinske družbenopolitične organizacije, še posebej Zveza komunistov.

Po združitvi bo prišlo do nove organiziranosti dela in sredstev. Nova delovna organizacija bo začela delati z novim letom in naj bi po načrtu imela tri tozde: Gradbeništvo, Obrt in Komunalno ter delovno skupnost skupnih služb; tretji tozdi, Komunalna, bo imel v začetku le okrog 30 zaposlenih, vendar je njegova dejavnost: vzdrževanje cest, vodovodov in kanalizacije,

za občino velikega pomena in računajo, da se bo tudi ta tozdi hitro razvijal.

Sedaj ne bo več prihajalo do podvajanja kapacitet, doslej so večkrat eni in drugi razvijali iste dejavnosti, lažje bodo reševali kadrovske težave, boljša bo organizacija dela, ustrežnejša bo struktura režijskih delovnih mest in delovnih mest v neposredni proizvodnji. Dosedanje sodelovanje je bilo v okviru kupoprodajnih odnosov, ti pa ohranjajo stare elemente borbe za dobiček, kar pomeni nenehno družbenoekonomski položaj delavcev.

Ko so se delavci obeh DO odločili za združitev, so vedeli, da mora proizvodni povezanosti slediti dohodkovna oziroma skupnemu združenemu delu skupni dohodek.

Za praznik nova cesta

Cesto Črnomelj - Stražnji vrh so modernizirali v ne celih dveh mesecih - Asfalt so dobili tudi vaščani Tuševga dola, Dolnje Pake in Svibnika

V črnomaljski občini je bila ob dnevu republike osrednji dogodek prav gotovo otvoritev moderniziranega cestnega odseka Črnomelj - Stražnji vrh s tremi priključki. Cesta

pomeni veliko pridobitev ne samo za krajevno skupnost Talčji vrh, temveč za celotno občino. Ustvarjene so nove možnosti za razvoj vinarstva, kletarstva in kmečkega turizma, za katerega ima Stražnji vrh z okolico vse možnosti.

Cestni odsek je bil zgrajen v rekordnem času v ne celih dveh mesecih. Položenega je bilo 4300 m asfalta v širini 5 metrov ter asfaltirani priključki za Tušev dol (1200 m), Dolnje Pake (700 m) in Svibnik, kjer je priključek dolg 600 m. Dela so opravili Komunalno podjetje Črnomelj, Rudnik Kanizarica, Cestno podjetje Novo mesto in drugi. Pri gradnji priključkov so s prostovoljnimi delom in denarnimi prispevki sodelovali tudi vaščani sami.

Otvoritev je bila pri tovarni Belt. Tu so goste, med njimi predsednika občine Martina Janžekoviča, komandanta garnizije Črnomelj Stojana Sonca in druge, pričakale narodne noše in pionirji z zastavicami. Slavnostni trak je prerezal Jože Wolf, ki je po tej cesti hodil na delo do upokojitve.

Kolona avtomobilov je nato krenila proti Stražnjemu vrhu. Ob vseh priključkih so kolono ustavljali slavoloki in mize z darili, prav po belokranjsko. Vsi so se lahko okrepčali z dobro kapljico, sladicami ter kruhom in soljo. Tovariško srečanje je bilo v gasilskem domu na Mavrlen vrhu.

JANEZ PAVLIN

PRIZNANJA OF

V okviru praznovanja dneva republike je v četrtek, 25. novembra, na slovesnosti predsednik OK SZDL inž. Niko Požek podelil letošnja priznanja Osvobodilne fronte. To visoko občinsko priznanje so prejeli: ženski pevski zbor „Miran Jarc“, ravnateljica črnomaljske osnovne šole Ana Jankovič, kmet Janez Ilenič iz Zorencev ter uslužbenka občine Zofka Ferlež. Nogometnemu klubu „Bela krajina“ pa so priznanje OF izročili že julija na proslavi 45-letnice obstoja.

Poslej bodo priznanja OF podeljevali na svečanih sejah OK SZDL 27. aprila, ko je obletnica ustanovitve Osvobodilne fronte.

Za lepšo starost štirih občin

Denar za gradnjo prizidka metliškega doma počitka in sanacijo starega gradu je zagotovljen - 51 novih postelj, sodobna kuhinja in drugi potrebni prostori - Začetek gradnje spomladi 1977

Da metliški dom počitka ne ustreza današnjim potrebam, je bilo že večkrat povedano. Prostori v stari komendi so nefunkcionalni, v gradu ni primernih sanitarij, pomožnih prostorov za rekreacijo, ni čitalnice, jedilnice, hrano delijo po hodnikih, tudi kuhinja ne ustreza.

„Bolje je v novejšem delu doma, pa tudi tam smo že utesnjeni,“ pravi direktor doma Viktor Bartolj. „Zadnje čase se spreminja tudi struktura naših oskrbovancev: vedno več je ljudi z urejenimi življenjskimi navadami, ki zahtevajo določeno udobje, višji standard.“

Že nekaj let si prizadevajo, da bi razširili domske kapacitete in posodobili stare grajske prostore. „Pred kratkim je bil podpisan medobčinski sporazum o izgradnji in financiranju prizidka in sanaciji gradu, hkrati pa je bila zagotovljena gradnja doma počitka v Novem mestu,“ je povedal direktor. Sedaj sprejema dom v Metliki v glavnem oskrbovance iz trebanjske, črnomaljske, metliške in novomeške občine.

Kljub temu da sedanje kapacitete dovoljujejo bivanje 85 oskrbovancev, se to število giblje okrog 110. „Povpraševanje je veliko, gledati pa moramo tudi na rentabilnost zavoda, ki se financira z oskrbnino. Zavedamo se, da utesnjenost vpliva tudi na počutje naših oskrbovancev, in zadnji čas je, da bomo to začeli reševati. V prizidku, katerega gradnja se bo začela zgodaj spomladi prihodnje leto, bomo dobili 51 novih postelj, tam bodo tudi sodobna kuhinja, jedilnica in vsi drugi potrebni prostori. Prizidek bo veljal 9,18 milijona dinarjev, nared pa naj bi bil dobro leto po začetku gradnje. Teren je že pripravljen, postavili smo glavni električni vod; za te priprave je dom iz lastnih sredstev prispeval milijon dinarjev.“

Brž ko bo zgrajen prizidek, se bodo lotili sanacije gradu, kar računajo, da bo veljalo 6,30 milijona. „Denar je zagotovljen. Če ne bi začeli graditi, drugo leto ne bi več izpolnjevali pogojev, ki jih postavlja zakon o socialnem skrbstvu in pravilnik

o minimalnih strokovnih in tehničnih pogojih glede prostorov

Viktor Bartolj: „Vedno več je oskrbovancev z urejenimi življenjskimi navadami.“

in opreme, in bi morali dom zapreti.“

V domu je sedaj zaposlenih 27 ljudi; na enega zaposlenega pride 3,9 oskrbovanca, štipendirajo pa eno medicinsko sestro. Čeprav je vedno več takih oskrbovancev, ki prihajajo na lastno željo, še vedno prevladujejo tisti, ki jih v dom pošilja skupnost socialnega skrbstva občin. Več kot četrtina oskrbovancev je borcev in aktivistov ter članov Zveze borcev; ti imajo pri sprejemu prednost. Okoli 40 odst. oskrbovancev si plačuje oskrbovalnino iz svojih sredstev, kakim 20 odstotkom pokojnina ne zadošča in razliko doplačujejo sorodniki ali skupnosti, 40 odst. pa stroške v celoti krijejo skupnosti socialnega skrbstva.

A. BARTELI

Točke tudi za udeležbo

Na letošnjih delavskih športnih igrah je sodelovalo doslej največ tekmovalcev - Ze tretjič zapored je pri moških zmagala ekipa TGP in dobila pokal v trajno last

V okviru praznovanja občinskega praznika je bila tudi slovesnost, na kateri so ob zaključku letošnjih delavskih športnih iger razglasili rezultate in podelili priznanja.

V ekipni konkurenci je na letošnjih igrah nastopalo 44 moških in 22 ženskih ekip, kar je precej več kot prejšnja leta. Moški so se pomerili v šahu, kegljanju, atletiki, rokometu, streljanju, malem nogometu, plavanju in odbojki; ženske so tekmovaly v vseh teh panogah, razen v malem nogometu. Seveda vse ekipe niso sodelovale v vseh športnih panogah. Letošnje (že enajste) DŠI so trajale celo leto; en mesec so potekala samo tekmovanja v eni pa-

nogi. Letos so uvedli tudi točkovanje za dobro udeležbo. Ekipa, ki je tekmovala v več kot 80 odst. disciplin, je poleg točk za dosežena mesta dobila v končnem seštevku še dodatnih 20 točk; 10 točk pribitka gre ekipi, ki je sodelovala v več kot polovici tekmovalj.

Pri moških je že tretje leto zapored prvo mesto osvojila ekipa TGP I, ki je zbrala 123 točk; tako je TGP dobila pokal v trajno last. Sledijo: Beti I (105 točk), osnovna šola (72 točk), KZ I (66), Novoteks (39), TGP II (27), SOB (24), IMV-Suhor (19) itd.

Od ženskih ekip je bila najboljša Beti z 90 točkami, druga je bila lanski zmagovalec osnovna šola I (67), slede Komet I (47), TGP (10), osnovna šola II (8) itd.

ENO LETO ZAMUDE - Prejšnji teden so delavci PTT Novo mesto začeli zadnja dela za priključke novih telefonov. Po pogodbi bi morali novi telefonski naročniki že lanskega decembra imeti priključke, vendar se je vsa stvar zaradi raznih zapletljivih zavlečk. Samo na Cankarjevi cesti, Badovinčevi in Šestovi ulici bo sedaj 22 novih telefonskih naročnikov.

Sprehod po Metliki

ZIMA GROZI - Sneg, ki je pred prazniki padel tudi v Beli krajini, je Metliki sicer prizanesel, Črnomaljši pa so imeli z njim precej težav. Na cesti Črnomelj-Metlika je zaradi snežne odeje bilo sem pa tja videti kakšen avto v jarku. Zaradi snega na cesti čez Gorjance nekaj povabljenecv ni moglo priti na proslavo 20-letnice „Beti“.

INVENTURE - Takoj po praznikih je bilo nekaj trgovin v Metliki zaradi inventur zaprtih. Trgovci ugotavljajo presežek ali manko, vneto štejejo zaloge in računajo, potrošniki pa upajo, da zaradi tega ne bo prišlo do podražitev. Pocenilo se pa gotovo ne bo nič...

PLES NA SUHORJU - Mladinci osnovne organizacije ZSMS Suhor prirejajo vsako soboto v prosvetnem domu ples. Ker je to edini redni ples

v občini sploh, prihajajo na Suhor tudi mladi iz drugih krajev. Vstopna cena je 20 dinarjev, večina izlaska gre za muziko. Igra ansambel Tikiti iz Kranja.

PREVRNjeni SMETNJAKI - Kadar se veseljaki, ki prekrkajo razdejanje, zahtevajo, naj temu vidno na Cesti bratstva in enotnosti, ko za objestneži ostajajo prevrtni smetnjaki in razbrancane smeti. Mirni občani, ki jim objestneži motijo nočni počitek, zahtevajo, naj temu početju čim prej naredijo konec. Še posebno se takih „junakov“ boje sedaj pred novim letom. Izkušnje zadnjih let kažejo, da se takrat še posebno radi spravijo nad pisane žarnice in okraske na novoletnih jelkah.

GRADAC: „MAČKI“ VABIJO NA LETNI OBČNI ZBOR

Organizacijski odbor vsakoletnega gradaškega pustnega sprevoda obvešča člane, da bo pripravil v soboto ob 19. uri občni zbor. Nanj vabi vse člane in tiste, ki bi radi sodelovali pri pripravljanju največjega belokranjskega pustnega obhoda. Na zboru se bodo pogovorili o prihodnji prireditvi, od članov pa organizatorji pričakujejo nasvete, kako naj bi „mački“ številne obiskovalce tudi letos presenetili.

DRUGI KROG ZA POSOČJE

Konec meseca se bo iztekel drugi krog solidarnostne akcije za pomoč Posočju. Prvi krog so v metliški občini uspešno zaključili: po ključu naj bi delovni ljudje prispevali 316.470 dinarjev, zbrali pa so 365 tisočakov ali petnajst odstotkov več, kot je bilo predvideno. Občinski sindikalni svet, ki vodi to solidarnostno akcijo, upa, da bo tudi drugi krog uspešen, zato poziva delovne organizacije, naj čim prej izpolnijo sprejete obveznosti. Do sedaj so to storili: zdravstveni dom, lekarna, dom počitka ter izobraževalni center pri Beti.

NEVAREN OVINEK - Zloglasni ovinek pri Trnovcu je povzročil že nič koliko nesreč. Odgovorni bi morali nekaj ukreniti, da bi ta nevarni del ceste speljali drugače. Na sliki: tovarnjak, ki ni mogel zvoziti ostrega ovinka, je predril mostno ograjo in pristal na travniku, kjer ves zveržen „počiva“ že nekaj tednov.

NOVA CESTA - Asfaltirana cesta Črnomelj-Sražnji vrh, ki so jo slovesno odprli v soboto, 27. novembra, je za občino velika pridobitev, še posebej pa so je veseli krajani KS Talčji vrh, saj bo sedaj tudi v njihove kraje lažje prišel napredek. Na sliki: dolga kolona avtomobilov je potem, ko je Jože Wolf prerezal trak, krenila proti Stražnjemu vrhu. (Foto: J. Pavlin)

Črnomaljski drobir

PROSLAVA V DIJAŠKEM DOMU - Gojenci črnomaljskega dijaškega doma so v četrtek, 25. novembra, proslavili dan republike. V kulturnem programu, v katerem so nastopali tudi otroci iz hrvaškega jezikovnega območja, so nastopili recitatorji in pevski zbor ter folklorna skupina. Proslave so se udeležili tudi povabljeni gostje. Po kulturnem programu so imeli gojenci v avli doma ples.

NASTOP VELIKE VIOLINISTKE - Največji glasbeni dogodek v decembru v Beli krajini sploh je bil prav gotovo včerajšnji nastop violinistke Halide Ahtjamove iz Moskve v črnomaljskem kulturnem domu. Ahtjamova, učenka znamenitega violinista prof. Davida Ojstraha, je izvajala dela Mozarta, Prokofjeva, Schuberta, Brahmsa in Čajkovskega. Koncert je organizirala Glasbena mladina Bele krajine, ki je ena glavnih pobudnic kulturnega življenja v tem koncu.

DOLOČITI MEJE KS - Ker meje krajevnih skupnosti Adlešiči, Griblje, Dobljče-Kanizarica, Črnomelj, Petrova vas in Talčji vrh v celoti ne potekajo po mejah katastrskih občin, bodo to morali uskladiti in jih vpisati v nove statute. Ob tej priložnosti lahko tudi opravijo manjše popravke meja, tako da bodo KS res naravne življenjske skupnosti krajanov.

LJUDJE SE BOJE OVAC - Krajanji KS Vinica se zime boje tudi zaradi tega, ker v teh mesecih bosanski pastirji skozi njihove kraje ženejo čredo ovac, ki na letini in na zemljiščih, kjer se ustavijo, naredijo veliko škodo. Zanima jih, če prehod in ustavljanje ovčjih čred lahko preprečijo ali naj se že kar vnaprej sprizajnijo s škodo, tako kot že več let nazaj.

Združeno delo naj določi prednost

Upoštevati je treba, da je kočevsko gospodarstvo v krizi

O samoupravnih sporazumih temeljnih načrtov družbenih dejavnosti za obdobje 1976-1980 so razpravljali na zadnjih ločenih sejah vseh zbornih občinskih skupščine Kočevja.

predlogih SIS naj bi znašali prispevek za te dejavnosti približno 31,92 odstotka, po občinskem načrtu 30,27 odstotka, medtem ko bodo letos znašali celo samo 27,17 odstotka.

V razpravi je bilo poudarjeno, da je kočevsko gospodarstvo v krizi, da

Iz KS Draga

V ZNAMENJU KOROŠKE - Proslava dneva republike je potekala v znamenju solidarnosti s Koroško oziroma koroškimi Slovenci. Govornik je obrazložil polom pri pretevanju Slovencev. Velik aplavz je počela tudi pesem „Tam, kjer teče bistra Zila“, ki jo je zapel nonet Rog iz Zeljn. Ta pevski zbor, ki ga vodi Justina Rauh, pevovodja Marica Vidmar in organizatorica Kristina Trkovan, se nam je predstavil v narodnih nošah in zapel več partizanskih in slovenskih narodnih pesmi. Takih nastopov si še želimo. Pevke so nabirale tudi prostovoljne prispevke. Zbrale so 830,50 din in vse nakazale Posočju, ki ga je prizadel potres.

LUC JE MRKNILA - Prav za praznike nam je pripravila neprijetno presenečenje javna razsvetljava, ki je ugasnila, da smo bili daj časa v temi.

KMALU ZBOR BORCEV - Vodstvo krajevne organizacije ZRB NOV je sklenilo, da bo letna konferenca 19. decembra ob 10. uri v osnovni šoli v Podpreski. Vabljeni so vsi člani, tudi tisti, ki vedo za svojo organizacijo le takrat, kadar jo potrebujejo.

F. KALIC

ima več delovnih organizacij izgubo in da ne bo dosegalo načrtovane rasti družbenega proizvoda 7,5 odstotka, ampak predvidoma le 6,1 odstotka. Zato so delegati menili, da tudi sredstva za vse SIS ne smejo naraščati v celoti za več kot 6,1 odstotka na leto. Poudarili pa so, da verjetno res ne bi bilo prav, če bi za vse SIS naraščala sredstva po isti stopnji. Zato so predlagali, naj združeno delo pove, katere dejavnosti (SIS) naj bi imele prednost, se pravi, katerim naj dohodki naraščajo po višji stopnji (kot 6,1) in katerim počasneje.

J. P.

ČEMU TAKO?

Občane je treba občasno seznanjati z raznimi ukrepi, tudi z investicijami. Posamezne delovne organizacije ne bi smele biti tako zaprte vase. Prav je, da občani vedo, kaj se v mestu gradi. S točnim obveščanjem bi odpadlo mnogo kritiziranja in pikrih pripomb kot: „Trikon gradi halo, da bo imel kam uskladiščiti zgubo.“ Podobne pripombe imajo posamezniki za vsako delovno organizacijo. Tako govorenje ni spodbudno za kolektive, ki se trudijo za napredek gospodarstva in da bi odpravili trenutne težave. Koristneje bi si bilo složno pomagati v težavah, saj smo vsi občani ene občine.

- ko.

ZMAGA V KVIZU RIBNIČANOM

Številnim proslavam ob dnevu republike in tednu Komunistov v ribniški občini so se pridružili tudi tekmovalci že znanega kviza „Spoznavajmo svet in domovino“. Tekmovanje je organizirala OK ZSMS Ribnica v sodelovanju z RTV Ljubljana, srečali pa sta se ekipi Ribnice in Gorice. Po zanimivem in napetem „boju“ so zmagali domačini s 7:3, zmago pa so priborili Anica Henigman, Metka Zobec, Jože Klun, Dušan Marolt in Ločan Janez Bambič. Oddajo sta vodila Vili Vodopivec in Milanka Bavcon, v zabavnem delu programa pa so nastopili ansambel Sok in gledališka igralca Branc Ivanc ter Boško Vovk.

BOLJŠI REZULTATI - „Riko“ je ena izmed tistih delovnih organizacij na ribniškem območju, ki je v primerjavi z enakim obdobjem lani presegla proizvodni plan. Od predvidenega plana za leto 1976 pa so v „Riku“ do zadnjega četrtletja opravili 62,25 odstotka. Najnovejši rezultati kažejo, da bo delovna organizacija do konca leta v celoti izpolnila predvideni načrt. (Foto: Budja)

„Grešniki“ v tekmi s časom

9-mesečni rezultati gospodarjenja v ribniški občini ne dajejo zadovoljivih rezultatov - Še vedno 3 organizacije, ki poslujejo z izgubo

Delovne organizacije na ribniškem območju, predvsem tiste, katerih rezultati 9-mesečnega gospodarjenja kažejo na izgubo, so priče te tekme s časom. Poslovnost kaže sicer ob koncu leta nekoliko boljše podobo kot ob koncu polletja, vendar še ne moremo biti zadovoljni. Upoštevati moramo namreč, da so bili izdani dodatni predpisi, ki so dovoljevali ugotavljanje zneska določenih izdatkov, vsebovanih v neplačani realizaciji. Poglejmo najnovejšo podatka o nekaterih ribniških delovnih organizacijah.

Inlesov tozid Trgovina je še vedno na seznamu tistih, ki poslujejo z izgubo. Le-ta znaša 6.730.000 din, nastala pa je iz dveh razlogov, zaradi novih zakonskih določil o prehodu na plačano realizacijo in poslovne politike podjetja. Sicer pa v Inlesu ugotavljajo, da proizvodnja normalno poteka. Zaloge so se zaradi povečanega povpraševanja izpraznile in do konca leta ne predvidevajo zastojev pri prodaji. Največji problem je pomanjkanje žaganega lesa. Vzrokov za to je več, v prvi vrsti pa gre za prepoved uvoza žaganega lesa iz Avstrije, in močno omejenega uvoza iz Italije in Sovjetske zveze. Ena najboljših rešitev v nastalem položaju je povečan posek iglaycev v GG Kočevje. V

nasprotnem kaj lahko pride do resnejšega zastoja v proizvodnji. Ena tistih organizacij, ki je v primerjavi z enakim obdobjem lani dosegla večji dohodek, je „Riko“. Vse kaže, da bo ta delovna organizacija tudi letos brez težav dosegla začrtani plan, ki je bil v devetih mesecih izpolnjen z 62,25 odstotka. Povalno je tudi to, da so več pozornosti posvetili izobrazbi lastnega kadra, pa tudi osebni dohodki so se za 9 odstotkov dvignili.

Ena tistih organizacij, ki je v primerjavi z enakim obdobjem lani dosegla večji dohodek, je „Riko“. Vse kaže, da bo ta delovna organizacija tudi letos brez težav dosegla začrtani plan, ki je bil v devetih mesecih izpolnjen z 62,25 odstotka. Povalno je tudi to, da so več pozornosti posvetili izobrazbi lastnega kadra, pa tudi osebni dohodki so se za 9 odstotkov dvignili.

V največjih težavah je ribniški ITPP. Ne toliko zaradi izgube v poslovanju, ki je do zadnjega trimesečja znašala 2.913.000 din, marveč zaradi tega, ker je prav malo zmožnosti, da se bo stanje v prihodnosti popravilo. Tako domači, kot tudi tuji kooperanti so kazali prav malo zanimanja za to delovno organizacijo, ki je morala zaradi neradne dobave pogosto menjavati izdelke na tekočem traku, kar je v veliki meri povečalo proizvodne stroške. Navzlic temu v ITPP upajo, da bodo s povečanim obsegom proizvodnje nadoknadili izgube devetih mesecev.

Sukno Zapuže - tozid Jurjevica je zadnja delovna organizacija na ribniškem območju, ki je 9-mesečno poslovanje zaključila z izgubo. Celotni dohodek je manjši kot lani, izgube pa znašajo 2.533.000 din. Vzroki, ki jih navajajo za takšno stanje, so isti kot v Inlesovem tozdu Trgovina: prehod na plačano realizacijo, zraven tega pa še nerodno plačevanje kupcev.

Kot nasproten primer naj navedemo Zamostec, v katerem je 7 kmetov vpisalo simboličen znesek 1.700 din.

organizacij (ZKPO) občine (do 20. decembra letos).

J. PRIMC

KMETJE OD SV. GREGORJA SO SE ODREZALI

Kot dokaz, da uradni zaključek akcija vpisa posojila za ceste ne pomeni tudi dejanskega konca, nam pove primer krajevne „kupnosti Sveti Gregor. Tamkajšnji krajanji so se kot edina KS vključili v akcijo, tako da je 53 kmetov vpisalo kar 27.300 din. Najvišji znesek je bil 2.000, najnižji pa 100 din. Vse zneske bodo vpisniki vplačali pri Kmetijski združenju, saj so z njo v kooperantskem odnosu.

Kot nasproten primer naj navedemo Zamostec, v katerem je 7 kmetov vpisalo simboličen znesek 1.700 din.

B. BUDJA

Ribniški zobotrebci

KAJ BO Z VRTCEM - Takšna in podobna vprašanja so v Ribnici vse pogostejša. Nekaj mesecev je že minilo, odkar smo pisali o težko pričakovani pridobitvi v občini, ki bi naj bila odprta že jeseni, toda jesen se že krepko nagiba v zimo, o otvoritvi vrta pa še nobene besede. Občinski možje tarnajo, da ni denarja, zlobneži pa pripominjajo, da otvoritve ne bo tako kmalu, saj v bližnji prihodnosti ni na koledarju večjih praznikov, ob katerih prirejamo slavnostne otvoritve.

JEZA V LOŠKEM POTOKU - Prebivalci Loškega potoka postajajo iz dneva v dan bolj neučakani. Zakaj, ni težko ugotoviti. Vzrok je cesta, zaradi katere jim SAP iz Ljubljane grozi z ukinitvijo proge do Loškega potoka. Odgovorni pri tem podjetju se izgovarjajo na izredno slabo cestišče, na katerem so „uničili“ že nekaj avtobusov.

OD KOD DENAR ZA POROČNO DVORANO - Novi prostori Petkove galerije v ribniškem gradu bodo, kot smo že pisali, služili tudi za poročne obrede. Ideja ni slaba, saj prostor arhitektonsko zelo ustreza tej odločitvi, pojavlja pa se drugo vprašanje. Jasno je namreč, da bodo morali biti prostori za poročne obrede primerno opremljeni (miza, klopi in podobno), ne ve pa se, kdo bo prispeval denar. Nekaj bo morala primakniti tudi občinska skupščina,

saj se poročni obredi selijo prav iz njenih prostorov.

POSKRIBIMO ZA PTICE - Zima je pred duri in s prvim snegom se pričnajo tudi skrbi za pomoč pticam, ki jih bo bela odeja presenetila. Zato bi bilo prav, ko bi občani pričeli postavljanje ptičje hišice, kjer bodo številni „zamudniki“ našli primerno zatočišče.

- Si slišal, da namerava v prostorih kulturne dvorane pri Svetem Gregorju ljubljanska Pletenina odpreti obrat za 80 delav?

- Ideja ni slaba. To je verjetno edini način, da bo teh 80 delav sploh stopilo v kulturno dvorano. To pa je že lep uspeh, kajne?

Kultura je skrb vseh

Za uspešno delo na kulturnem področju so potrebni predvsem sposobni in zagnani organizatorji. Denar, prostori in tradicija so sicer tudi pomembni dejavniki, vendar ne odločilni. To so osnovne ugotovitve zadnje seje občinske konference ZK, posvečene kulturi, ki je bila ob tednu Komunistov ribniške občine.

Na seji je bilo posebej opozorjeno, da kultura ne sme biti le skrb redkih ljudi (kulturnih delavcev), ampak vseh organizacij, vseh samoupravnih organov, skratka vseh delovnih ljudi in občanov. Kultura namreč vedno vpliva tudi na uspešnejše in boljše delo na vseh področjih, pa tudi na boljše odnose med ljudmi. Zato so sklenili, da bodo ustanovili kulturne organizacije ali vsaj skupine v vseh krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, za kar so dolžni poskrbeti SZDL, sindikat ter predvsem komunisti v teh organizacijah.

Posebno pozornost bodo posvetili nadaljnji kulturni vzgoji občanov, posebno mladini, pa tudi prenašanju revolucionarnih tradicij na mlade rodove. Ustanovili bodo tudi Zvezo kulturno-prosvetnih

Tudi leto ni dovolj

Že leto dni je do tega, kar smo se v Sloveniji odločili, da bomo začeli ustanovljati klube samoupravljalcev, nosilec akcije pa so bile sindikalne organizacije. Toda po tolikem času se je prav malo pomaknilo naprej. Klubi se srečujejo z vrsto težav, največja pa je ta, da še vedno niso našli ustreznega mesta v naši družbi.

Prav zaradi takšnega stanja sta se kluba v Ribnici in Crnomlju, ki sta bila prva ustanovljena; odločila, da pripravita posvetovanje klubov vseh devetih občin dolenske regije. Še posebno pohvalno je to, da sta v akcijo zajeta tudi kluba iz Kočevja in Ribnice, kajti obe občini že dalj časa pleteta niti skupnega razvoja z Ljubljano. Namen predvidenega posvetovanja, ki bi naj bilo v času od 6. do 16. decembra v Semiču, je, da se ugotovijo vzroki vseh težav, ki pestijo delo klubov. Prav zaradi tega bodo na posvetovanje povabljeni tudi predstavniki občinskih sindikalnih svetov, ki morajo v prihodnje postati nosilci akcije.

Najverjetneje je to edina možna pot, da tudi v Sloveniji v prihodnosti ustanovimo združenje klubov samoupravljalcev.

F. ŽELEZNIK

RAZSTAVA ZA PRAZNIK - Pred dnevom republike so v Stari cerkvi pri Kočevju odprli razstavo vseh dejavnosti na območju te krajevne skupnosti. Ob tej priložnosti je o delu in načrtih KS spregovoril predsednik Jože Furlan. (Foto: Primc)

Najbolj svečano v Osilnici

Veliko prireditev za dan republike

Za letošnji dan republike je bila v kočevski občini vrsta prireditev, in sicer v posameznih krajevni skupnostih, organiza-

cijah, šolah, delovnih organizacijah in drugod. Omenili bomo le nekatere.

25. novembra popoldne je občinski komitej ZK sprejel v Zvezo komunistov 30 občanov, svečanega sprejema pa se je udeležilo tudi 15 jubilarov-komunistov. V kulturnem delu programa je nastopil novi Doremi.

Istega dne je bila zvečer v Šeško-dem domu v Kočevju svečana akademija v počastitev dneva republike. Na njej so nastopili moški pevski zbor, MKUD „Matej Bor“ z gimnazije in učenci osnovne šole.

26. novembra ob 18. uri so v Likovnem salonu v Kočevju odprli razstavo del slikarja Izidorja Urbančiča, v domu telesne kulture pa ob isti uri filatelistično razstavo „Dan republike“. Istega dne ob 18. uri je bila v gasilskem domu v Podpreski še proslava za območje KS Draga, na kateri je nastopil tudi nonet Rog iz Zeljn.

Najbolj svečano so proslavili dan republike v krajevni skupnosti Osilnica, kjer so 27. novembra odprli novo zdravstveno postajo, prostore obrata Tekstilane, razstavo izdelkov Tekstilane, lovci LD Osilnica pa so razvili prapor. Na govorniškem odru so se zvrstili govorniki iz domače KS, Kočevje (občinska skupščina, Tekstilana, Zdravstveni dom), Ljubljane (zdravstvo) KS, Kočevja (občinska skupščina, Tekstilana, Zdravstveni dom), Ljubljana (zdravstvo) in lovske družine. V kulturnem delu programa so nastopili harmonikarji glasbene šole Kočevje in recitatorka iz kočevske gimnazije.

Istega dne zvečer je bila proslava v KS Vas-Fara, na kateri so nastopili člani kulturnega kluba iz Kočevja, novi Doremi in nonet Rog iz Zeljn. 27. novembra so v Stari cerkvi pri Kočevju odprli še razstavo o zgodovini tega območja, delu organizacij in društev, svojo dejavnost pa so prikazale še delovne organizacije ZKGP Kočevje, LK Kočevje in ITAS Kočevje. S svojimi deli sta se na razstavi predstavila tudi kočevska likovnika Rado Meglič in Matija Glad. Člani Društva za varstvo in vzgojo ptic so ob tej priložnosti spustili tudi okoli 100 golobov.

J. PRIMC

Nekaj mladinskih

USPEŠNO DELO - Na nedavni seji predsedstva OK ZSM so mladi ugotovili, da so vseh sprejetih nalog uspešno urešili. Zadalji so si tudi naloge, ki jih izpeljali do konca leta. Na seji se udeležila tudi sekretarka občinskega sveta ZSM Alenka Čez in predsednik OK ZSM Ribnice Albin Mikulič. Mladi iz Ribnice tudi izrazili željo po tesnejšem sodelovanju z mladimi Kočevci tako v družbenopolitičnem, kot tudi na področju in športnem področju.

LIVOLD - Med bolj delovnimi organizacijami ZSM je treba omeniti livoldsko, ki vključuje mlade iz Livold in KS Črni potok. Osnovna organizacija Livold ima dober delovni rezultat, ki ga tudi uspešno izvaja. Je članica organizacij, kjer imajo mladi delujejo skoraj vsi mladinci. Na 29. novembra, dnevu republike, pripravili tudi krajšo kulturno prireditev, v načrtu pa imajo še proslavo konferenco o izkoriščanju prostega časa mladim v KS. Predsednik KS Livold je Branko Čez.

BELE TRAVE - Dijaki in prostovoljci kočevske gimnazije so pred nedavnim ogledali film Bele trave, ki ga je režiral Boštjan Hladnik. Glavni vloga pa igral naš rojak Horvat iz Kočevja. Dijaki so pohvalili.

JURE PODRŽAJ

Drobne iz Kočevja

BIŠK S KOROŠKEGA - Izlet v Raven na Koroškem, iz Črne gore pa pred kratkim obiskali v Sloveniji. Med njimi je bilo veliko mladih, ki so leta 1945 osvobodili Slovenijo in Ribniško dolino. Pohvalno se izrazili o razvoju mesta. Mladi so se izrazili o razvoju mesta. Mladi so se izrazili o razvoju mesta.

Katere izmed obljub je uresničil, ko je dobil avto-progo Kočevje-Ljubljana?

Namesto da bi postavili avtobusno postajo, je zdaj čista še stara.

KOČEVJSKE NOVICE

NOVE LETALSKE LINIJE SKRAJŠAJO RAZDALJE, POVEZUJEJO GLAVNA MESTA REPUBLIK SLOVENIJE – SRBIJE – BOSNE in HERCEGOVINE – ČRNE GORE – MAKEDONIJE.

RED LETENJA:

Ljubljana – Beograd – Ljubljana vsak dan razen nedelje
 Beograd – Sarajevo – Beograd
 Sarajevo – Titograd – Sarajevo
 Sarajevo – Ljubljana – Sarajevo
 Ljubljana – Maribor – Beograd – Skopje
 Skopje – Beograd – Maribor – Ljubljana

} torek in
četrtak do 30. 4. 77

Ljubljana – Dubrovnik – Ljubljana od nedeljah
 Ljubljana – Split – Ljubljana ob sredah do 30. 4. 77

NOVOLETNI POLETI ZA DELAVCE, KI SO ZAČASNO NA DELU V ZR NEMČIJI, SO NAMENJENI SAMO NJIM IN NJIHOVIM OŽJIM SORODNIKOM DOMA IN SO DO 50 % CENEJSI OD REDNIH LINIJ.

CENA VOZOVNIC od 1.390 din naprej z ozirom na relacijo.

LETIMO IZ ZAGREBA V

Frankfurt
 Duesseldorf
 Hamburg
 Stuttgart

} in nazaj

S SVOJIM NOVOLETNIM OBISKOM RAZVESELITE SVOJE NAJDRAŽJE!

Prodaja vozovnic: Inex Adria Aviopromet Ljubljana, Titova 48, tel. 061/313-366 in poslovalnice KOMPAS v Novem mestu, SAP Sevnica in SAP Kočevje

LETIMO Z DC-9

RAZPIS

Za novoustanovljeno Vzgojno posvetovalnico v Novem mestu razpisujemo naslednja prosta delovna mesta:

1. diplomirani pedagog – filozofska fakulteta – 1
2. diplomirana psihologa – filozofska fakulteta – 2
3. socialni delavec – višja šola za socialne delavce – 1
4. administrativni delavec – administrativna šola – 1

Strokovni in administrativni delavci morajo imeti najmanj 3 leta delovnih izkušenj v vzgojnoizobraževalnih zavodih. Osebnih dohodki se usklajujejo s samoupravnim sporazumom za tovrstne delovne organizacije. Prošnjo z uradnimi dokumenti sprejema do 17. decembra 1976 Občinska izobraževalna skupnost Novo mesto, Kettejev drevored 2.

Občinska izobraževalna skupnost
 Novo mesto

TRANSPORT KRŠKO

Na podlagi določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu

OBJAVLJA

1. 10 prostih delovnih mest voznika tovornjaka,
2. 1 prosto delovno mesto avtokleparja,
3. 2 prosti delovni mesti ključavničarja,
4. 1 prosto delovno mesto akviziterja za območje Hrvatske z bivališčem v Zagrebu, z nepolnim delovnim časom,
5. 1 prosto delovno mesto HTV referenta z nepolnim delovnim časom.

Pogoji:
 pod 1.: poklicna šola za voznike motornih vozil, kategorija C in E,
 pod 2.: KV avtoklepar z znanjem avtoličarstva,
 pod 3.: KV ključavničar za karoserijska dela z znanjem varilne tehnike.
 Kandidati za delovna mesta pod točkami 1, 2 in 3 morajo imeti urejeno vojaško obveznost. Delo se združuje za nedoločen čas, s 3-mesečno poskusno dobo.
 pod 4.: srednji strokovni uslužbenec s prebivališčem v Zagrebu in dobro poznavanje trga cestnega tovornega prometa,
 pod 5.: strokovna usposobljenost in status HTV tehnika ter urejena vojaška obveznost.
 Za delovni mesti pod točkama 4 in 5 se pridobi lastnost delavca v združenem delu za dobo 12 mesecev (določen čas) z največ polovico delovnega časa. Če kandidati pod točkama 4 in 5 izpolnjujejo objavljene pogoje in že imajo lastnost delavca v združenem delu, si morajo pridobiti od svoje OZD soglasje, da lahko na podlagi te objave prevzamejo delo z nepolnim delovnim časom in da ima ta OZD interes skleniti z nami pogodbo ali sporazum o medsebojnem sodelovanju. Nastop dela takoj ali po dogovoru. Interesenti naj pošljejo prijave do 24. decembra 1976.

SEJA SKUPŠČINE OBMOČNE SIS ZA PTT

V torek, 14. decembra ob 9. uri; bo v sejni dvorani PTT Novo mesto III. seja skupščine območne SIS za PTT Novo mesto. Dnevni red:

1. Poročilo o izvršenih sklepih;
2. Informacija o 9-mesečnem poslovanju PTT;
3. Predlog smernic gospodarskega plana za leto 1977;
4. Predlog o združevanju sredstev med uporabniki PTT storitev;
5. Sprejem statuta;
6. Sklep o sprejemu samoupravnega sporazuma o temeljih plana razvoja za območje SIS za 1976 – 1980;
7. Sprejem družbenega dogovora občin dolenske regije o skupnih vprašanih družbenega razvoja za obdobje 76–80.
8. Razno.

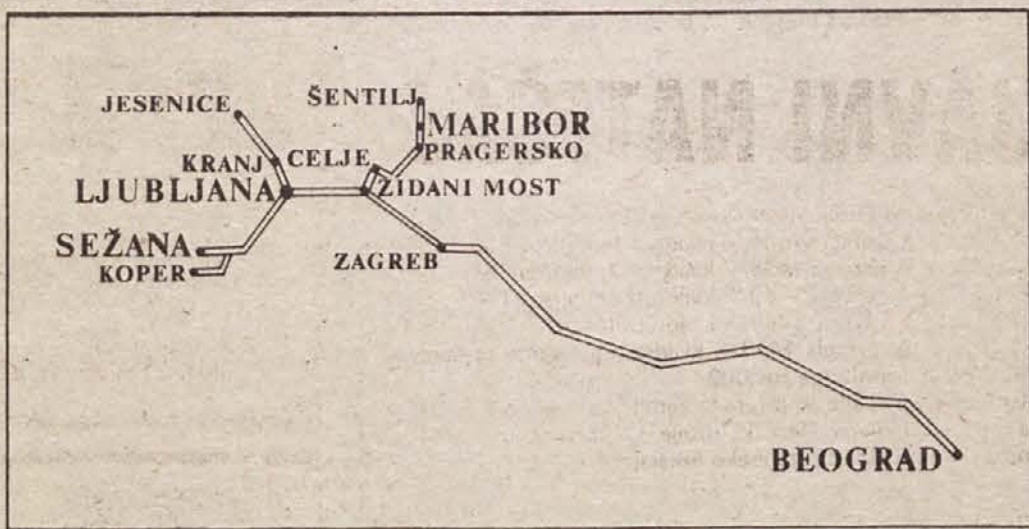
Predsednik:
 JOŽE RATEJ

ISKRA
 Industrija elementov za elektroniko,
 Ljubljana n. sub. o.
 Stegne 17
 TOZD Elektroliti Mokronog
 odbor za medsebojna razmerja delavcev

RAZPISUJE naslednji prosti delovni mesti:

1. KV ORODJAR
2. VZDRŽEVALEC – strojna smer

Za zasedbo delovnega mesta se zahteva:
 pod 1. poklicna šola, tri leta prakse, odslužen vojaški rok;
 pod 2. poklicna šola strojne smeri, tri leta prakse in odslužen vojaški rok.
 Za navedeni delovni mesti velja poskusno delo tri mesece. Interesenti naj prošnje z dokazili o izobrazbi pošljejo na splošno službo, TOZD ELEKTROLITI MOKRONOG. Razpis velja 15 dni po objavi.

Blago, ki ga danes oddate za prevoz, vam čez noč prepeljemo do namembne postaje in ga naslednji dan v dopoldanskih urah izročimo prejemniku.

DANES PREVZETO – JUTRI IZROČENO BLAGO

GRADNJE IN

Graditelji, ste v zadregi zaradi gradnje, izolacije in vzdrževanja dimnikov?

IZOLACIJE

Skrbi vas bo rešil strokovnjak za opravljanje teh del MARTIN KASTELIC iz Gotne vasi 15-a, 68000 Novo mesto.

DIMNIKOV

Vaše potrebe lahko sporočite osebno ali pismeno na gornji naslov.

KRAJEVNA SKUPNOST BELA CERKEV

razpisuje delovno mesto honorarnega TAJNIKA, ki bi opravljal tajniške posle. Višina honorarja bo določena na osnovi dogovora. Možnost zaposlitve je takoj. Prijave sprejemamo na gornji naslov 15 dni po objavi razpisa.

POSAVSKI VETERINARSKI ZAVOD BREŽICE DE SEVNICA

OBJAVLJA LICITACIJO

za prodajo osebnega avtomobila Zastava 750. Prodaja bo 14. decembra 1976 ob 15. uri pred Veterinarsko postajo Sevnica. Avto bomo prodali najboljšemu ponudniku.

VINOAGRARIA

GORICA (ITALIJA) NA TRAVNIKU 6

nudi VSE ZA VRTNARSTVO, KLETARSTVO, CVETLICARSTVO kot: semena, pletenke, škropilnice vseh vrst, kemikalije in orodje za kletarstvo, sode itd. Na prodaj tudi KMETIJSKI STROJI.

POPRAVEK JAVNI NATEČAJ

V zadnji številki Dolenjskega lista dne 25. novembra 1976 se je pri razpisu javnega natečaja za oddajo stavbnih zemljišč na 5. strani lista pod točko V. vinila neljuba pomota. Za naštetimi sedmimi lokacijami bi se moralo pravilno glasi:

„Izključna cena stroškov priprave stavbnega zemljišča znaša za eno lokacijo 5.098,60 din.

Bralcem se opravičujemo za napako in se zahvaljujemo za razumevanje!

Komisija za razpis delovnega mesta direktorja pri

OZD „TERMOPLASTIKA“ KOČEVJE p. o. Kolodvorska 14

RAZPISUJE PROSTO DELOVNO MESTO

DIREKTORJA

Poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev, mora kandidat imeti še:

- visoko strokovno izobrazbo, po možnosti ekonomsko-pravne ali tehnološke smeri,
- višjo strokovno izobrazbo – lahko tudi slušatelj te šole z obveznostjo, da dokonča študij,
- zaželeno so delovne izkušnje na podobnih delovnih mestih,
- organizacijske in vodstvene sposobnosti,
- moralne in družbenopolitične vrline.

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe najkasneje v roku 15 dni po razpisu oziroma objavi v časopisu. Ponudbe s kratkim življenjepisom ter dokazili o izpolnjevanju navedenih pogojev ter potrdilo o nekaznovanju naj kandidati pošljejo na gornji naslov z oznako „Za razpisno komisijo“.

Veterinarska postaja NOVO MESTO

OBVESTILO ŽIVINOREJCEM

Veterinarska postaja Novo mesto obvešča vse lastnike živali, da sprejema naročila za obiske bolnih živali na domu zjutraj od 6.30 do 8.30 in popoldne od 13. do 14. ure. Ostali čas sprejemamo naročila le za nujno pomoč pri porodih in nesrečah. Za osemenitev svinj pa sprejemamo naročila od 6.30 zjutraj do 9.30 dopoldne.

Na podlagi 11. in 12. člena zakona o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč (Ur. l. SRS št. 42/66 in št. 20/71) ter na osnovi odloka o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč občine Krško (Skupščinski Dolenjski list št. 25/74)

RAZPISUJE

SSS Krško, sklad za urejanje in oddajanje stavbnih zemljišč

JAVNI NATEČAJ

za oddajo delno urejenih stavbnih zemljišč v Kostanjevici.

- 1.) lokacija 1. parcela 1458/6 kvadratnih metrov 863
- 2.) lokacija 2. parcela 1458/7 kvadratnih metrov 754
- 3.) lokacija 3. parcela 1449/2 kvadratnih metrov 778
- 4.) lokacija 5. parcela 1449/5 kvadratnih metrov 873
- 5.) lokacija 6. parcela 1449/6 kvadratnih metrov in parcela 1450/9 kvadratnih metrov 802

Stroški za zemljišče in pripravo zemljišča znašajo 33,20 din za kvadratni meter. Stroški druge komunalne ureditve pa znašajo 28.865,00 din za vsako lokacijo.

Dopolnilo

1. Izključno ceno stroškov komunalne ureditve in odškodnino za zemljišče plača najugodnejši ponudnik ob podpisu pogodbe o oddaji in ureditvi stavbnega zemljišča.
2. Najugodnejši ponudnik mora objekt zgraditi vsaj do tretje gradbene faze v petih letih po podpisu pogodbe o oddaji in ureditvi stavbnega zemljišča.
3. V odškodnino za zemljišče ni vračunan prometni davek in ne davek zaradi spremembe namembnosti zemljišča, katerega mora plačati najugodnejši ponudnik.
4. Fizično posest pridobljenega stavbnega zemljišča nastopi najugodnejši ponudnik z dnem podpisa pogodbe o oddaji in ureditvi stavbnega zemljišča.
5. Varščina, ki jo mora položiti ponudnik hkrati s ponudbo znaša: 5.000,00 din.
6. Varščino mora ponudnik nakazati na račun št. 51600-781-86015 (sredstva za pripravo in komunalno urejanje stavbnih zemljišč pri SSS Krško). Izkazalo o vplačilu varščine mora biti ponudbi priloženo.
8. Rok za dostavo ponudb je vključno 15. dan po uradni objavi v Skupščinskem Dolenjskem listu.
9. Odpiranje ponudb bo 19. dan po objavi ob 7. uri v prostorih SSS Krško, kjer so lahko navzoči tudi vlagatelji ponudb.
10. Ponudbe morajo biti v zapečatenih ovojnica ter označene z oznako „JAVNI NATEČAJ“. Ponudbe pošljite na naslov: Samoupravna stanovanjska skupnost občine Krško, Cesta krških žrtev 12.
11. Vsa dokumentacija in ostali pogoji natečaja so zainteresentom na razpolago pri SSS Krško.

GRADBENO
PODJETJE

61001

LJUBLJANA
VOŠNJAKOVA 8

IZVRŠUJE IN PROJEKTIRA VSE VRSTE INŽENIRSKIH ZGRADB

GP „TEHNIKA“

TOZD Industrija gradbene keramike
Trebnje

sprejme

takoj 6 delavk za delo pri sortiranju in pakiranju ploščic.

Delo je za določen čas od 1. 12. 1976 do 31. 3. 1977.

Delo je v izmenah.

Prijave sprejema kadrovska služba GP „Tehnika“, Vošnjakova 8, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubelega moža, atka, starega atka, sina, brata, strička in svaka

STANETA HRIBARJÄ - LADIJA

ki je po mučni boleznii mnogo prezgodaj za vedno zatisnil oči, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sodelavcem, sosedom, znancem, prav vsem, ki ste ga spoštovali in mu v tako velikem številu izkazali zadnjo čast, mu darovali obilo lepega cvetja ali se mu kako drugače poklonili, nam v težkih dneh stali ob strani in pomagali, nam ustmeno ali pisмено izrazili iskreno sožalje in ga pospremili na njegovo zadnjo pot. Najlepša hvala govrnikom za poslovilne besede, pevcem za lepo petje, godbenikom za ganljivo spremljavo k njegovemu poslednjemu domu, sodelavcem za častno stražo, spremstvo in položitev v prerani grob.

Najiskreneje se zahvaljujemo za veliko pozornost in nesebično pomoč v času bolezni dr. Lavu Morcu, vsem zdravnikom ter osebju kirurškega oddelka bolnice in njegovemu ambulantnemu zdravniku.

Najlepša hvala podjetju ZTP Novo mesto za sodelovanje in pomoč pri organizaciji pogreba ter za podarjene vence. Prav tako lepa hvala Cestnemu podjetju Novo mesto in SDK podružnici Novo mesto za podarjene vence.

Vsem, prav vsem, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: žena Nada, sin Stanko z ženo Erno in malo Barbko, mama, sestra in brat z družinama ter ostalo sorodstvo.

Novo mesto, Ljubljana, Velenje in Kočevje.

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža in skrbnega očeta

NIKA ČEMASA

iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujemo delovnemu kolektivu Belt, organizacijam ZK, ZB, Društvu upokojencev, tov. Slavku Novaku in tov. Dvojmoču za tople poslovilne besede. Posebna zahvala za nesebično pomoč sosedom: družini Jankovič, tov. Matiju Šneler in tov. Veri Jakopič. Hvala vsem, ki ste pokojniku darovali cvetje in vence in sočustvovali z nami.

Žalujoci: žena, sinovi, hčerke in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi našega dragega moža, očeta, brata in strica

STANETA BRINJEVCA

iz Mirne peči

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, darovali cvetje in vence, nam izrazili sožalje in pokojnika pospremili na zadnji poti. Posebna hvala kolektivu Beti ter župniku za opravljene obred. Vsem sosedom še posebna hvala.

Žalujoci: žena Slavka, sinova Stanko in Branko ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega ata, brata in strica

MARTINA KLEPCA

iz Prilozja

se iskreno zahvaljujemo vsem sovaščanom, prijateljem, sodelavcem in znancem za tako veliko udeležbo na njegovi zadnji poti, za podarjeno cvetje in vence, za vse izraze ustnega ali pisemnega sožalja. Posebna hvala krajevni organizaciji Zveze borcev, gasilskega društva, godbi na pihala in govrnikom za njihove iskrene poslovilne besede. Še enkrat hvala vsem!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi ljubljenelega moža, očeta in brata

JOŽETA MARINČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, delovnemu kolektivu „Zito“ Ljubljana, njegovim sodelavcem iz Pekarne in slaščičarne Kočevje, ki so nam ustno ali pisмено izrazili sožalje ter ga v tako velikem številu pospremili na prerani zadnji poti, mu darovali vence in cvetje. Zahvala govrnikom tov. Bojanu Galijenu in Mirku Pantarju za poslovilne besede, članom pevskega zbora „Zito“ Ljubljana in godbi iz Kočevja. Srčna hvala lovski družini Kočevje za izkazano zadnjo čast in vsem organizatorjem pogreba. Zahvaljujemo se duhovščini za opravljene pogrebne obred.

Še enkrat vsem in vsakemu posebej, ki ste ga imeli radi, z nami sočustvovali in na kakršen koli način počastili njegov spomin, naša iskrena zahvala.

Žalujoci: žena Majda, hčerka Mojca, sin Jožko, brata Lojze in Tone, sestra Mimi in Ivanka ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage žene, mame, stare mame, sestre in tete

JOŽEFE ZIDARIČ

iz Gor. Stare vasi 8
pri Šentjerneju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in našo drago mamo spremili v tako velikem številu do njenega zadnjega doma. Zahvaljujemo se kolektivu gin.-por. odd. bolnice Novo mesto, Iskri iz Šentjerneja, Cestnemu podjetju, SCP Pionir in IMV iz Novega mesta za podarjene vence. Posebna hvala int. odd. spl. bolnice Novo mesto za razumevanje in pomoč, sosedu Potočarju za poslovilne besede, sosedu Hočvarjevi in Turkovi za pomoč v težkih trenutkih, gasilskemu društvu Stara vas in Orehovica, Prešernovim ter župniku za opravljene obred. Vsem še enkrat prav lepa hvala.

Žalujoci: mož Janez, hčerki Anica in Nežka z družinama, sinovi Jože, Ivan in Lojze z družinami, sestra Karolina in Marija, družina Sotošek in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi dragega moža, očeta in sina

ALOJZA JAKOPINA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste bili z nami v naši tragični nesreči in neizmerni žalosti, ob trenutkih spoznanja, da je njegovo življenje ugasnilo. Hvala za čustvovanje, za vence in cvetje, s katerim ste ga obsuli. Posebna zahvala kolektivoma Melamina in Kočevskega tiska za vso naklonjenost, pozornost in pomoč. Hvala vsem sorodnikom, prijateljem, stanovalcem, ribiški družini, Platinškemu društvu, Domu tehniških šol in Miranovim sošolcem, kakor tudi vsem, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti in pevcem, ki so ga s pesmijo, ki jo je tako ljubil, pospremili do preranega groba. Hvala govrnikom, ki sta s toplimi besedami slovesa osvetlila njegovo podobo človeka, sodelavca, prijatelja in življenjskega tovariša in hvala vsem, ki ga boste ohranili v lepem spominu.

Žalujoci: žena Slavi z otrokoma Bojano in Miranom, mama in oče

Kočevje, 3. decembra 1976

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega 4-letnega sinčka in bratca

LOJZKA JELENA

iz Srebrnič 1

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in nam pomagali, nam stali ob strani v težkih in bolečih trenutkih, darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu pospremili k mnogo preranemu počitku. Posebna zahvala Kmetijski šoli Grm za finančno pomoč, dijakom I. in III. let. za podarjene vence. Zahvala kolektivu IMV za vso pomoč in Joži Kastelic za poslovilne besede pri odprtem grobu, župniku pa za opravljene obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mamica, očka, sestrici Irena in Bernarda, babica in drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, tete in sestri

MARIJE MEDLE

s Tolstega vrha 3

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, darovali vence in nam izrazili sožalje, ter jo spremili na zadnji poti. Posebna zahvala kolektivu UJV Novo mesto in organizaciji ZB Orehovica za podarjena venca, sosedom Turkovim za pomoč, tov. Šišku za poslovilne besede ter župniku za opravljene obred.

Žalujoci: sin Franc z družino, brat Franc, sestri Nežka in Angelca z družinami

ZAHVALA

Po dolgi in težki življenjski poti nas je za vedno zapustil naš dragi oče in stari oče

JOŽE STANIŠA

iz Konca 13

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so darovali cvetje, nam izrekli sožalje in pokojnika v tako velikem številu pospremili do zadnjega doma. Zahvaljujemo se dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje, duhovniku Lapu za opravljene obred, LD Padež za org. pogreba ter organizaciji ZB Podgrad. Posebna zahvala tudi govrniku LD Padež in pevskega zbora gasilskega društva iz Šmihela. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: sin Lojze z družino, hčerke Marija, Pepca in Anica z družinami, družina Pihler in drugo sorodstvo

Konec, 22. novembra 1976

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega ata, starega ata, brata in strica

PAVLA VOVKA

iz Šmarja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam pomagali in nam izrekli sožalje. Hvala za darovane vence in cvetje in vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se duhovnikom, tov. Dobovšku za poslovilne besede, Boštanjškemu oktetu, borcem za severno mejo in SZDL za spremstvo s praporom.

Žalujoci: hčerka in sinovi z družinami, sestra Rezka in drugi.

Sevnica, 4. decembra 1976

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 9. decembra - Valerija Petek, 10. decembra - Smiljan Sobota, 11. decembra - Danijel Nedelja, 12. decembra - Ivana Ponedeljek, 13. decembra - Lucija Torek, 14. decembra - Dušan Sreda, 15. decembra - Kristina Cetrtek, 16. decembra - Albina

LUNINE MENE
14. decembra
ob 11.14 uri - zadnji krajec

KINIO

KOSTANJEVICA: 12. 12. francoski barvni film Beg skozi puščavo.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEM POŠTENO DEKLE (nad 20 let) ali mlajšo upokojenko, ljubiteljico otrok, za varstvo 4-letnega fantka in pomoč v gospodinjstvu vsaj za dobo enega leta. Hrana, stanovanje, plača. Vprašajte po telefonu (061) 315-819 zvečer. FRIZERSKO pomočnico, po možnosti z znanjem moške stroke, ki ima že nekaj prakse, sprejemam takoj ali po dogovoru. Zaposlitev stalna, stanovanje preskrbljeno. Plača po dogovoru. Jože Novak, brivsko-frizerski salon, Ljubljanska 10, Novo mesto.

KVALIFICIRANEGA mizarja sprejemam v delovno razmerje. Osebnih dohodkov po dogovoru, samsko stanovanje zagotovljeno v hiši. Mizarstvo Stane Snedec, Bohinčeva 14, Ljubljana, telefon 58-905.

SLUŽBO IŠČE

PRIPRAVLJENA SEM paziti otroka na domu. Naslov v upravi lista (3471/76).
V VARSTVO vzajem dva dojenčka. Naslov v upravi lista (3513/76).

STANOVANJA

IŠČEM opremljeno sobo na Mirni. Naslov v upravi lista (3459/76).
TRICLANSKA družina išče sobo in kuhinjo v Novem mestu. Naslov v upravi lista (3495/76).
ODDAM dve opremljeni sobi dvema dekletoma, najraje študentkama. Naslov v upravi lista (3532/76).
IŠČEM sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. Janko Burger, Kristanova 28, Novo mesto.
MLADO DEKLE IN FANT iščeta neopremljeno stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (3512/76).
ODDAM opremljeno sobo dvema študentkama. Naslov v upravi lista (3368/76).

Motorna vozila

PRODAM karambolirano simco 1000 GL, letnik 1967. Franc Jeglič, Šmarjeta 46.
UGODNO prodam ford escord 1976. Jože Dornik, Drnovo 34, Leskovec pri Krškem.
PRODAM traktor znamke Lamborhini. Cena po dogovoru. Alojz Kukman, Orkličev 9, Mirna peč.
PRODAM FIAT 850 special, letnik 1970, ohranjen. Ogled vsak dan pri Korasa, avtopralnica.
PO UGODNI ceni prodam Ford taunus M 15 v voznem stanju. Franc Pavlin, Potov vrh 54, Novo mesto.
PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1969, in razne dele za 850. Naslov v upravi lista (3496/76).
PRODAM traktor Ferguson (35 KS) v voznem stanju. Franc Kastelic, Stopiče 4.
PRODAM ZASTAVO 750, letnik 1974. Dornik, Drnovo 34 pri Krškem.
PRODAM FORD TAUNUS 17 M, letnik 64, in prikolico za prevoz živine (s cerado). Avto dam na pot, posojilo. Jože Antončič, Praprče 1, Šmarješke Toplice.
PRODAM traktor Deutz (12 KS) s koso, jermenico in plugom, vse v dobrem stanju. Cena 26.000 din. Ogled vsak dan popoldne od 15. ure dalje. Jože Hočvar, Regerča vas 40, Novo mesto.
PRODAM fiat 750, letnik 1972. Majcen, Partizanska 11, Novo mesto.
PRODAM osebni avto ford 17 M, s štirimi vrati, v dobrem stanju, iz prve roke. Informacije po telefonu (068) 71-774.

KRŠKO: 11. in 12. 12. ameriški film Dvanajst žigosanih. 15. 12. ameriški film Pet divjih.

NOVO MESTO - KINO KRKA: 9. 12. švedski barvni film Prizori iz zakonskega življenja. Od 10. do 13. 12. ameriški barvni film Ulica brez zakona. Od 14. do 16. 12. angleški barvni film Romantična Aneležina.

RIBNICA: 11. in 12. 12. ameriški barvni film Valdez maščevalac.

SEVNICA: 11. in 12. 12. jugoslovanski film A'entat v Sarajevu. 15. 12. ameriški film Harrveva banda.

SENTJERNEJ: 11. in 12. 12. film Črnobrađa pošast.

TREBNJE: 11. in 12. 12. ameriški barvni akcijski film Detektiv Shaft.

PRODAM SPACKA 74. in 71. letnik. Oglasite se v bolnici, interna, Novo mesto, pri Mariji Mihelin. PRODAM ŠKODO, registrirano do julija 1977. Ogled: Mali Slatnik 78.

ZASTAVO 750, letnik 1969, registrirano do novembra 1977 v odličnem stanju, prodam. Jože Bajuk, Curie 21, 68330 Metlika. PRODAM traktor Deutz 24 KS s koso. Jože Lekše, Groblje 13, Šentjernej.

TOVARNA celuloze in papirja „Djuro Salaj“, Krško, ugodno proda KOMBI FURGON IMV 1600 SUPER, 3-osni, leto izdelave 1972. Licitacija bo 14. decembra 1976 ob 9. uri v tovarni Djuro Salaj, Krško.

PRODAM fiat 750 v voznem stanju in televizor Ambassador. Martin Jankelj, Jablan 40, Mirna peč.

PRODAM traktor Ferguson IMT v zelo dobrem stanju, z originalnim plugom in koso. Franc Lušina, Bela cerkev 13, Šmarješke Toplice.

PRODAM malo rabljen enosni traktor NIBBI 15 KS s frezo in plugom. Informacije na telefon 21-793.

PRODAM zastavo 101, letnik 1976 z dodatno opremo. Cena po dogovoru. Ivan Vučajnik (Kambič), Jurčičeva 5, Brežice, telefon 72-250.

UGODNO prodam zastavo 750. Mirko Zupančič, Regerča vas 57 a.

PRODAM po ugodni ceni avto Renault 10. Martin Potočar, Mirna peč.

PRODAM avto BMW, registriran do 3. februarja 1977. Voziš ga lahko z A kategorijo. Ivanka Švajger, Pečice 25, Podsreda.

PRODAM FORD ESCORT 1100, letnik 73. Ogled vsak dan od 15. ure dalje. Alapovič, Zagrebška 18, Novo mesto.

PRODAM avto kombi IMV 1600 super B, registriran, v voznem stanju, z novo školjko. Ogled vsak dan od 14. ure dalje. Sandi Liljeg, Zdsolska cesta, Krško.

PRODAM

UGODNO prodam hidrofor enofazni rezervoar iz nerjavčev pločevine. Jožica Šinkovec, Ločna 33, Novo mesto.

PRODAM trajno žarečo peč. Jožica Košmrlj, Potovrh 53, Novo mesto.

PRODAM garažo v Jerebovi ulici. Milič, Ragovska 8, stan. 21.

PRODAM češko bokarico in menjalne cevi. Naslov v upravi lista (3477/76).

PO UGODNI ceni prodam nov kombiniran plinski štedilnik. Naslov v upravi lista (3481/76).

PRODAM smrekove plohe, deske colarice in kostonje kolje. Naslov v upravi lista (3492/76).

OTROŠKO POŠTELJO, belo oranž. 2 leti rabljeno, prodam. Nad mlini 40.

BELO, dolgo poročno obleko št. 42 prodam po ugodni ceni. Brod 16, Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno diatonično harmoniko Be, Es, As. Anton Suštaršič, Prilozje 6, Gradac v Beli krajini.

PRODAM novo plinsko peč P 22 A/R-CCJ super. Naslov v upravi lista (3515/76).

PRODAM kompletno dnevno sobo (omara, kavč, 3 fotelji in miza), peč na olje, štedilnik (dve plošči na električno, dve na plin), pult in visečo omarico. Telefon 83-165.

PRODAM traktorsko enosno prikolico. Marjan Kralj, Gor. Kamence 23, Novo mesto.

PRODAM gumi voz (16-colski), primeren za traktor, in motorno slamoroznico. Bršlin 29, Novo mesto.

PRODAM spalnico (trd les) z vložki, žimnicami, nočni omarici in otroško posteljico. Jože Kralj, Paderšičeva 13, Novo mesto.

PRODAM sedežno garnituro in raztegljiv fotelj. Nada Jakše, Zagrebška 13, Novo mesto.

PRODAM kozolec „topler“, štiri okna, v dobrem stanju, cena po dogovoru. Kastelic Janec, Log pri Selih - Šumberku, Dolenjska.

PRODAM radio + kasetnik („super-scope“ - CR - 1300), magnetofon - kolutnik (Telefunken), zvočno skrinjo („RIZ“ - AS 12 F - 12 W) in TV sprejemnik („MINIRAMA“ - TV 31) z garancijo ter fotoaparata Praktica - super TL. Ponudbe na naslov: Krže Boštjan, Novo mesto. Mestne njive 9.

PRODAM plotilni stroj Brother. Informacije po telefonu (068) 23-368.

PRODAM fotoaparata Praktica LIC (objektiv Pentacolor electric 50 mm F 1.8) in širokokotni objektiv Pentacolor electric 29 mm f 2.8. Ogled vsak delavnik v uradništvu Dolenjskega lista, Ulica talcev 2.

PRODAM nerabljen svetlorjav stoječ kamin Batelino, malo rabljeno stoječe keramično peč in 2 soda po 200 l za gorilno olje ali podobno. Novo mesto, Prisojna pot 8.

UGODNO prodam regal dnevno sobo. Kopevski, Ragovska 6, Novo mesto.

RAZNO

VZAMEM garažo v najem; Nad mlini ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (3535/76).

ODDAM dva prostora, primerna za lokal ali obrtnika, v Bršlino 11. Ogled možen popoldne.

60-LETNA VDOVA prijetne zunanosti, z lastnim domom, malo zemlje, želi spoznati vselelega, zdravega upokojenca, nekoliko starejšega, nealkoholika, za skupno življenjsko pot v razumevanju. Ponudbe pod šifro „V BELO KRAJINO“.

GARAŽO oddam v najem. Naslov v upravi lista (3457/76).

POROČNI PRSTANI! Vsa zlatarska dela vam po vaši želji najbolje opravi zlatar Otmar Zidarič v Gosposki 5, Ljubljana, kjer dobite tudi poročne prstane vseh oblik! - Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

PSA, CRNEGA lovskega terierja, pogrešamo od 30. novembra. Če kdo ve, kam se je zatekel, naj prvi proti nagradi na Cankarjevo 34, Novo mesto, telefon 21-254 ali 21-259.

KUPIM

KUPIM vinograd z zidanico ali vikendom oziroma možnostjo gradnje vikenda od Trške gore do Vinjega vrha pri Dobruški vasi. Ponudbe pod „LEPA LEGA“.

KUPIM dobro ohranjeno otroško stajico. Budja, Ul. talcev 12, Novo mesto, telefon 22-213.

POSEST

V BLIŽINI Vel. Malence prodam njivo (16 a) in gozd (25 a). Ogled 12. decembra med 9. in 10. uro. Kodrič, Vel. Malence 43.

PO UGODNI ceni prodam hišo, zgrajeno do tretje faze na parceli v velikosti 1.400 m², v okolici Šentjerneja. Naslov v upravi lista (3388/76).

PRODAM njivo v velikosti 18 arov v Dolenjem Vrhopolju pri Šentjerneju. Vse informacije dobite pri Cvelbar, Šmarje 5, Šentjernej.

NOVO HIŠO 10 km iz Novega Mesta zamenjam za večje stanovanje ali primerno hišo, lahko starejšo. Ponudbe pod šifro „DOGOVOR“.

PRODAM ali zamenjam vikend, vinograd, sadovnjak in stavbno parcelo za vikend ali hišico ob Krki. Ponudbe pod „PO DOGOVORU“.

PRODAM posestvo s hišo vseh kultur v turističnem kraju ob Kolpi v Poljanski dolini. Naslov v upravi lista (3503/76).

GOSTILNO-hišo v Gotni vasi z gospodarskim poslopjem, letnim paviljonom, vrtom in dvoriščem (parking), prodamo. Možen takojšen začetek obratovanja. Informacije po telefonu (068) 22-256. Ponudbe na DL pod šifro „GOTOVINA“ ali naslov v upravi lista (3523/76).

PRODAM visokoprtilično hišo z manjšim poslopjem, garažo in sadovnjakom na lepem kraju, zgrajeno leta 1957. Ogled ob sobotah in nedeljah. Naglič, Livold, Kočevje.

PRODAM njivo na Dolžu in gozd v Bukovcih. Interesenti naj pišejo na naslov: Alojz Murn, Delavska 29, Kranj.

PRODAM 8 arov vinograda na lepi sončni legi, primerno za vikend. Dostop možen z avtomobilom. Naslov v upravi lista (3474/76).

VINOGRAD v velikosti 20 arov ob cesti Črnomelj-Dajčbirt, nad železniško zapornico v Kotu pri Semiču, prodam. Ponudbe: Anton Jakša, Brstovec 3, 68333 Semič.

PRODAM njivo v Dol. Straži. Informacije 10. decembra v Bršlino 43, pritičje desno.

OBVESTILA

FNODNEVNE PIŠCANCE iz valilnice Ljutomer lahko takoj naročite pri „Turopoljac“ Samobor, kiosk pri pošti. Prodajalna vam nudi vse vrste hrane za teleta, odojke, svinje in piščance.

VAS RADIATOR boste brez truda in hitro očistili prahu. Prah za držiže toploto, izgorevanje pa onesnažuje zrak v prostorih. Ščetko vam pošljemo po pošti, če nakažete 50 din. Obnavljamo tudi vse ščetke za loščilce in sesalce prahu. Izdelujemo vse ostale ščetke po vzorcu in črtežu. Naročniki Dolenjskega lista imajo 10% popusta. Ščetarstvo Armič, Tržaška 52, Ljubljana.

KMETOVALCI, POZOR! Obveščam vse, ki se bavijo s kmetijstvom, da imam servis za traktor Porsche z rezervnimi deli. Popravljam pa tudi vse ostale traktorje. V oddaljene kraje pridem po traktor tudi na dom in ga kasneje dostavim na dom. Popravila lahko naročite po pošti ali se pridete osebno dogovoriti na naslov: Jože Zupančič, avtoservis Podlipa 7, 68274 Raka pri Krškem.

SERVISNA DELAVNICA ISKRNIH IZDELKOV PREKOPA (telefon 85-538) je odprta vsak dan od 7. ure do 14.30, ob sobotah od 7.30 do 12.30. Popravljamo tudi kotne brusilke in vrtnice stroje. Priporočamo popravila TV sprejemnikov na domu: torek-Brežice, četrtek-Novomesto.

PREKLIC

ANA Hrastno 20 (Zagrad), p. Šentrupert, prepovedujem vsako sečnjo v mojem gozdu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom dala sodišču.

CESTNIKE

DOBRI in skrbni mami MARIJI HRASTAR iz Sel pri Karteljevem pri Mirni peči želijo vse najboljše za 85. rojstni dan in god in da bi bila še dolgo zdrava in srečna v krogu svojih domačih, vsi njeni. DRAGEMU sinu JANEŽU, ki služi vojaški rok v Pančevu, za 19. rojstni dan želijo vse najboljše, da bi mu življenje v vojaški sukni minevalo hitro in v zadovoljstvu ter da bi se zdrav vrnil domov. Mamica, oče, sestra Nežka z Jožetom, Anica s Francijem in malo Katjo, ki pošilja stričku 19 poljubčkov. Čestitke se pridružujeta tudi obe stari mami.

DOBRIM in skrbnim staršem IVANU in BARICI PETANCIC iz Novega mesta ob 30-letnici skupnega življenja želijo še mnogo srečnih in zdravih let v krogu svojih dragih hvaležni otroci Anka in Ivan z družinama ter Boris in Jelka. Vnučkinje Vesna, Tamara in Barbara jima pošiljajo koš poljubčkov.

DRAGEMU sinu FRANCIJU ANDERLIČU, ki služi vojaški rok v Zagrebu, čestitajo za dvojni praznik mama, ata, brat Marjan in sestra Majda.

ZAHVALA

Po dolgem in bolečem trpljenju nas je za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica in teta

JOZEFA POTOČAR

iz Ragovega št. 1

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom za pomoč, podarjene vence in cvetje.

Žalujoci: sinova Ivan, Jože in hčerka Mari z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega draga moža, očeta, starega očeta, strica in brata

MIHE METELKA

Gmajna 23

se zahvaljujemo za pomoč sosedom. Posebna zahvala sosedom ter gasilcem za venca. Hvala župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: žena Ana, sin Vlado, hčerki Joži in Milka z družinama

MARIJE ŠUTEJ

iz Zagozdaca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem ter sosedom Mihelič in Pešelj, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, Zvezi borcev za poslovinne besede, župniku za opravljeni obred, vsem, ki ste darovali vence in cvetje, nam kakorkoli pomagali, nas tolažili in pokojnico spremili na zadnji poti. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: sinovi Rudolf, Pavel in Lojze z družino, hčerke Pavla in Marija z družinama, Amalija in drugo sorodstvo

AVGUSTA ŽNIDARŠIČA

gradbenega delovodja

se iz srca zahvaljujemo sosedom za hitro pomoč v najtežjih trenutkih in za podarjeno cvetje. Posebna zahvala dr. Janezu Klunu in medicinski sestri Berti Maver ter ostalemu zdravstvenemu osebju za dolgotrajno zdravniško pomoč.

Žalujoca žena Marija, sin Drago in hčerka Jasminka Kočevje

ZAHVALA
Ob smrti naše drage mame, stare mame, tašče, tete in svakinje

BARBARE HROVAT

roj. OKLEŠČEN
iz Jurke vasi 3

se iskreno zahvaljujemo zdravniškemu in strežnemu osebju pljučnega oddelka bolnice Novo mesto, sosedom, posebno Turkovim in Romovim za nesebično pomoč, kolektivom in sodelavcem Novoteksa, IMV, Krka in Novomontaža, ZB Straža, godbi Novolesa, govornikom za poslovinne besede in duhovniku za opravljeni obred, sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na zadnji poti.

Žalujoci: otroci z družinami, vnuk Robi z mamico in drugo sorodstvo

Jurka vas, Novo mesto, Dol. Toplice, Kranj, Suhor, Meniška vas, Straža, Praproče

ZAHVALA
Ob prerani in nenadomestljivi izgubi našega draga ata in staroga ata

FELIKSA MRVARJA

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih dneh stali ob strani. Še posebno zahvalo smo dolžni domačemu zdravniku dr. Kocutarju, dr. Meti Novak in zdravstvenemu osebju bolnice Novo mesto in pevcem Zužemberk-Moravčev. Zahvalo smo dolžni vsem duhovnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga v tako veliki številni spemili na njegovi zadnji poti.

Hvaležni otroci: Feliks, Marija, Zalka, Anica z družinami, Milka in Jože ter dvajset vnukov

ZAHVALA
Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in prababice

TEREZIJE RAVNIKAR

iz Kamnja pri Šentrupertu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ji darovali vence in cvetje ter počastili njen spomin. Zahvaljujemo se kolektivom Dana Mirna, Donit-TOZD Velika Loka, IMV TOZD TGO Mirna za podarjene vence. Enako se zahvaljujemo gasilskemu društvu Šentrupert, Društvu upokojenec, kakor tudi učiteljem in učencem osnovne šole za spremstvo na njeni zadnji poti. Pravo lep se zahvaljujemo pevcem, župniku za poslovinne besede in opravljeni obred, tov. Maku Kurentu iz Šentruperta za poslovinni govor ob odprtem grobu. Vsem, ki ste nam izrazili sožalje in jo v tako velikem številu spemili do nje-nega zadnjega doma, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njeni

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Casopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJ LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ivan Zoran (namestnik glavnega in odgovornega urednika), Ria Bačar, Andrej Bartelj, Marjan Bauer (urednik Priloge), Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Primc, Jožica Teppey in Alfred Zeleznik. Oblikovalec Priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 5 din - Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva v naprej - Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustreznega drugega valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 89 din, 1 cm na določeni strani 119 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 178 din. Vsak mali oglas do 10 besed 39 din, vsaka nadaljnja beseda 3 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 8 od 15. 10. 1976. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RACUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 - Naslov uredništva: 68001 Novo mesto, Ulica talcev 2, p.p. 33, telefon: (068) 23-606 - Naslov uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, p.p. 33, telefon (068) 23-611. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Casopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, babice, prababice, sestre in tete

ANTONIJE PUTRE

roj. MAJČEN
iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam stali ob strani, darovali vence in cvetje in pospremili pokojnico na njeni zadnji poti, nam pa izrazili sožalje in sočustvovali z nami.

Žalujemo: mož Ivan, hčerke Erna, Hedvika in Marta z družinami, vnuki in pravnuki ter drugo sorodstvo

Kočevje, Ljubljana, Novo mesto, Sevnica

V SPOMIN

8. decembra je minilo dve leti, odkar nas je za vedno zapustil pristrčno dobri mož, oče, stric, brat in stari ate

JANEZ AMBROŽIČ

iz Gabrja 124

Zelo pogrešamo našega priljubljenega očka, vedno se ga spominjamo in mu prižigamo svečke.

Vedno žalujemo: žena Tončka, hčerki Silva in Olga z družino, Jožica in Srečko, vnuki Zvonko in Srečko

V SPOMIN

23. decembra 1976 bo minilo dve leti, odkar nas je vse skupaj za vedno zapustila naša dobra mama

JOŽEFA MIKOLIČ

iz Bendij-Brusnice

Minili sta že leti dve, odkar od nas prerano odšli ste že, toda v naših srcih vi ste še, kot nekdanja dobra mama bili ste.

Žalujemo: sinovi Jože, Stanko, Tone, Miha in Martin, hčerke Anica, Jožica, Milka in Cvetka z družinami

V SPOMIN

3. decembra je minilo žalostno leto dni, odkar nas je za vedno zapustil naš ljubi oče

PETER GRUBAR

iz Javorovice 11 pri Šentjerneju

Ni te več v našem domu, v katerem je bila tvoja ljubezen in skrb za nas. Naša srčna toplina je sedaj le bolečina, solze in spoznanje, da ti nikoli več ne bomo mogli povedati, kako smo te imeli radi, in ti ne bomo mogli plačati tvojega truda, ki si ga žrtvoval za nas. Bridko nam je, ker je naš dom ostal prazen, odkar te ni več.

Vsem sosedom in vaščanom, sorodnikom in znancem, ki ste ga poznali, med njegovo boleznijo obiskali in mu kakorkoli kdaj pomagali, iskrena hvala!

Žalujemo: hčere in sinovi z družinami, žena Lojzka in drugo sorodstvo

V SPOMIN

10. decembra bo minilo žalostno leto dni, odkar nam je kruti šofer mnogo prezgodaj iztrgal iz naše lepe sredine mlado mamico

JOŽEFO VRHOVEC

roj. KRAVCAR
iz Velike Loke 1

Od nas si se ločila in odšla na pot, s katere ni vrnitve. Bila si preskromna, zato si imela kruto smrt. Obiskujemo in krasimo tvoj grob. Vedno si v naših srcih in mislih.

Žalujemo: mož Tone, sinovi Jože, Tonček in Janko, hčerke Darinka, Jožica in Anica, sestra in bratje ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše drage mame in stare mame

URŠKE FABJANČIČ

iz Zavinka 5 pri Škočjanu

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno sožalje ter pomoč, za poklonjene vence in cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti. Hvala zdravnikom in osebju nevrološkega odd. v Novem mestu, Zdravstvenemu domu Mokronog in Trebnje, Elektru Novo mesto, Novoteksu, predilnica II, ZB Škočjan in duhovniku za opravljeni obred.

Žalujemo: sin Jože, hčerki Slavka in Minka z družinami

Škočjan, 24. novembra 1976

TELEVIZIJSKI SPORED

CETRTEK, 9. DECEMBRA:
8.00 TV v šoli: Dolina Rena, Makedonija, Od Jesenic do Kobariča (Zg) - 9.00 TV v šoli: Francosčina, Risanka, Kemija (do 10.05) (Bg) - 14.00 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 15.00 Solska TV: Ekonomska pogojenost nevrščnosti, ponovitev (do 15.20) (Lj) - 16.20 Veleslalom za ženske, posnetek iz Val d'Isera, (Lj) - 17.20 Mala Čebelica, barvna oddaja (Lj) - 17.35 Jole, Jole, Titograjska nadaljevanka (Lj) - 18.02 Mozaik (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Sakudei, barvna dokum. ser. Izumirajoči svet (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 B. Iljevski: Pot v prihodnost, barvna nadalj. TV Skopje, (Lj) - 20.50 Kam in kako na oddih (Lj) - 21.00 Četrtekovi razgledi: Tehnična ustvarjalnost Slovencev (Lj) - 21.30 Ljubljanski dnevi plesa: Zagrebški komorni ansambel (Lj) - 22.05 TV dnevnik

PETEK, 10. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli: Matematika, Gozd v jeseni, Igre na cesti, Ruščina, TV vrtec, Dnevnik 10 (Zg) - 10.00 TV v šoli: Angleščina, Risanka, Zgodovina (do 11.05) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.40) (Zg) - 15.40 Veleslalom za moške, posnetek iz Val d'Isera (Lj) - 17.10 Krížem kražem (Lj) - 17.25 Morda vas zanima: Srečanje v športnem parku (Lj) - 17.55 Obzornik (Lj) - 18.10 Čez tri gore, čez tri vode: Slovenski oktet, barvna odd. (Lj) - 18.40 Mozaik (Lj) - 18.45 Tudi šolstvo je del združenega dela (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) - 20.00 Propagandna oddaja (Lj) - 20.05 Ze dobite? barvna nadaljevanka (Lj) - 20.35 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 20.40 Stroj, ki posnema človeka, barvna oddaja (Lj) - 21.20 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.25 Rockford preiskuje, celovečerni film (Lj) - 22.25 TV dnevnik

SOBOTA, 11. DECEMBRA: 10.00 TV v šoli: Umetnost, Risanka, TV izbor (Bg) - 11.05 TV v šoli: Poljudnoznanstveni film, Koncert, opera, ples, (Zg) - 12.05 TV v šoli (do 12.35) (Sa) - 16.15 Košarka Beko: Brest, prenos, v odmoru Propagandna oddaja (Lj) - 17.45 Risanka (Lj) - 17.50 Proučevanje potresov, barvni film (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.25 Disneyev svet - serijski barvni film (Lj) - 19.15 Barvna risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 V ritmu sambe, barvna oddaja (Lj) - 21.00 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.10 In naenkrat tema, barvni film (Lj) - 22.40 TV dnevnik (Lj) - 22.55 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 23.00 625

NEDELJA, 12. DECEMBRA: 8.30 Poročila (Lj) - 8.35 Za nedeljsko dobro jutro: Pojo „Go-

renjci“, barvna oddaja (Lj) - 9.05 625 (Lj) - 9.45 A. Diklić: Salaš v Malem ritu, barvna nadalj. (Lj) - 10.40 Otroška matineja: Odprava zelenega zmaja, Mala Čebelica, barvni oddaji (Lj) - 11.25 Mozaik (Lj) - 11.30 Kmetijska oddaja (Bg) - 12.15 Poročila (Lj) - 12.20 Smuk za moške, barvni posnetek iz Val d'Isera (do 13.50) (Lj) - Nedeljsko popoldne: Morda vas zanima: Srečanje v športnem parku - Veseli tobogan: Mislinje - Alegro studio, ponovitev barvne oddaje - Okrogli svet - 17.00 Drsanje za „Zlato pirueto“ - prenos iz Zagreba (Z/II-Lj) - 18.15 Poročila (Lj) - 18.25 Siva obala - serijski barvni film (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.50 Tedenski gospodarski komentar (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 A. Marodić: Epidemija, barvna nadaljevanka Poti stranpoti (Lj) - 20.50 Propagandna oddaja (Lj) - 20.55 Srečanje z Anno Identici, barvna oddaja (Lj) - 21.30 Nauči ga loviti ribe, barvna oddaja (Lj) - 22.00 Sportni pregled (Bg) - 22.35 TV dnevnik (Lj)

PONEDELJEK, 13. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.00 TV v šoli (do 10.05) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.00) (Zg) - 17.00 Zverinice iz Rezije - barvna oddaja (Lj) - 17.15 Ob Clydu, barvna oddaja (Lj) - 17.45 Obzornik (Lj) - 18.00 Mozaik (Lj) - 18.05 Prvih 365 dni v otrokovem življenju, barvna oddaja (Lj) - 18.35 Odločamo (Lj) - 18.45 Mladi za mlade (Sa) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 R. B. Sheridan: Šola za obrekovanje, barvna TV drama (Lj) - 21.45 Propagandna oddaja (Lj) - 21.50 Kulturne diagonale (Lj) - 22.30 TV dnevnik (Lj)

TOREK, 14. DECEMBRA: 8.00 TV v šoli (Zg) - 10.05 TV v šoli (do 11.10) (Bg) - 14.00 TV v šoli - ponovitev (Zg) - 16.05 Solsta TV: Razvoj nevrščnosti (do 16.25) (Lj) - 17.10 Vrtec na obisku: V zasneženi deželi, Razvoj nevrščnosti (do 16.25) (Lj) - 17.10 Vrtec na obisku: V zasneženi deželi, 2. del barvne oddaje (Lj) - 17.25 Debelinko - serijski film (Lj) - 17.50 Obzornik (Lj) - 18.10 Ne prezrite (Lj) - 18.35 Mozaik (Lj) - 18.40 TV trim test (Lj) - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj) - 19.55 Propagandna oddaja (Lj) - 20.00 Mednarodna obzornja (Lj) - 21.20 Barvna propagandna oddaja (Lj) - 21.25 H.de Balzac: Blišč in beda kurtizan, barvna nadaljevanka (Lj) - 22.25 TV dnevnik (Lj)

SREDA, 15. DECEMBRA: 8.10 TV v šoli (Zg) - 9.00 TV v šoli (do 10.05) (Bg) - 14.10 TV v šoli - ponovitev (do 15.00) (Zg) - 16.40 E. Peroci: Nina in Ivo, barvna serija (Lj) - 16.55 Hokej Jesenice: Olimpija - prenos (za JRT II) (Lj) - v I. odmoru Obzornik - v II. odmoru Propagandna oddaja - 19.15 Risanka (Lj) - 19.20 Cikcak (Lj) - 19.30 TV dnevnik (Lj)

Josip Jurčič

med dvema stoloma

Tončka se pretrese, kakor da bi jo bila električna iskra prešinila, ter nekako plašno, če ne prestrašeno pogleda svojo prijateljico. Njene velike oči so vprašaje bile uprte v obraz gospodičin: kdo si ti, kako je pod bogom mogoče, da veš, kar noben in noben človek ne zna, ker nikomur ni povedala, celo sebi sami tajila. Svojem lastnemu srcu ni verjela, ki je rekalo, da ga v sebi nosi že dolgo dolgo. In tu pride ta prijateljica in ji vlce tako skrivnost pove!

Luiza je menda takoj videla, kaj prestrašeni obraz in vprašujoče oko pomenja, zato reče: „Nič si posebnega ne misli. Kadar bodeš ljudi bolj poznala, mogla bodeš to bolj skrivati, kar čutiš; a sedaj tega ne znaš še. Glej, jaz sem ti oni dan že, precej tačas, ko si sliko v roki imela, na obrazu poznala, da imaš tega Nikolaja nekoliko v srcu. Videla sem, da si zardela pri pogledu one slike in, ko sem te potem govoriti slišala, nisem dvomila več.“

Tončka ne odgovori ničesar, samo svoje lice globoko in šivanje pripogne.

„Ti se sramuješ, kajne?“ reče ona in ji dobri-kaje se ovije belo, polno roko okoli vratu ter, gledajoč ji še niže od zdolaj v oči, nadaljuje:

„Ni treba se sramovati svojega srca, Tončka moja; čemu vendar? Ljubiti, ah, to je pač najlepše in najslajše v življenju in, kdor ne more, ta človek ni, vsaj dober človek ne, zakaj bi se sramovala; slišiš, ti?“

„Ni tako, kakor ti misliš,“ šepče deklica.
„No, kako pak je, kaj?“
Tončka ni mogla nobene besede dalje spregovoriti, da bi bil odgovor, a vzdignila je glavo in žareče čelo položila za trenutek prijateljici na ramo.

Potem sta molče delali dalje.
Bodisi vzrok občna radovednost, bodisi resnično prijateljsko zanimanje, Luiza je kmalu zopet vprašala:

„Ali te je že poljubil?“
„Enkrat,“ dahne Tončka na pol tiho.
„Samo enkrat? No, to je še malo. A kdaj je to bilo?“

„Tačas, ko se je od mene poslovil, pred dvema letoma.“
„Pred dvema letoma! Oj, to je dolgo. - A potem ti je vendar redno pisal? Vsaj vsak teden.“

Začudeno Tončka zopet pogleda. „Vsak teden! Oh, ni bilo tako,“ odkima z glavico.
„Torej vsaj vsak mesec?“

„Izprva večkrat, a letos - samo za god.“
„Samo? A! Potem ga moramo mi v delo vzeti, kadar pride. Ti grdi častilec ti. Čakaj, sedaj, kadar pride in te zopet vidi, moramo pomoči.“

„Ne, ne, molči,“ naglo in proseče reče deklica.
„Nič se ne boj. To se mora znati tako začeti, da nobeden nič ne opazi, on pa še najmanj,“ reče Luiza.

„Jaz nečem ničesar,“ ponavlja Tončka odločneje in morda je to odbitje pomoči od strani

te prijateljice izviralo ne le iz blage deviške sramežljivosti, kateri se upira vsako ponujanje, nego iz nekovega dobrega instinkta.

IV

Mrak se je bil že naredil, ko je zvečer preko mosta drdral drug voz in hlapec Kolodejev, Tomaž, je vozil gospodarjevega sina domov, Niklja. Ali iz Niklja, katerega je stari hlapec nekdanj pred leti celo zauhljali ali zlasati smel, kadar je bil dečko poreden, naredili so učeni ljudje tam po svetu takega velikega, lepega mladega gospoda, da si ga Tomaž kar ni upal več tikati.

„Tu je Pridanova hiša. Kaj dela Tončka? Ali je še tako lepa?“ vpraša mladi mož hlapca, pred seboj sedečega.

„Kako? Menda je. Kaj jaz vem; tega ne gledam,“ odgovori Tomaž.

„Ali je imela kaj snubačev že?“
„Nič ni bilo slišati. Premladro je še, z možitvijo se ne mudi še,“ modro odgovori hlapec.

Medtem sta bila prišla vstric Pridanove hiše. Nikolaj zapazi pri oknu v prvem nadstropju med zelenim rožmarinom glavico, a somrak je bil že tako močan, da mladenič ni natanko razločeval.

„Ali ni tam na srednjem oknu Tončka?“ vpraša hlapca.

„Je, je,“ odgovori ta.
„Dober večer, Tončka!“ zakliče Nikolaj; voz zdrdra po cesti dalje, tam od okna pa glava naglo v izbo izgine.

„Misliš, da me je spoznala, Tomaž?“ vpraša Nikelj hlapca.

„Nu, če vas ne pozna, pa mene pozna; če mene ne, pa to našo kobilo in vsaj voz; kako potlej ne bi vedela, kdo je,“ odgovori Tomaž. Njegovi razlogi so bili vselej silni.

Nikolaj Kolodej je bil dvaindvajset let star. Ker je bil edinec svojega bogatega očeta, ni nikdar poskusil, kaj je slabo na svetu. V šolo je prej hodil v bližnjem trgu, potem v mestu, potem ga je oče dve leti doma imel in v devetnajstem letu poslal ga na gospodarsko šolo.

Tak tečaj bi se utegnil komu čuden ali ne-navaden zdeti, zlasti če premisli, kar smo prej povedali, da namreč stari njegov sam ni znal ni pisati ni čitati.

A stvar ni čudna. Oče je bil namreč prisiljen sina šolati. Stvar je bila taka:

Ko je bil Nikelj leto star, umrla mu je bila mati in staremu Kolodeju druga žena. Od prve žene so Luki Kolodeju bili vsi otroci pomrli. Vdovec je bil krepak dovolj in dosti dober gospodar ter kmet dovolj, da bi se bil še v tretje oženil.

A tu je bil posegel njegov svak previdno in odločno vmes. Brat pokojne druge Kolodejeve žene je bil namreč župnik nekje nedaleč proč za hribi. To je bil baje mož, ki je trideset let znal eno suknjo nositi, mož, ki ni imel slabe navade, namesto vode vino piti, iz tobaka dim delati, omikane ali neomikane prepotnike ali postopače preveč gostiti; zato je znal kupček delati, zbirati, množiti in rekli so na njegove stare dni: ta ima novcev!

Na obletniko po smrti svoje sestre, Kolodejeve druge žene in Nikolajeve matere, prišel je bil fajmošter stric. Vzel je našega dvehletnega malega Miklavčka na stara kolena, nasmehnil se je lepemu detetu od veselja, ukazal, da se mu mora Nikelj reči, čudil se svaku Luki, kako lep dečko je to, premišljeval sam pri sebi, obrisal solzo s častitega si lica ter pred odhodom takole govoril očetu Kolodeju:

„Ljubi moj Luka! Da imam nekaj krajcarjev, to veš. S seboj jih ne poneseš, kadar me bog pbkliče. Če hočeš, da ti kaj dobiš po moji smrti, ne ženi se več, ne dajaj fantičku mače-he.“

„Ne oženim se,“ rekel je Luka Kolodej brez premišljevanja. Kajti kakor je bil vsega poštenja vreden mož, nazor mu je bil tak, da tista velika nogavica cekinov, o kateri mu je skrivaj že pokojna žena pripovedovala, da jih je pri bratu fajmoštru videla, vendar še več vrednosti ima nego vsaka ženska, ki bi njega priletnega še vzela.

Tudi njenih 20 let

Na proslavi 20-letnice Beti konec prejšnjega meseca je imela rdeč nagelj na obleki tudi Zinka Kure. Teh rdečih nageljnov ni bilo veliko: za slavnost so jih pripeli samo tistim delavkam in delavcem, ki so v Beti že od samega začetka, ki so v razvoj belokranjske trikotazne industrije vložili dvajset let svojega dela, dvajset let svojega življenja.

„Nekaj nas je takih, ki se lahko pohvalimo celo s šestindvajsetimi leti in več. Jaz sem se v „Belokranjki“, iz katere je kasneje nastala Beti, zaposlila pred 26 leti,“ pove Kuretova in spomini ji zbeže v tista leta, ko je kot mlado dekle dobila službo kot pomožna delavka.

Kuretova je Črnomeljka in takratno pletilstvo „Belokranjka“ je bilo v Črnomlju. „Pred dvajsetimi leti se je podjetje preselilo v Metliko in nam, ki smo bile tu zaposlene, ni ostalo drugega, kot da se na delo vsak dan vozimo z vlakom; to je trajalo tri leta. Na tiste čase se ni kaj rada ne spomnim. Vsak dan sem bila z doma dvanajst ur, pozimi smo prezebale na postajah, zgodilo se je celo, da vlaka zaradi snega ni bilo in so ženske vso noč preživele v nezakurjeni čakalnici. Še dobro, da smo bile mlade in vesele, pa smo vse težave obrnile na smešno plat...“

Tudi danes je Zinka taka, da vse obrne na smešno plat. Ves čas pogovora se je smejala in šalila – na svoj in tuj račun. Ta ženska nima dlake na jeziku: najprej pove, kar ima povedati, šele potem si z roko zakrije usta.

Po treh letih dela v Metliki so odprli ob. at v Črnomlju in Kuretova je spet dobila delo v rodnem mestu, kjer še danes dela v tozdu Konfekcija kot kontrolorka. „Na kontroli delam najdlje, delala pa sem menda že prav vse, samo stranišč nisem čistila

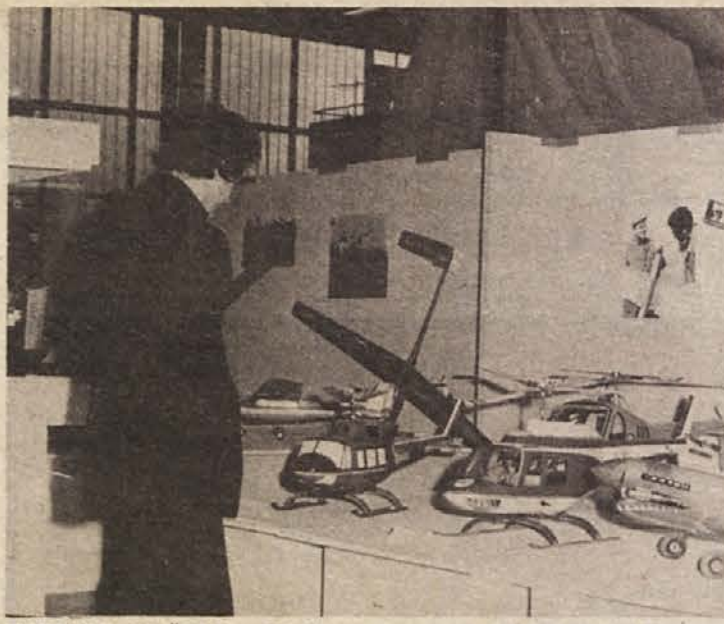
in šefa zamenjevala; mojstri-co sem pa že,“ se spet smeje. „V teh letih sem imela kar enajst šefov in direktorjev, bila priča žalostnih in vese- lih dogodkov v Beti. Nikoli pa mi ni prišlo na misel, naj je bilo še tako hudo, da bi šla kam drugam; če bo vse po sreči, bom tu dočkala tudi pokoj.“

V dvajsetih letih so se seveda spremenile tudi delovne razmere. „Moje delo je sicer v glavnem enako, spominjam pa se, kako težko so delale pletilje, in to v treh izmenah. Danes imamo sodobne stroje, delo je lažje, delamo le v dveh izmenah. Vse pa je trud naših rok in sad dolgoletnega odpovedovanja. Včasih smo delali v glavnem za stroje in zidove, na svoj osebni dohodek smo pa bolj malo gledali. Mislim, da bi v Črnomlju morali še graditi, saj pri nas za ljudi, ki bi radi šli v službo, ni težav; prav je, da se razvija tudi pri nas, od kjer vse skupaj pravzaprav izhaja.“

Poleg rednega dela je bila Kuretova tudi predsednica delavskega sveta v črnomaljskem tozdu, delala je v sindikatu, bila članica centralnega delavskega sveta. „Sedaj so me spet silili, češ pojdi ti, ki znaš povedati, pa sem se ubranila. Na vrsti so mladi, mi smo svoje dali,“ pravi Kuretova.

Ko bo Beti praznovala 30-letnico, bo nekaj delavk, ki so začele delati še v Belokranjki, že v pokoju. Morda bo med njimi tudi Kuretova. Te so zaorala ledino in z njive odmetavale prvo kamenje, da danes žanje skoraj 1.500-članski kolektiv. „Kak hitro je prošlo teh dvajset let, kot življenje projde,“ se je zamislila in po belokranjsko strnila pogovor Zinka Kure.

A. BARTEJ

TEHNIKA V ŠOLI – V okviru prireditev ob 30-letnici Ljudske tehnike Slovenije je bila pred nedavnim v Celju razstava pod geslom „Tehnična ustvarjalnost mladih“. Največjo pozornost številnih obiskovalcev so pritegnili radijsko vodeni letalski modeli. V didaktičnem delu razstave je uspešno sodeloval tudi učitelj tehnične vzgoje iz Kočevja Janez Mihelič z učno enoto „Uporaba konstruktorske zbirke Fischertechnik pri pouku gradbeništva v šestem razredu osnovne šole“. (Foto: F. Brus)

Kolpa ukradla še ribe

Kolpa preplavila Štimčev ribnik, Kupica pa ribogojnico na Homru – Postrvi pobegnile na svobodo

Pred kratkim smo pisali, kako Kolpa krađe zemljo v Bosiljvi loki, zdaj pa smo zvedeli, da je 2. decembra odnesla Antonu Štimcu iz Mirtovičev ribe iz njegovega ribnika. Anton Štimec, ki je iznajdljiv in vedno rad poprime za delo (po njegovih zamislih so uredili na zgornjem toku Kolpe več visečih mostov), si je na potoku, ali, kot mu pravijo domačini, kanalu uredil manjši ribnik. Kupoval je majhne postrvi, predvsem amerikanke, in jih krmil.

DVE SLAVICI ZBIL

2. decembra je bila na brežiški avtobusni postaji huda nesreča, v kateri sta bili težko ranjeni dijakinji 18-letna Slavica Lapuh iz Trebeža in Slavica Serbec iz Sromelji. Dekletki sta šli po pločniku po levi strani ceste in na avtobusni postaji prečkali cesto zunaj začetnega prehoda. Takrat je pripeljal avto, v katerem je bil za volanom Ivan Sokler iz Brezovice. Vozil je hitro in obe dekletki zbil. Eno je vrglo v živo mejo, drugo na pokrov motorja. Obe sta obležali hudo ranjeni in so ju prepejli v bolnišnico.

EN KORAK DO SMRTI

29. novembra e kot žrtev prometne nesreče podlegla poškodbam 81-letna Jožefa Urek iz Zupeleca 31. Bila je že tema, malo po 17. uri in pred Urekovo domačijo je stal tovornjak. Po cesti je mimo pripeljal z osebnim avtom 21-letni Vladimir Zajc iz Brežic. Ko je zapeljal mimo stoječega tovornjaka, je izza njega stopila na cesto priletna Urekova. Avtomobilist jo je zbil, bila pa je tako poškodovana, da je kasneje v bolnišnici umrla.

SMRT PO POGREBU

Na blagem ovinku med Kočevjem in Bregom sta 1. decembra ob 17. uri trčila osebna avtomobila, ki sta ju vozila Alojz Jakopin iz Kočevja in Marjan Bržan iz Koprna. V nesreči je zgubil življenje 44-letni Alojz Jakopin, ki je iz neznanega vzroka zapeljal na levo polovico ceste in trčil v avto 22-letnega Marjana Bržana, ki se je vračal domov iz Kočevja, kjer je bil na Plešnarjevem pogrebu. Voznik Bržan ni bil poškodovan, pač pa sta bili hudo poškodovani njegovi sopotnici 25-letna Breda Bohovič in 50-letna Gabrijela Bržan, obe iz Koprna. Ponesrečenki so prepejli v ljubljansko bolnišnico. Na avtomobilih je za okoli 100.000 din škode.

Letošnje so mu pridno rastle in so tehtale že po približno pol kilograma. Veselil se je, kako bo pogostil z njimi obiskovalce ali pa se z njimi gostil tudi sam.

Tisto jutro 2. decembra je moral že ob 6. uri z avtobusom v Delnice. Kolpa je narasčala, zalila tudi cesto pri Ločju in Kužlju. Sofer ceste ni videl in je peljal pač tam, kjer je videl, da so zapicene palice, ki označujejo, kod pelje cesta. Potem je Kolpa še bolj narasčala, da je med 7. uro in 9.30 preplavila cesto med Grintovcem in Ločcem 70 cm visoko, v Kužlju pa kar meter, da ljudje sploh niso mogli iz Kužlja in da niti avtobusi niso več vozili.

Prav takrat je narasla Kolpa odnesla tudi ves pesek in kamenje s ceste v Mirtovičih in preplavila Štimčev ribnik. Postrvi so izkoristile priložnost in zaplavale v svobodo, se pravi v Kolpo.

Iz nepopolnih virov pa smo zvedeli, da je istega dne narasla Kupica preplavila tudi ribogojnico na Homru pri Brodu na Kolpi in tudi tu povzročila precejšnjo škodo, ker so pobegnile postrvi.

J. PRIMC

Vse hudo mine

Zlata poroka Prinčičevih iz Boštanja

Novembra sta v sevniški poročni dvorani slavila zlato poroko Jožefa in Jože Prinčič iz Boštanja. Čeprav rojena na Goriškem, sta tam preživela le mladost in prva leta poroki. Goriška Brda, takrat pod fašistično Italijo sta zapustila leta 1932. Novo življenje v Jugoslaviji sta začela najprej v Brestanici. V

tistih časih je bilo težko za zaposlitev, zato sta vzela v najem zemljo na Trnovcu pri Zabukovju. S težavo sta preživljala družino, vendar sta vseeno prihranila toliko, da sta si leta 1940 kupila manjše posestvo na Vrh nad Boštanjem.

Fašizem sta poznala že s Primorske, zato se je Jože Prinčič z vso družino vključil v narodnoosvobodilni boj. Zlasti je skrbel za povezavo čez Savo z Ludvikom Krivcem z drugega brega reke. Hišo so poznali posebno kurirji in tisti, ki so se odpravljali v partizane. Med vrsto dogodkov se spominja slavljence, kako je po razsulu Italije posredoval prehod več italijanskih oficirjev med dolenske partizane. Prav eden izmed njih je sodeloval tudi v napadu na Boštanj. Med vojno je vzdržal med zagrizenimi Kočevjarji.

Prva leta po vojni je držala na Vrh tako slaba pot, da se je po njej komaj prebrinila volovska vprega z nekaj stoti tovara, in gonjač je moral po stezi nad kolovozom. Jože Prinčič je bil takrat pobudnik prve akcije za cesto.

Zlatoporočenca sta imela pet otrok, od katerih sta dva umrla v rani mladosti. Najstarejša hči Danica je prinašala v Sevnico prvo partizansko literaturo.

A. Z.

„Rekreacija, glasba, šport“

Petnajstletnico novomeških delavskih športnih iger bodo počastili tudi Jelovac, Jauševčeva, Petrič idr.

V počastitev 15-letnice delavskih športnih iger novomeške občine bodo občinski svet Zveze sindikatov Novo mesto, Združenje športnih novinarjev Slovenije in novomeška telesnokulturna skupnost pripravili prihodnji četrtek ob 19. uri v novomeški športni dvorani prireditve „Rekreacija, glasba, šport“.

Na prireditvi bodo podelili priznanja najzaslužnejšim organizatorjem, najboljšim ekipam letošnjih delavskih športnih iger in najboljšim športnikom Slovenije v letošnjem

letu. Gledalcem se bodo razen domačinov predstavili Mima Jaušovec, Borut Petrič, Magdalena Urh, Janja Marinc, Drago Frelj, Vinko Jelovac, Miro Strežaj, Bojan Postružnik, Miha Bojovič, Miro Cerar, Ivo Daneu, Leon Štukelj, Jasna in Maja Dokl, Janez Penca, Marjeta Pučko, Ivo Mijajlovič in drugi.

Organizatorji so poskrbeli za zanimiv program, nastopili pa bodo tudi ansambel Mojmir Sepeta, Majda Sepe, škofjelovski oktet Jelovica in Šentjernejski oktet.

Medved ga je

Letošnji dan republike si bo črnomaljski lovec Jure Rudman zapomnil za vse življenje. Rudman je dan prej spremljal na lovu gosta iz Nemčije, Lovila sta v lovišču Lovske družine Črnomelj, zasledila medveda in ga obstrelila, vendar jima je mrcina pobegnila.

Naslednji dan sta zasledovanje nadaljevala. Med hojo po gozdu pa je Rudmana medved presenetil. Zverina je lovca napadla in mu z zobmi in kremplji poškodovala desno roko. Končno so kosmatinca pokončali, ranjenega lovca pa odpejli po pomoč v novomeško bolnišnico.

LEP PLEN – Pred kratkim je priredila lovska družina Kočevje za svoje člane v Črnem vrhu skupni lov. Na njem je Ivan Curl z dobro odmerjenim strelom uplenil okrog 120 kilogramov težkega ščetinarja. (Foto: F. Brus)

LEP USPEH PO SEDMIH TEDNIH AKCIJE:

782 novih naročnikov

Od 23. novembra do 7. decembra zjutraj smo vpisali v naše kartoteke 180 novih naročnikov, od 15. oktobra do torka zjutraj pa že 782. Lep in spodbuden uspeh, ki razveseljuje in krepi tokratno akcijo pridobivanja novih prijateljev, bralcev in sodelavcev domačega pokrajinskega glasnika Socialistične zveze! Po občinah so novi naročniki razdeljeni takole:

občina BREŽICE:	44
občina ČRNOMELJ:	57
občina KOČEVJE:	61
občina KRŠKO:	100
občina METLIKA:	15
občina NOVO MESTO:	177
občina RIBNICA:	53
občina SEVNICA:	117
občina TREBNJE:	65

razne pošte v SFRJ in SRS: 81
naročniki v inozemstvu: 12

V nenapovedanem tekmovanju naših najboljših aktivistov – prizadevnih pismonoš, vodi po 7 tednih tovariš Maks Krevelj iz Sevnice, ki je pridobil že 55 novih naročnikov. Sledijo mu: Jože Jankovič s Senovega – 40 naročnikov, Anton Hren, Trebnje – 27, Jože Trefalt iz Zabukovja – 26, Martin Kink iz Zabukovja – 15, Anton Šuštarč iz Semiča – 14, Ivan Volčanjšek iz Sromelji – 12, Andrej Mešiček iz Artič – 11, Pavel Kastelic iz Starega trga ob Kolpi – 10, Jože Umek iz Stopič – 10, Anton Omerza iz Dolenje vasi, Terezija Zgonc iz Šentruperta in Darko Avgustin iz Leskovca – vsak po 9, Jože Kuplenik iz Otočca in Stane Matko iz Sodražice – vsak po 8, Marica Toplišek iz Koprivnice, Ivan Briški iz Koč. Reke, Martin Švalj iz Kostanjevice in Milan Skoberne s Senovega – vsak po 7 itd.

Da pripravljamo najuspešnejšim pismonošem tudi tokrat POSEBNO PRESENEČENJE, naj bo danes samo mimogrede omenjeno. Nikar torej ne pozabite:

Še vedno velja: do 31. decembra letos bodo vsi novi naročniki prejeli Dolenjski list brezplačno! Naročilnico za vas ima vaš pismonoša!

Lepo pozdravljeni!

UREDNIŠTVO LISTA

Rugelj in Tekavec obtožena

Kmalu se bosta zaradi umora zagovarjala pred okrožnim sodiščem v Ljubljani

Zaradi umora 75-letne Ane Muhič, ki sta ga zagrešila 4. septembra letos, se bosta pred okrožnim sodiščem v Ljubljani v kratkem zagovarjala 25-letni Marjan Rugelj iz Mahovnika in 26-letni Franc Tekavec iz Ko-

čevja. O gnusnem umoru smo že poročali.

Zvedeli smo, da je okrožni javni tožilec že vložil obtožnico zoper oba obdolženca. Obtožena sta roparskega uboja in več drugih kaznivih dejanj. Ano Muhič sta ubila, ker sta hotela od nje denar.

Obtožnica ju bremeni še vloma v gostilno Rudar 28. julija letos; razen tega pa Tekavca še za prodajo izposojenega poni kolesa in vloma v menzo „Jelka“ v Kočevju (19. avgusta letos), Ruglja pa kraje denarja v „Restavraciji“ v Kočevju.

V Kočevju so se razširile vesti, da bo sojenje Ruglju in

Tekavcu v Šeškovem domu v Kočevju. Njun zločin je namreč zelo razburil ljudi, zaradi česar je prišlo do raznih govoric. Seveda bo sojenje pred okrožnim sodiščem v Ljubljani.

J. P.

NOVI RIBIČI

Za območje ribiških družin Ribnica in Kočevje so bili v začetku decembra v Ribnici izpiti za novo sprejete ribiče. Izpita se je udeležilo 18 kandidatov, uspešno pa ga je opravilo 16. Iz RD Kočevje bi moralo delati izpit 8 kandidatov, a sta prišla na izpit le dva; oba sta izpita tudi naredila. Kdor po letu dni pripravništva ne naredi izpita, ga ribiči izbrišjo iz svojih vrst.

ZLATA POROKA – Prejšnji mesec sta 70-letna Marija in Julij Karin, po domače Golob, z Vinice praznovala visok jubilej – zlato poroko. Na slavnosti jima je pionirka izročila šopek rož in jima zaželela še veliko zdravih in srečnih let.

Za začetek sta važni dve iztočnici. Prva je, da je Posočje letos dvakrat zapovrstjo prizadejal katastrofalen potres, druga pa mora odgovoriti na vprašanje, kakšno bo Posočje 31. decembra 1976. Gre torej za nepredvidljivo naravno silo, ki ji je ime potres, ter človekovo željo, da bi drhtenje tal ne bilo močnejše od njegove volje. Vmesna poglavja so humanost, solidarnost in še vsi podobni izrazi, ki smo jim včasih rekli sosedska pomoč. Med Slovani je namreč navada, da pogorelcu od srca daš dve ali tri opeke, tram, desko ali kaj podobnega. Stokrat ena opeka je sto opek, tisočkrat tisoč, milijonkrat opeka je milijon opek.

Med nekaj tisoč slovenskimi gradbinci, ki se trudijo, da niti ena družina ali posameznik v Posočju ne bosta za Silvestrovo ostala brez prave strehe nad glavo, so tudi gradbinci komunalnega in gradbenega podjetja Novograd iz Novega mesta.

„Nosilec dolenske gradbeniške pomoči Posočju je bilo SGP Pionir,“ pravi inž. Franc Bevc, eden od vodilnih delavcev Novograda. „Pionir je potem dolensko obveznost razdelil na kočevskega Zidarja, črnomaljski Begrad, novomeški Novograd in nase. V začetku je bila naša naloga zgraditi pet temeljev za nove hiše v Smastu, ko pa je potreba pokazala, da bo treba narediti še kaj več, smo dobili tudi naročilo za zgraditev štirih temeljev (prva plošča) v Ladri. Morebiti se bo kdo smejal, ko govorim ob stoterih porušenihi domovih v Posočju samo o devetih prvih ploščah. Morda bo manj smeha, če povem, da ima naš Novograd vsega skupaj okoli 70 gradbincev. Najboljših 25 smo poslali v Posočje. To pomeni, da je na potresnem območju od 5. oktobra, ko so nas „vpoklicali“, delalo in še dela več kot tretjina naših najboljših gradbenih moči. Devet plošč pa je za to število kar lep dosežek, še posebno če upoštevamo dodatne težave in naloge.“

Dodatna Novogradova naloga je bila, da je moral na novo zgrajene objekte tudi komunalno urediti. To pomeni pripraviti vse za vodovod, kanalizacijo, ureditev električnih priključkov, poti itd.

„Mi smo majhno podjetje,“ pravi Franc Bevc. „Ko so naši najboljši delavci oktobra prišli v Posočje, so si sami zbili barako za stanovanje. Tipških nimamo, hotelov tam ni, dež je padal, kot da bi bil največji zaveznik potresa, sosedje so postavili šotore, vendar so vsi zacejali. Potemtakem lahko razumete stisko ljudi, ki jim je

gradbišče nekaj minut od snega

potres odnesel vse. Gradbinci smo večne ptice selivke, navajeni smo na skoraj najslabše; prideš, pozidaš in greš. In vendar so bile razmere (ne po krivili domačinov) najslabše, v katerih smo sploh kdaj delali.

Stroje, to je dokaj normalno, smo morali pripeljati s seboj. Posebni pogoji pa so zahtevali, da je bilo treba na gradbišča pripeljati od doma tudi skoraj prav vsak gradbeni element. Hrano za naše delavce smo vozili kilometre daleč. Na sročjo je bil v naši ekipi tudi gradbeni delovodja

Franc Gorše. Večjega „čarovnika“ za reševanje vsakdanjih gradbenih zadev še nisem spoznal. Če je zmanjkalo nekaj sto takih ali drugačnih vijakov, jih je znal najti če že ne v Tolminu ali Kobaridu, pa v Ljubljani ali pri nas doma. Enako uspešen je bil tudi gradbeni tehnik Matjaž Tisovec.“

V Posočju je veljalo in še velja eno samo geslo: „Do zime ne sme nihče ostati brez strehe nad glavo.“

In prav zaradi tega so morali Novogradovi gradbinci — drugih možnosti zanje namreč ni bilo — voziti od doma (iz Novega mesta) v gradbeništvu tako enostavne reči, kot so betonski bloki, montažne plošče in opazi. Radi so to storili. Sebi navkljub, drugim navkljub, sami zase in za druge. Vse to je v gradbincu, večnem selivcu.

Bili pa so tudi lepi trenutki. Na pobočju Krna je neko naselje, ki se imenuje Drežniške Ravne. Že oktobra je tam tako visoko, da imaš samo nekaj minut peš poti do snega. Drežniške Ravne so vas starcev. Nikjer ni Novogradova četica gradbenikov, ki v slovenskem merilu „nekaj sezidati“ ne pomeni niti kaplje, doživela bolj pristrčnega in lepšega sprejema. Novogradovi fantje so v Ravnah sanirali štiri hiše. Gradbincom so domačini ponudili kljub lastni stiski dve sobici za prenočišče, da fantom ni bilo treba hoditi v dolino, v tisto njihovo iz desk zbito barako. Gradbinci nimajo kamnitih src. Prisezem, da so tiste štiri od Novograda sanirane hiše v Drežniških Ravnah bolj trdne kot prenekatera novogradnja v dolini.

Posočje je največje jugoslovansko gradbišče. Tja, kamor ne more nobeno motorno vozilo na štirih kolesih, prevažajo gradbeni material helikopterji Jugoslovanske ljudske armade.

Ta naša Jugoslavija šteje nekaj več kot 30 let. V tem obdobju se je zgodilo, da je bila nekoč neka reka, ki jo je bilo treba pod ognjem sovražnikovih granat in bomb prečkati z ranjenci, bilo je Skopje, ki ga je bilo treba zgraditi, bile so poplave. Zdaj je Posočje.

Med Slovani je navada, da pogorelcu od srca daš dve ali tri opeke, tram, desko ali kaj podobnega. Milijonkrat opeka je milijon opek.

Gradbišče nekaj minut do snega ob snegu ne bo več gradbišče, ampak znova obljudeno Posočje.

Potresi ne poznajo meja, potres je brez sovrastva. Kljub temu pa je treba zapisati, da je skok čez mejo pokazal levo in desno od sicer dobre italijanske ceste v dolžini dvanajstih kilometrov veliko porušenihi hiš ter dve prikolicji Adria. Tam so bili tudi dva ali trije kupi gramoza, nekaj opeke ter starac, ki je skušal z betonskimi prsti ustaviti redke avtomobiliste. Nikjer nobenih gradbincev.

Naše Posočje je pa bo do zime pod streho. Pravzaprav je že. Saj veste, med Slovenci in Slovani sploh je navada . . .

MARJAN BAUER

BOGATI ZARADI IZTREBKOV

Le malokdo ve zanjo, najmanjšo, a hkrati tudi najbogatejšo državo na svetu. Nauru, mala pacifiška republika, ki leži kakih 4.000 kilometrov od Tokia in Sydneya, meri v dolžino le 7, v širino pa borih 5 kilometrov. Tudi število prebivalcev je temu primerno: kakih 3.500. Le da se ti državljani močno razlikujejo od ostalih v svetu. Po čem? Neprimerno bogatejši so. Ne plačujejo davkov, hiš, telefona, zdravstveno zavarovanje in šolanje sta zastopni, prav tako tudi javni prevozi. V njihovi banki pride na posameznika več bogastva kot na bančnih računih v Kuvajtu in ZDA, imajo trgovsko mornarico, ki šteje kar šest ladij, v Melbournu gradijo 47-nadstropni nebotičnik in, čeprav jih je skupaj le za ubogo vas, imajo svojo letalsko družbo s 66-sedežnim reaktivnim letalom. Za vse to pa se imajo zahvaliti nenavadnemu bogastvu-zemlji, iz katere je sestavljen njihov otok.

Zemeljske plasti so izredno bogate s fosfati, ki jih prinašajo ogromne plasti ptičjih iztrebkov in poginulih rib iz pradavnine. Delo otočanov je potemtakem jasno opredeljeno: kopanje gnojila, ki ga za bogate denarje izvažajo širom po svetu. Ležišča tega bogastva ocenjujejo na 100 milijonov ton, približno polovica pa ga je že izrabljenega. Strokovnjaki sodijo, da bodo Nauruanci čez slabih 20 let ostali praktično brez peči zemlje. Ko veliki bagri opravijo svoje delo, ostane od bogatih zalog le še koralna podlaga, pusta in nazobčana kot Lunina površina.

Vse to je vzrok, da najmanjša država na svetu nakupuje nemajhna poslopja v Avstraliji in nalaga denar v donosna podjetja širom po svetu. Zaveda se namreč, da bo prišel čas odločitve: ali kupiti nov otok v prostranem Tihem oceanu ali pa se preprosto izseliti. V obeh primerih pa bo prihranjeni denar prišel še kako prav.

ELEKTRIČNI POLJUB

Nežnost ob nepravem času, pa čeprav na pravem mestu, ima lahko tudi neprijetne posledice. To najbolje ve Gordon McKee, ki ga njegovo 20-letno dekle poljubi, potem ko pride domov z dela. Angležinja Gill Lees namreč dela v neki tovarni elektronske opreme na takem mestu, da je po „šihitu“ vsa nabita s statično elektriko.

Gordon McKee se takole spominja preteklih dni:

„Lep, sončen popoldan je bil in v mislih sem imel celo kopico predlogov, kako ga bova z dekletom preživela. Bil je to namreč njen prvi delovni dan v podjetju in hotela sva ga seveda dostojno proslaviti. Toda že na začetku me je

doletelo grenko razočaranje. Ko se je Gill vrnila iz službe in me poljubila na lica, me je pošteno streslo. Lasje so se mi ježili in še dolge ure zatem me je hladno spreletavalo. Čuden občutek je bil to, saj do takrat še nisem vedel za posledice, ki nastanejo ob dotiku z električno nabitim predmetom, v tem primeru seveda osebo.“

Kar predstavljamo si, kakšno presenečenje je bilo to za oba zaročenca. Kot se je izvedelo, sta se ljubimca kasneje dogovorila, da bosta vroče izkazovanje ljubezni raje hranila za konec tedna, ko je dekle razelektreno...

MARJAN BAUER IZ KRIMINALISTOVE BELEZNICE

PRSTNI ODTIS VODI V ZAGREB

JOŽE MATEKOVIČ

Oktober pred več kot 10 leti. Pozno zvečer so upravi javne varnosti v Novem mestu sporočili, da je bilo popoldne vlomljeno v neko hišo v Metliki. Kriminalisti so ugotovili, da je vlomilec prišel v hišo skozi glavna vrata. Ključ je našel na leseni gobi, pribiti ob vratih. Vsi prostori so bili razmetani, predali omar odprti, po tleh so ležali perilo, posteljnina in najrazličnejši predmeti. Lastnica hiše je povedala, da je tat (tatovi) odnesel 2 zlati uri, meter dolgo zlato verižico, nekaj parov uhanov in prstan z diamantom. Škode v predmetih je bilo za okoli 500.000 takratnih dinarjev, poleg tega pa je izginilo tudi 250.000 din gotovine.

V ekipi, ki se je lotila metliškega primera, je bil tudi Jože Matekovič, kriminalistični tehnik.

„Moja naloga“, pripoveduje Matekovič, je bila poiskati kakršnekoli sledove, po katerih bi lahko izsledili storilca. In res smo na starinski omar v enem od prostorov našli prstno sled. Bil je to odtis desnega palca. To je že nekaj, vendar ne vse. Morali smo se odločiti, kam usmeriti preiskavo. Na sosede, na meščane, na sumljive tujce? Sklepali smo namreč, da je moral storilec hišne razmere zelo dobro poznati. V hišo je prišel v času, ko gospodinja in služkinje ni bilo doma (služkinja je šla po rednih opravkih, ki so bili vedno ob istem času), doma je bila samo starejša, zelo betežna ženska, ki pa ni nikogar opazila.

Delali smo po obeh poteh. Vse UJV smo seznanili z ukradenimi predmeti in prstnim od-

tisom, v Metliki pa opravili poizvedbe. Med drugim smo zvedeli, da se je tam tistega dne mudila skupina Romov. Tri ženske in dva mlajša moška. Nihče pa jih ni videl v bližini hiše, v katero je bilo vlomljeno. Sosednje UJV smo obvestili, naj bodo na tako romsko skupino pozorni. In res so iz Kamanje na Hrvaškem sporočili, da so opazili neko sumljivo skupino. Medtem so na zagrebškem kriminalističnem inštitutu ugotovili, da pripada odtis desnega palca neki 26-letni Romki, ki je že bila navzkriž z zakoni. In glej, ta Romka je bila tudi v skupini, ki so jo prijeli v Kamanji.

Prosili smo, naj Romko privedejo v Novo mesto. Tri mesece pripora je minilo, vendar ni hotela ničesar priznati. Trdila je samo, da ni nič res, da ni bila še nikoli v Metliki, prstna sled da laže, kaj pa je sploh prstna sled, kdo je že kdaj za kaj takega slišal itd.

Aretirati smo dali nekatere njene najbližje sorodnike – zaradi drugih kaznivih dejanj.

Tiste, ki so ustrezali opisu romske skupine, ki so jo bežno videli nekateri Metličani. Med tistimi, ki so se znašli v priporu, je bila tudi Romkina mati. Romi dajo zelo veliko na družino in sorodstvo. Romka je spregovorila, ni hotela, da bi bila njena mati v preiskavi.

Povedala je, kdo je bil še z njo. Od sorodnikov je bil le njen mlajši brat. Brat in sestra sta vlom priznala, dve Romki in še en Rom pa ne. Kljub rekonstrukciji, ki je očitno kazala nanje. Zanimivo je, da je imel fant, ki je priznal, izreden spomin. Čeprav je bil ob vlovu prvič v Metliki, se je ob rekonstrukciji spominjal skoraj vsake podrobnosti. Kam bo zavila kakšna nepomembna potka in podobne malenkosti.

Kako je vse skupaj potekalo? Romke so vstopile s pomočjo ključa, ki ga res ni bilo težko najti, v hišo, fanta pa sta stražila. Ženske so se lotile predalov, opazile so tudi dremajočo starejšo žensko, vendar jih to ni prav nič prestrašilo. Vse je trajalo največ 10 minut. Ukradenih predmetov nikoli nismo našli, pač pa smo v Zagrebu in v Sisku, kjer so bili Romki doma, našli druge stvari. Predmete iz drugih vlovov in tatvin. Akcija je trajala skoraj pol leta, poslali smo več kot 100 depeš. Če na omari ne bi bilo palčne sledi, morebiti nepridipravov nikoli ne bi dobili.

V začetku smo namreč mislili, da je vlomil nekdo, ki je razmere v hiši zelo dobro poznal. Kako naj si sicer razlagamo, da je bilo vlomljeno ravno v času, ko je šla služkinja po rednih opravkih, kako razložiti, da je vlomilec vedel, da je starejša ženska v stanovanju nemočna, kako vlomiti ravno v hišo, v kateri je za 850.000 dinarjev zlatnine in gotovine? V tistih časih je bilo 20.000 dinarjev že lepa plača.

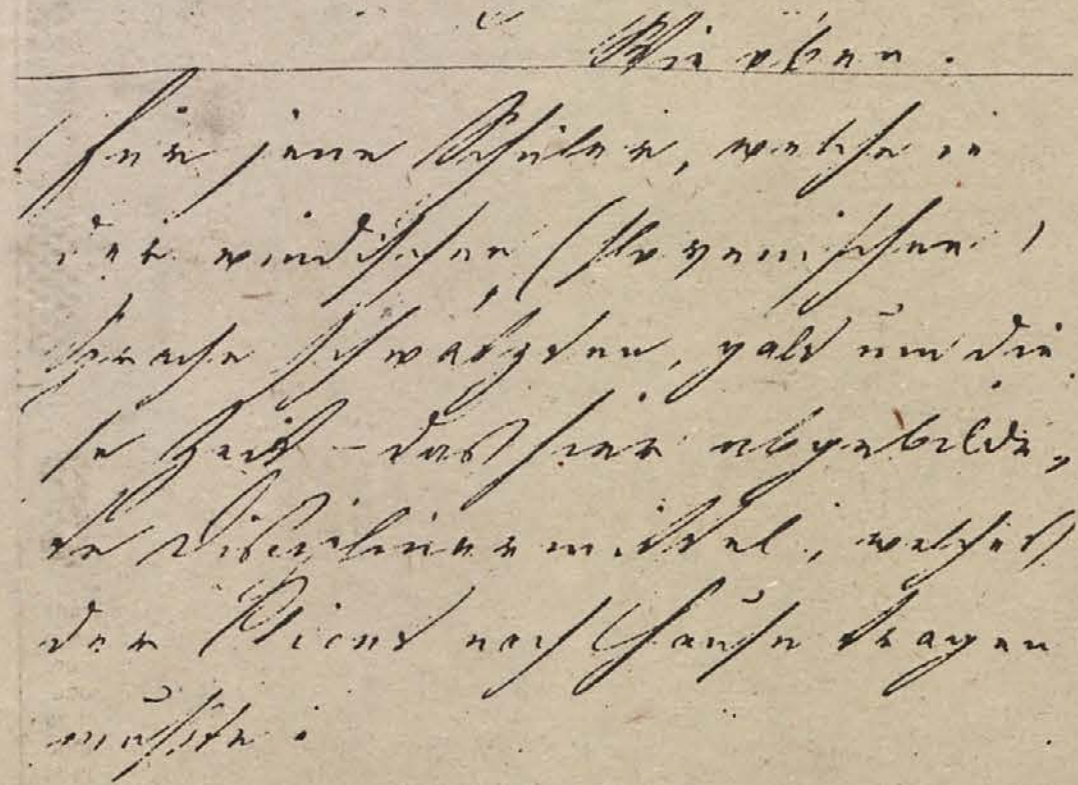
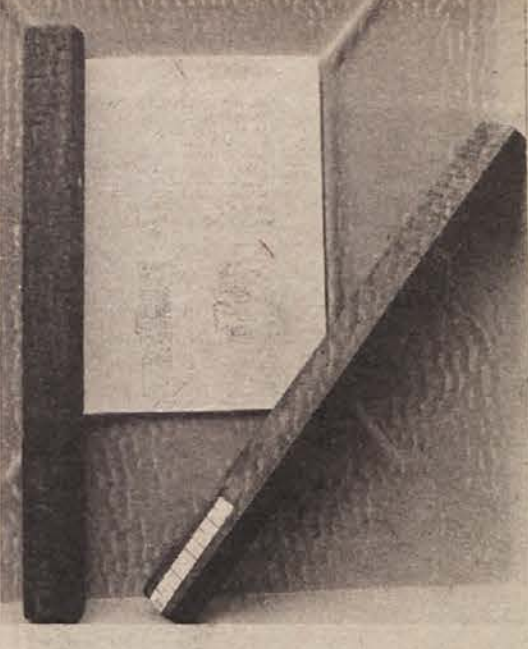
Za nas veljajo samo trdni dokazi. To pe je bil v metliškem primeru prstni odtis, mi rečemo prstna sled.

Znano je, da dva človeka na svetu nimata enakih prstnih sledi. To dejstvo praktično uporabljamo v kriminalistiki, če seveda naletimo na uporabne odtise. Vsi ljudje, ki se bolj zares spričkajo z zakoni, morajo dati prstne odtise prstov obeh rok. Odtisi so shranjeni v kartotekah. Po obliki vijug na prstih ločimo 10 osnovnih skupin prstnih sledi. Te skupine se delijo na podskupine, te še na manjše enote itd. Če povem praktičen primer, gre stvar takole. Našli smo prstni odtis. Določimo mu formulo. Največ en dan je potreben, da najdemo identičen odtis v kartoteki, ki ima 10.000 vzorcev. Pri ročnem iskanju. Z računalnikom bi šlo seveda neprimerno hitreje, vendar jih zaenkrat še ne uporabljamo. Še ni popolnoma zanesljivo.

Kako je ostal na metliški omar palčev odtis? Romka je hotela odpreti predal. Štirje prsti so zdrsnili, sila se je prenesla na palec, ki je zapustil sled na sicer ne preveč gladki leseni površini. Če prsti ne bi zdrsnili, sled morebiti ne bi bila uporabna. Vidite, kaj vse se lahko zgodi po naključju. Prstni odtis pa ni več naključje. Da sta dva odtisa identična, morata imeti najmanj 12 skupnih karakteristik. Tako je pravilo. Ne sme se namreč zgoditi, da bi bil človek po nedolžnem obsojen. S prstnimi odtisi in drugimi sledovi se ukvarjam že 15 let. Doslej se še nikoli nisem zmotil. Če bi se, bi prosil, naj me razrešijo službe kriminalističnega tehnika. Pri našem delu ne sme biti pomot.“

Prihodnjič: Truplo ob Kolpi

'ŠTABRL' IN OSLOVSKI JEZIK

Pisalo se je leto, ko so v Kranju položili k večnemu počitku „nesrečnega dohtarja Prešerna“, ali pa je bilo že malo kasneje, ko se je gostač in

čevljarček Alešovec s Skaručne pri Vodica odločil, da pošlje svojega sina Jakoba v šole. S tem je revni mož in oče številnih lačnih ust izpolnil

„vročo“ željo farnega župnika, kaplana in učitelja, ki so v njegovem sinu videli brihtnega fantiča, za katerega nadarjenost bi bila škoda, če bi se, kakor je sprva kazalo, končala na čevljarškem trinožniku.

Tu začeto svojo življenjsko pot je Jakob Alešovec kasneje opisal v avtobiografski knjigi „Kako sem se jaz likal“. Da ta pot ni bila lahka in gladka, pove že njen podnaslov „Povest slovenskega trpina“. Čeprav mu je pero pri tem popisovanju marsikdaj zašlo v šalo, veje iz knjige ena sama grenka resnica, da se likati iz „zarobljenega kmeta v učenega gospoda“ ni bilo lahko, še zlasti ne ob razmerah in metodah, ki so bile takrat v veljavi.

Da je dobro samo to, kar je nemško, so vbijali v glavo vsem, ki so po svoji volji, volji staršev ali okolja prestopili šolski prag. Slovenski ali kranjski govoriti ni bilo le prepovedano, ampak zelo sramotno. Kaj se je dogajalo „šilarjem“, ki so se temu uprli in brusili jezik v „kmečki kranjsčini“, popisuje Alešovec v tistih poglavjih svoje „povesti slovenskega trpina“, ko se „predstavlja“ za „kloštrskega muca“ v Kamniku. (Kloštrski muc so rekli učencem, ki so imeli pri frančiškanih brezplačno hrano in stanovanje.)

Sicer pa dajmo besedo pisatelju! Takole se spominja prvega dne v šoli:

„Ko je bilo vse v redu in smo imeli vsi roke na klopeh, gre pater za kateder, sede in nam začne razlagati naše dolžnosti — nekoliko po nemški, nekoliko po „kranjski“.

Mene je posebno hudo zadela zapoved, da moramo v šoli in na poti iz nje ali do nje med sabo govoriti le nemški. Kdor bi govoril kranjski, ga ima vsak dolžnost naznaniti. Tak nepokornež bo potem dobil zasluženo plačilo s „štabrlom“. Kdor bi se pa kljub „štabrlu“ ne boljše, bo nesel domov na hrbtu oslovski jezik iz papirja.

Da se je izpolnjevala patrova zapoved glede nemškega govorjenja, je bil nastavljen za vsako klop policaj, imenovan „musteršilar“. „Instrument“ njegov je bil listek, na katerem je imel zapisane svoje podložne. Delal jim je pike, če so govorili slovenski. Ti zopet so bili pod nadzorstvom najvišjega policaja, „obermusteršilarja“. Plačilni dnevi so bile sobote. Takrat so se oddajali listki in „štabrl“ je poravnal vse račune. Le manjši grehi so se popravljali s klečanjem, s potezanjem ušes ali s „pelitencami“. Jaz sem dobil prvokrat le „pelitenc“; moral sem dvajsetkrat prepisati nemški stavek: „In der Schule muss jeder deutsch reden.“ (V šoli mora vsakdo govoriti nemški.)

... Slovenski ali „kranjski“ govoriti v šoli in zunaj šole nam torej ni bilo dovoljeno. Skraja smo mislili, da je to le volja patrova. Zato se ga nismo mogli privaditi, čeravno je bil drugače

dober gospod. Ko je pa videl par sobot zaporedoma, koliko nas je zapisanih po „musteršilarjih“ zavoljo slovenskega govorjenja, pa bi bilo „moralo vsaj pol šole dobiti „štabrl“, druga polovica pa klečati in pisati „pelitence“ — je pa raztrgal vse liste, stopil na sredo odra, vzdignil „štabrl“ in rekel slovesno po slovenski:

„Vidite, dečki, ta ukaz zavoljo nemškega govorjenja ni moj, ampak od višje oblasti. Kdor mu torej kljubuje, ne kljubuje meni, ampak njej. Ta „štabrl“ ni moj, in če vas tepe, ne tepem vas jaz, ampak oni, ki so mi ga dali v roko...“

Alešovec ni edini med slovenskimi pisatelji, ki so opisovali od višjih (nemških oz. avstrijskih) oblasti ukazane metode ponemčevanja otrok slovenskih staršev na slovenskih tleh. Tudi Ivan Tavčar in drugi naši pisatelji so doživljali, da so jih učitelji za eno samo slovensko besedo pošiljali v tako imenovano „oslovsko klop“. Poniževanje in omalovaževanje slovenske besede in otrok, ki so jo govorili, ni pojenjalo niti po marčni revoluciji 1848. leta, ko so dobili zatirani narodi vendarle nekaj več svobode. Slovenska beseda si je pot in življenje v šolah utirala počasi, vendar vztrajno. Šele z razsulom avstrijske monarhije po prvi svetovni vojni je dobila veljavo, kakršno je zaslužila stoletja prej, najkasneje s pojavom Trubarjevih knjig in del drugih slovenskih reformatorjev.

Živo pričevanje o tem, kaj se je dogajalo s slovensko besedo in s slovensko govorečimi učenci, se je ohranilo v kroniki sevniške osnovne šole iz leta 1840. Med drugim je (v nemščini) napisano: „Za tiste šolarje, ki so govorili vindišarsko (slovensko), je obstajalo v tem času spodaj upodobljeno disciplinsko sredstvo, ki ga je moral nositi „klient“ (krivec) domov.“

Iz skice, ki je narisana v kroniki pod tem zapišom, je razvidno, da je bilo „disciplinsko sredstvo“ dolgo 48, široko pa 4 oziroma 3 cm. Širša ploskev te lesene palice je služila, da so nanjo napisali imena učencev, ki so se pregrešili zoper prepoved o slovenskem govorjenju v šoli. Nekaj imen nepokornežev lahko preberemo na skici, prepisana pa so s palice, ki sta se ohranili v depoju Pokrajinskega muzeja v Mariboru. Šolsko kroniko se je njen zasebni lastnik odločil podariti Šolskemu muzeju v Ljubljani. Morda jo bo kdo bolj poglobljeno obdelal, kot smo jo mi v tem prispevku. Lahko bi rabila tudi za primerjavo nekdanjih in sedanjih razmer v Sloveniji in tistih delih slovenskega ozemlja, ki so ostali zunaj meja. V mislih imamo predvsem Koroško, kjer biti zaveden Slovenec še vedno pomeni biti izpostavljen nenehnim gospodarskim, političnim in kulturnim pritiskom večinskega naroda.

IVAN ZORAN

JOJ, KAKO GREŠIJO

O ženski lepoti je bilo napisanih nič koliko rekov, opevali so jo pesniki, slavili pisatelji, pa vendar vemo, da ženi vseh časov za srečo in uspeh v življenju vendar ni bila potrebna samo lepota. Tudi pojmi o lepi ženski se spreminjajo in tudi potreba po lepoti že doživlja nova gledišča.

Vzemimo nekaj primerjav: pred tridesetimi leti je pri nas veljalo domala za škodljivo poskusništvo, če kdo dojenčku ni s povoj tesno ovil ročic in nožic — pa danes? Novorojenček niti en dan ne tiči več v povojih. Naši dedje so si za poroko kupili novo obleko in veliko je bilo v njej tudi pokopanih. Kopanje enkrat na teden še pred zadnjo vojno ni veljalo za pomanjkanje čuta za čistočo, medtem ko je dandanes vsako-

dnevna prha povsem vsakdanja stvar. Podobno je z umivanjem las.

Kljub vsemu pa nekateri še danes na nego ženskega obraza gledajo kot na nepotreben luksuz in morda v podzavesti zagovarjajo konservativna stališča iz začetka prejšnjega stoletja, po katerih je negovana in naličena ženska že sama po sebi veljala za ničvredno. Toda mar ni prijetneje imeti urejeno sodelavko? Mar na cesti ne pogledamo radi negovane žene? In ali ni po sodobnih pojmihi urejena ženska tudi bolj samozavestna?

Pogovor o teh stvareh je tokrat stekel z Danijelo Kržan, diplomirano kozmetičarko, ki dela v Krkinem kozmetičnem salonu v Šmarjeških Toplicah. Začeli sva kar pri znanem reku

francoskega misleca: „Na svetu ni lepih in grdih žensk, marveč poznamo samo negovane in nenegovane.“

Kržanova pravi: „O potrebi nege sodobne žene so ljudje premalo poučeni. Večina jih nego zamenjuje z ličenjem, pozabljajo pa, da kot osnova za nego in žensko lepoto še vedno naj bolj cenimo milo s toplo vodo. Čisto kožo pa je potrebno zaščititi. Medtem ko si žene povsem umevno roke zaščitijo s kremo in so se navadile pogosteje umivati lase, pa nekatere še vedno menijo, da je lep obraz prednost, ki ga prineseš na svet. Joj, kako v tem grešijo!“

— Glavni pomislek pri današnji generaciji žena, ki bi vendarle rade veljale za urejene, je cena. Kozmetika je draga. Mar iz tega izhaja, da je nega potemtakem samo za bolj petične tovarišice?

„Drugo zmotno mnenje je ravno v tem. Nikjer ni rečeno, da so dobra samo draga kozmetična sredstva. To pravilo sploh ne velja. Zelo napačno ravnanje ženske, ki do zrelih let negi niso posvečale nobene pozornosti, potem enkrat ali dvakrat kupijo najdražje kreme, in ker ni nobenega učinka, tako rekoč vržejo puško v koruzo.“

— Kaj vi kot strokovnjakinja za žensko lepoto priporočate našim ženam?

„Nega se začne pri dojenčku. Malemu otroku smo vajeni s kremo zaščititi kožo, ko pa otrok malce odraste, mu starši kreme odvzamejo. Napačno ravnanje! Pri današnjem onesnaženju zraka in življenju ob centralnem ogrevanju, ki kožo čezmerno izsušuje, je potrebno po dobrem umivanju kožo redno zaščititi. Niso potrebne drage kreme, temveč izbrati moramo ustrezno za svoj tip kože. Redna nega in čiščenje kože sta potrebna ženi vsaj od 25. leta dalje, če hočemo, da pri štiridesetih ne bo videti uvela. Čim kasneje kdo začne, tem manj je uspeha.“

— Še en pomislek bi navedla, s katerim negovane žene rade pobijajo potrebo po negi, in sicer: pomanjkanje časa. Kaj bi jim vi odgovorili?

„To je izgovor, največkrat je posledica lenobe ali pa nevednosti. Vsakdanja redna nega vzame največ pet minut zjutraj in pet minut zvečer. Ličenje zjutraj zahteva dodatnih pet minut. Seveda gre začetnicam teže, kot pri vsakem drugem opravilu.“

Kozmetičarka Danijela je tudi opisala, kakšni negi in kakšnim postopkom so podvržene žene, ki pridejo v njihov salon na redno nego obraza in vrata.

„Najprej naj povem, da kozmetičarke vzdržujemo samo zdravo kožo, vse z bolezenskimi oznakami morajo najprej k dermatologu. Našo stranko pa poležemo na mizo, podobno operacijski, jo prekrijemo z belim prtom in jo pripravimo na popolno sprostitve. Zelo važno je, da se med nego žena počuti ugodno, sproščeno

in da ji vsaj v tem času ne rojijo po glavi skrbi. Šele potem se začne nega. Najprej namočimo vato v čistilno mleko in kožo dodobra očistimo, nato jo na enak način očistimo še s tonikom ali kamiličnim čajem. Sledi gretje, potrebno za mehčanje kože, da se odpre pore in da lahko kožo tudi globinsko očistimo. Potem se lotimo oblikovanja obrvi. Za negovan videz obraza so obrvi odločilnega pomena. Oblikujemo naraven lok, kar velja za vse, od stranke same pa je odvisno, ali pri tem želi povsem slediti modi ali ne. Po puljenju obrvi sledi dezinfekcija, končno pa pridemo do masaže. Pri nas je masaža ročna, kar je, mimogrede rečeno, tudi najboljše. Hranljive snovi pri masaži vtiramo v kožo z ustreznimi gibi prstov in dlani. Vse to pospešuje krvni obtok, pritek limfe, odstranijo se odmrle celice s površine kože, da je spet prekravljena in je videti sveža. Masaža traja od 15 do 30 minut, kolikor je potrebno posamezni koži.

Zadnji postopek je maska; ki jo damo na obraz v različnih sestavinah in jo pustimo delovati tudi različni čas, od 2 do 30 minut, spet odvisno od kože.“

— Vse, kar ste opisali doslej, je bila zgolj nega kože, kaj pa ličenje? Nekateri si predstavljajo, da pridejo iz kozmetičnega salona povsem nove, „generalno“ popravljene. Ali te možnosti pri vas ni, saj bi bila potrebna posebno začetnicam?

„Če stranka želi, jo seveda naličimo. Poznamo dnevni in večerni make up. Prav tako je zmotno mišljenje, da je ličenje za vse ženske enako. Različno je od obraza do obraza, odvisno od starosti žene, od njene osebnosti, od vrste kože in oblik obraza. Dobro naličena ni tista, ki se odene v bojne barve Indijancev. Glede pričesk tudi ni nobenih težav. Imamo frizerski salon in naše delovne moči v tem lokalno so večje vsake, še tako nove pričeske. Redno namreč obiskujejo tečaje za strokovno izpopolnjevanje.“

— Gotovo bo naše žene zanimalo še zvedeti ceno za vašo dveurno nego in kako je s čakanjem. Vse popoldne žrtvovati za lepoto marsikatera tudi ne more.“

„Nega velja pri nas 100 dinarjev, dnevno ličenje 20 in večerno 30 dinarjev. Bojazen glede čakanja je odveč, ker sprejemamo stranke samo po predhodnem telefonskem naročilu v recepcijo hotela Šmarješke Toplice.“

Ne da bi imela v mislih kakšno reklamo za ta zdraviliški objekt, v katerega sklop sodita tudi kozmetični in frizerski salon, ampak ob temle pogovoru se mi je utrnila misel: pred nego plavanje ali sprehod po trim stezi, potem malo manj kot dve uri sproščenosti med nego — mar ni to sodobni ženi potreben enkrat na mesec? Ne samo za lepoto, ampak tudi za zdravje in dobro počutje.

RIA BAČER

Ko gledalec sledi filmski predstavi in se zaziblje v ritmu življenja, porojenega v igri svetlobe in senc na filmskem platnu, se dogodi nenavaden premik v dojemljanju; film začne sprejemati kot resničnost, kot njen izraz, posnetek. Udobno zleknen v sedežu gre gledalec skozi muke, stiske, trpljenje in radosti človeških usod, ki jih čarovnija filmskega traku in projektorja začrtuje na platnu. Bolj ko je film prepričljiv, bližje pot ko je našel do gledalca, močnejši vtis resničnosti naredi nanj. Pravimo, da je film dober, da je glavni junak filma odlični igralec, da je režiser presneto dober ipd. Mnogokrat se celo dogaja, da igralcem pripisujemo značaj in črte osebnosti kar po liku, ki ga je podal v filmu. Vendar so igralci ljudje iz krvi in mesa, ljudje z dobrimi in slabimi stranmi v svojem značaju, so naši sopotniki v vsakdanjosti.

Tudi Bert Sotlar je tak, človek iz mesa in krvi. Pred dvema tednoma, ko se je cel dan mudil v Novem mestu ter se na več filmskih predstavah filma „Štiri dni do smrti“ predstavil občinstvu, predvsem pa šolarjem srednjih šol, je ljubeznivo pristal na pogovor za Dolenjski list, čeprav je bil ves dan obiska zanj zelo naporen. Duhovit, natančen sogovornik, ki ima uglajen nastop – to je prvi vtis, ki ga daje Sotlar. Toda dlje ko traja pogovor, bolj je opazno, da se pod spretno konverzacijo skriva izredno kritična, samoopazovalna misel.

filmskega dela. Vzemimo za primer razgovor na sodišču. Djuro Djaković sedi kot poražena oseba, ne kot revolucionar, duševno in miselno močnejši od okorele ustanove obstoječe oblasti.“

Ali je mogoče to krivda scenarija? Take stvari morajo biti izdelane v scenariju.

„Scenarij je pomemben. Vedno bi moral, preden ga sprejmejo, skozi več rok. Svoj čas so šli v promet scenariji, na osnovi katerih so nastajali tako imenovani „črni“ filmi. Njihov čas je minil, ni pa minil še površen odnos do scenarija. Scenarij za film o Djuri Djakoviću je narejen na osnovi Potrčeve povesti Zločin. Scenarij so prebrali in potrdili tovariši iz CK, pri snemanju filma je pomagal Inštitut za zgodovino delavskega gibanja, pa vendar film ni tak, kot bi lahko bil. Morda sem jaz preveč kritičen, a tako odkrito mislim in povem.“

So bile priprave na film slabe?

„Teško bi rekel, kaj je bilo vse krivo. Mislim, da je bilo nekaj špekulacije z izbiro scenarija s pozitivno družbeno tematiko. Soproductent Tele film je v pravem času konkuriral s tem scenarijem. V družbi je bil opazen premik v mišljenju, da pač ne bo več podpirala snemanja družbeno negativnih filmskih projektov. S preusmeritvijo na družbeno sprejemljivo tematiko je producent dobil potrební denar.“

VSAK DAN V NOVEM MESTU

Naj kar takoj zapišemo drobno zanimivost, za katero najbrž ne ve veliko ljudi. Igralec Bert Sotlar je vsakodnevni gost v Novem mestu, celo več, mnogi vsak dan hodijo mimo njega, marsikateri fotografski aparat ga je že posnel.

Rešitev te uganke je ta, da je mojster Jakob Savinšek pri modeliranju kipa talca, ki stoji danes blizu Študijske knjižnice, imel za model Sotlarja.

„Novo mesto sem obiskal že večkrat,“ je po uvodni zanimivosti povedal Bert Sotlar. „Tu smo pred več leti posneli precej kadrov slovenskega celovečernega filma Tri četrtine sonca. V taki vlogi kot danes pa se Novomeščanom še nisem predstavil. Nič kaj rad nisem v središču pozornosti, čeprav se dostikrat znajdem v takem položaju. Prosto govoriti z ljudmi nisem vajen.“

„PREBUNKANI IGRALEC“

Kako in kdaj ste začeli svojo igralsko kariero? „Lahko bi rekel, da sem začel kot prebunkan igralec. Sem iz rudarske družine; devet otrok nas je bilo. Klatili smo se po vsem zasavskem rudarskem revirju in ni bilo lahko očetu preživljati toliko lačnih ust, zato je razumljivo, da me je prebunkal, ko sem mu povedal svojo veliko željo, da bi postal igralec. Ta poklic se mu je zdel preveč negotov. Za poklic gledališkega igralca pa sem se navdušil še kot otrok, ko sem nič kolikokrat ušel v gledališče. Vse do konca vojne ni bilo mogoče misliti na uresničenje svoje želje. Po vojni pa sem se vpisal na igralsko akademijo. Po dveh letih študija na akademiji sem začel že redno nastopati v gledališču. In to stalno igralsko delo, ki ga je nadzoroval Bojan Stupica, me je poklica naučilo bolj, kot bi me ga šola.“

MED ODROM IN KAMERO

Ljudje vas poznajo tudi kot filmskega igralca; kako je bilo z začetki vašega filmskega udejstvovanja?

„Kot filmski igralec sem začel že leta 1947. Sodeloval sem pri snemanju filma o grških partizanah Majka Katina. Žal ta film ni nikoli ugledal belega dne. Posneli so ogromno materiala, ki pa je obležal. Potem sem iz leta v leto sodeloval pri snemanju dveh do treh filmov. Ti prvi časi jugoslovanskega filma so bili po svoje lepi. Takrat ni bilo snemanje filma tako dovršeno, kot je danes. Posamezen film smo snemali tudi celo leto, filmske naprave so bile zastarele, filmski trak pa sorazmerno veliko dražji, kot je danes.“

V katerem delu čutite več zadovoljstva: v filmskem ali gledališkem?

„Za gledališče je lepša delati; gledališki igralec je čudovit poklic. V gledališču ima igralec neposreden, pristen stik z občinstvom, česar pri filmu nima. Vsaka gledališka predstava je svojsko doživljeno zadovoljstvo, uspeha, neuspeha, pri filmu pa tega ni. Mislim, da sem bil ves čas bolj navdušen za gledališče, saj sem na račun gledališča odpovedal celo nekaj snemanj. Drugače pa se mi zdi film pomembnejši. Gledališče je način komunikacije, ki je boniteta velikih mest, čeprav delo velikih gledališč plačuje ves narod. Film je sodobnejša, bolj odprta in bolj dostopna komunikacija.“

Za dobro odigrane filmske vloge ste prejeli veliko priznanj; katera vloga pa je vam, ne glede na priznanja, najljubša in jo imate za najuspešnejšo?

„Teško bi ločil posamezno vlogo, ki bi mi bila najbolj všeč. Kritiki so nagradili mojo vlogo v filmu „Ne obračaj se, sinko“ z Zlato areno, hvalili so tudi vlogo v „Sutjeski“. Obe omenjeni sta mi všeč, čeprav mi je še najbolj pri srcu vloga

v filmu Na valovih Mure. Sicer pa se na pohvale in nagrade igralec ne sme veliko ozirati.“

V filmu Štiri dni do smrti, v katerem igrate vlogo Djure Djakovića, je padlo na vaša ramena največje breme. Kako gledate na to vlogo?

„S to vlogo sem zelo nezadovoljen. Bila je ena najtežjih, kar sem jih odigral. Name je padla prevelika teža in čutil sem se zelo odgovornega. Ko sem videl, da film snemajo debitanti, da je snemalna knjiga slabo urejena in podobno, sem poskušal stvar rešiti tako, da sem vztrajal, da se k sodelovanju pritegne več izkušenih igralcev. Uspelo mi je, da smo pridobili Tadića, Begovića, Ejduša.“

„FILM IMA VELIKO NAPAK“

„Pri snemanju takih filmov je treba gledati na kakovost. Tako zahtevne in družbeno pomembne tematike bi se morali lotevati najbolj izurjeni filmski delavci, ne začetniki. Še posebno, ker film končno ni malo stal. 460 starih milijonov je družba dala v dobri veri, da bo za ta denar ustvarjenega nekaj dobrega.“

Torej ima film po vašem mnenju več napak?

„Film ima veliko napak. Vendar tudi kot umetniško in strokovno nedodelan ima vsekakor pozitivno družbeno funkcijo. Zato se mi zdi res škoda, da je ta film ustvarjalo preveč debitantov: režiser, scenarist, snemalec. Pri tako odgovorni in pomembni temi si filmski delavci ne bi smeli privoščiti napak. Igralcu ves talent nič ne pomaga, če ostalo ne gre. Pogoj za uspešen film je usklajenost cele ekipe, ki dela pri dokončni podobi

VDAHNITI ŽIVLJENJE V PAROLE

„Med snemanjem se je pokazalo, da se filma ne lotevajo dovolj strokovno. Imel sem občutek, da režiserju tema ni ležala. Nekaj stvari sem moral odkloniti; nisem hotel odigrati prizore, v katerih je šlo za izrazito slab okus. Zaradi tega je pri delu prihajalo do nesporazumov. Ampak tako je: stvar, katero delate, morate ljubiti, če hočete, da jo boste res dobro naredili.“

Igralsko podati lik revolucionarja, ki je resnično živel, je prav zaradi vezanosti na polpreteklo zgodovino gotovo težko. Kako ste se pripravljali na vlogo?

„Dve leti pred začetkom snemanja filma Štiri dni do smrti, ki je imel sprva naslov „Djuro Djaković“, sem vedel, da bom odigral glavno vlogo. Imel sem torej dovolj časa, da sem proučil vse zgodovinsko dokumentarno gradivo o Djakoviću. Nisem študiral samo obvezne literature. Na splošno je bilo gradivo težko. Djaković govori veliko parol in gesel, to so pa stvari, v katere je igralsko zelo težko vdahnuti življenje. Dati težo paroli, storiti jo življenjsko zahteva od igralca izreden napor. Ves čas snemanja sem vztrajal, da bi Djakovića najprej predstavili kot običajnega človeka v družinskem krogu in v odnosih do prijateljev, da bi tako s svojo človeško toplino pritegnil gledalca. Potem ko bi nase opozoril kot človek, bi gledalec njegovo aktivistično delo in predanost partijski organizaciji dojel polneje. Ta človeški poudarek mi je zelo važen. Žal je v filmu tega ostalo tako malo.“

V filmu ne govorite vi, ampak so vlogo sinhronizirali. Je film zaradi tega kaj izgubil?

„Kadar sem doslej igral v hrvaškem ali srbskem filmu, sem posnel tudi govorni del. Ponavadi so mi dali lektorja, ki mi je pomagal prebrati čeri tujega jezika. V filmu o Djuri Djakoviću pa so vlogo sinhronizirali z drugim glasom. Jaz sem besedilo interpretiral bolj prizadeto, čustveno, da bi poudaril človeka, sinhronizirani glas pa je besedilo podal linearno.“

Djura Djaković torej ni vloga, v kateri bi se lahko ustvarjalno razmahnil. Ste tako vlogo, v kateri bi dali vse od sebe, že odigrali?

„Ne šel na tako vlogo še čakam.“

MILAN MARKELJ

egiptovske podobe blatne roke

besedna umetnost je bila širokosrčnejša. Klasični opis starosti iz Stare države, se pravi iz tretjega tisočletja pred našim štetjem, se prebere v nauku modreca Ptahhotepa. Slišim ta glas:

„Udje se opotekajo, slabost me grudi. Moč usiha, ker se je utrudilo srce. Usta so nema, ne morejo več govoriti. Oči so motne, ušesa gluha. Duh je pozabljiv, ne more se spomniti, kaj je bilo včeraj. Kosti so se razbolele v starosti... Vstati ali sedeti je enako naporno. Kar je bilo nekoč dobro, je zdaj slabo. Okus je izginil, nos je zamašen, ne more več dihati. To, kar starost naredi iz človeka, je najhujše zlo...“

In še slišim glas:

„Smrt je pred menoj kakor ozdravljenje bolnega, kakor če mine trpljenje. Smrt je prc' menoj kakor vonj mire, kakor če na vetrovni dan sedi pod sončno ponjavo. Kakor vonj lotosovega cveta je pred menoj, kakor če si po malem pijan. Kakor konec nevihte je smrt pred menoj, kakor če se iz vojske vrneš domov.“

Egipčani so imeli pri vsem hudem zmeraj svoj žarek humorja. Stari težak je spet težko pobral košaro, nas ošinil izpod čela in mimogrede široko razkril obrabljeno zobovje. To je bil nasmeh, zelo svetel. Pokazal je dlan, blatno in staro, kar pa ni bila prošnja za bakšiš. To je bilo dostojanstvo.

Kako morajo biti naveličani vse te gneče, tega direndaja s fotografskimi aparati, tuje napote. Nekje bolj spodaj pri Asuanu je bilo, ko smo se s čolnom zbirali med čermi prvega katarakta in so na bregu veliko mlajši, do pasu goli in preznojeni težaki prekladali zdrobljeno kamenje na tovorno ladjo. Skoraj bi nas bili kamenjali, ko so od daleč zagledali vzdignjene fotografske škatle.

Lepo se je bilo peljati sem in tja po Nilu, med Luksorjem in Zahodnimi Tebami. Nil je tam širok in gladek. Lahko se zagledaš v belo brazdo za ladjo, lahko si predstavljaš „lepi puščavski praznik“, tisto ljudsko procesijo na felukah, čolnih, ko se je v davnih časih vsa prestolnica selila čez Nil na pokopališče, kjer so potem vso noč gorele lučke za mrtve, živi pa so jedli, pili in se veselili. Lahko si predstavljaš največji praznik leta, državni praznik „opet“, ko se je državni bog Amun z ženo Mut (Mati) in sinom Honsom iz Karnaka odpravil na izlet v poletno rezidenco, v svoj razkošni luksorski „harem“, kakor se je temu reklo. Tja so sveto trojico, tri zlate kipe v treh zlatih skrinjah na treh zlatih ladjah spremili obriti duhovni v nežno belih oblačilih, z vsem kraljevskim dvorom na čelu, ki se je v zlatu in draguljih blagohotno razkazoval podložnikom. In podložniki so hiteli za njimi na velikih, z lampijoni okrašenih splavih ali pa so romali peš po sveti obrežni cesti, obrobljeni s tisočeri kamnitimi ovni, torej z Amunu posvečeno živaljo, sloveče zaradi prislovične plodnosti. Muzike so igrale, plesalke in akrobati so poskakovali, na ražnjih so se cvrli mastni voli, iz mehov je teklo vino in pivo v potokih. In prav vse je bilo okrašeno s cvetnimi vencami, z butaricami, banderici. To je bil praznik za bogove in smrtnike, bogato blagoslovljen čez znanih nekaj mesecev, da so si neugnani Egipčani ta praznik, ki je spočetka trajal uradno enajst dni, podaljšali na ves mesec. A kdo ve, kaj je ta srečni čas počel Amun v svoji zlati in srebrni rezidenci, kjer mu je bilo postreženo „z vsemi dobrimi rečmi“. Vsak večer je imelo svojo predstavo navsezadnje še sonce, ko je krvavo rdeče koprnelo v dramatičnem objemu svoje črne smrti.

„Rodovi preminejo, drugi pridejo in ostanejo namesto njih. Tako je bilo od nekdaj, od naših prednikov sem in od bogov, ki počivajo v piramidah. Plemeniti, blaženi, tudi oni so pokopani. Izginilo je, kar so bili ustvarili, in kakšna je zdaj njih usoda? Kaj so zdaj njihova mesta? Zrušeni zidovi, zapuščeni kraji, tako je, kakor da niso nikdar živeli... Zato pa uživaj ta dan, nikdar se ne utruji in glej, da svoje na zemlji dobro opraviš, ne skrbi, kakšen bo konec! Saj nihče ne vzame ničesar s seboj, kar mu je bilo drago, in nihče se ne vrne več, kdor je enkrat odšel.“

Mogoče mi je to pesem povedal stari, sivi težak tam gori na nasipu otoka File, ta otok pa bo za zmeraj potonil, ko bo starec stresel zadnjo košaro blata v narasli Nil.

OLGA RATEJ

navajeni gledati kot na politični resor, kot na usodni ekonomski element starega Egipta, pa tudi kot na konservativne ohranjevalce kulturne tradicije, ki se ni smela spreminjati, ampak se je le pomlajevala in prilagajala iz tisočletja v tisočletje. Za naš preradovedni čas so razna vladarska imena v ovalnih kartušah zanimiva tudi zaradi diplomatskih stikov z drugimi pokopanimi in spet odkopanimi kulturami, dinastične spletke so del svetovne zgodovine, zapletena arhaična imena razbirajo arheologi in jezikoslovci s povečevalnim steklom, če niso bila morda potvorjena. In včasih nam dajo kako senzacijo, ko spet nov kamenček vstavijo v rešetasti mozaik časa. A nihče še ne ve povedati, kako so se njihova imena takrat sploh izgovarjala. Ves ta Egipt, vse skupaj je tako vznemirljivo, lepo in nepozabno.

Preberem kakšno knjigo, in čeprav ta avtor trdi svoje, drugi pa svoje, se še ne morem naveličati, ne vem, kaj je pravzaprav to stari Egipt. Iščem, kako so živeli, to me zanima, in tudi o tem je bilo že veliko napisanega. Vladarji so si dali popisati piramide, umetniki, ki so jim krasili grobnice, pa so pustili za seboj nehotena pričevanja na črepinjah. Na tisoč in tisoč glinastih kosih, ostankih razbitih vrčev, odvrženih na smetišča, je zapisano vsakdanje življenje starega Egipta. In ti vrči za vodo so še danes enake oblike, kot so bili pred zgodovino. Črne kariatide jih nosijo na glavi, ne da bi si jih podpirale z roko, iz Nilove struge stopajo visoko vzravnane ženske na ravnino in potem gredo še daleč v breg do puščavske Kurne. Tako jih vidim v spominu, ko se vračam k Nilu ali prelistavam reprodukcije iz Stare države. Vrči se niso nič spremenili. V njih, so mi rekli, ostane voda dolgo sveža in

hladna, oblika pa je primerna za nošenje na glavi. Ves Egipt je poln glinastih vrčev z vzbočenim dnom. Ves Egipt je poln tudi pletenih košar iz palmovih vlaken, s temnejšimi ostrimi ročaji. Za vse so vam dobre, neuničljive so. In že na reliefnih stenah sakkarskih palač, v prenekateri od tebenskih štiristo petdesetih „zasebnih“ in pa sto „božjih“ grobnic v Dolini kraljev in Dolini kraljic (vse to skupaj je na gosto prevrtna gora Rog, naravna piramida) je naslikana enaka košara, v enaki drži na rami. V gibu felaha na njivi ali v drži starca, ki še vedno prenaša zemljo ali pesek po Egiptu, je živa egipčanska moč.

Pri Asuanu, na otoku File, so starci in dečki v palmovih košarah nosili blatno zemljo iz močvirne globine ptolemejskih templjev. File je bil že leta deloma pod vodo in zapisan potopu zaradi novega jezusa, toda zdaj ga ekipa italijanskih inženirjev in arheologov koplje iz blata in po kosih seli na sosednji in višji otok. Kakor da se je čas ustavil na kaki stari podobi, tako se pomikajo sključene postave s košaro na rami po umetnem nasipu strmo navzgor, dasi je navzoča tudi moderna mehanizacija in se iz tovrne ladje kadi sodobna para.

Stari težak je jezno odmahnil z roko, divje pogledal in nam obrnil hrbet, ko je stresel svoj pičli tovor v naraslo Nilovo vodovje. Malo se je ustavil, si oddihoval na umetnem nasipu, ki je krog in krog otoka zakoličen z jeklenimi travzami in utrjen z debelo pločevino. Nalašč nam je obračal grbast hrbet, ves siv in koščen, šibak starček, do kolen blaten. Likovna umetnost starega Egipta je kot nobena druga poveljevala postavno mladost, jo uzakonila kot zavezujoč model, z redkimi izjemami pri vseh družbenih slojih, toda

Če pomislim, da sem se razjokala, ponoči v karnaškem hramu! Ko se je začela poljudno zgodovinska predstava „z glasom in svetlobo“, so me na lepem polile solze, ker nisem ničesar več razumela. Žarometi so plesali, od orjaških stebrov pa do nizkih vrat daleč nekje zadaj, kjer je bilo nekoč najsvetejše, je svetloba nosila glas s pridvignjeno melodijo himne, in nekaj tako tujega je bilo v tem, tako nedojemljivega, a se je nasilno sililo v zavest, da sem se začela ozirati in se spraševati ali ljudem ta himničnost sploh kaj pomeni? Kje so tisti predalčki, ki jo lahko sprejmejo vase? Kaj pomeni danes „Amun, nevidni, vsemogočni“? Zaman, vsak milni mehurček je počil, zakaj pri starih kulturah je najbolj tragično to, da je mrtva njihova čustvenost. Kamni so ostali, če so, lahko vse kje prebereš, kaj pomenijo. Moški glas, ki je zateglo klical Amuna po Karnaku, pa je bil igralčev glas, naštudiran nadomestek.

Še nikoli do takrat nisem bila na kaki taki predstavi, zame je bilo že zato vse novo in nepričakovano. Po vrhu vsega je bilo za tisti dan že preveč drugih silovitih vtisov in vprašanj brez odgovora. Tudi podnevi so karnaški piloni strahljivi — to so dvojna visoka vrata, mogočne pregrade svetnega od posvetnega — in če ne verjameš Daenikenu, da so po Egiptu hodili giganti s svojo vesoljsko tehniko, si sam in izgubljen. In gledaš in strmiš s pretegnjenim vratom, kdaj pa kdaj te še presune misel, kako ničesar ne veš o teh ljudeh, ki so postavljali piramide in stebre in pilone, ki so tukaj poslikali od znotraj celo veliko goro — podzemne dvore svojih vladarjev. Dvajsetmetrski stebri z obsegom šest metrov, iz enega kosa sklesane kamnite podobe kot griči — mar je bilo mogoče iz žive skale izrezati sončno iglo, dolgo 40 metrov, in to pred tri tisoč leti in pol, ko je bilo trdo železo še dragocenejše od suhega zlata? S čim? Kako so to delali? Ko ni bilo slonov ne dvigal! Samo z rokami in z vrvmi in s kladivi iz tršega kamna, diorita? Z iznajdljivostjo svojih inženirjev?

V Karnaku počivajo stebri na podstavkih, ki so že sami visoki za moža, zgoraj se stebri stanjša v stebliki in še v nežen papirusov cvet, v lotosov cvet — oba sta simbola dveh združenih dežel — tudi stebri je posnet po ncionalni stebliki, je pisano poslikan, je slikanica kraljev, ki so si podobni kakor jajce jajcu, in v strahu pred smrtjo molijo kadičnico bogovom pod nos, najčešče Amunu. In Amun drži tem kraljem svoj ank pod nos, hieroglif večnega življenja v obliki pentljaste-ga križa. To znamenje je staro prav toliko kot Egipt in nič manj. Seveda te ima, da bi tu pa tam poslušal zdravo pamet in si kje ob strani opomogel od vse bolj tesnobne osuplosti, se spomnil, da je bila takale Ramzesova grandioznost samo še sama sebi namen, da je gigantomanija non plus ultra, je gorostasen rekord in samovšečna reklama, ampak potem, ko se tega spotoma tudi spomniš, je že mimo, ker e vendarle res, da ta spoznanja niti niso tako bistvena, če in ko se že opotekaš po Karnaku. Dejstvo je, da je to kamnit pragozd, kakršnega ni na vsem drugem svetu, in da ga je moralo postaviti silno močno ljudstvo, s svojimi množicami rok, pa tudi s svojo prirojeno nadarjenostjo za lepoto, čeprav se je prav tem gigantским stebrom naglica in površnejša statika kasneje maščevala. Neki rodovi pred tisoč in tisoč leti so lomili vse te kamnite sklade, jih obrusili, jih poslikali, ampak kako? Stojte na klančinah iz zbite ilovice? S kakšnim orodjem? Niso zapustili zapisov o svojem delu; ko so eni opravili svoje in odšli, so prišli drugi. Kamniti vrt Karnaka, Luksorja, Zahodnih Teb in prevrtna gore Rog ima toliko skrivnosti.

Kamen je bil vedno gradbeni material zgornjih deset tisočev starega Egipta, ker ga je povsod na izbiro, in že po naravi zaobljeni skladi kar sami narekujejo orjaške formate. Les je bil na priliko bolj dragocen, zelo občutljiva postavka v zunanji trgovini, zakaj uvažali so ga daleč iz Libanona in tam je že od nekdaj prepil. Ko so se faraoni obračali na Reja ali Amuna ali kakor so se že imenovali vsi njihovi nebeški priprošnjiki, da bi si zagotovili večno posmrtno življenje — s tem so se ukvarjali obsedeno vse žive dni — je bil to čisti daj-dam. Ampak celo Amun je navsezadnje izgubil svoj vpliv in faraoni so se kdaj že razkropili po večnih loviščih ob „podzemskem Nilu“. Na Amunovo duhovščino in blagajno smo zdaj

**za dom
in družino**

tiralica za zimskimi gumami

Takoj je treba povedati, da gume za vsakršne pogoje vožnje, gume, ki bi se enako dobro obnašala na suhi in mokri cesti, na snegu in ledu, še niso izumili. Najbrž je še lep čas ne bodo. Guma je namreč avtov čevljev, njegova obutev. Že pri ljudeh je jasno, da plesni čevlji niso za v hribe, copate pa največ za v dnevno sobo. Avtomobili pa so še bolj zahtevni kot ljudje.

Danes je torej vprašanje, kakšno in katero gumo kupiti za zimske čase. Povedali bomo predvsem kakšno, za znamko pa se boste morali odločiti sami. Naših gum ni med tistimi, ki jih omenjamo. Pa ne zaradi tega, ker bi bile slabe. Enostavno zato, ker jih tuji ocenjevalci ne testirajo, domače avtomobilistične revije pa se ne valjajo v denarju. Primerjalni testi so draga zadeva.

Po anketi, ki jo je naredil ADAC, je med zimskimi gumami tako imenovane nove generacije (brez žebelj) najboljša guma „uniroyal M + S plus“. Zelo dobro se obnaša na poleđici, dežju in na suhi cesti. Slabost je ena sama: je zelo draga.

Brez žebelj je tudi „conti contact radial“. Dobro se oprime gladke zasnežene površine, nekoliko slabša je na mokri cesti in ledu.

Ne ve pa se, od kod ime gumi „dunlop SP icegrip“. Icegrip pomeni nekaj, kar zgrabi za led. Na ledu je res dokaj dobra, vendar nič več. Na brozgi ali mokri cesti morate namreč biti zelo oprezni.

„Phoenix P 110 PMS“ (a konvencionalne luknjice za želje) je dokaj povprečna zimska guma. Zelo hitro se izrabi, na ledu ni preveč zanesljiva, zato pa je boljše od skoraj vseh drugih na mokri cesti. Želje ima tudi guma „dunlop M + S“. Njen profil je zelo grob, zelo dobro grabi v brozgi in na mehkem terenu. Priporočajo jo za vožnjo po vaških cestah in planinskih cestah. Z želji je še vedno brez konkurence na ledu in snegu.

Zdaj so na vrsti tako imenovane letne gume. Seveda so vse opisane gume radialke, diagonal-

kam je že skoraj odklenkalo. Radialke pa včasih lahko, predpisi so dokaj prožni, zamenjajo pravo zimsko gumo.

„Dunlop SP 4“ je normalna letna guma. Na suhi cesti je zelo dobra, na dežju in snegu pa ji ne verjemite preveč.

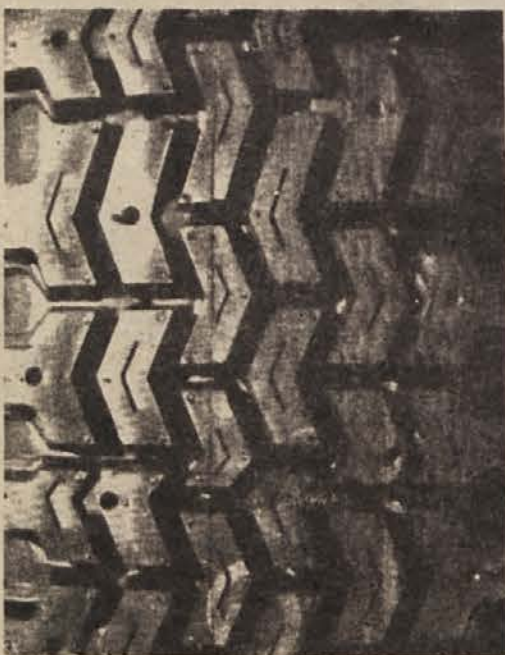
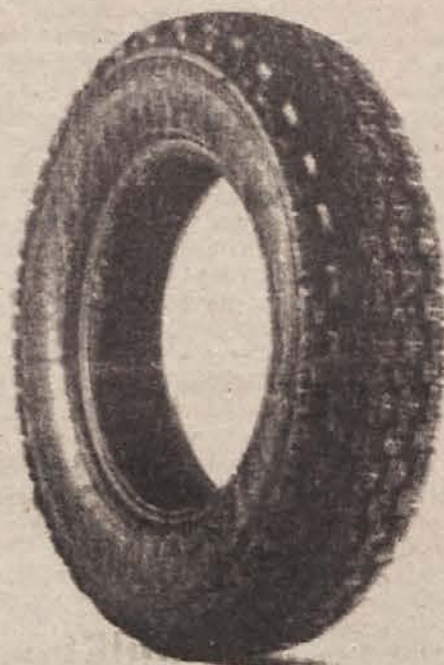
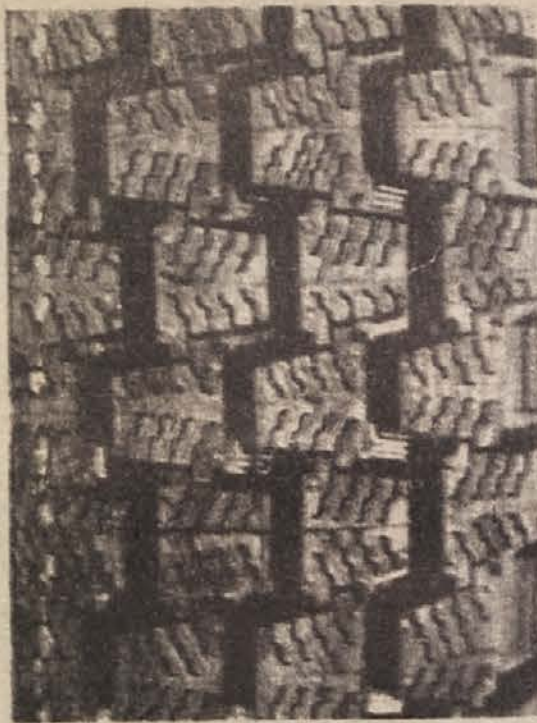
Tuji ocenjevalci menijo, da je še najbolj blizu tako imenovani univerzalni gumi (za poletni in pozimi) guma „phoenix stahlflex“. Na snegu in ledu se obnaša zadovoljivo, če že ne dobro, je zelo vzdržljiva, na suhi cesti ji tudi ni kaj zameriti.

Za vlažno in mokro vreme priporočajo preskuševalci gumo „pirelli cinturato P3“. Zelo dobra je tudi na suhi cesti, odreče pa na poleđici.

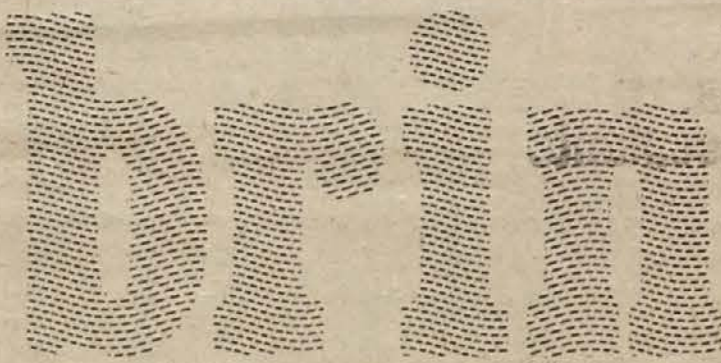
„Uniroyal rallye 180“ se sicer na snegu ne obnaša najbolje, sicer pa je dokaj zvesta in predvsem hitra guma. „Conti TS“ je guma za vožnjo v lepem vremenu, njeni dosežki na dežju, snegu in ledu so zelo povprečni, zelo dobro pa se obnese v normalnem mestnem pretu.

Naj pri naštevanju končamo z našo staro znanko „michelin ZX“. Je skorajda neuničljiva, suhe ceste se drži zelo dobro, snega in ledu pa dobro. Edina, vendar včasih odločujoča pomanjkljivost je nestabilnost na vlažni cesti. Po mokroti vozimo namreč večkrat kot po snegu ali ledu.

Še enkrat poudarjamo, da je bil v zadnjem delu govor samo o radialnih letnih gumah in njihovem obnašanju na snegu. Pameten voznik bo vozil poleti z dobrimi letnimi gumami, pozimi pa z dobrimi zimskimi. Čeprav so gume draga reč, je najbrž življenje še dražje. Če kupujete gume v tujini, bodite oprezni pred poceni gumami sumljivega porekla. V gumah mora seveda vedno biti pritisk, ki ga določijo proizvajalec, kontrolirajte ga vsakih 14 dni. Prav tako važno je, da je guma centrirana, volan ne sme tresti, školjka ne sme vibrirati. Zdaj že tudi naši servisi premorejo zelo natančne elektronske naprave za centriranje gum.

**DOMAČA
LEKARNA:**

Brin raste navadno v obliki grma, za katerega je značilen vonj. Ima ozke bodeče liste ali igle, plod je jagoda. Brin raste tako rekoč povsod: po pašnikih in skalovju, po rodovitnih in nerodovitnih krajih, na samem, pa tudi med listavci. Zrele jagode nabiramo v oktobru in novembru, mladike pa spomladi.

Brin je znano zdravilno sredstvo, ki čisti kri, topi sluzi, pospešuje tek in prebavo ter izločanje seča in potu. Ker pa vsebuje tudi terpene, ki na organizem kvarno vplivajo, je potreb-

no brin previdno uporabljati.

„Brinove jagode vzamejo slab duh iz ust. Brinje žene vodo iz človeka... Na vinu kuhano brinje in česen ozdravita kašelj. Je dobro tudi za krče v črevesju; zunanje deni stolčenega brinja na trebuh, notranje pa pij vodo od brinja... Brinje odstrani otekline... Brinovo olje je najboljšo zdravilo za trde, zastale ude...“ piše zdravilna knjiga iz leta 1920. Iz posušenih brinovih jagod pripravljajo čaj (1 veliko žlico jagod na skodelico vode), ki ga dajejo bolniku pri boleznih želodca, vode-

nici, bolečinah v mehuru, revmi, težkem izločanju seča, pri naduhi in zasliženih pljučih. Tak čaj tudi čisti kri. Zdravilo za želodec pa dobimo, če dodamo brinovim jagodam še pelina ali tavžentrožo.

Posušene jagode pospešujejo prebavo, odstranjujejo zopern duh iz ust, zdravijo glavobol. Pri revmi in nekaterih boleznih ledvic in mehurja priporočajo jagode žvečiti večkrat na dan.

Znano je tudi brinovo olje; dajemo ga bolniku pri rumenici, vodenici, bolečinah v želodcu in mehuru.

pletenine unikatni

Smo v času, ko je ob štirih popoldne skoro tema, ko je začel pritiskati mraz in nam tudi s slabim vremenom ni več prizaneseno. Najraje smo doma, obuti v tople copate, za dolge večere pa je kot nalašč priložnost, da se poskušamo v pletenju ali kvačkanju.

Tudi če ste začetnice in se bojite, da bi novo volno skazile, ne boste naredile napako, če se lotite pletenja iz ostankov volne, ki se nabira po predalih. Letošnja moda vam daje priložnost, da vse te male klopčiče porabite.

Prav tako se ne bojte, da bi skazile kroj, ker po modnih zahtevah pletete dolgo jopo tako samo ravno, rokave pa na povešena ramena spet enostavno vsijete. Važne so le pravi kombinacije barv, črte ali vzorce pa postavljajte tja, kjer vam obline ne dovoljujejo.

Drobnejše postave v zgornjem delu bodo videti bolj okrogle, če jim črte ali raznobarne kvadrate namestite v gornji del, prevelike pa bodo videti manjše, če bodo črte počez pletle bolj spodaj, in manjše bodo videti večje, če bodo s podolžnimi črtami okrasile jopo ali šal.

Pri tovrstnih jopah, ki jih nosimo k hlačam, lahko pa tudi k debelejšemu krilu, si ne delajte skrbi v vzorcem. Pletete lahko same desne, lahko pa vzorčasti del jope okrasite tako, da so leve obrnjene navzven.

Posamezne dele lahko po želji sešijete s kvačkanim vbodom, kar je spet nove vrste okras. Take jope vam bodo v veselje, ker nihče ne bo imel enake. Bodo unikatni po lastni zamisli in kreaciji.

RIA BAČER

žlinkrofi na juhi

Ne čudimo se, da v Marinčičevo gostilno v Škocjanu tako radi zahajajo zahtevni gostje. Tu dobe domača jedila, ki jih v marsikaterem zelo elegantnem gostišču ni dobiti. Tak primer so žlinkrofi na juhi, za katere nam je povedala recept glavna kuharica Pavla Marinčič.

„Testo pripravimo kot za rezance: iz moke, malo soli, dveh jajc in malo olja. Posebej pa pripravimo nadev. Za 6 oseb

potrebujemo okrog 50 kgg te- lečjih pljučk (poudarjam, da druga niso dobra) pa še malo česna, peteršilja, popra, soli in 2 jajci. Pljučka najprej skuhamo v slani vodi, ohladimo in zmeljemo v strojčku za mletje mesa, potem dodamo začimbe. Meso premešamo z žlico. Testo razvaljamo, ga narežemo na štirioglate, okrog 10 cm velike krpe, vanje pa z žlico polagamo nadev. Krpice prepognemo

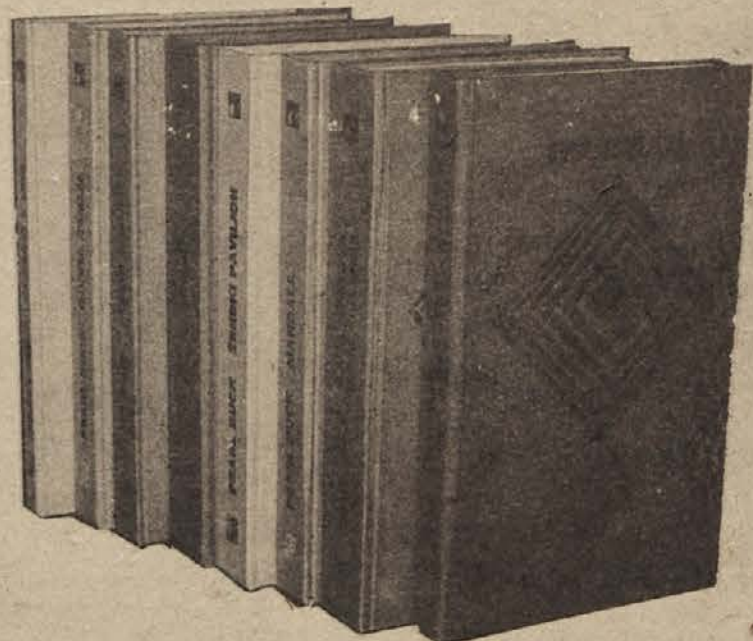
tako, da ostane nadev med tremi ogli, rob pa zarezemo z ročnim koleščkom. Žlinkrofe nato polagamo v vrelo govejo juho in jih pustimo vreti 15 do 20 minut.“

S tem je res precej dela, ampak trud bo poplačan s hvalo. Kdaj pa kdaj si tudi v domačem gospodinjstvu lahko privoščimo specialiteto.

R. B.

Obzorja

PREDSTAVUJAMO VAM

Založba Obzorja je izdala osem knjig, v katerih so natisnili izbrane romane priljubljene angleške pisateljice Pearl S. Buckove. Pisateljica je veliko let preživela na Kitajskem in v drugih deželah Vzhoda, zato je vzhodnjaški svet pogosto prizorišče njenih pripovedi; prav to pa daje njenim romanom tisti čar, zaradi katerega bralci tako radi posegajo po njih. Prevajalci Jože Fistrovič, Tone Ločnikar, Janko Moder, Seta Oblak in Breda Pugljeva so prevedli te romane: Jezna žena, Moja svetova, moje življenje, Mandala, Ženski paviljon, Orhideja, Velika ljubezen, Dobra zemlja in Glasovi v hiši. Knjige je enotno opremila Nadja Furlan.

film

SLAB ODZIV

Komisiji za kratki in celovečerni film pri programskem svetu Viba filma sta ocenili filmske scenarije, ki so prispeli do 6. septembra kot odziv na javni natečaj. Avtorji so poslali 39 besedil za kratke in celovečerne filme, med temi le troje besedil ni ustrezalo natečajnim pogojem. „Vrata“, „Pogreb“ in „Dogodek“ so scenariji za kratke filme, katere je komisija predlagala za nagrado in odkup. Poleg teh treh, je Viba film odkupil še sedem scenarijev te vrste. Od enajstih prispelih scenarijev za celovečerne filme ni po mnenju komisije noben zaslužil nagrade, zato je komisija predlagala le odkup treh besedil: „Moja draga Iza“, „Zlatolasje“ in „Naj poje čuk“.

Programski svet je moral ugotoviti nič kaj razveseljivo dejstvo, da na natečaj ni prispeli en scenarij za dokumentarni film o naši povojni izgradnji in razvoju družbenih odnosov, čeprav sta bili za take projekte razpisani dve nagradi. Prav tako ni bilo scenarija za celovečerni film o okupirani Ljubljani.

načrti neoplante

Novosadsko podjetje za proizvodnjo filmov Neoplanta je za praznovanje desetletnice svojega obstoja pripravilo načrt za snemanje treh celovečernih filmov. Prvi film „Beg iz ujetništva“ se bo lotil revolucionarne tematike; spregovoril bo o predvojnem ilegalnem komunističnem delovanju, o marksistični šoli in o letih v zaporih, vse to pa je scenarist povezal s partijskim delovanjem v Sremu. Drugi film naj bi bil ekranizacija slovitega romana „Selitve“ Miloša Crnjanskega (pred kratkim smo ga dobili v slovenskem prevodu), tretji film pa naj bi posneli v sodelovanju z makedonskim Vardar filmom.

komentar

RIBA NI SHODILA

Pri mladinski knjigi so pred kratkim praznovali; v zbirki Humor je izšla petindvajseta knjiga, s katero so številčno zaključili vrsto del, ki so prihajala med bralce pod zaščito ribe na nogah — tak znak je zbirka nosila kot svojo maskoto. Če bi videli v znaku prikrito resnico, da riba, ki hodi, ne živi, potem bi imeli kar prav. Zbirka Humor je z izdanim 25. zvezkom zaenkrat prenehala izhajati. V skladiščih Mladinske knjige so premoške knjige te zbirke obležale neprodane.

Kaj je vzrok, da riba ni shodila, bo težko ugotoviti, gotovo je le to, da Humorjevih knjig bralci niso kupovali. Smo torej Slovenci kisel narod, ki nima v sebi toliko zdravja, da bi se znal nasmejati? Je humor tujec pri nas?

Ne! Prav 25. knjiga, zadnja v zbirki Humor, je to zanikala. Pod naslovom „Enolončnica“ sta v nji Matjaž Kmecl in Branko Šoemen zbrala sedemindvajset slovenskih pisateljskih imen, ki so pero zastavili na področju humorističnega pisanja. Izbor prinaša dela, ki se ne odlikujejo samo z duhovitostjo, ampak tudi z visoko literarno vrednostjo, kar je sploh bilo vodilo pri izdajanju knjig zbirke Humor. „Enolončnica“ dokazuje, da smo Slovenci duhovit narod, da je duhovitost, ta zlahtnost duha, doma tudi pri nas.

Če se ponovno vrnemo k nesrečni ribi na nogah, ki ni shodila, se pravi k zbirki, potem moramo pač ugotoviti, da se s humorjem pri nas godi dvojje: je živ, prisoten v sodobnem ustvarjanju — je mrtva črka na papirju, ker ga ne beremo; kot ne beremo klasikov, kot ne beremo sodobne slovenske literature, kot ne beremo zahtevnih del svetovne in domače književnosti. Morda je ta opustitev branja v korist dostopnejših in manj zahtevnih vizual-

nih komunikacij (televizija, film, strip) znak miselne lenobe. Če je tako, potem je ta kriva, da riba ni shodila.

M. MARKELJ

knjige

Kot 28. knjiga v zbirki Razpotja, ki prinaša razprave, eseje, članke in kritike, je pri mariborski založbi Obzorja izšla knjiga Jožeta Pogačnika „Teze in sinteze“. Čeravno knjiga ni novost v pravem pomenu besede in je na knjigarniških policah že več kot dober mesec, je vendar doživela usodo malo ali nič opažene knjige, česar pa to delo nikakor ne zasluži.

Jože Pogačnik je pod naslovom „Teze in sinteze“ združil enajst študij o slovenskem slovstvu v svojevrstno, dokaj široko okroženo celoto. Študije so nastajale od leta 1966 naprej in so bile v prvi vrsti namenjene slovenskemu bralcu in poslušalcu; objavljene so bile v tujejezičnih časopisih ali pa so jih brali na simpozijih, gostovanjih ter kongresih. V pripravi teh študij za knjižno izdajo je avtor poleg prevoda opravil še vrsto drugih posegov v prvotno besedilo; vse, kar je bilo za slovenskega bralca nepotrebno ponavljanja in citiranja, je črtal iz besedil, prav tako pa je vnesel nekaj načelnih in vsebinskih sprememb. Tako nastalo delo daje v svoji zaporednosti okvir za razmišljanje o slovenskem slovstvu na način spoznavanja pojavov.

„Teze in sinteze“ niso lahko branje, vendar pa so kljub temu lahko prijetno potovanje v bogat duhovni svet.

šest indijanaric

Že nekaj generacij si v svojih mladih letih izživlja zdravo domišljijo ob napetih zgodbah o Indijancih, belokožcih in divjem življenju v naravi; že nekaj generacij si v številnih knjigah, filmih, stripih ustvarja zelo napačno podobo o Indijancih in njihovem načinu življenja. Priljubljene indijanarice pač niso razen zabave zmogle zarisati delček tragične resničnosti, kakršno so morali rdečkožci skušati na svoji lastni koži, ko se je njihova edinstvena omika usodno spopadla z omiko belega človeka. Brezobzirno zatrtje Indijancev in indijanske kulture spada še vedno med najtemnejše strani novejših ameriške zgodovine. Krivica pa se staroselcem ameriške celine godi tudi, ko jih zabavna literatura izkorišča za cenene učinke.

Zbirka šestih indijanaric, med seboj povezanih romanov nemške pisateljice Liselotte Weiskopf — Heinrich s skupnim naslovom „Sinovi Velike medvedke“, ki je ne tako dolgo tega izšla pri založbi Mladinska knjiga, je temeljito drugačna od

siceršnjih indijanaric. Pisateljica je kot profesorica zgodovine odpotovala v Kanado, kjer je več let živela med Indijanci in skrbno proučevala ter beležila vse, kar so ji pripovedovali potomci nekdanjih pogumnih mož, ki so zapustili rezervate v

Dakoti in krenili v Kanado. Na osnovi teh pričevanj in pripovedi je pisateljica zasnovala vrsto romanov, v katerih se skozi lik glavnega junaka Indijanca Harka pokaže tragedija indijanskega rodu.

Romane „Harka“, „Pot v izgnanstvo“, „Votlina v Črnem gorovju“, „Domov k Dakotčanom“, „Mladi poglavar“ in „Čez Missourij“ je v slovensko prevedla Stanka Rendla.

Pri Cankarjevi založbi je izšla knjiga, katere izid lahko štejemo za pomembno založniško dejanje; beli dan je zagledala izdaja „Svetovne zgodovine od začetkov do danes“. Dela, ki v eni sami knjigi prinašajo strnjen poljudnoznanstven pregled zgodovine človeštva, niso v svetu nič novega in posebnega, saj je potreba po takih, najširšemu krogu bralcev dostopnih delih vedno dovolj. Slovenci smo dobili že nekaj poljudnoznanstvenih svetovnih zgodovin, posebno priljubljena in znana je bila svetovna kulturna zgodovina angleškega pisatelja Wellsa, vendar pa je od nekda-

njih izdaj do danes minilo že kar lepo obdobje, v katerem nismo dobili v eni knjigi strnjene in zaokroženega prikaza zgodovinskega dogajanja. Knjiga „Svetovna zgodovina“, ki je te dni prišla med bralce in na knjižne police knjigarn, naj bi torej zapolnila to vrzel.

Slovenska izdaja „Svetovne zgodovine“ je prirejen in dopolnjen prevod svetovne zgodovine, ki so jo napisali najuglednejši zahodnonemški zgodovinarji ter jo je založila znana založba Herder K. G. Izvirno delo je nastalo na osnovi novejših spoznanj in odkritij znanosti o zgodovini. Značilno je, da je opustilo dosedanje izrazito evropsko gledanje na svetovno zgodovinsko dogajanje. Civilizacije in kulture, ki so bile v prejšnjih izdajah prezrte ali zapostavljene, dobivajo v tej knjigi svoje pravo mesto, kakršno jim v podobi svetovne zgodovine vsekakor gre.

Slovenska izdaja dodaja izvirniku še tisto, kar je za naše gledanje na zgodovino pomembno in značilno. Jugoslovanski strokovnjaki, slovenski in hrvaški zgodovinarji, so z dodatki, popravki in novimi poglavji dali izvirniku tisti poudarek, ki bo našemu bralcu dal z marksističnih stališč sprejemljivo podobo zgodovinskega dogajanja.

V grobem je „Svetovna zgodovina“ razdeljena na uvod in posamezna zgodovinska razdobja. V uvodu se bralec sezna s samim pojmom zgodovine in metodami zgodovinopisja, v daleč obširnejšem pregledu zgodovinskih razdobj in kultur pa z vsem, „kar se je dogajalo na Zemlji od prazgodovinskih časov do današnjega dne“, kot piše v spremnem zapisu na ovitku knjige.

Posebna privlačnost knjige so številne slike, fotografije, risbe, zemljevidi ter ostalo likovno ter dokumentarno gradivo.

MIM

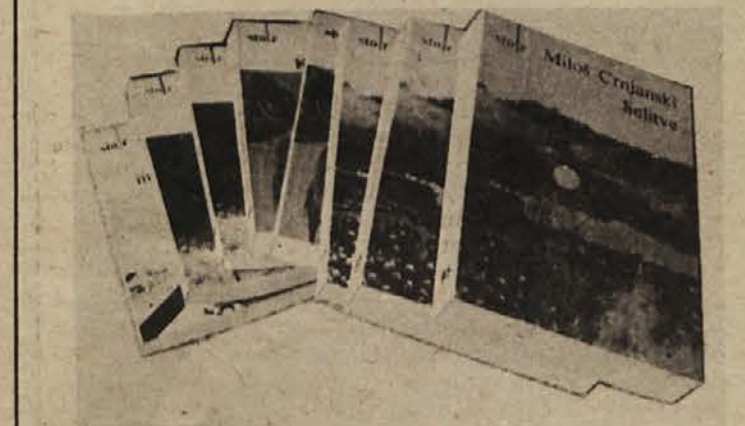
„OD ZAČETKOV DO DANES“

ŠTIRJE ROMANI

Cankarjeva založba je izdala štiri nove knjige v znani knjižni zbirki Sto romanov, ki že vrsto let prinaša izbrane romane svetovne književnosti. Tokrat smo dobili dva romana, ki sodita še v prejšnji letnik, ter dva iz desetega, zadnjega letnika. Z zamudo je založba poslala med naročnike in v knjigarne sloviti roman Johanna Wolfganga Goetheja „Trpljenje mladega Werther-

ja“ ter po nepotrebem razvpiti roman Davida Herberta Lawrencea „Ljubimec lady Chatterly“. Goethejev Werther je svoj čas izredno navduševal občinstvo ter sprožil celo poplavo romanov v pisnih in wertherjanskega svetobolja. Danes nekdanjega navdušenja ne moremo deliti, čeravno nas to temeljno delo svetovne književnosti še vedno živo

prevzame. Uvodno študijo k prevodu Stanke Rendle je napisal znani literarni zgodovinar dr. Anton Ocvirk.

„Ljubimec lady Chatterly“ ni novost pri nas. Ta roman o zelo zemeljski ljubezni med angleško lady in gozdarjem je doživel že nekaj natisov, za kar je zaslužno predvsem komunikativno in odkrito pisateljevo pero. Danes, ko opisi telesne ljubezni ne prese-nečajo, še posebno ne taki, kot jih je v tem romanu uporabil Lawrence, se je roman otresel nerazumevanja in ozkega gledanja, tako da v njem vse več bralcev odkriva večje vrednote, kot je spretnost pisanja.

Roman Nikosa Kazantzakisa „Kapitan Mihalis“, ki ga je prevedel Jože Udovič, pripoveduje o uporu kretskega Grkov proti Turkom ob koncu preteklega stoletja. Žalostno končani upor predstavlja okvir, v katerega Nikos Kazantzakis s tenkovestno objektivnostjo razplete nasprotja med Grki in Turki, med starim in novim v deželi in v ljudeh. Široko, epsko pi-

sanje nam razkrije svet, ki je poln strasti, čustev, trpljenja in krutosti. Uvodno študijo je napisal prevajalec.

Miloš Crnjanski je s svojim obsežnim romanom „Selitve“ tretji jugoslovanski književnik, ki je prišel med izbrane pisatelje te knjižne zbirke. Po mnenju mnogih kritikov in literarnih zgodovinarjev sodi ta roman v vrh srbske književnosti. Zgodovinski okvir „Selitve“ predstavlja selitev Srbov iz stare Srbije v jugovzhodno Panonijo ob koncu 17. stoletja. Crnjanski je izrisal v svoji pripovedi mogočno fresko nesrečne usode srbskega naroda ter to usodo dvignil v simboliko usodnega in brezupnega življenja sploh. Roman je tokrat prvokrat v celoti dostopen v slovenskem prevodu; prevedel ga je Tone Potokar. Uvodno študijo o Crnjanskem in o njegovem romanu pa je napisal Janez Rotar.

Tako kot vse dosedanje romane iz zbirke Sto romanov je mogoče tudi te kupiti posamično.

mučeniki s patentom

Med obema vojnama je bilo na slabih petsto metrov v starem delu Sevnice trinajst gostiln. Dandanes se marsikdo rad obregne na bifeje, ki rastejo kot gobe po dežju, vendar — stari del mesta ima vsekakor manj lokalov: gostilna je še pri Kraglu, gostilna pri Ostrožnikovi, dva lokala ima Gostinsko podjetje in gostilna je pri Vrtovsku. Slednja je sezidana iz ostankov opeke za sevniško farno cerkev; sama zgradba naj bi bila postala župnišče, vseeno pa je postala krčma. Gostilniško tradicijo v tej hiši naj bi pričel Kovač. Poleg krčmarja je bil še pek. Nasploh je znano, da v nobeni teh gostiln ni bilo tako, da se ne bi pri hiši pečali še s čim drugim, največkrat s kmetijstvom, furmanstvom ali trgovino.

Usoda Petra Vrtovska je povezana z gostilno šele po vojni, ko se je tja priženil. Kot bi bilo danes, je v spominu živo ohranil dogodek iz prvih dni okupacije, ko so v družini fantov ukanili Nemce, ki so se držali bolj kisló ob pivu. Fantje so sicer pili tudi iz pivovskih steklenic, vendar je v kleti šlo vanje vino namesto piva. Seveda se Švabi niso mogli načuditi, od kod fantom tako veselje ob „pivu“!

Pred vojno je Vrtovske vihtel činele v sevniški godbi. „Če boste igrali, ne boste izseljeni,“ so ob začetku vojne snubili godbenike Nemci, a so se vseeno odpravili v gozd. Vrtovske je bil najprej orožar v Cankarjevi brigadi, pred koncem vojne je bil tudi v metliški oficirski šoli.

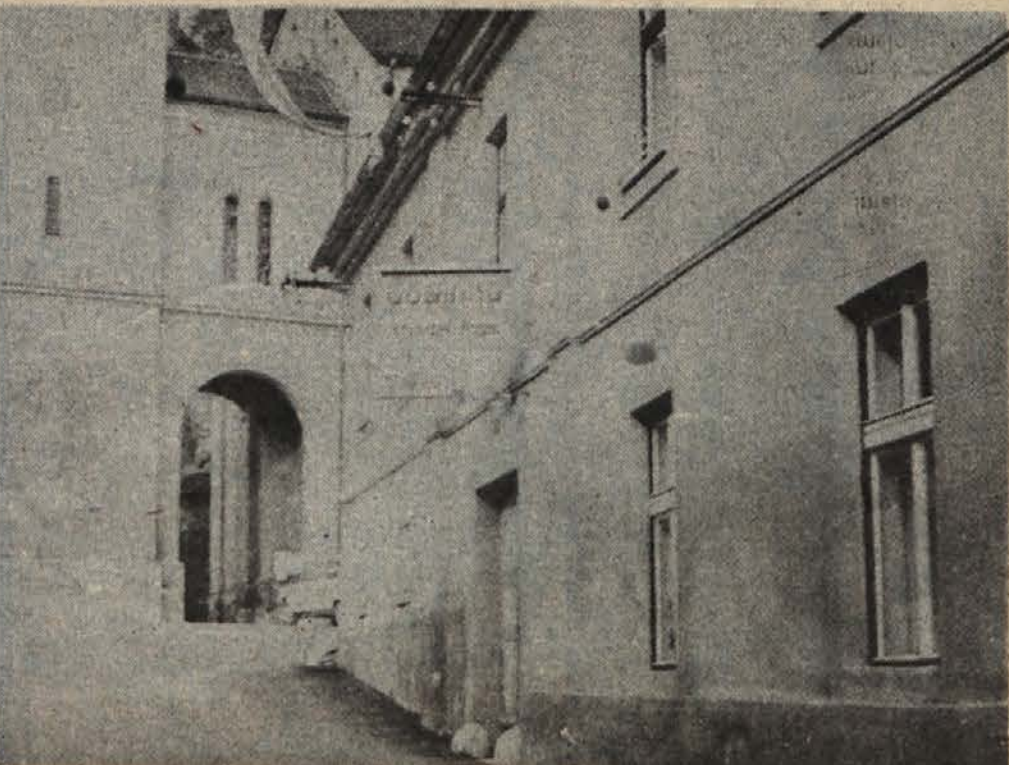
V svobodi so mu poleg gostilne od leta 1948 naprej dvakrat zapored obesili še županstvo. „Gostilna je ostala tudi takrat, čeprav pravzaprav ni bilo kaj prodajati. Preden je napočil dan, je bilo treba že v hribe po živež za obvezno oddajo in mobilizacijo delovne sile.“ Same neprijetne naloge, ki ne zbledijo v spominu.

Stara gostilna ima svoj krog obiskovalcev. Vrtovska gostilna v Sevnici je še posebno znana po vsakoletnem tekmovanju salamarjev. Prireditev je seveda v rokah mučenikov. Redno je vsakega 10. marca popoldne. Prihodnja bo že 13. zapored. Samo društvo ima

upravni odbor in tudi prapor, zato se sevniški mučeniki trkajo na prsi, da imajo nesporen patent za svojo dejavnost. Vse skupaj se je začelo s Petrovimi salamami. Prvo leto je bila za konkurenco še od enega izdelovalca, sedaj sodeluje ponavadi tudi po 30 izdelovalcev. V petčlanski strokovni komisiji, ki poskuša za zaprtimi vrati ne smejo manjkati: veterinar, tržni inšpektor in gostinski delavec. Videz in okus salame se ocenjujeta s točkami od ena do deset. Boj je hud, zato so pred časom ocenjevalno lestvico razdelili tudi na decimalke. Najboljše salame romajo po uradnem delu tekmovanja na omizja gostov.

Pri Vrtovskevih nikdar niso pomišljali, da bi gostilno spreminjali v bife, kakor se marsikje dogaja. Oče Peter negoduje nad zakonodajo, ki kani preganiti iz gostiln odprto, točeno vino. „Nisem rad zaprt, zato tudi ne maram takega vina,“ modruje o stekleničenju in pristavi, da si tako vino pač lahko vsakdo kupi v trgovini, v gostilno pa prihajajo gostje tudi zaradi vina. Pri Vrtovskevih gre predvsem za kapljico iz Trnovca, Prešne Loke, Lamperč in Podvrha.

Vrtovska gostilna bo tudi naprej ostala v rodu. Obrt nadaljuje že četrto leto sin Franc. Prvotno se je izučil za ključavničarja. Ko je po materini smrti prevzel gostilno, je v Ljubljani opravil vse, kar je treba za gostinsko kvalifikacijo. Na gostilno je človek vezan od jutra do večera, če jo želi dobro oskrbovati. Franc želi tradicijo nadaljevati skupaj z ženo, ki skrbi za kuhinjo. Pred poročniško je pripravljala 200 malic za Tovarno konstrukcij v Sevnici in seveda še vsó hrano za ostale goste. Da ima Franc prijatelje širom po deželi, potrjujejo tudi značke za točilno mizo. Zbiraj jih šele dobri dve leti, a jih je pred nedavnim lahko naštel že 1.800. Tudi oče, ki bi sicer lahko užival pokojnino, si ne more kaj, da ne bi postoril to in ono v krčmi. Še vedno ne pozabi na rože. S posebno skrbjo je tudi tokrat spravil v varno prezimovališče oleandre, ki so drugače razvrščeni pred gostilno.

ladislav
lesar

SPOROČILO V ŠKAFU VODE

VODNJAKI IN IZVIRI

Mami je iz razsušenega škafa curela voda po obrazu in bila je kakor vesela nevesta v naši vasi. Bilo je popoldne in vodnjaki so bili žalostni. Mama je imela klotast predpasnik in pisano ruto. Bila je bosa in imela je krčne žile. Šla je po razsušeni stezi med kamni in kačami in zemlja se je dotikala njenih nog, njene mirne, ponosne hoje. Prsti so se izmikali bolečini na zemlji in trava je po malem zelenela. Mama je imela naguban obraz in rjavkasi lasje so bili spleteni v dolgo kito.

To je bil praznik mojega otroštva. Namočil sem glavo v razsušeni škaf in pil z dolgimi požirki kakor ovca in kokoši... Vsi smo pili in mama se je veselila naše žeje, saj ta voda je bila največ, kar je zmogla v tistih časih kmalu po vojni, ko je vas še zmerom dišala po ožganih slamnatih strehah, opečenih jabolkih in orehih in smo spali v senu, ker smo se bali, da se bo hiša podrla. Bila je razpokana po dolgem in počez, slamnata streha je bila kakor ranjena koža za silo zakrpana s slabimi deskami. Če je deževalo, so se na stropu nabirale velike rjavkaste kaplje in se širile kakor dekliske prsi, se majale in nazadnje kakor drobna kladivca padala na edino posteljo in mizo, kjer je bilo malo koruzne moke za močnik. Mleka običajno ni bilo. Bila je „obvezna oddaja“, zastarani davki in ljudska oblast je bila v tistih časih neizprosna.

Tudi voda je dišala po kiselkastem in neumitem obrazu vojne. V vodnjakih so plavali ogorki ožganih dreves in ostrešij, kakor bi preganjali uroke, nekateri vodnjaki pa so bili poškodovani in voda je neslišno odtekala, da je bila revščina še bolj očitna. Tisto malo živine, kar je je ostalo, je bilo edino upanje, da bomo preživeli, zato so se kmetje bali izterjevalcev kakor hudičev. Imeli so pripravljene vile in puške in za korajžo so se že zgodaj napili. Toda v naši vasi so bile skoraj same ženske in otroci, vdove in starke in tista prekleta smrdljiva voda. Na starem, črnem ognjišču v veži je stal škaf, pokrit z lesenim pokro-

vom, in kadar smo zakurili peč, so padale saje na pokrov, da je bobnelo, kakor bi zabijal krsto, mama pa je kuhala prežganko, priljubljeno jed naše vasi, brez prave zabele, z enim samim jajcem, ki ga je bilo strašansko škoda. Jajca so bila namreč draga, lahko bi si kupili malo soli, za sladkor pa tako ni bilo nikoli denarja. Na črni borzi smo prišli včasih do saharina in takrat smo pili sladko vodo, da smo bili napeti kakor nosečnice.

Toda poletje je bilo kruto: izviri so bili daleč, vodnjaki so bili izsušeni in ženske so romale v procesiji s škafi na glavi kakor antične prikazni. Takrat je bila voda še posebno dragocena. Bila je sparjena od dolge poti po soncu, toda bila je mokra. Ta voda, to je bilo naše veliko bogastvo. Od koder koli smo prišli, smo planili na škaf in s korci segali do dna.

Bili so tudi slabi dnevi. Takrat so nas otroke ženske polovile in namakali smo se v škafu vode kakor v velikem jezeru. Toda bog ne daj, da bi čofotali. Klofute so bile sicer zelo prijateljske in naučili smo se obreda prednikov, kako se umiješ, da porabiš čim manj vode, da ne razbiješ škafa in imaš vendarle tudi nekaj od kopanja. A že naslednji hip smo bili v prahu in na njivah svobodni in brez vode, ki je bila tako dragocena.

Še dandanašnji lahko vidite ženske s pisanimi svitki in škafi vode na glavi. Toda časi so se vseeno spremenili. Tudi če ni izvirov, so vodnjaki polni. Resda je potrebno odšteti nekaj denarja, toda cisterna z vodo pride lahko v sleherno vas. Tudi v odročnih krajih v Suhi krajini in drugod ljudje mislijo na vodo. Ponekod ga že imajo. Upajmo, da ga bo slej ko prej dobila vsaka vas. Kajti v škafu vode se je dolga stoletja zrcalila neuklonljiva volja po napredku, po dostojnem življenju in po vodi, ki ne bi smela biti problem. Vodnjaki pa naj bi bili samo še spomin na tiste hude čase.

